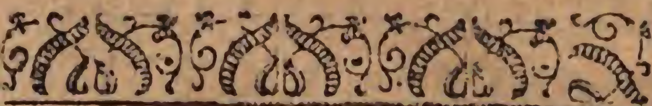
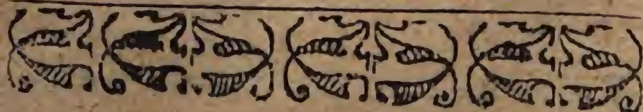
DE IMITATIONE CHRISTI LIBRI QUATUOR, AUTHORE THOMA A...

ADMODVM REVERENDO IN CHRISTO PATRI AC DOMINO. D. LEONARDO BETTENIO, celeberrimi apud S. Trudonem cœnobij, Antiſtiti digniſſimo.

HENRICVS SOMMALIVS è Societate IESV, S.D.P.

1 ALEXANDRO † *Macedoni ferunt, cùm Darium (qui b deinde aureis vinctus catenis, in eius manus eſt traditus) profligaſſet, Gaza regia direpta, oblatum à milite ſuo, magni inſtar muneris, ſcriniolū quoddam perelegans, & affabrè factum, opere magnifico, auro gemmiſque ditiſſimum; nihil vt ex omnibus barbaris opibus (centum octoginta milli-*

† Plutar. in vitam Alexand. Magni. Plin. lib. 7. natur. hiſt. cap. 29.

b Q. Curtius de reb. Alexandri Magni lib. 5.

*millium talentorum) aut pretiosius, aut splendidius hominum oculos, animosque in se converterit. Quod vbi ille in manus sumpsit, & vt sua dignum maiestate, cupidè vltro citróque contemplatus est; non minùs artificij quàm pretij admiratione suspensus, quæsiuit è purpuratis suis, quidnam in eo Darius asseruare consueuisset? Responderunt, eius fuisse * μυροθήκιον. Tum ille: Faxo, inquit, in posterũ, vt non vnguenta pigmentaq; regia, sed Iliadem Homeri, quam multo chariorem habeo, custodiat. Sit itaque non μυροθήκιον mihi, sed * Ομυροθήκιον. Hunc enim scriptorem Alexander assiduè lectitans, eundem & vitæ suæ ducem, (quem rei militaris viaticum appellare solitus erat) & rerũ domi militiaq; gerendarum, velut certissimum sequebatur auctorem.*

*Vnguentorum scriniolum.

* Operũ Homeri repositorium.

2. Sed

2. *Sed quorsum, inquies, tam longè petita hæc narratio? En habet à me T. R. P. nobile hoc * Narthecion: quod, siue pretium, siue dignitatem æstimes, illi, de quo dixi, longè præponderat: Aureolum, inquam, religiosissimi viri Thomæ à Kempis libellum, vnguento illo redundantem, quo mētes mortalium, ad immortales delitias vngantur. Hunc ego, dum bibliothecam Canonicorum Regularium D. Martini Louanij perlustro, in ea, tanquam in alia Gaza, authoris manu scriptum (quod Græci* αὐτόγραφον *dicunt) &* preciosiùs μυρoθήκιον, *& diuiniorem Homero, reperi. Hoc vero * Apophoretum, his ineuntis anni auspitiis, T. R. P. pro mea perpetua, ac totius nostræ Societatis in eam voluntate, do, dono, consecro. At nihil, inquies, noui? Imò*

* Medicamentorum scriniolum.

* Strena.

Verò: Vt nouus iam annus nobis oritur, ita posita Vetustate, nouus hic liber lucem aspicit. Etenim, quod D. Hieronymus, & suis, & probatissimorum operibus accidisse, non semel conqueritur, pariter huic libro euenisse, mihi quàm certissimum est: Vt nimia librariorum cura dixerim, an incuria, labyrinthum errorum inuexerit: dum corrigere audent, quæ non capiunt; Vel quæ simpliciore stylo ipse author conscripserat, ornare student. Qui etiam eò sunt progreßi, Vt non Verba tantùm authoris: sed subinde etiam sensum inuerterint, sententias integras transposuerint: nonnulla prætermiserint, quædam denique inseruerint de suo. Quæ omnia, bona fide restitui ex authographo scriptoris; quod nuper, Dei beneficio, in manus nostras Venit. Aliorum esto iudicium, an bene V-

D. Hier in ep. ad Lucin. in præfat. in Chron. Eusebij: & sæpe alibi.

tilitérque, operam meam colloeauerim.

3. Quartus porrò liber, de augustißimo Eucharistiæ sacramento, tribus illis prioribus rectißimè adnectitur: quòd ex communione sacrosanctorum mysteriorum, vis omnis imitandi Christum, in homines deriuetur. Soli hæretici (quorum peruersis dogmatibus aduersatur) in hunc non modò dentes, sed cultros quoque stringunt: impij scilicet in libris piis hospites, aut hostes potiùs capitalißimi. Quidam ex hoc genere, non ita pridem (quo supercilio? qua seueritate?) expolire stylum operis huius aggressus, primò pedibus illud truncauit, quarto libro prorsus amputato. Deinde reliquo in corpore, inspersis verborum sententiarumque floribus, non ornauit, sed turpiter deformauit: suauitatem non

sensit, veræ pietatis gustum non habuit: persuadendi efficaciam ademit, neruos virtutis incidit: denique ipsam quasi animam authoris elisit. Impudentem hominem, qui mellifluum non linguæ, sed animi ac virtutis magistrum (cuius documentis excolere & perficere pectus suum debuerat) tam indignis modis tractauit: perinde ac si ipsa virtus, suis non contenta ornamentis, veritate, candore, maturitate, pigmenta fucúmque puerilem desideret. Verùm, quod D. Augustinus sibi narrat contigisse, cùm necdum catechumenus, in sacram scripturam, (quæ & ipsa veritatis cultrix, fucatam nō amat eloquentiam) curiosiùs irrumperet: id etiamnum ingeniis accidit curiosis, vt libellos huiusmodi, ob styli exilitatem aspernentur. Institui *(inquit D. Augusti-*

August.

nus) animum intendere in scripturas sacras, vt viderem, quales essent. Et ecce, video rem non compertam superbis, neque nudam pueris: sed incessu humilem, successu excelsam, & velatam mysteriis. Et non eram ego talis, vt intrare in eam possem, aut inclinare ceruicem ad eius gressus. Non enim, sicut modò loquor, ita sensi, cùm attendi ad illam scripturam: sed visa est mihi indigna, quam Tullianæ dignitati compararem. Tumor enim meus, effugiebat modum eius: & acies mea, non penetrabat interiora eius. Veruntamen illa erat, quæ cresceret cum paruulis: sed ego dedignabar esse paruulus; & turgidus fastu, mihi grandis videbar. *Quocirca meritò idem D. August: & S. Hieronymus (at qui viri?) quò dilucidiùs sa-*

libr. 3. confess. cap. 5.

Aug. in Psal. 138. ad vers.

Non est occult. cor meum Et Hier: in cap.40. Ezech.

cras literas explicarent, in Grammaticorum regulas ac præcepta, scientes videntesque impingere nihil verebantur.

4. Ceterùm quanta sit huius libelli dignitas, qua se omnibus longè latèque probauit, vel ex hoc liquidò patet; quòd post sacros codices, nullus tam crebro typis fuerit excusus: nullus tam cupidè ab omnibus expetitus, ac lectitatus, à summis, mediis, infimis: nullus, qui in tam varias sit linguas transfusus, atque omnium calculis approbatus. Referam hîc, quod nisi grauissimis testimoniis niteretur, incredibile videri possit. Cum quidam è nostra Sociatate IESV, *ante annos plus minùs duodeuiginti, Argirium Mauritaniæ profectus fuisset, pretium redemptionis captiuorum laturus, Rex, (qui aliquando Christianus fuerat) cum*

in suam duxit bibliothecam, variа librorum suppellectili instructam. Varios hic illi codices visendos porrigit, atque in his libellum Thomæ à Kempis, de imitando Christo, vulgari Turcarum lingua conuersum. Adiecit autem, pluris se vnicum illum facere, quàm reliquos omnes Mahumetanorum. Superuacaneum hîc esset percensere mirabiles, ex huius libelli lectione, animorum metamorphωses, innumerasque eorum conuersiones: quos ad arctam salutis semitam, à via lata & spaciosa, traduxit: præsertim, cùm & illa plerisque notæ sint; & procliue sit cuique, in semetipso experiri, quæ quantáque mutatio dexteræ excelsi, si vel leuiter eius doctrinam delibarit, mox consequatur. Audiui ego non rarò, viros optimos, & in authorum optimorum lectione diu

mul-

multumque versatos, qui de hoc opusculo dicerent, se, cum mæstitia animi, vel molestiis aliis afflicti affectique fuissent, subitò lectione vnius modo capitis, in quod fortè incidissent, mærorem omnem abstersisse, animumque à molestiis auocasse.

5. Vtinã ergo (vt finem aliquando faciam) vtinam inquam vniuersi Christiani, maximè verò religiosi viri, ad huius libri præcepta, vitæ suæ cursum dirigant, hunc ductorem doctoremque fidelissimum sequantur: & ita ad omnem virtutem, eorum mentes efflorescant. Vtinam, quod de Homero, Alexandrum fecisse antiquitas memorat (Iliadem eius nimirum, semper vna cum pugione sub puluino habuisse) suo semper in sinu thesaurum hunc gestent. neq; diem præterlabi patiantur, quo

Plutarc. vt supr.

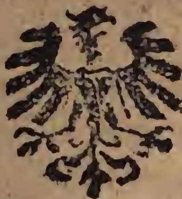
non

non aliquid inde vtilitatis depromant. Quidni enim, quod Ciceronẽ dictitare solitum accepimus. Terentius familiaris meus: *hoc ipsum transferentes ad authorem nostrum, verè dicamus:* Thomas à Kempis familiaris meus: *aut potiùs, dux & magister vitæ meæ. Fidenter siquidem, & magna cũ omnium approbatione asseuero, in hoc authore, totius Christianæ philosophiæ compendium contineri. Quare sicut nemini, nisi parum pio, potest displicere: ita piis omnibus, non potest non summopere placere. Quin etiam, quod de parente dixit eloquentiæ Quintilianus:* Ille in eloquẽtia se profecisse sciat, cui Cicero valde placebit: *ego, si de Thoma nostro, similiter gloriari voluero, non ero insipiens. Veritatem enim dicam. Nam cui ipse placet, confidat, quicunque*

Cicer. in libr. de Amicit.

Quinctilian. lib. 10. institut. Oratoriarum

ille est, plurimum se in imitatione Christi, suique victoria: nec non in virtutum studio, affectuumque suorum mortificatione, profecisse. Contra verò fundamenta necdum solida illum iecisse pietatis, cui tantus author displicet. Vale Reuerende Præsul. Vitam autem T. R. P. exopto, cũ Christi gratia, diuturnã. Louanij. 1598. Kal. Ianuarij.

HENRICVS SOMMALIVS PIO LECTORI S. P.

IN castigãdo toto opere Thomæ à Kempis, viri cùm doctissimi, tum religiosissimi, planè mihi vsu venit, quod Plinius de quibusdam pictoribus, statuariisque refert. Veteres namq; pingendi, fingendique artifices nobilissimi, suis operibus, tametsi absolutissimis (quæ proinde omnis posteritas demirata est) titulo appenso, hunc in modum inscribebant: *Apelles faciebat*, vel *Polycletus*: non autem *Fecit*. Qua in re, sua opera quidem esse aliquo modo, non autẽ omni ex parte perfecta, indicare voluerunt. Si quid tamen in iis desiderari posset, se emendaturos, modò per vitam liceret. Etenim vnicus est, ac solus: ecquis ille?

Plin. in præfat. Nat. hist.

Deus Opt. Max. qui ſic vniuerſa opera ſua complet, vt nec ab homine, nec ab angelò quidem quicquam ad perfectionem addi poſſit. Hoc ipſum Moyſes, vir ille Deo familiariſſimus, indicare videtur, quando fabricæ huius vniuerſi, hanc tabellam appendit, *Creauit, fecit.*

Equidem dedi operam, vt ad authographa, ferè omnia Thomę à Kempis opera, iam primum à me tertia ex parte aucta, & verò caſtigata, exirent in vulgus. Ceterum dum ſingula denuò ad autographa reuocaui, atque etiam expendi, nonnulla ad integritatem deeſſe comperi. Dicam itaq; cum Apelle (neque enim verebor) dicam cum Polycleto liberè. *Faciebam.* Gaudeo verò, imò gratias Deo longè maximas habeo quòd mihi ante mortẽ, tum

valetudinem, tum etiam tantillum otij concesserit, vt ea opportunè supplerem, quæ in prima editione defuerunt. Quantum verò operæ, quantosque labores impenderim, solus is nouit, quẽ cupio in cœlis habere mercedem locupletissimam.

Ego itaque * Vrsam imitatus (quæ catulos suos informes, frequenter lambendo expolire atq; efformare consueuit) quin † etiam Struthionem, (quæ non incubando, sed, fixis oculis oua diu multumque intuendo, pullos excludit) tam sæpe autographa vidi, legi, reuolui, & cum priore editione tam sedulò contuli, adeò, vt sperem me ad eam perfectionem, omnino castigationem adduxisse, vt meritò animo conquiescere debeam. Vale in Christo, mi Lector candide, & fruere

*D. Ambros. lib. 6. hexa. cap. 4. Plin. lib 10. nat. hist. c. 36 Virg. lib. 3 Georg.

†Cælius Rhod lib 20. lect. antiq. c. 5. Oros. in conc.

nostro labore incolumis. Gandaui. anno 1600.

le D. Mat. Apost. & Euang.

IOAN: TRITTHEMIVS,
ABBAS SPANHEIMENSIS,
de Scriptoribus Ecclesiasticis.

1 THOMAS de Kempis, natione Teutonicus, ordinis Canonicorum regularium S. August. montis Diuæ Martyris & virginis Agnetis, prope Zuollam, in diœcesi Traiectensi, vir in scripturis diuinis studiosus, & eruditus: vita & conuersatione deuotus, & B. Mariæ semper Virginis amator præcipuus: scripsit, pro instructione simplicium fratrum, non spernenda opuscula, de quibus feruntur subiecta.

Sinite paruulos venire.

Doctrinale iuuenum. lib. 1

Fili, à iuuentute.

De contemptu mundi alius. lib. 1

Dominus regit me.

Epistolarum ad diuersos. lib. 1

Charissime frater. Et quædam alia.

Claruit tẽporib⁹ Ruperti Bauari. Regis Romanorum: & Gregorij Papæ 12. Anno Domini 1410.

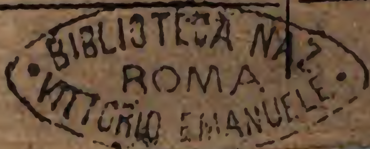
Author huius Libelli, THOMAS A KEMPIS, *in fine Authographi sui, fatetur se hunc libellum scripsisse, anno Domini 1441.*

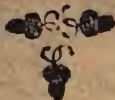

LIBER PRIMVS.

Admonitiones, ad ſpiritualem vitam vtiles.

Capita Libri primi.

CAPVT

CAPVT I.

DE IMITATIONE CHRISTI.

ET CONTEMPTV OMNIVM *Vanitatum mundi.*

1 QVI sequitur me, non ambulat in tenebris: dicit Dominus. Hæc sunt verba Christi, quibus admonemur, quatenus vitam eius & mores imitemur, si velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari. Summum igitur studium nostrum sit, in vita Iesu Christi meditari. *Ioan. 8.*

2 Doctrina Christi, omnes doctrinas sanctorum præcellit: & qui spiritum haberet, absconditum ibi manna inueniret. Sed contingit, quód multi ex frequenti auditu Euangelij, paruum desiderium sentiunt; quia spiritum Christi non habent. Qui autem vult plenè & sapidè, Christi verba intelligere; oportet, vt totam vitam suam, illi studeat conformare.

3 Quid prodest tibi, alta de Trinitate disputare: si careas humilitate, vnde displiceas Trinitati? Verè alta verba, non faciunt sanctum & iustum: sed virtuosa vita efficit Deo charum. Opto magis sentire compunctionem, quàm scire eius definitionem. Si scires totam Bibliam exteriùs, & omnium Philosophorum dicta: quid totum prodesset, sine Charitate Dei & gratia? Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi soli seruire. Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cælestia.

1. Cor. 13

Eccls. 1.

4 Vanitas igitur est, diuitias perituras quærere, & in illis sperare. Vanitas quoque est, honores ambire, & in altum statum se extollere. Vanitas est, carnis desideria sequi: & illud desiderare, vnde postmodum grauiter oportet puniri. Vanitas est, longam vitam optare, & de bona vita parum curare. Vanitas est, præsentem vitam solùm attendere: & quæ futura sunt, non præuidere. Vanitas est, diligere, quod cum omni celeritate transit: & illuc non festinare, vbi sempiternũ gaudiũ manet.

5 Memento illius frequenter prouerbij: quia non satiatur oculus visu; nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum, ab amore visibilium abstrahere. & ad inuisibilia te transferre. Nam sequentes suam sensualitatem, maculãt conscientiam, & perdunt Dei gratiam. *Eccli. 1.*

CAP. II.

De humili sentire suiipsius.

1 OMNIS homo naturaliter scire desiderat; sed scientia sine timore Dei, quid importat? Melior est profectò humilis rusticus, qui Deo seruit; quàm superbus philosophus, qui se neglecto, cursum cæli considerat. Qui bene seipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit, nec laudibus delectatur humanis. Si scirem omnia, quæ in mundo sunt, & non essem in charitate: quid me iuuaret coram Deo, qui me iudicaturus est ex facto? *Eccls. 1. & Arist l. 1. Metaph. c. 1.*

2 Quiesce, à nimio sciendi desiderio: quia magna ibi inuenitur distractio, & deceptio. Scientes libenter volunt *1. Cor. 8.*

videri, & sapientes dici. Multa sunt quæ scire, parum vel nihil animæ prosunt. Et valde insipiens est, qui aliis intendit, quàm iis, quæ saluti suæ deseruiunt. Multa verba, non satiant animam; sed bona vita, refrigerat mentem: & pura conscientia, magnam ad Deum præstat confidentiam.

3 Quanto plus & meliùs scis, tanto grauiùs inde iudicaberis, nisi sanctiùs vixeris. Noli ergo extolli, de vlla arte vel scientia; sed potiùs time, de data tibi notitia. Si tibi videtur, quòd multa scis, & satis bene intelligis: scito tamen, quia sunt multò plura, quæ nescis. Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cùm plures doctiores te inueniantur, & magis in lege periti? Si vis vtiliter aliquid scire, & discere: ama nesciri, & pro nihilo reputari.

Ram.12

4 Hæc est altissima & vtilissima lectio, suiipsius vera cognitio & despectio. De seipso nihil tenere, & de aliis semper bene & altè sentire, magna sapientia est & perfectio. Si videres alium apertè peccare, vel aliqua grauia

per-

perpetrare, non deberes te tamen me-
liorem æſtimare, quia neſcis, quam
diu poſsis in bono ſtare. Omnes fragi- *Gen. 8.*
les ſumus, ſed tu neminem fragiliorem
te ipſo tenebis.

Cap. III.

De doctrina veritatis.

1 FELIX, quem veritas per ſe do- *Pſal. 93.*
cet, non per figuras & voces trāſ-
euntes, ſea ſicuti ſe habet. No-
ſtra opinio, & noſter ſenſus, ſæ-
pe nos fallit, & modicum videt. Quid *Eccli. 3.*
prodeſt magna cauillatio, de occultis
& obſcuris rebus, de quibus nec argu-
emur in iudicio, quia ignorauimus?
Grandis inſipientia, quòd neglectis v-
tilibus & neceſſariis, vltrò intendimus
curioſis & damnoſis: oculos habentes, *Pſ. 113.*
non videmus.
2 Et quid curæ nobis, de generibus
& ſpeciebus? Cui æternum verbum lo-
quitur, à multis opinionibus expedi-
tur. Ex vno verbo omnia, & vnum lo-
quuntur omnia: & hoc eſt principium,
quod

quod & loquitur nobis. Nemo ſine illo intelligit, aut rectè iudicat. Cui omnia vnum ſunt, & omnia ad vnum trahit, & omnia in vno videt; poteſt ſtabilis corde eſſe, & in Deo pacificus permanere. O veritas Deus, fac me vnum tecum, in charitate perpetua. Tædet me ſæpe, multa legere & audire: in te eſt totum, quod volo & deſidero. Taceant omnes doctores: ſileant vniuerſæ creaturæ, in conſpectu tuo; tu mihi loquere ſolus.

; Quanto aliquis magis ſibi vnitus, & interiùs ſimplificatus fuerit: tanto plura & altiora, ſine labore intelligit, quia deſuper lumen intelligentiæ accipit. Purus, ſimplex, & ſtabilis ſpiritus, in multis operibus non diſsipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in ſe otioſus, ab omni propria exquiſitione eſſe nititur. Quis te magis impedit & moleſtat, quàm tua immortificata affectio cordis? Bonus & deuotus homo, opera ſua priùs intus diſponit, quæ foris agere debet. Nec illa trahunt eum, ad deſideria vitioſæ inclinationis, ſed ipſe inflectit ea, ad arbitriũ

rectæ

rectæ rationis. Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere ſeipſum. Et hoc deberet eſſe negotium noſtrum; vincere videlicet ſeipſum, & quotidie ſeipſo fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4 Omnis perfectio in hac vita, quandam imperfectionem ſibi habet annexam; & omnis ſpeculatio noſtra, quadam caligine non caret. Humilis tui cognitio, certior via eſt ad Deum, quàm profunda ſcientiæ inquiſitio. Non eſt culpanda ſcientia, aut quælibet ſimplex rei notitia, quę bona éſt in ſe conſiderata, & à Deo ordinata: ſed præferenda eſt ſemper bona conſcientia, & virtuoſa vita. Quia verò, plures magis ſtudent ſcire, quàm bene viuere: ideo ſæpe errant, & penè nullum vel modicum fructum ferunt.

5 O ſi tantam adhiberent diligentiã, ad extirpanda vitia, & virtutes inſerendas, ſicuti ad mouendas quæſtiones: non fierent tanta mala & ſcandala in populo, nec tanta diſſolutio in cœnobiis. Certè adueniente die iudicii, non quæretur à nobis, quid legimus, *Mat. 25.*

ſed quid fecimus: nec quàm bene diximus, ſed quàm religioſè viximus. Dic mihi, vbi ſunt modò omnes illi domini & magiſtri, quos bene nouiſti, dum adhuc viuerent, & ſtudiis florerent? Iam eorum præbendas, alij poſsident; & neſcio, vtrum de eis recogitãt. In vita ſua aliquid videbantur, & modò de illis tacetur.

Eccls. 2 6 O quàm citò tranſit gloria mundi! Vtinam vita eorum, ſcientiæ ipſorum concordaſſet: tunc bene ſtuduiſſent, & legiſſent. Quàm multi pereũt *Tit. 1.* per vanam ſcientiam in ſæculo, qui parum curant de Dei ſeruitio? Et quia *Rom. 1.* magis eligunt magni eſſe, quàm humiles; ideo euaneſcunt in cogitationibus ſuis. Verè magnus eſt, qui magnam habet charitatem. *Mat. 18 & 23.* Verè magnus eſt qui in ſe paruus eſt, & pro nihilo, omne culmen honoris ducit. *Phil. 3.* Verè prudens eſt, qui omnia terrena arbitratur vt ſtercora, vt Chriſtum lucrifaciat. Et verè bene doctus eſt, qui Dei voluntatem facit, & ſuam voluntatem relinquit.

Cap. IIII.

De prouidentia, siue prudentia in agendis.

1 NON est credendum omni verbo, nec instinctui; sed cautè & longanimiter, res est secundùm Deum ponderanda. Proh dolor, sæpe malum faciliùs quàm bonum, de alio creditur & dicitur, ita infirmi sumus. Sed perfecti viri, non facilè credunt omni enarranti: quia sciunt infirmitatem humanam, ad malum procliuem, & in verbis satis labilem. *1. Io. 4.* *Gen. 8.*

2 Magna sapientia, non esse præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare sensibus. Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere: nec audita vel credita, mox ad aliorum aures effundere. Cum sapiente & conscientioso viro, consiliū habe: & quære potiùs à meliore instrui, quàm tuas adinuentiones sequi. Bona vita, facit hominem sapientem secundùm Deum, & expertum in multis. Quanto quis in se humilior fuerit, *Iac. 3.* *Prou. 19* *Prou. 17* *Prou. 12.* *Prou. 15 & Eccli 1.*

& Deo subiectior: tanto in omnibus erit sapientior, & pacatior.

Cap. V.

De lectione sanctarũ scripturarũ.

1 VERITAS est in scripturis sanctis quærenda, non eloquentia. Omnis scriptura sacra, eo spiritu debet legi, quo facta est.
Rom.15 Quærere potiùs debemus, vtilitatem in scripturis, quàm subtilitatem ser-
1.Cor.2. monis. Ita libenter deuotos & simplices libros legere debemus, sicut altos & profundos. Non te offendat auctoritas scribentis, vtrum paruæ vel magnæ literaturæ fuerit: sed amor puræ veritatis, te trahat ad legendum. Non quæras, quis hoc dixerit; sed quid dicatur attende.

Ps. 116. 2 Homines transeunt, sed veritas Do-
& Lu.21 mini manet in æternum. Sine perso-
Rom.2. narum acceptione, variis modis loqui-
& 10.& tur nobis Deus. Curiositas nostra sæpe
Col. 3. nos impedit, in lectione scripturarum: quum volumus intelligere & discure-

re

re, vbi ſimpliciter eſſet tranſeundum. Si vis profectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter. nec vnquam velis habere nomen ſcientiæ. Interroga libenter, & audi tacens verba ſanctorum: nec diſpliceant tibi parabolæ ſeniorum, ſine cauſa enim non proferuntur. *Prou. 1. & 18.*

Cap. VI.

De inordinatis affectionibus.

1 QVANDOCVNQVE homo, aliquid inordinatè appetit, ſtatim in ſe inquietus fit. Superbus & auarus, nunquam quieſcunt: pauper & humilis ſpiritu, in multitudine pacis conuerſantur. Homo, qui necdum perfectè in ſe mortuus eſt, citò tentatur, & vincitur in paruis & vilibus rebus. Infirmus in ſpiritu, & quodammodo adhuc carnalis, & ad ſenſibilia inclinatus, difficulter ſe poteſt à terrenis deſideriis ex toto abſtrahere. Et ideo ſæpe habet triſtitiam, quum ſe ſubtrahit · leuiter eti-

am indignatur, si quis ei resistit.

2 Si autem assecutus fuerit, quod concupiscit, statim ex reatu conscientiæ grauatur: quia sequutus est passionem suam, quæ nihil iuuat ad pacem, quam quæsiuit. Resistendo igitur passionibus, inuenitur pax vera cordis, non autem eis seruiendo. Non est ergo pax, in corde hominis carnalis: non in homine exterioribus dedito, sed in feruido & spirituali.

Cap. VII.

Hierem. 27. *De vana spe, & elatione fugienda.*

1 VANVS est, qui spem suam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non te pudeat aliis seruire, amore Iesu Christi: & pauperem, in hoc sæculo videri. Non stes super teipsum, sed in Deo spem tuam constitue. Fac, quod in te est, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ. Non confidas in tua scientia, vel cuiusquam viuentis astutia: sed magis in Dei gratia, qui adiuuat humiles, & de se præsumentes humiliat.

Ps. 30.

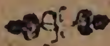
Hier. 9

2 Ne

2 Ne glorieris in diuitiis, si adsunt: nec in amicis, quia potentes sunt; sed in Deo, qui omnia præstat, & seipsum super omnia dare desiderat. Non te extollas, de magnitudine vel pulchritudine corporis: quę modica infirmitate corrumpitur & defœdatur. Non placeas tibi ipsi, de habilitate aut ingenio tuo: ne displiceas Deo, cuius est totum quicquid boni naturaliter habueris.

3 Non te reputes aliis meliorem, ne fortè coram Deo deterior habearis, qui scit, quid est in homine. Non superbias de operibus bonis: quia aliter sunt iudicia Dei, quàm hominum: cui sæpe displicet, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, vt humilitatem conserues. Non nocet, si omnibus te supponas: nocet autem plurimum, si vel vni te præponas. Iugis pax cum humili: in corde autem superbi, zelus & indignatio frequens.

Exod. 3. & 12. I. b 9

CAP.

Cap. VIII.

De cauenda nimia familiaritate.

Eccl. 8. 1 NON omni homini, reueles cor tuum: sed cum sapiente & timente Deum, age causam tuam. Cum iuuenibus & extraneis, rarus esto. Cum diuitibus noli blandiri, & coram magnatibus nõ libenter appareas. Cum humilibus & simplicibus, cum deuotis & morigeratis sociare: & quæ ædificationis sunt, pertracta. Non sis familiaris alicui mu-
Prou. 5. lieri: sed in communi, omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo & angelis eius, opta familiaris esse, & hominum notitiam deuita.

2 Charitas habenda est ad omnes, sed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, vt persona ignota, ex bona fama lucescat. cuius tamen præsentia oculos intuentium offuscat. Putamus aliquando aliis placere, ex coniunctione nostra: & incipimus magis displicere, ex morum improbitate, in nobis considerata.

Cap. IX.

De obedientia, & subiectione.

1 VALDE magnum est, in obedientia stare, sub prælato viuere, & sui iuris non esse. Multo tutius est, stare in subiectione, quàm in prælatura. Multi sunt sub obedientia, magis ex necessitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leuiter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent; nisi ex toto corde, propter Deũ se subiiciant. Curre huc vel illuc: non inuenies quietem, nisi in humili subiectione, sub prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio, multos fefellit.

2 Verum est, quòd vnusquisque libenter agit pro sensu suo; & inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt. Sed si Deus est inter nos, necesse est, vt relinquamus etiam quandóque nostrum sentire, propter bonum pacis. Quis est ita sapiens, qui omnia plenè scire potest? Ergo, noli nimis in sensu tuo confidere: sed velis etiam libenter, aliorum sensum audire. Si bonum est tuũ

ſentire, & hoc ipſum propter Deum dimittis, & alium ſequeris, magis ex inde proficies.

3 Audiui enim ſæpe, ſecurius eſſe audire & accipere conſilium, quàm dare. poteſt etiam contingere, vt bonum ſit vniuſcuiuſque ſentire: ſed nolle aliis acquieſcere. quum id ratio, aut cauſa poſtulat, ſignum eſt ſuperbiæ & pertinaciæ.

CAP. X.

De cauenda ſuperfluitate verborum.

Mat. 4. & 14. Io. 6.

1 CAVEAS tumultum hominum, quantum potes: multum enim impedit tractatus ſæcularium geſtorum, etiam ſi ſimplici intentione proferantur. Citò enim inquinamur vanitate, & captiuamur. Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe. Sed quare tam libenter loquimur, & inuicem fabulamur: cùm tamen raró, ſine læſione conſcientiæ, ad ſilentium redimus? Ideo tam libenter loquimur: quia per mutuas locutiones, ab inuicem con-

ſolari quærimus: & cor diuerſis cogitationibus fatigatum, optamus releuare. Et multum libenter de his, quæ multum diligimus, vel cupimus, vel quæ nobis contraria ſentimus, libet loqui & cogitare. *Matt. 7.* *Rom. 2.*

2 Sed proh dolor, ſæpe inaniter & fruſtra. Nam hæc exterior conſolatio, interioris & diuinæ conſolationis, non modicum detrimentum eſt. Ideo vigilandum eſt, & orandum, ne tempus otiosè tranſeat. Si loqui licet & expedit, quæ ædificabilia ſunt, loquere. Malus vſus, & negligentia profectus noſtri, multum facit ad incuſtodiam oris noſtri. Iuuat tamen non parum, ad profectum ſpiritualem, deuota ſpiritualium rerum collatio: maximè vbi pares animo & ſpiritu, in Deo ſibi ſocientur. *Act. 1.* *Rom. 15*

Cap. XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

1 MULTAM poſſemus pacem habere, ſi non vellemus nos cum aliorum dictis & facti

factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare. Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet? qui occasiones forinsecus quærit? qui parum vel raro se intrinsecus colligit? Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2 Quare quidam sanctorum, tam perfecti & contemplatiui fuerunt? Quia omnino seipsos mortificare, ab omnibus terrenis desideriis, studuerunt: & ideo totis medullis cordis, Deo inhærere, atque liberè sibi vacare, potuerunt. Nos nimium occupamur propriis passionibus, & de transitoriis nimis sollicitamur. Rarò etiam vnum vitiũ perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum, non accendimur: ideo frigidi, & tepidi remanemus.

3 Si essemus nobisipsis perfectè mortui, & interiùs minimè implicati: tunc possemus etiam diuina sapere, & de cælesti contemplatione aliquid experiri. Totum & maximum impedimentum est, quia non sumus à passionibus & concupiscentiis liberi: nec perfectam sanctorum viam, conamur ingredi.

gredi. Quando etiam modicum aduersitatis occurrit, nimis cito deiicimur, & ad humanas consolationes conuertimur.

4 Si niteremur, sicut viri fortes, stare in prælio: profectò auxilium Domini super nos, videremus de cælo. Ipse enim certantes, & de sua gratia sperantes, paratus est adiuuare: qui nobis certãdi occasiones procurat, vt vincamus. Si tantum in istis exterioribus obseruantiis, profectum religionis ponimus, citò finem habebit deuotio nostra. Sed ad radicem, securim ponamus: vt purgati à passionibus, pacificam mentem possideamus.

5 Si omni anno, vnum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur. Sed modò è contrario, sæpe sentimus; vt meliores & puriores in initio conuersionis, nos fuisse inueniamus, quàm post multos annos professionis. Feruor & profectus noster, quotidie deberet crescere; sed nunc pro magno videtur, si quis primi feruoris partem, posset retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc po-

ſtea cuncta poſſemus facere, cum leuitate & gaudio.

6 Graue eſt aſſueta dimittere, ſed grauius eſt contra propriam voluntatē ire. Sed ſi non vincis parua & leuia, quando ſuperabis difficiliora? Reſiſte in principio inclinationi tuæ, & malam dediſce conſuetudinem: ne fortè paulatim, ad maiorem te ducat difficultatem. O ſi aduerteres, quantam tibi pacem, & aliis lætitiam faceres, teipſum bene habendo, puto, quòd ſollicitior eſſes, ad ſpiritualem profectum.

Cap. XII.

De vtilitate aduerſitatis.

1 BONVM nobis eſt, quòd aliquādo habemus aliquas grauitates & contrarietates; quia ſæpe hominem ad cor reuocant, quatenus ſe in exilio eſſe cognoſcat, nec ſpem ſuam in aliqua re mūdi ponat. Bonum nobis eſt, quòd patiamur quandoque contradictores, & quòd malè & imperfectè de nobis ſentiatur,

tiatur etiã si bene agimus & intendimus. Ista sæpe iuuant ad humilitatẽ & à vana gloria nos defendũt. Tunc enim meliùs interiorem testem Deum quærimus, quando foris vilipẽdimur ab hominibus, & non bene nobis creditur.

2 Ideo deberet se homo, in Deo totaliter firmare: vt non esset ei necesse, multas humanas consolationes quærere. Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc Deum sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse deprehendit. Tunc etiam tristatur, gemit, & orat pro miseriis, quas patitur. Tunc tædet eum diutiùs viuere, & mortem optat venire: vt possit dissolui, & cum Christo esse. Tunc etiam bene aduertit, perfectã securitatem & plenam pacem, in mũdo non posse constare.

Cap. XIII.

De tentationibus resistendis.

1 QVAMDIV in mundo viuimus, sine tribulatione & tentatione esse non possu-

mus. Vnde in Iob ſcriptum eſt: Tentatio eſt vita humana ſuper terram Ideo vnuſquiſque ſollicitus eſſe deberet circa tentationes ſuas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inueniret decipiendi, qui nunquam dormitat, ſed circuit quærens, quem deuoret. Nemo tam perfectus eſt & ſanctus, qui non habeat aliquando tentationes, & plenè eis carere non poſſumus.

2 Sunt tamen tentationes homini ſępe valde vtiles, licet moleſtæ ſint & graues; quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur. Omnes ſancti per multas tribulationes & tentationes, tranſierunt & profecerunt. Et qui tentationes ſuſtinere nequiuerunt, reprobi facti ſunt, & defecerunt. Non eſt aliquis ordo tam ſanctus, nec locus tam ſecretus, vbi non ſint tentationes vel aduerſitates.

3 Non eſt homo ſecurus à tentationibus totaliter, quàm diu vixerit: quia in nobis eſt, vnde tentamur, ex quo in concupiſcentia nati ſumus. Vna tentatione ſeu tribulatione recedente, alia

ſuperuenit: & ſemper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis noſtræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fugere, & grauiùs incidunt in eas. Per ſolam fugam non poſſumus vincere, ſed per patientiam & veram humilitatem, omnibus hoſtibus efficimur fortiores.

4 Qui tantummodo exteriùs declinat, nec radicem euellit, parum proficiet: imò citiùs ad eum tentationes redient, & peius ſentiet. Paulatim, & per patientiā cum longanimitate (Deo iuuante) meliùs ſuperabis, quàm cum duritia & importunitate propria. Sæpiùs accipe conſilium in tentatione, & cum tentato noli duriter agere: ſed conſolationem ingere, ſicut tibi optares fieri.

5 Initium omnium malarum tentationum, inconſtantia animi, & parua ad Deum confidentia. Quia ſicut nauis ſine gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur: ita homo remiſſus, & ſuum propoſitum deſerens, variè tētatur. Ignis probat ferrum, & tentatio hominem iuſtum. Neſcimus ſæpe, quid

possumus: sed tentatio aperit, quid sumus. Vigilandum est tamen, præcipuè circa initium tentationis: quia tunc faciliùs hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare sinitur: sed extra limen, statim vt pulsauerit, illi obuiatur. Vnde quidam dixit: Principiis obsta, serò medicina paratur. Nam primò occurrit menti simplex cogitatio: deinde fortis imaginatio: postea delectatio, & motus prauus; & assensio. Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio. Et quanto diutiùs, ad resistendum quis torpuerit: tanto in se quotidie debilior fit, & hostis contra eum potentior.

Ouid. li. 1. de remedio amoris.

6 Quidam in principio conuersionis suæ, grauiores tentationes patiuntur; quidam autem in fine. Quidam verò, quasi per totam vitam suam, malè habent. Nonnulli satis leniter tentantur, secundùm diuinę ordinationis sapientiam & æquitatem; quæ statum & merita hominum pensat, & cuncta ad electorum suorum salutē præordinat.

7 Ideo non debemus desperare, quū

tenta-

tentamur: ſed eò feruentius Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adiuuare: qui vtique ſecundùm dictum Pauli, talem faciet cum tentatione prouentum, vt poſsimus ſuſtinere. Humiliemus ergo animas noſtras ſub manu Dei, in omni tentatione & tribulatione: quia humiles ſpiritu ſaluabit, & exaltabit.

8 In tentationibus & tribulationibus, probatur homo, quantum profecit, & ibi maius meritum exiſtit, & virtus meliùs pateſcit. Nec magnum eſt, ſi homo deuotus ſit & feruidus, quum grauitatem non ſentit: ſed ſi tēpore aduerſitatis, patienter ſe ſuſtinet, ſpes magni profectus erit. Quidam à magnis tentationibus cuſtodiuntur, & in paruis quotidianis ſæpe vincuntur: vt humiliati, nunquam de ſeipſis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

Cap. XIIII.

De temerario iudicio vitando.

Mat. 7. Rom. 25 Eccls. 3.

1 AD te ipſum oculos reflecte, & aliorum facta caueas iudicare. In iudicando alios, homo fruſtra laborat, ſæpius errat, & leuiter peccat: ſeipſum verò iudicando & diſcutiendo, ſemper fructuosè laborat. Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter iudicamus: nam verum iudicium, propter priuatum amorem, faciliter perdimus. Si DEVS ſemper eſſet pura intentio noſtri deſiderii, non tam faciliter turbaremur, pro reſiſtentia ſenſus noſtri.

2 Sed ſæpe aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occultè ſeipſos quærunt, in rebus quas agunt, & neſciunt. Videntur etiam in bona pace ſtare, quando res pro eorum velle fiunt, & ſentire. Si autem aliter fit quàm cupiunt, citò mouentur & triſtes fiũt.

Mat. 12. Luc. 12.

Propter diuerſitatem ſenſuum & opinionum, ſatis frequenter oriuntur diſſenſiones, inter amicos & ciues, inter religioſos & deuotos.

Hierem. 13.

3 Antiqua conſuetudo difficulter relinquitur: & vltra proprium videre,

nemo

nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris vel induſtriæ, quàm virtuti ſubiectiuæ Ieſu Chriſti, raro & tardè eris homo illuminatus; quia Deus vult nos ſibi perfectè ſubiici, & omnem rationem per inflammatum amorem tranſcendere.

Cap. XV.

De operibus ex charitate factis.

1 PRO nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum eſt faciendum: ſed pro vtilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum eſt, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto, opus bonum non deſtruitur, ſed in melius commutatur. Sine charitate, opus externum nihil prodeſt: quicquid autem ex charitate agitur, quantumcunque etiam paruum ſit & deſpectum, totum fructuoſum efficitur. Magis ſiquidem Deus penſat ex quanto quis agit, quàm quantū facit. Multum facit, qui multum diligit.

Mat. 18. *1. Cor. 13* *Luc. 7.*

2 Multum facit, qui rem bene facit. Bene facit, qui magis communitati, quàm suæ voluntati seruit. Sæpe videtur esse charitas, & est magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis, raro abesse volunt.

3 Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re se ipsum quærit; sed DEI solummodo gloriam, in omnibus fieri desiderat. Nulli etiam inuidet; quia nullum priuatum gaudiũ amat; nec in seipso vult gaudere, sed in Deo, super omnia bona, optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes sancti fruibiliter quiescunt. O qui scintillam haberet veræ charitatis, profectò omnia terrena sentiret esse plena vanitatis.

CAP. XVI.

De sufferentia defectuum aliorũ.

1 QVÆ homo in se, vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec

DEVS

DEVS aliter ordinet. Cogita, quia sic fortè melius est, pro tua probatione & patientia, sine qua non sunt multum ponderanda merita nostra. Debes tamen, pro talibus impedimentis supplicare: vt Deus tibi dignetur subuenire, & possis benignè portare.

Mat. 6.
Luc. 11.

2 Si quis semel aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, vt fiat voluntas eius, & honor, in omnibus seruis suis, qui scit bene mala in bonũ conuertere. Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescunque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

Mat. 6.
1. Thess. 5. & Galat. 6.

3 Volumus, quòd alij strictè corrigantur, & ipsi corrigi nolumus. Displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari, quod petimus. Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenus patimur ampliùs cohiberi.

Sic ergo patet, quàm raro proximum, ſicut noſipſos penſamus. Si eſſent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

Gal. 6. 4 Nunc autem Deus ſic ordinauit, vt diſcamus alter alterius onera portare: quia nemo ſine defectu, nemo ſine onere, nemo ſibi ſufficiens, nemo ſibi ſatis ſapiens: ſed oportet nos inuicem portare, inuicem conſolari, pariter adiuuare, inſtruere, & admonere. Quantæ autem virtutis quiſque fuerit, meliùs patet occaſione aduerſitatis. Occaſiones namque hominem fragilem non faciunt, ſed qualis ſit, oſtendunt.

1. Theſſ. 5. & 1. Cor. 12.

CAP. XVII.

De monaſtica vita.

Gal. 6. 1 OPORTET, vt diſcas te ipſum in multis frangere, ſi vis pacem & concordiam, cum aliis tenere. Non eſt paruum in monaſteriis, vel in congregatione habitare, & inibi ſine querela conuerſari, & vſque ad mortem fidelis perſeuerare.

uerare. Beatus, qui ibidem bene vixit,& feciliter consummauit. Si vis debitè stare & proficere, teneas te tanquam exulem peregrinum super terram. Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam. *Luc. 16.*

1. Pet. 2.

2 Habitus & tonsura, modicum conferunt: sed mutatio morum. & integra mortificatio passionum, verum faciunt religiosum. Qui aliud quærit quàm purè Deum, & animæ suæ salutem, non inueniet nisi tribulationem & dolorem. Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus, & omnibus subiectus. *Eccls. 1. & Eccli: 1.*

3 Ad seruiendum venisti, non ad regendum: ad patiendum & laborandũ, scias te vocatum, non ad ociandum vel fabulandum. Hîc ergo probantur homines, sicut aurum in fornace. Hîc nemo potest stare, nisi ex toto corde, se voluerit propter Deum humiliare. *Mat. 20.*

CAP. XVIII.

De exemplis sanctorum Patrum.

1. 1 INTVERE ſanctorũ Patrum viuida exempla, in quibus vera perfectio refulſit & religio; & videbis, quam modicum ſit, & penè nihil, quod nos agimus: Heu, quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata? Sancti & amici Chriſti, Domino ſeruierunt in fame & ſiti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & ieiuniis, in orationibus & meditationibus ſanctis, in perſequutionibus & opprobriis multis.

2 O quàm multas & graues tribulationes, paſsi ſunt Apoſtoli, martyres, confeſſores, virgines, & reliqui omnes, qui Chriſti veſtigia voluerunt ſequi.
2. Nam animas ſuas in hoc mundo oderunt, vt in æternam vitam eas poſsiderent. O quàm ſtrictam & abdicatam
7. vitam, ſancti Patres in eremo duxerunt? quàm longas & graues tentationes pertulerunt? quàm frequenter ab inimico vexati ſunt? quàm crebras & feruidas orationes Deo obtulerunt? quàm rigidas abſtinentias quotidiæ peregerunt? Quàm magnum zelum & feruorem, ad ſpiritualem profectum

habu-

habuerunt? Quàm forte bellum, aduersus edomationem vitiorum gesserunt? Quàm puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt? Per diem laborabant, & noctibus orationi diutinæ vacabant: quanquam laborando, ab oratione mentali minimè cessarent.

3 Omne tempus vtiliter expendebāt; omnis hora ad vacandum Deo breuis videbatur: & præ magna dulcedine contemplationis, etiam obliuioni tradebatur, necessitas corporalis refectionis. Omnibus diuitiis, dignitatibus, *Mat. 19.* honoribus, amicis & cognatis, renunciabant: nil de mundo habere cupiebant, vix necessaria vitæ sumebant: corpori seruire, etiam in necessitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed diuites valdè in gratia & virtutibus. Foris egebant, sed intus gratia & consolatione diuina, reficiebantur.

4 Mundo erant alieni, sed Deo proximi ac familiares amici. Sibiipsis videbantur tanquam nihili, & huic mūdo *Iac. 4.* despecti: sed erant in oculis Dei preciosi & dilecti. In vera humilitate

ſtabant, in ſimplici obedientia viuebant, in charitate & patientia ambulabant: & ideo quotidie in ſpiritu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati ſunt in exemplum omnibus religioſis: & plus prouocare nos debent ad bene proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5 O quantus feruor omnium religioſorum, in principio ſuæ ſanctæ inſtitutionis fuit? O quanta deuotio orationis? quanta æmulatio virtutis? quàm magna diſciplina viguit? quanta reuerentia & obedientia, ſub regula magiſtri, in omnibus effloruit? Teſtantur adhuc veſtigia derelicta, quòd verè viri ſancti & perfecti fuerunt: qui tam ſtrenuè militantes, mundum ſuppeditauerunt. Iam magnus putatur, ſi quis tranſgreſſor non fuerit; ſi quis, quod accepit, cum patiētia tolerare potuerit.

6 O tepor & negligentia ſtatus noſtri, quòd tam citò declinamus à priſtino feruore; & iam tædet viuere, præ laſsitudine & tepore. Vtinam in te penitus non dormiret profectus virtutum, qui

multa sæpiùs exempla vidisti deuotorum.

Cap. XIX.

De exercitiis boni religiosi.

1 VITA boni religiosi, omnibus virtutibus pollere debet: vt sit talis interiùs, qualis videtur hominibus exteriùs. Et meritò, multo plus debet esse intus, quàm quod cernitur foris: quia inspector noster est Deus, quem summopere reuereri debemus, vbicunque fuerimus, & tanquam angeli in conspectu eius mundi incedere. Omni die, renouare debemus propositum nostrū, & ad feruorem nos excitare: quasi hodie primùm, ad conuersionem venissemus, atque dicere, Adiuua me Domine Deus, in bono proposito, & sancto seruitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil est, quod hactenus feci.

Matt. 5.
Psal. 33.
Hebr. 4.
Psal. 15.

2 Secundum propositum nostrum, cursus profectus nostri: & multa diligentia opus est, bene proficere volenti.

Quod ſi fortiter proponens, ſæpe deficit: quid ille, qui raro aut minùs fixè, aliquid proponit? Variis tamen modis contingit, deſertio propoſiti noſtri: & leuis omiſſio exercitiorũ, vix ſine aliquo diſpendio tranſit. Iuſtorum propoſitum, in gratia Dei potiùs, quàm in propria ſapientia pendet: in quo & ſemper confidunt, quicquid arripiunt.
16 Nam homo proponit, ſed Deus diſponit, nec eſt in homine via eius.

3 Si pietatis cauſa, aut fraternæ vtilitatis propoſito, quandoque conſuetum omittitur exercitium, facilè poſtea poterit recuperari. Si autem tædio animi aut negligentia, faciliter relinquitur, ſatis culpabile eſt, & nociuum ſentietur. Conemur quantum
7. poſſumus, adhuc leuiter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum eſt, & contra illa præcipuè, quæ ampliùs nos impediunt. Exteriora noſtra & interiora pariter, nobis ſcrutanda ſunt & ordinanda, quia vtraque expediunt ad profectum.

4 Si non continuè te vales colligere, ſaltem

ſaltem interdum : & ad minus ſemel in die, manè videlicet, aut veſperè. Manè propone, veſperè diſcute mores tuos; qualis hodie fuiſti in verbo, opere, & cogitatione : quia in his ſæpiùs forſitan offendiſti Deum & proximũ. Accinge te ſicut vir, contra diabolicas nequitias: frena gulam, & omnem carnis inclinationem, faciliùs frenabis. Nunquam ſis ex toto ocioſus: ſed aut legens, aut ſcribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid vtilitatis pro communi laborans. Corporalia tamen exercitia, diſcretè ſunt agenda, nec omnibus æqualiter aſſumenda. Deut. 4

5 Quæ communia non ſunt, non ſunt foris oſtendenda : nam in ſecreto, tutiùs exercentur priuata. Cauendum tamen, ne piger ſis ad communia, & ad ſingularia promptior : ſed expletis integrè & fideliter debitis & iniunctis, ſi iam vltrà vacat, redde te tibi, prout deuotio tua deſiderat. Non poſſunt omnes habere vnum exercitium : ſed aliud iſti, aliud illi, magis deſeruit. Etiam pro temporis congruentia, diuerſa placent exercitia : quia alia in feſtis,

alia

alia in feriatis, magis ſapiunt diebus. Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis. Alia, quum triſtamur, libet cogitare: & alia, quum læti in Domino fuerimus.

6 Circa principalia feſta, renouanda ſunt bona exercitia: & ſanctorum ſuffragia feruentiùs imploranda. De feſto in feſtum proponere debemus, quaſi tunc de hoc ſeculo migraturi, & ad æternum feſtum peruenturi. Ideóque ſollicitè nos præparare debemus in deuotis temporibus, & deuotiùs conuerſari, atque omnem obſeruantiam ſtrictiùs cuſtodire, tanquam in breui præmium laboris noſtri à Deo percepturi.

7 Et ſi dilatum fuerit, credamus nos minùs bene præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ reuela-
Rom. 8. bitur in nobis tempore præfinito: & ſtudeamus nos meliùs ad exitum præ-
Luc. 12. parare. Beatus ſeruus (ait Euangeliſta
Mat. 14 Lucas) quem, cùm venerit Dominus, inuenerit vigilantem. Amen dico vobis, ſuper omnia bona ſua, conſtituet eum.

CAP.

Cap. XX.

De amore solitudinis, & silentij.

1 QVÆRE aptum tempus vacādi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curiosa. Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præstant, quàm occupationem. Si te subtraxeris à superfluis loquutionibus & ociosis circuitionibus, nec non à nouitatibus & rumoribus audiendis; inuenies tempus sufficiens & aptum, pro bonis meditationibus insistendis. Maximi sanctorum humana consortia, vbi poterant, vitabant, & Deo in secreto viuere eligebant. *Eccls. 3.* *Heb. 11.*

2 Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redij: Hoc sępiùs experimur, quando diu confabulamur. Faciliùs est omnino tacere, quàm verbo non excedere. Faciliùs est domi latère, quàm foris se posse sufficienter custodire. Qui igitur intendit ad interiora & spiritualia peruenire, oportet eum cum Iesu à turba declinare. Nemo securè apparet, nisi qui li- *Senec. ep 7.* *Mat. 4.*

Eccls. 3. benter latet. Nemo securè loquitur, nisi qui libenter tacet. Nemo securè præest, nisi qui libenter subest. Nemo securè præcipit, nisi qui bene obedire didicit.

3 Nemo securè gaudet, nisi bonæ conscientiæ in se testimonium habeat. Semper tamen sanctorum securitas, plena timoris Dei extitit. Nec eo minùs soliciti, & humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt. Prauorum autem securitas ex superbia & præsumptione oritur, & in fine in deceptionem sui vertitur. Nunquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamuis bonus videaris cœnobita, aut deuotus eremita.

4 Sæpe meliores in æstimatione hominum, grauiùs periclitati sunt; propter suam nimiam confidentiam. Vnde multis vtiliùs est, vt non penitus tentationibus careant, sed sæpiùs impugnentur; ne nimium securi sint: ne forte in superbiam eleuentur; ne etiã ad exteriores consolationes, licentiùs declinent. O qui nunquam transitoriam lætitiam quæreret: qui nunquam

cum

cum mundo se occuparet, quàm bonam cõscientiam seruaret? O qui omnem varíam solicitudinem amputaret, & dumtaxat salutaria ac diuina cogitaret, & totam spem suam, in Deo constitueret, quàm magnam pacem & quietem possideret?

5 Nemo dignus est cælesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit, in sancta compunctione. Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, sicut scriptum est: In cubilibus vestris cõpungimini. In cella inuenies, quod deforis sæpiùs amittes. Cella continuata dulcescit, & malè custodita tædium generat. Si inprincipio conuersionis tuæ, bene eam incolueris & custodieris, erit tibi postea dilecta amica, & gratissimum solatium. *Psal. 4.*

6 In silentio & quiete, proficit anima deuota, & discit abscondita scripturarum. Ibi inuenit fluenta lachrymarum, quibus singulis noctibus se lauet & mundet: vt conditori suo tantu familiarior fiat, quanto longiùs ab omni sæculari tumultu degit. Qui er- *Ps. 6.*

go ſe abſtrahit à notis & amicis, appro-
pinquabit illi Deus, cum angelis ſan-
ctis. Melius eſt latêre, & ſui curam a-
gere: quàm ſe neglecto, ſigna facere.
Laudabile eſt homini religioſo, rarò
foras ire, fugere videri, nolle etiam
homines videre.

7 Quid vis videre, quod non licet ha-
bere? Tranſit mundus, & concupiſcē-
tia eius. Trahunt deſideria ſenſualita-
tis ad ſpatiandum: ſed quum hora
tranſierit, quid niſi grauitatem conſci-
entiæ, & cordis diſperſionem reportas?
14 Lætus exitus, triſtem ſæpe reditum
parit: & læta vigilia ſerotina, triſte ma-
ne facit. Sic omne carnale gaudium,
blandè intrat: ſed in fine, mordet &
1. perimit. Quid potes alibi videre, quod
hîc non vides? Ecce cælum, & terra,
& omnia elementa; nam ex iſtis, o-
mnia ſunt facta.

8 Quid potes alicubi videre, quod
diu poteſt ſub ſole permanere? Credis
3. te forſitan ſatiari, ſed non poteris per-
2. tingere. Si cuncta videres præſentia,
quid eſſet niſi viſio vana? Leua oculos
tuos ad Deum in excelſis, & ora pro

peccatis tuis & negligentiis. Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus. Claude ſuper te oſtium tuum, & voca ad te Ieſum, dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia non inuenies alibi tantam pacē. Si non exiſſes, nec quicquam de rumoribus audiſſes, meliùs in bona pace permanſiſſes. Ex quo noua delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare. *Mat. 6.*

CAP. XXI.

De compunctione cordis.

1 SI vis aliquid proficere, cōſerua te in timore Dei, & noli eſſe nimis liber: ſed ſub diſciplina, cohibe omnes ſenſus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ. Da te ad cordis compunctionem, & inuenies deuotionem. Compunctio multa bona aperit, quæ diſſolutio citò perdere conſueuit. Mirum eſt, quòd homo poteſt vnquam perfectè in hac vita lætari: qui ſuum exilium, & tam multa pericula animæ ſuæ conſiderat & perſat. *Prou. 19*

2 Propter leuitatem cordis, & negligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animæ nostræ dolores: sed sæpè vanè ridemus, quando meritò flere deberemus. Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore Dei cũ bona conscientia. Fœlix, qui abiicere potest omne impedimentum distractionis, & ad vnionem se recolligere sanctæ compunctionis. Fœlix, qui à se abdicat, quicquid conscientiam suã maculare potest vel grauare. Certa viriliter, consuetudo consuetudine vincitur. Si tu scis homines dimittere, ipsi bene te dimittent tua facta facere.

3 Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis maiorum. Habe semper oculum super te primum, & admoneas teipsum specialiter, præ omnibus tibi dilectis. Si non habes fa- *Gal. 1.* uorem hominum, noli ex hoc tristari: sed hoc sit tibi graue, quia non habes te satis bene & circumspectè, sicut deceret Dei seruum, & deuotum religiosum conuersari. Vtilius est sæpe & se- *Ps. 76.* curius, quòd homo non habeat multas consolationes in hac vita, secun-

dum carnem præcipuè. Tamen quòd diuinas non habemus, aut rariùs sentimus, nos in culpa sumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas omnino abiicimus.

4 Cognosce te indignum diuina cõsolatione, sed magis dignum multa tribulatione. Quando homo est perfectè compunctus, tunc grauis & amarus est ei totus mundus. Bonus homo, sufficientem inuenit materiam dolendi & flendi. Siue enim se considerat, siue de proximo pensat, scit quia nemo sine tribulatione hîc viuit. Et quanto strictius sese considerat, tanto amplius dolet. Materiæ iusti doloris & internæ compunctionis, sunt peccata & vitia nostra, quibus ita inuoluti iacemus, vt rarò cælestia contemplari valeamus.

Iud. 2. & 20. item 2. Reg. 13.

5 Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin feruentiùs te emendares. Si etiam futuras inferni siue purgatorii pœnas, cordialiter perpenderes, credo quod libenter laborem & dolorem sustineres, & nihil rigoris formidares.

Eccli. 5.

Mat. 25.

Sed quia ad cor ista non transeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi & valde pigri remanemus.

6 Sæpe est inopia spiritus, vnde tam leuiter conqueritur miserum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, vt det tibi compunctionis spiritum, & dic
Ps. 79. cum Propheta: Ciba me Domine pane lachrymarum, & potum da mihi, in lachrymis, in mensura.

CAP. XXII.

De consideratione humanæ miseriæ.

1 MISER es, vbicunq; fueris, & quocunq; te verteris, nisi ad Deum te conuertas. Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut vis & desideras? Quis est, qui
Eccls. 6. habet omnia, secundùm suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram. Nemo est in mũdo, sine aliqua tribulatione vel angustia, quamuis Rex sit vel Papa: Quis est, qui meliùs habet? vtique qui pro Deo, aliquid pati valet.

2 Dicunt multi imbecilles & infirmi, Ecce, quàm bonam vitam ille homo habet, quàm diues, quàm magnus, quàm potens & excelsus? Sed attende ad cælestia bona, & videbis quòd omnia ista temporalia, nulla sunt; sed valde incerta & magis grauantia, quia nunquam sine solicitudine & timore possidentur. Non est hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam, sed sufficit ei mediocritas. Verè miseria est, viuere super terram. Quanto homo voluerit esse spiritualior, tanto præsens vita fit ei amarior; quia sentit meliùs, & videt chariùs humanæ corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, & cæteris necessitatibus naturæ subiacere; verè magna miseria est, & afflictio homini deuoto, qui libenter esset absolutus, & liber ab omni peccato. *Luc. 12.* *Pro. 19.* *Iob. 14* *Eccls. 2.*

3 Valde enim grauatur interior homo, necessitatibus corporalibus in hoc mundo. Vnde Propheta deuotè rogat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens: De necessitatibus meis erue me Domine. Sed væ, non cognoscentibus *Ps. 24.*

suam miseriam: & amplius væ illis, qui diligunt hanc miseram & corruptibilem vitam. Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix necessaria laborando, aut mendicando habeant) vt si possent hîc semper viuere, de regno Dei nihil curarent.

Rom. 8.

4 O insani & infideles corde, qui tã profundè in terris iacent, vt nihil, nisi carnalia sapiant. Sed miseri, adhuc in fine grauiter sentient, quàm vile & nihilum erat, quod amauerunt. Sancti autem Dei, & omnes deuoti amici Christi, non attenderunt, quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum & intentio, ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum desiderium ipsorum sursum ad mansura & inuisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia, adhuc habes tempus & horam.

Rom. 8. 1. Pet. 1. Hebr. 11. Rom. 13 Heb. 10.

5 Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe, & dic: Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tem-

pus est emendandi. Quando malè habes, & tribularis, tunc tempus est promerendi. Oportet te transire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium. Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis. Quàm diu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine tædio & dolore viuere. Libenter haberemus ab omni miseria quietem; sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amisimus etiam veram beatitudinem. Ideo oportet nos tenere patientiam, & DEI expectare misericordiam; donec transeat iniquitas hæc, & mortalitas absorbeatur à vita.

Ps. 65. Rom. 7 Genes. 3. 2. Cor. 5.

6 O quanta fragilitas humana, quæ semper prona est ad vitia? Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confessa. Nunc proponis cauere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses. Meritò ergo nosipsos humiliare possumus, nec vnquam aliud magni de nobis sentire, quia tam fragiles & instabiles sumus. Citò potest etiam perdi per negligentiam, quod multo labore vix tàdem acquisitum est per gratiam.

Gen. 6. 8 2 Mach. 9.

7 Quid

7 Quid fiet de nobis adhuc in fine qui tepescimus tam manè? Væ nobis, si sic volumus declinare ad quietē, quasi iam pax sit & securitas, quum necdum appareat vestigium veræ sanctitatis, in conuersatione nostra. Bene opus esset, quòd adhuc iterum institueremur, tanquam boni nouitij ad mores optimos: si fortè spes esset de aliqua futura emendatione, & maiori spirituali profectu.

Cap. XXIII.

De meditatione mortis.

Iob 9. & 14. item Luc. 12. & Hebr. 9.

1 VALDE citò erit tecum hîc factum, vide aliter quomodo te habeas: hodie homo est, & cras non comparet. Cum autem sublatus fuerit ab oculis, etiam citò transit à mente. O hebetudo & duritia cordis humani, quod solum præsentia meditatur, & futura non magis præuidet. Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quasi hodie vel statim esses moriturus. Si bonam conscientiam haberes, non multum mor-

Mat. 25.

Luc. 12.

tem

tam timeres. Melius esset peccata cauere, quàm mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras est dies incerta, & qui scis, si crastinum habebis? *Matth: 24.*

2 Quid prodest diu viuere, quando tam parum emendamur? *& 25.* Ah longa vita non semper emendat, sed sæpe culpam magis auget. Vtinam per vnam diem, bene essemus conuersati in hoc mundo. Multi annos computant conuersionis, sed sæpe paruus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutiùs viuere. Beatus, qui horam mortis suæ semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit. *Eccl: 7.* Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem transibis viam.

3 Quum manè fuerit, puta te ad vesperum non peruenturum. *Hebr: 9.* Vespere autem facto mane non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus esto, & taliter viue, vt nunquam te imparatum mors inueniat. *Luc: 21.* Multi subitò & improuisè moriuntur. Nam hora, qua non putatur, filius hominis venturus est.

Mat: 24 Quando illa extrema hora venerit, *Luc: 12.* multum aliter sentire incipies de tota vita tua præterita: & valde dolebis, quòd tam negligens & remissus fuisti.

Ecc: 41 4 Quàm felix & prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inueniri in morte. Dabit namque magnam fiduciã feliciter moriendi, perfectus contempus mundi, feruens desiderium in virtutibus proficiẽdi, amor disciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, & supportatio cuiuslibet aduersitatis pro amore Christi. Multa bona potes operari, dum sanus es: sed infirmatus, nescio, quid poteris. Pauci ex infirmitate meliorantur & emendantur: sic & qui multum peregrinantur, raró sanctificantur.

Esa: 30. 31. Hiere: 17. 48. Matt. 6. 5 Noli confidere super amicos & proximos nec in futurum tuam differas salutem: quia citiùs obliuiscentur tui homines, quàm æstimas. Melius est est nunc tempestiue prouidere, & aliquid boni præmittere, quam super aliorum auxilio sperare. Si non es pro teipso solicitus modò, quis erit pro te solicitus

licitus in futuro? Nunc tempus est valde pretiosum. Nunc sunt dies salutis. Nunc tempus acceptabile. Sed proh dolor, quòd hoc vtiliùs non expendis, in quo promereri vales, vnde æternaliter viuas. Veniet, quando vnum diem seu horam, pro emendatione desiderabis, & nescio, an impetrabis.

6 Eia charissime, de quanto periculo te poteris liberare: de quàm magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris, & suspectus de morte. Stude nunc taliter viuere, vt in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere. Disce nunc mori mundo, vt tunc incipias viuere cum Christo. Disce nunc omnia contemnere, vt nunc possis liberè ad Christū pergere. Castiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, vt tunc certam valeas habere confidentiam.

Rom:6. *Luc:14.* *1.Cor:9.*

7 Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, quum nullum diem habeas hîc securum? Quàm multi decepti sunt, & insperatè de corpore extracti? Quotiens audisti à dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens ceruicem fregit, ille mandu-

Luc:12.

2 Propter leuitatem cordis, & negligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animæ nostræ dolores: sed sæpè vanè ridemus, quando meritò flere deberemus. Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore Dei cũ bona conscientia. Fœlix, qui abiicere potest omne impedimentum distractionis, & ad vnionem se recolligere sanctæ compunctionis. Fœlix, qui à se abdicat, quicquid conscientiam suã maculare potest vel grauare. Certa viriliter, consuetudo consuetudine vincitur. Si tu scis homines dimittere, ipsi bene te dimittent tua facta facere.

3 Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis maiorum. Habe semper oculum super te primum, & admoneas teipsum specialiter, præ omnibus tibi dilectis. Si non habes fauorem hominum, noli ex hoc tristari: sed hoc sit tibi graue, quia non habes te satis bene & circumspectè, sicut deceret Dei seruum, & deuotum religiosum conuersari. Vtilius est sæpe & securius, quòd homo non habeat multas consolationes in hac vita, secun-

Gal. 1.

Ps. 76.

dùm-

dùm carnem præcipuè. Tamen quòd diuinas non habemus, aut rariùs sentimus, nos in culpa sumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas omnino abiicimus.

4 Cognosce te indignum diuina cõsolatione, sed magis dignum multa tribulatione. Quando homo est perfectè compunctus, tunc grauis & amarus est ei totus mundus. Bonus homo sufficientem inuenit materiam dolendi & flendi. Siue enim se considerat, siue de proximo pensat, scit quia nemo sine tribulatione hic viuit. Et quanto strictius sese considerat, tanto amplius dolet. Materiæ iusti doloris & internæ compunctionis, sunt peccata & vitia nostra, quibus ita inuoluti iacemus, vt rarò cælestia contemplari valeamus.

Iud. 2. & 20. item 2. Reg. 13.

5 Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin feruentiùs te emendares. Si etiam futuras inferni siue purgatorii pœnas, cordialiter perpenderes, credo quod libenter laborem & dolorem sustineres, & nihil rigoris formidares.

Eccli. 5.

Mat. 25.

Sed quia ad cor ista non transeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi & valde pigri remanemus.

6 Sæpe est inopia spiritus, vnde tam leuiter conqueritur miserum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, vt det tibi compunctionis spiritum, & dic
Ps. 79. cum Propheta: Ciba me Domine pane lachrymarum, & potum da mihi, in lachrymis, in mensura.

Cap. XXII.

De consideratione humanæ miseriæ.

1 MISER es, vbicunq; fueris, & quocunq; te verteris, nisi ad Deum te conuertas. Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut vis & desideras? Quis est, qui
Eccls. 6. habet omnia, secundùm suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram. Nemo est in mũdo, sine aliqua tribulatione vel angustia, quamuis Rex sit vel Papa: Quis est, qui meliùs habet? vtique qui pro Deo, aliquid pati valet.

2 Dicunt multi imbecilles & infirmi, Ecce, quàm bonam vitam ille homo habet, quàm diues, quàm magnus, quàm potens & excelsus? Sed attende ad cælestia bona, & videbis quòd omnia ista temporalia, nulla sunt; sed valde incerta & magis grauantia, quia nunquam sine solicitudine & timore possidentur. Non est hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam, sed sufficit ei mediocritas. Verè miseria est, viuere super terram. Quanto homo voluerit esse spiritualior, tanto præsens vita fit ei amarior; quia sentit meliùs, & videt chariùs humanæ corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare, & cæteris necessitatibus naturæ subiacere; verè magna miseria est, & afflictio homini deuoto, qui libenter esset absolutus, & liber ab omni peccato.

Luc. 12.

Pro. 19.

Iob. 14

Eccls. 2.

3 Valde enim grauatur interior homo, necessitatibus corporalibus in hoc mundo. Vnde Propheta deuotè rogat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens: De necessitatibus meis erue me Domine. Sed væ, non cognoscentibus

Ps. 24.

suam miseriam: & amplius væ illis, qui diligunt hanc miseram & corruptibilem vitam. Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix necessaria laborando, aut mendicando habeant) vt si possent hîc semper viuere, de regno Dei nihil curarent.

Rom.8.

Rom.8.

4 O insani & infideles corde, qui tã profundè in terris iacent, vt nihil, nisi carnalia sapiant. Sed miseri, adhuc in fine grauiter sentient, quàm vile & nihilum erat, quod amauerunt. Sancti autem Dei, & omnes deuoti amici Christi, non attenderunt, quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum & intentio, ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum desiderium ipsorum sursum ad mansura & inuisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia, adhuc habes tempus & horam.

1.Pet. 1.
Hebr.11.

Rom.13
Heb.10.

5 Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe, & dic: Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tẽ-

pus est emendandi. Quando malè habes, & tribularis, tunc tempus est promerendi. Oportet te transire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium. Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis. Quàm diu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine tædio & dolore viuere. Libenter haberemus ab omni miseria quietem; sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amisimus etiam veram beatitudinem. Ideo oportet nos tenere patientiam, & DEI expectare misericordiam; donec transeat iniquitas hæc, & mortalitas absorbeatur à vita.

Ps. 65.
Rom. 7
Genes. 3.
2. Cor. 5.

6 O quanta fragilitas humana, quæ semper prona est ad vitia? Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confessa. Nunc proponis cauere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses. Meritò ergo nosipsos humiliare possumus, nec vnquam aliud magni de nobis sentire, quia tam fragiles & instabiles sumus. Citò potest etiam perdi per negligentiam, quod multo labore vix tãdem acquisitum est per gratiam.

Gen. 6. 8
2 Mach. 9.

7 Quid

7 Quid fiet de nobis adhuc in fine qui tepescimus tam manè? Væ nobis, si sic volumus declinare ad quietē, quasi iam pax sit & securitas, quum necdum appareat vestigium veræ sanctitatis, in conuersatione nostra. Bene opus esset, quòd adhuc iterum institueremur, tanquam boni nouitij ad mores optimos: si fortè spes esset de aliqua futura emendatione, & maiori spirituali profectu.

Cap. XXIII.

De meditatione mortis.

Iob 9. & 14. item Luc. 12. & Hebr. 9.

1 VALDE citò erit tecum hîc factum, vide aliter quomodo te habeas: hodie homo est, & cras non comparet. Cùm autem sublatus fuerit ab oculis, etiam citò transit à mente. O hebetudo & duritia cordis humani, quod solum præsentia meditatur, & futura non magis

Mat. 25. præuidet. Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quasi hodie vel statim esses moriturus. Si bonam consci-

Luc. 12. entiam haberes, non multum mor-

tem

tem timeres. Melius esset peccata cauere, quàm mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras est dies incerta, & quî scis, si crastinum habebis? *Matth: 24. & 25.*

2 Quid prodest diu viuere, quando tam parum emendamur? Ah longa vita non semper emendat, sed sæpe culpam magis auget. Vtinam per vnam diem, bene essemus conuersati in hoc mundo. Multi annos computant conuersionis, sed sæpe paruus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutiùs viuere. Beatus, qui horam mortis suæ semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit. *Eccl: 7.* Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem transibis viam.

3 Quum manè fuerit, puta te ad vesperum non peruenturum. *Hebr: 9.* Vespere autem facto mane non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus esto, & taliter viue, vt nunquam te imparatum *Luc:21.* mors inueniat. Multi subitò & improuisè moriuntur. Nam hora, qua non putatur, filius hominis venturus est.

Mat: 24. *Luc: 12.* Quando illa extrema hora venerit, multum aliter sentire incipies de tota vita tua præterita: & valde dolebis, quòd tam negligens & remissus fuisti.

Ecc: 41 4 Quàm felix & prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inueniri in morte. Dabit namque magnam fiduciã feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, feruens desiderium in virtutibus proficiẽdi, amor disciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, & supportatio cuiuslibet aduersitatis pro amore Christi. Multa bona potes operari, dum sanus es: sed infirmatus, nescio, quid poteris. Pauci ex infirmitate meliorantur & emendantur: sic & qui multum peregrinantur, raro sanctificantur.

Esa: 30. 31. *Hiere: 17. 48.* *Matt. 6.* 5 Noli confidere super amicos & proximos, nec in futurum tuam differas salutem: quia citiùs obliuiscentur tui homines, quàm æstimas. Melius est nunc tempestiuè prouidere, & aliquid boni præmittere, quàm super aliorum auxilio sperare. Si non es pro te ipso solicitus modò, quis erit pro te solicitus

licitus in futuro? Nunc tempus est valde pretiosum. Nunc sunt dies salutis. Nunc tempus acceptabile. Sed proh dolor, quòd hoc vtiliùs non expendis, in quo promereri vales, vnde æternaliter viuas. Veniet, quando vnum diem seu horam, pro emendatione desiderabis, & nescio, an impetrabis.

6 Eia charissime, de quanto periculo te poteris liberare: de quàm magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris, & suspectus de morte. Stude nunc taliter viuere, vt in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere. Disce nunc mori mundo, vt tunc incipias viuere cum Christo. Disce nunc omnia contemnere, vt nunc possis liberè ad Christū pergere. Castiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, vt tunc certam valeas habere confidentiam. *Rom:6.* *Luc:14.* *1.Cor:9.*

7 Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, quum nullum diem habeas hîc securum? Quàm multi decepti sunt, & insperatè de corpore extracti? Quotiens audisti à dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens ceruicem fregit, ille mandu- *Luc:12.*

cando obriguit, ille ludendo finem fecit. Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interiit: & sic omnium finis mors est, & vita hominum tanquam vmbra subitò pertransit.

Iob: 14. 8 Quis memorabitur tui post mortem? & quis orabit pro te? Age, age, nunc charissime, quicquid agere potes: quia nescis quando morieris, nescis etiam quid te post mortem sequetur. *Mat: 6.* Dum tempus habes, congrega tibi *Luc: 12.* diuitias immortales. Præter salutem *Gal: 6.* tuam, nihil cogites; solùm quæ Dei *Luc: 16.* sunt, cures. Fac nunc tibi amicos, venerando Dei sanctos, & eorum actus *Heb: 11.* imitando: vt cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

1. Pet: 2. 9 Serua te tanquam peregrinum & hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis. Serua cor liberum, & ad Deum sursum erectum, *Heb: 13.* quia non habes hîc manentem ciuitatem. Illuc preces & gemitus quotidianos, cum lachrymis dirige, vt spiritus tuus mereatur ad Dominum, post mortem, feliciter transire.

AMEN.

CAP

Cap: XXIIII.

De iudicio, & pœnis peccatorum.

1 IN Omnibus rebus respice finem, & qualiter ante districtum stabis iudicem, cui nihil est occultum, qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit: sed, quod iustum est, iudicabit. O miserrime & insipiens peccator, quid respondebis Deo, omnia mala tua scienti: qui interdum formidas, vultum hominis irati? Vt quid non præuides tibi in die iudicij, quando nemo poterit per alium excusari vel defendi: sed vnusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi? Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satis factorius, & purgatiuus. *Heb: 10.* *Iob. 9.* *Luc: 16.* *2 Cor: 6.*

2 Habet magnum & salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens iniurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de sua iniuria: qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget qui veniam ab aliis petere non retardat: qui faciliùs miseretur, quàm irascitur: qui sibi ipsi vio- *Iac: 1.* *Luc: 23.* *Act: 7.*

lentiam frequenter facit, & carnem omnino ſpiritui ſubiugare conatur. Melius eſt modò purgare peccata, & vitia reſecare, quàm in futuro purganda reſeruare. Verè nos ipſos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3 Quid aliud ignis ille deuorabit, niſi peccata tua? Quanto ampliùs tibi ipſi nunc parcis, & carnem ſequeris: tanto duriùs poſtea lues, & maiorem materiam comburendi reſeruas. In quibus homo peccauit, in illis grauiùs punietur. Ibi acedioſi, ardentibus ſtimulis perurgentur: & guloſi, ingenti ſiti ac fame cruciabuntur. Ibi luxurioſi, & voluptatum amatores, ardenti pice & fœtido ſulphure perfundentur: Et ſicut furioſi canes, præ dolore inuidioſi vlulabunt.

4 Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit. Ibi ſuperbi, omni confuſione replebuntur: & auari, miſerrima egeſtate arctabuntur. Ibi erit vna hora grauior in pœna, quàm hîc centum anni, in amariſsima pœnitentia. Ibi nulla requies

eſt,

est, nulla consolatio damnatis: hîc tamen interdum cessatur à laboribus, atque amicorum fruitur solatiis. Esto modò sollicitus & dolens, pro peccatis tuis: vt in die iudicij, securus sis cũ beatis. Tunc enim iusti stabunt, in magna constantia aduersus eos, qui se angustiauerunt, & depresserunt. Tunc stabit ad iudicãdum, qui modò se subiicit humiliter iudiciis hominũ. Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pauebit vndique superbus. Sap: 5.

5 Tunc videbitur sapiens in hoc mũdo fuisse, qui pro Christo didicit stultus & despectus esse. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, & omnis iniquitas oppilabit os suum. Ps: 106.
Tunc gaudebit omnis deuotus, & mœrebit omnis irreligiosus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm si in deliciis fuisset semper nutrita. 2. Cor: 4
Tunc splendebit habitus vilis, & obtenebrescet vestis subtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium. Tunc plus iuuabit constans patientia, quàm omnis mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur Esa: 29.

Eccl: 51. dolor, in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò *Apoc 21 & 22.* perpetuam lætitiam, inuenies. Si tu permanseris fidelis & feruidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis & *Mat: 25* locuples in retribuendo. Spem bonam *Rom: 5.* retinere debes, quòd ad palmam peruenies: sed securitatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2 Cùm quidam anxius, inter metum & spem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostrauisset, hæc inter se reuoluit dicens: O si scirem, quòd adhuc perseueraturus essem: statimque audiuit diuinum intus responsum. Quid, si hoc scires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles: & bene securus eris. Moxque consolatus, & confortatus, diuinæ se commisit voluntati, & cessauit anxia fluctuatio. Noluitque curiosè inuestigare, vt sciret, quæ sibi essent futura: sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas Dei bene- *Rom: 12* placens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

3 Spera in Domino, & fac bonitatem (ait Propheta) & inhabita terram, & pasceris in diuitiis eius. Vnum est, quod multos à profectu, & feruenti emendatione retrahit: horror difficultatis, seu labor certaminis. Enimuerò, illi maximè præ ceteris in virtutibus proficiunt: qui ea, quæ sibi magis grauia & contraria sunt, viriliùs vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem: vbi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat. Psal:36.

4 Sed non omnes habent æquè multum, ad vincendum & moriendum. Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiam si plures habeat passiones, quàm alius bene morigeratus, minùs tamen feruens ad virtutes. Duo specialiter ad magnam emendationem iuuant: videlicet, subtrahere se violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur: & feruenter instare pro bono, quo ampliùs quis indiget. Illa etiam studeas magis cauere & vincere, quæ tibi frequentiùs in aliis displicent.

5 Vbique

suam miseriam: & amplius væ illis, qui diligunt hanc miseram & corruptibilem vitam. Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix necessaria laborando, aut mendicando habeant) vt si possent hîc semper viuere, de regno Dei nihil curarent.

Rom. 8.

Rom. 8.

4 O insani & infideles corde, qui tã profundè in terris iacent, vt nihil, nisi carnalia sapiant. Sed miseri, adhuc in fine grauiter sentient, quàm vile & nihilum erat, quod amauerunt. Sancti autem Dei, & omnes deuoti amici Christi, non attenderunt, quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum & intentio, ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum desiderium ipsorum sursum ad mansura & inuisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia, adhuc habes tempus & horam.

1. Pet. 1.
Hebr. 11.

Rom. 13
Heb. 10.

5 Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe, & dic: Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tẽ-

pus

pus est emendandi. Quando malè habes, & tribularis, tunc tempus est promerendi. Oportet te transire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium. Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis. Quàm diu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine tædio & dolore viuere. Libenter haberemus ab omni miseria quietem; sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amisimus etiam veram beatitudinem. Ideo oportet nos tenere patientiam, & DEI expectare misericordiam; donec transeat iniquitas hæc, & mortalitas absorbeatur à vita.

Ps. 65.

Rom. 7

Genes. 3.

2. Cor. 5.

6 O quanta fragilitas humana, quæ semper prona est ad vitia? Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confessa. Nunc proponis cauere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses. Meritò ergo nosipsos humiliare possumus, nec vnquam aliud magni de nobis sentire; quia tam fragiles & instabiles sumus. Citò potest etiam perdi per negligentiam, quod multo labore vix tãdem acquisitum est per gratiam.

Gen. 6. 8

2 Mach. 9.

7 Quid fiet de nobis adhuc in fine qui tepeſcimus tam manè? Væ nobis, ſi ſic volumus declinare ad quietē, quaſi iam pax ſit & ſecuritas, quum necdum appareat veſtigium veræ ſanctitatis, in conuerſatione noſtra. Bene opus eſſet, quòd adhuc iterum inſtitueremur, tanquam boni nouitij ad mores optimos: ſi fortè ſpes eſſet de aliqua futura emendatione, & maiori ſpirituali profectu.

Cap. XXIII.

De meditatione mortis.

Iob 9. & 14. item Luc. 12. & Hebr. 9. 1 VALDE citò erit tecum hic factum, vide aliter quomodo te habeas: hodie homo eſt, & cras non comparet. Cum autem ſublatus fuerit ab oculis, etiam citò tranſit à mente. O hebetudo & duritia cordis humani, quod ſolum præſentia meditatur, & futura non magis præuidet. *Mat. 25.* Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quaſi hodie vel ſtatim eſſes moriturus. *Luc. 12.* Si bonam conſcientiam haberes, non multum mor-

tem timeres. Melius esset peccata cauere, quàm mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras est dies incerta, & qui scis, si crastinum habebis? Matth: 24.

2 Quid prodest diu viuere, quando & 25.
tam parum emendamur? Ah longa vita non semper emendat, sed sæpe culpam magis auget. Vtinam per vnam diem, bene essemus conuersati in hoc mundo. Multi annos computant conuersionis, sed sæpe paruus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutiùs viuere. Beatus, qui horam mortis suæ Eccl: 7.
semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit. Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem transibis viam.

3 Quum manè fuerit, puta te ad vesperum non peruenturum. Hebr: 9.
Vespere autem facto mane non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus esto, & taliter viue, vt nunquam te imparatum Luc: 21.
mors inueniat. Multi subitò & improuisè moriuntur. Nam hora, qua non putatur, filius hominis venturus est.

Mat: 24. Luc: 12. Quando illa extrema hora venerit, multum aliter sentire incipies de tota vita tua præterita: & valde dolebis, quòd tam negligens & remissus fuisti.

Ecc: 41. 4 Quàm felix & prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inueniri in morte. Dabit namque magnam fiduciā feliciter moriendi, perfectus contempus mundi, feruens desiderium in virtutibus proficiēdi, amor disciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, & supportatio cuiuslibet aduersitatis pro amore Christi. Multa bona potes operari, dum sanus es: sed infirmatus, nescio, quid poteris. Pauci ex infirmitate meliorantur & emendantur: sic & qui multum peregrinantur, raró sanctificantur.

Esa: 30. 31. Hiere: 17. 48. Matt. 6. 5 Noli confidere super amicos & proximos, nec in futurum tuam differas salutem: quia citiùs obliuiscentur tui homines, quàm æstimas. Melius est est nunc tempestiuè prouidere, & aliquid boni præmittere, quam super aliorum auxilio sperare. Si non es pro teipso solicitus modò, quis erit pro te so-

licitus

licitus in futuro? Nunc tempus est valde pretiosum. Nunc sunt dies salutis. Nunc tempus acceptabile. Sed proh dolor, quòd hoc vtiliùs non expendis, in quo promereri vales, vnde æternaliter viuas. Veniet, quando vnum diem seu horam, pro emendatione desiderabis, & nescio, an impetrabis.

6 Eia charissime, de quanto periculo te poteris liberare: de quàm magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris, & suspectus de morte. Stude nunc taliter viuere, vt in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere. Disce nunc mori mundo, vt tunc incipias viuere cum Christo. Disce nunc omnia contemnere, vt nunc possis liberè ad Christū pergere. Castiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, vt tunc certam valeas habere confidentiam. *Rom:6.* *Luc:14.* *1.Cor:9.*

7 Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, quum nullum diem habeas hîc securum? Quàm multi decepti sunt, & insperatè de corpore extracti? Quoties audisti à dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens ceruicem fregit, ille mandu- *Luc:12.*

cando obriguit, ille ludendo finem fecit. Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interiit: & sic omnium finis mors est, & vita hominum tanquam vmbra subitò pertransit.

Iob: 14. 8 Quis memorabitur tui post mortem? & quis orabit pro te? Age, age, nunc charissime, quicquid agere potes: quia nescis quando morieris, nescis etiam quid te post mortem sequetur. *Mat: 6.* Dum tempus habes, congrega tibi *Luc: 12.* diuitias immortales. Præter salutem *Gal: 6.* tuam, nihil cogites; solùm quæ Dei *Luc: 16.* sunt, cures. Fac nunc tibi amicos, ve- *Heb: 11.* nerando Dei sanctos & eorum actus imitando: vt cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

1. Pet: 2. 9 Serua te tanquam peregrinum & hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis. Serua cor *Heb: 13.* liberum, & ad Deum sursum erectum, quia non habes hîc manentem ciuitatem. Illuc preces & gemitus quotidianos, cum lachrymis dirige, vt spiritus tuus mereatur ad Dominum, post mortem, feliciter transire.

AMEN.

CAP-

CAP: XXIIII.

De iudicio, & pœnis peccatorum.

1 IN Omnibus rebus respice finem, & qualiter ante districtum stabis iudicem, cui nihil est occultum, qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit: sed, quod iustum est, iudicabit. O miserrime & insipiens peccator, quid respondebis Deo, omnia mala tua scienti: qui interdum formidas vultum hominis irati? Vt quid non præuides tibi in die iudicij, quando nemo poterit per alium excusari vel defendi: sed vnusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi? Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satis factorius, & purgatiuus. *Heb: 10.* *Iob. 9.* *Luc: 16.* *2 Cor: 6.*

2 Habet magnum & salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens iniurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de sua iniuria: qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget qui veniam ab aliis petere non retardat: qui faciliùs miseretur, quàm irascitur: qui sibi ipsi vio- *Iac: 1.* *Luc: 23.* *Act: 7.*

lentiam frequenter facit, & carnem omnino ſpiritui ſubiugare conatur. Melius eſt modò purgare peccata, & vitia reſecare, quàm in futuro purganda reſeruare. Verè nos ipſos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3 Quid aliud ignis ille deuorabit, niſi peccata tua? Quanto ampliùs tibi ipſi nunc parcis, & carnem ſequeris: tanto duriùs poſtea lues, & maiorem materiam comburendi reſeruas. In quibus homo peccauit, in illis grauiùs punietur. Ibi acedioſi, ardentibus ſtimulis perurgentur: & guloſi, ingenti ſiti ac fame cruciabuntur. Ibi luxurioſi, & voluptatum amatores, ardenti pice & fœtido ſulphure perfundentur: Et ſicut furioſi canes, præ dolore inuidioſi vlulabunt.

4 Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit. Ibi ſuperbi, omni confuſione replebuntur: & auari, miſerrima egeſtate arctabuntur. Ibi erit vna hora grauior in pœna, quàm hîc centum anni, in amariſsima pœnitentia. Ibi nulla requies Iob: 40. & 41.

eſt,

est, nulla consolatio damnatis: hîc tamen interdum cessatur à laboribus, atque amicorum fruitur solatiis. Esto modò sollicitus & dolens, pro peccatis tuis: vt in die iudicij, securus sis cū beatis. Tunc enim iusti stabunt, in magna constantia aduersus eos, qui se angustiauerunt, & depresserunt. Tunc stabit ad iudicādum, qui modò se subiicit humiliter iudiciis hominū. Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pauebit vndique superbus. *Sap: 5.*

5 Tunc videbitur sapiens in hoc mūdo fuisse, qui pro Christo didicit stultus & despectus esse. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, & omnis iniquitas oppilabit os suum. *Ps: 106.* Tunc gaudebit omnis deuotus, & mœrebit omnis irreligiosus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm si in deliciis fuisset semper nutrita. *2. Cor: 4* Tunc splendebit habitus vilis, & obtenebrescet vestis subtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium. Tunc plus iuuabit constans patientia, quàm omnis mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur *Esa: 29.*

ſimplex obedientia, quàm omnis ſæcularis aſtutia.

6 Tunc plus lætificabit pura & bona conſcientia, quàm docta philoſophia. Tunc plus ponderabit contemptus diuitiarum, quàm totus theſaurus terrigenarum. Tunc magis conſolaberis ſuper deuota oratione, quàm ſuper delicata comeſtione. Tunc potiùs gaudebis de ſeruato ſilentio, quàm de longa fabulatione. Tunc plus valebunt ſancta opera, quam multa pulchra verba. Tunc plus placebit ſtricta vita & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena. Diſce nunc in modico pati, vt tunc à grauioribus valeas liberari. Hîc primò proba, quid poſsis poſtea. Si nunc tam parum vales ſuſtinere, quomodo æterna tormenta poteris ſufferre ac ſuſtinere? Si modò modica paſsio, tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hîc in mundo, & poſtea regnare cum Chriſto.

Luc: 12. 7 Si vſque in hodiernum diem, ſemper in honoribus & voluptatibus vixiſſes: quid totum tibi profuiſſet, ſi iam

mori

mori in instanti contingeret? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi soli seruire. Qui enim Deum, ex toto corde amat: nec mortem, nec supplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor, securum ad Deum accessum facit. Quem autem adhuc peccata delectant, non mirum, si mortem & iudicium timeat. Bonum tamen est, vt si necdum amor à malo te reuocat, saltem timor gehennalis coerceat. Qui verò timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citiùs incurret.

Eccls: 1.

Rom: 8.

CAP: XXV.

De feruenti emendatione totius vitæ nostræ.

1 ESTO vigilans & diligens, in Dei seruitio: & cogita frequēter, ad quid venisti, & cur sæculum reliquisti? Nónne vt Deo viueres, & spiritualis homo fieres? Igitur ad profectum ferueas, quia mercedem laborum tuorum in breui recipies: nec erit tunc ampliùs timor aut dolor,

2. Ti: 4.

Apo. 21 & 22.

Eccl: 51. dolor, in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò Apoc 21 & 22. perpetuam lætitiam, inuenies. Si tu permanseris fidelis & feruidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis & Mat: 25 locuples in retribuendo. Spem bonam Rom: 5. retinere debes, quòd ad palmam peruenies: sed securitatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2 Cùm quidam anxius, inter metum & spem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostrauisset, hæc inter se reuoluit dicens: O si scirem, quòd adhuc perseueraturus essem: statimque audiuit diuinum intus responsum. Quid, si hoc scires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles & bene securus eris. Moxque consolatus, & confortatus, diuinæ se commisit voluntati, & cessauit anxia fluctuatio. Noluitque curiosè inuestigare, vt sciret, quæ sibi essent futura: sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas Dei bene- Rom: 12 placens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

3 Spera

3 Spera in Domino, & fac bonitatem (ait Propheta) & inhabita terram, & pasceris in diuitiis eius. Vnum est, quod multos à profectu, & feruenti emendatione retrahit: horror difficultatis, seu labor certaminis. Enimuerò, illi maximè præ ceteris in virtutibus proficiunt: qui ea, quæ sibi magis grauia & contraria sunt, viriliùs vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem: vbi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat. *Psal. 36.*

4 Sed non omnes habent æquè multum, ad vincendum & moriendum. Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiam si plures habeat passiones, quàm alius bene morigeratus, minùs tamen feruens ad virtutes. Duo specialiter ad magnam emendationem iuuant: videlicet, subtrahere se violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur: & feruenter instare pro bono, quo ampliùs quis indiget. Illa etiam studeas magis cauere & vincere, quæ tibi frequentiùs in aliis displicent.

5 Vbique

5 Vbique profectum tuum capias: vt si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehensibile consideraueris, caue ne idem facias; aut si aliquando fecisti, citiùs emendare te studeas. Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterum ab aliis notaris. Quàm iucundum & dulce est videre feruidos & deuotos fratres, bene morigeratos & disciplinatos. Quàm triste est & graue, videre inordinatè ambulantes: qui ea, ad quæ vocati sunt, non exercent. Quàm nociuum est, negligere vocationis suæ propositum: & ad non commissa, sensum inclinare?

Mat: 7.
Eph: 5. & 1. Cor: 12.
Eccl: 3.

6 Memor esto arrepti propositi, & imagnem tibi propone crucifixi. Bene verecundari potes, inspecta vita IESV Christi: quia necdum magis illi te cōformare studuisti, licet diu in via Dei fuisti. Religiosus, qui se intentè & deuotè, in sanctissima vita & passione Domini exercet, omnia vtilia & necessaria sibi, abundanter ibi inueniet: nec opus est, vt extra Iesum, aliquid meliùs quærat. O si Iesus crucifixus, in cor

Gal: 2. & 6.

nostrum

nostrum veniret, quàm citò & sufficienter, docti essemus?

7 Religiosus feruidus, omnia bene portat & capit, quæ illi iubentur. Religiosus negligens & tepidus, habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam: quia interiori consolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur. Religiosus extra disciplinam viuens, graui patet ruinæ. Qui laxiora quærit & remissiora, semper in angustiis erit: quia aut vnum, aut reliquum sibi displicebit.

8 Quomodo faciunt, tam multi alij religiosi: qui satis arctati sunt, sub disciplina claustrali? Rarò exeunt, abstractè viuunt, pauperrimè comedunt, grossè vestiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, maturè surgunt, orationes prolõgant, frequenter legunt & se in omni disciplina custodiunt. Attende Carthusienses, Cistercienses, & diuersæ religionis monachos ac moniales: qualiter omni nocte, ad psallendum Domino assurgunt. Et ideo turpe esset, vt tu deberes in tam sancto opere pigritare: vbi tanta multi-

tudo religiosorũ, incipit Deo iubilare.

9 O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum, toto corde & ore laudare? O si nunquã indigeres comedere, nec bibere, nec dormire. sed semper posses Deum laudare, & solummodo spiritualibus studiis vacare: tunc multo felicior esses quàm modò, cùm carni ex qualicunque necessitate seruis. Vtinam non essent istæ necessitates, sed solummodo spirituales animæ refectiones, quas (heu) satis raro degustamus.

10 Quando homo ad hoc peruenit, quod de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus primò perfectè sapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni euentu rerum erit. *Rom: 11 & 1. Cor: 8. 12. & 15* Tunc nec pro magno lætabitur; nec pro modico contristabitur: sed ponit se integrè & fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil vtique perit nec moritur, sed omnia ei viuunt, & ad nutum incunctanter deseruiunt.

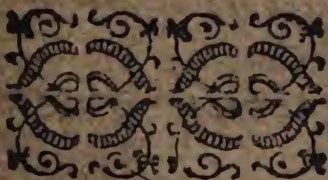
Eccli: 7. 11 Memento semper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine soli-

citudine & diligentia, nunquam acquires virtutes. Si incipis tepescere, incipies malè habere. Si autem dederis te ad feruorem, inuenies magnam pacem, & senties leuiorem laborem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem. Homo feruidus & diligens, ad omnia est paratus. Maior labor est resistere vitiis & passionibus, quàm corporalibus insudare laboribus. Qui paruos non vitat defectus, paulatim labitur ad maiores. Gaudebis semper vespere, si diem expendas fructuosè. Vigila super te ipsum, excita teipsum, admone te ipsum, & quicquid de aliis sit, non negligas teipsum. Tantum proficies, quantum tibiipsi vim intuleris. Amen.

Apoc: 3.

Eccl: 19

FINIS.

LIBER SECVNDVS

Admonitiones, ad interna trahentes.

Capita Libri secundi.

Capvt I.

De interna conuersatione.

1 REGNVM Dei intra vos est, dicit Dominus. Conuerte te, *Luc. 7.*
ex toto corde tuo ad Dominũ: *Ioel: 2.*
& relinque hũc miserũ mundum, & inueniet anima tua requiem. Disce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire. Est enim regnum Dei, pax *Rô: 14.*
& gaudium in Spiritu sancto, quod non datur impiis. Veniet ad te Christus ostendens tibi consolationem suam, si dignam illi ab intus, parâueris mansionem. Omnis gloria eius & decor, ab intra est & ibi complacet sibi. Frequẽs *Psa: 44*
illi visitatio cum homine interno, dulcis sermocinatio, grata cõsolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis.

2 Eia anima fidelis, præpara huic sponso cor tuum: quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur. Sic enim dicit: Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & ad eum veniemus, *Ioan: 14*
& mansionem apud eum faciemus. Da

ergo Christo locum, & ceteris omnibus nega introitum. Cùm Christum habueris, diues es, & sufficit tibi. Ipse erit prouisor tuus, & fidelis procurator in omnibus, vt non sit opus in hominibus sperare. Homines enim citò mu-
Ioa: 12. tantur, & deficiunt velociter: Christus autem manet in æternum, & astat vsq; in finem firmiter.

Hiere: 17. 3 Non est magna fiducia ponenda, in homine fragili & mortali, etiam si vtilis sit & dilectus: neque tristitia multa ex hoc capienda, si interdum aduersetur & contradicat. Qui hodie tecum sunt, cras contrariari possunt, & è con-
1. Pet: 5. uerso, sæpe vt aura vertuntur. Pone totam fiduciam tuam in Deo, & sit ipse timor tuus, & amor tuus. Ipse pro te
Heb: 13. respondebit, & faciet bene, sicut melius fuerit. Non habes hîc manentem ciuitatem; & vbicunque fueris, extraneus es & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intimè fueris vnitus.

4 Quid hîc circumspicis, cùm iste
Phil: 3. non sit locus tuæ requietionis? In cælestibus debet esse habitatio tua, & si-

cut

cut in transitu, cũcta terrena sunt aspicienda. Transeunt omnia, & tu cum eis pariter. Vide, vt non inhæreas; ne capiaris, & pereas. Apud altissimum sit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Christum, sine intermissione dirigatur. Si nescis speculari alta & cælestia, requiesce in passione Christi: & in sacris vulneribus eius, libenter habita. Si enim ad vulnera, & pretiosa stigmata Iesu, deuotè confugis, magnam in tribulatione confortationem senties: nec multum curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentia perferes. Sap: 5.

5 Christus fuit etiam in mundo, ab hominibus despectus: & in maxima necessitate, à notis & amicis, inter opprobria derelictus. Christus pati voluit & despici, & tu audes de aliquo conqueri? Christus habuit aduersarios & obloquutores, & tu vis omnes habere amicos & benefactores? Vnde coronabitur patientia tua, si nihil aduersitatis occurrerit? Si nihil aduersitatis vis pati, quomodo eris amicus Christi? Sustine cum Christo, & pro Christo, si Mat: 12. 26. & 10:15 2Tim: 2

lentiam frequenter facit, & carnem omnino spiritui subiugare conatur. Melius est modò purgare peccata, & vitia resecare, quàm in futuro purganda reseruare. Verè nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3 Quid aliud ignis ille deuorabit, nisi peccata tua? Quanto ampliùs tibi ipsi nunc parcis, & carnem sequeris: tanto duriùs postea lues, & maiorem materiam comburendi reseruas. In quibus homo peccauit, in illis grauiùs punietur. Ibi acediosi, ardentibus stimulis perurgentur: & gulosi, ingenti siti ac fame cruciabuntur. Ibi luxuriosi, & voluptatum amatores, ardenti pice & fœtido sulphure perfundentur: Et sicut furiosi canes, præ dolore inuidiosi vlulabunt.

4 Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non habebit. Ibi superbi, omni confusione replebuntur: & auari, miserrima egestate arctabuntur. Ibi erit vna hora grauior in pœna, quàm hic centum anni, in amarissima pœnitentia. Ibi nulla requies

Iob: 40. & 41.

est,

est, nulla consolatio damnatis: hîc tamen interdum cessatur à laboribus, atque amicorum fruitur solatiis. Esto modò sollicitus & dolens, pro peccatis tuis: vt in die iudicij, securus sis cū beatis. Tunc enim iusti stabunt, in magna constantia aduersus eos, qui se angustiauerunt, & depresserunt. Tunc stabit ad iudicādum, qui modò se subiicit humiliter iudiciis hominū. Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pauebit vndique superbus. *Sap: 5.*

5 Tunc videbitur sapiens in hoc mūdo fuisse, qui pro Christo didicit stultus & despectus esse. Tunc placebit omnis tribulátio patienter perpessa, & omnis iniquitas oppilabit os suum. Tunc gaudebit omnis deuotus, & mœrebit omnis irreligiosus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm si in deliciis fuisset semper nutrita. Tunc splendebit habitus vilis, & obtenebrescet vestis subtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium. Tunc plus iuuabit constans patientia, quàm omnis mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur *Ps: 106.* *2. Cor: 4* *Esa: 29.*

ſimplex obedientia, quàm omnis ſæcularis aſtutia.

6 Tunc plus lætificabit pura & bona conſcientia, quàm docta philoſophia. Tunc plus ponderabit contemptus diuitiarum, quàm totus theſaurus terrigenarum. Tunc magis conſolaberis ſuper deuota oratione, quàm ſuper delicata comeſtione. Tunc potiùs gaudebis de ſeruato ſilentio, quàm de longa fabulatione. Tunc plus valebunt ſancta opera, quam multa pulchra verba. Tunc plus placebit ſtricta vita & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena. Diſce nunc in modico pati, vt tunc à grauioribus valeas liberari. Hîc primò proba, quid poſsis poſtea. Si nunc tam parum vales ſuſtinere, quomodo æterna tormenta poteris ſufferre ac ſuſtinere? Si modò modica paſsio, tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hîc in mundo, & poſtea regnare cum Chriſto.

7 Si vſque in hodiernum diem, ſemper in honoribus & voluptatibus
Luc: 12. vixiſſes: quid totum tibi profuiſſet, ſi iam

mori

mori in instanti contingeret? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi soli seruire. Qui enim Deum, ex toto corde amat: nec mortem, nec supplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor, securum ad Deum accessum facit. Quem autem adhuc peccata delectant, non mirum, si mortem & iudicium timeat. Bonum tamen est, vt si necdum amor à malo te reuocat, saltem timor gehennalis coerceat. Qui verò timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citiùs incurret.

Eccls: 1.

Rom: 8.

CAP: XXV.

De feruenti emendatione totius vitæ nostræ.

1 ESTO vigilans & diligens, in Dei seruitio: & cogita frequẽter, ad quid venisti, & cur sæculum reliquisti? Nónne vt Deo viueres, & spiritualis homo fieres? Igitur ad profectum ferueas, quia mercedem laborum tuorum in breui recipies: nec erit tunc ampliùs timor aut

2. Ti: 4.

Apo. 21 & 22.

Eccl: 51. dolor, in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò *Apoc 21 & 22.* perpetuam lætitiam, inuenies. Si tu permanseris fidelis & feruidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis & *Mat: 25* locuples in retribuendo. Spem bonam *Rom: 5.* retinere debes, quòd ad palmam peruenies: sed securitatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2 Cùm quidam anxius, inter metum & spem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostrauisset, hæc inter se reuoluit dicens: O si scirem, quòd adhuc perseueraturus essem: statimque audiuit diuinum intus responsum. Quid, si hoc scires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & bene securus eris. Moxque consolatus, & confortatus, diuinæ se commisit voluntati, & cessauit anxia fluctuatio. Noluitque curiosè inuestigare, vt sciret, quæ sibi essent futura: sed magis studuit in- *Rom: 12* quirere, quæ esset voluntas Dei beneplacens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

3 Spera in Domino, & fac bonitatem (ait Propheta) & inhabita terram. & pasceris in diuitiis eius. Vnum est, quod multos à profectu, & feruenti emendatione retrahit: horror difficultatis, seu labor certaminis. Enimuero, illi maximè præ ceteris in virtutibus proficiunt: qui ea, quæ sibi magis grauia & contraria sunt, viriliùs vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem: vbi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat. Psal: 36.

4 Sed non omnes habent æquè multum, ad vincendum & moriendum. Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiam si plures habeat passiones, quàm alius bene morigeratus, minùs tamen feruens ad virtutes. Duo specialiter ad magnam emendationem iuuant: videlicet, subtrahere se violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur: & feruenter instare pro bono, quo ampliùs quis indiget. Illa etiam studeas magis cauere & vincere, quæ tibi frequentiùs in aliis displicent.

5 Vbique

nostrum veniret, quàm citò & sufficienter, docti essemus?

7 Religiosus feruidus, omnia bene portat & capit, quæ illi iubentur. Religiosus negligens & tepidus, habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam: quia interiori consolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur. Religiosus extra disciplinam viuens, graui patet ruinæ. Qui laxiora quærit & remissiora, semper in angustiis erit: quia aut vnum, aut reliquum sibi displicebit.

8 Quomodo faciunt, tam multi alij religiosi: qui satis arctati sunt, sub disciplina claustrali? Raró exeunt, abstractè viuunt, pauperrimè comedunt, grossè vestiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, maturè surgunt, orationes prolōgant, frequenter legunt & se in omni disciplina custodiunt. Attende Carthusienses, Cistercienses & diuersæ religionis monachos ac moniales: qualiter omni nocte, ad psallendum Domino assurgunt. Et ideo turpe esset, vt tu deberes in tam sancto opere pigritare: vbi tanta multi-

tudo religiosorū, incipit Deo iubilare.

9 O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum, toto corde & ore laudare? O si nunquā indigeres comedere, nec bibere, nec dormire. sed semper posses Deum laudare, & solummodo spiritualibus studiis vacare: tunc multo felicior esses quàm modò, cùm carni ex qualicunque necessitate seruis. Vtinam non essent istæ necessitates, sed solummodo spirituales animæ refectiones, quas (heu) satis rarò degustamus.

10 Quando homo ad hoc peruenit, quod de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus primò perfectè sapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni euentu rerum erit.

Rom:11 & 1. Cor: 8. 12. & 15

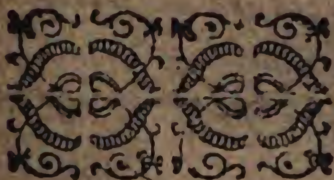
Tunc nec pro magno lætabitur; nec pro modico contristabitur: sed ponit se integrè & fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil vtique perit nec moritur, sed omnia ei viuunt, & ad nutum incunctanter deseruiunt.

Eccli:7.

11 Memento semper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine solicitudine

citudine & diligentia, nunquam acquires virtutes. Si incipis tepeſcere, *Apoc: 3.* incipies malè habere. Si autem dederis te ad feruorem, inuenies magnam pacem, & ſenties leuiorem laborem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem. Homo feruidus & diligens, ad omnia eſt paratus. Maior labor eſt reſiſtere vitiis & paſsionibus, quàm corporalibus inſudare laboribus. Qui *Eccl: 19* paruos non vitat defectus, paulatim labitur ad maiores. Gaudebis ſemper veſpere, ſi diem expendas fructuosè. Vigila ſuper te ipſum, excita teipſum, admone te ipſum, & quicquid de aliis ſit, non negligas teipſum. Tantum proficies, quantum tibiipſi vim intuleris. Amen.

FINIS.

LIBER SECVNDVS

Admonitiones, ad interna trahentes.

Capita Libri secundi.

CAPVT I.

De interna conuersatione.

1 REGNVM Dei intra vos est, dicit Dominus. Conuerte te, *Luc. 7.*
ex toto corde tuo ad Dominũ: *Ioel: 2.*
& relinque hũc miserũ mundum, & inueniet anima tua requiem. Disce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire. Est enim regnum Dei, pax *Rõ: 14.*
& gaudium in Spiritu sancto, quod non datur impiis. Veniet ad te Christus ostendens tibi consolationem suam, si dignam illi ab intus, paraueris mansionem. Omnis gloria eius & decor, ab intra est & ibi complacet sibi. *Psa: 44*
Frequẽs illi visitatio cum homine interno dulcis sermocinatio, grata cõsolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis.

2 Eia anima fidelis, præpara huic sponso cor tuum: quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur. Sic enim dicit: Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & ad eum veniemus, *Ioan: 14*
& mansionem apud eum faciemus. Da

ergo Christo locum, & ceteris omnibus nega introitum. Cùm Christum habueris, diues es, & sufficit tibi. Ipse erit prouisor tuus, & fidelis procurator in omnibus, vt non sit opus in hominibus sperare. Homines enim citò mu-
Ioa: 12. tantur, & deficiunt velociter: Christus autem manet in æternum, & astat vsq; in finem firmiter.

Hiere: 17. 3 Non est magna fiducia ponenda, in homine fragili & mortali, etiam si vtilis sit & dilectus: neque tristitia multa ex hoc capienda, si interdum aduersetur & contradicat. Qui hodie tecum sunt, cras contrariari possunt, & è con-
1. Pet: 5. uerso, sæpe vt aura vertuntur. Pone totam fiduciam tuam in Deo, & sit ipse timor tuus, & amor tuus. Ipse pro te
Heb: 13. respondebit, & faciet bene, sicut meliùs fuerit. Non habes hîc manentem ciuitatem; & vbicunque fueris, extraneus es & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intimè fueris vnitus.

4 Quid hîc circumspicis, cùm iste
Phil: 3. non sit locus tuæ requietionis? In cælestibus debet esse habitatio tua, & si-

cut

cut in transitu, cũcta terrena sunt aspicienda. Transeunt omnia, & tu cum eis pariter. Vide, vt non inhæreas; ne capiaris, & pereas. Apud altissimum sit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Christum, sine intermissione dirigatur. Si nescis speculari alta & cælestia, requiesce in passione Christi: & in sacris vulneribus eius, libenter habita. Si enim ad vulnera, & pretiosa stigmata Iesu, deuotè confugis, magnam in tribulatione confortationem senties: nec multum curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentia perferes. *Sap: 5.*

5 Christus fuit etiam in mundo, ab hominibus despectus: & in maxima necessitate, à notis & amicis, inter opprobria derelictus. Christus pati voluit & despici, & tu audes de aliquo conqueri? Christus habuit aduersarios & obloquutores, & tu vis omnes habere amicos & benefactores? Vnde coronabitur patientia tua, si nihil aduersitatis occurrerit? Si nihil aduersitatis vis pati, quomodo eris amicus Christi? Sustine cum Christo, & pro Christo, si *Mat: 1. 12. 26. & Io:15* *2Tim: 2.*

vis regnare cum Chriſto.

6 Si ſemel perfectè introiſſes in interiora Ieſu, & modicum de ardenti amore eius ſapuiſſes: tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Ieſu, facit hominem ſeipſum contemnere. Amator Ieſu & veritatis, & verus internus & liber ab affectionibus inordinatis, poteſt ſe ad Deum liberè conuertere, & eleuare ſupra ſeipſum in ſpiritu, ac fruitiuè quieſcere.

7 Cui ſapiunt omnia, prout ſunt, non vt dicuntur, aut æſtimantur; hic verè
4. ſapiens eſt & doctus magis à Deo, quã ab hominibus. Qui ab intra ſcit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora, ad habenda deuota exercitia. Homo internus, citò ſe recolligit: quia nunquam ſe totum, ad exteriora effundit. Non illi obeſt labor exterior, aut occupatio ad tempus neceſſaria: ſed ſicut res eueniunt, ſic ſe illis accommodat. Qui intus bene diſpoſitus eſt & ordinatus, non curat mirabiles & per-

uersos hominum gestus. Tantum homo impeditur & distrahitur, quantum sibi res attrahit.

8 Si rectè tibi esset, & bene purgatus esset omnia tibi in bonum cederent, & profectum. Ideo multa tibi displicent, & sæpe conturbant: quia adhuc non es perfectè tibiipsi mortuus, nec segregatus ab omnibus terrenis. Nil sic maculat & implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis. Si renuis consolari exterius, poteris speculari cælestia, & frequenter iubilare interius. Rom: 8.

CAPVT II.

De humili submissione.

1 NON Magni pendas, quis pro te, vel contra te sit: de hoc age & cura, vt Deus tecum sit in omni re, quam facis. Habeas conscientiam bonam, & Deus bene te defensabit. Quem enim Deus adiuuare voluerit, nullius peruersitas nocere poterit. Si tu scis tacere & pati, videbis proculdubio auxilium Domini. Ipse nouit tempus & modum liberandi Rom: 8. & 1. Cor: 4. Psa: 27.

randi te, & ideo te debes illi resignare. Dei est adiuuare, & ab omni confusione liberare. Sæpe valde prodest, ad maiorem humilitatem seruandam, quòd defectus nostros alij sciũt, & redarguũt.

2 Quando homo pro defectibus suis se humiliat, tunc faciliter alios placat, & leuiter satis facit sibi irascentibus. Humilem Deus protegit, & liberat: humilem diligit & consolatur: humili homini se inclinat: humili largitur gratiam magnam, & post eius depressionem, leuat ad gloriam. Humili sua secreta reuelat, & ad se dulciter trahit & inuitat. Humilis accepta confusione, satis bene est in pace: quia stat in Deo, & non in mundo. Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

Iac: 3.
Iob 5.
Mat: 11.

CAP: III.

De bono pacifico homine.

1 TENE te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare. Homo pacificus magis prodest, quàm bene doctus. Ho-

mo

mo passionatus, etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit. Bonus pacificus homo, omnia ad bonum conuertit. Qui bene in pace est, de nullo suspicatur. Qui autem malè contentus est & commotus, variis suspicionibus agitatur: nec ipse quiescit, nec alios quiescere permittit. Dicit sæpe, quod dicere non deberet: & omittit, quod sibi magis facere expediret. Considerat, quod alij facere tenentur: & negligit, quod ipse facere tenetur. Habe ergo primò zelum super teipsum, & tunc iustè zelare poteris etiam proximum tuum.

1 Cor: 13

Matt: 7.

Act: 1.

2 Tu bene scis facta tua excusare & colorare, & aliorum excusationes non vis recipere. Iustius esset, vt te accusares, & fratrem tuum excusares. Si portari vis, porta & alium. Vide, quàm longè es adhuc, à vera charitate & humilitate: quæ nulli nouit irasci, vel indignari, nisi tantùm sibi. Non est magnum, cum bonis & mansuetis conuersari, hoc enim omnibus naturaliter placet; & vnusquisque libenter pacem habet, & secum sentientes magis dili-

Gal: 6.

1. Cor: 13

git. Sed cum duris & peruersis, aut indisciplinatis, aut nobis contrariantibus, pacificè posse viuere, magna gratia est, & laudabile nimis, virileque factum.

3 Sunt, qui seipsos in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habēt. Et sunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: aliis sunt graues, sed sibi semper grauiores. Et sunt, qui seipsos in pace retinent, & ad pacem alios reducere studens. Est tamen tota pax nostra in hac misera vita, potiùs in humili sufferentia ponenda, quàm in non sentiendo contraria. Qui meliùs scit pati, maiorem tenebit pacem. Iste est victor sui & dominus mundi, amicus Christi & hæres cœli.

Cap. IIII.

De pura mente, & simplici intentione.

1 DVABVS alis, homo subleuatur à terrenis, simplicitate scilicet & puritate. Simplicitas debet esse in intentione, pu-

ne, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum: puritas apprehendit, & gustat. Nulla bona actio te impediet, si liber intus ab inordinato affectu fueris. Si nihil aliud, quàm Dei beneplacitum, & proximi vtilitatem intendis & quæris, interna libertate perfrueris. Si rectum cor tuum esset, tunc omnis creatura speculum vitæ, & liber sanctæ doctrinæ esset. Non est creatura tam parua & vilis, quæ Dei bonitatem non repræsentet. *Rom: 1.*

2 Si tu esses intus bonus & purus, *Prou: 3.* tunc omnia sine impedimento videres, & bene caperes. *Psa:118* Cor purum, penetrat cælum & infernum. Qualis vnusquisque intus est, taliter iudicat exterius. Si est gaudium in mundo, hoc vtique possidet puri cordis homo: Et si est alicubi tribulatio & angustia, hoc melius nouit mala conscientia. Sicut ferrum missum in ignem, amittit rubiginem, & totum candens efficitur: sic homo integrè ad Deum se conuertens, à torpore exuitur, & in nouum hominem transmutatur.

3 Quando homo incipit tepescere,

tunc paruum metuit laborem, & libenter externam accipit consolationem. Sed quando perfectè incipit se vincere, & viriliter in via Dei ambulare: tunc minùs ea reputat, quæ sibi priùs grauia esse sentiebat.

Cap: V.

De propria consideratione.

Hiere: 17. 1 NON possumus nobis ipsis nimis credere, quia sæpe gratia nobis deest, & sensus. Modicum lumen est in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus. *Ps: 140.* Sæpe etiam non aduertimus, quòd tam cæci intus sumus. Sæpe malè agimus, & peiùs excusamus. Passione interdum mouemur, & zelum putamus. *Mat: 7.* Parua in aliis reprehendimus, & nostra maiora pertransimus. Satis citò sentimus & ponderamus, quid ab aliis sustinemus: sed quantum alij de nobis sustinent, non aduertimus. Qui bene & rectè sua ponderaret, non esset quod de alio grauiter iudicaret.

Mat: 16 2 Internus homo, suiipsius curam,

omnibus

omnibus curis anteponit: Et qui sibiipsi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet. Nunquam eris internus & deuotus, nisi de alienis silueris, & ad teipsum specialiter respexeris. Si tibi & Deo totaliter intendis, modicum te mouebit, quod foris percipis. Vbi es, quando sibiipsi præsens non es? Et quando omnia percurristi, quid (te neglecto) profecisti? Si debes habere pacem, & vnionem veram: oportet, quòd totum adhuc postponas, & te solum præ oculis habeas. *1. Cor: 4* *Gal: 1.*

3 Multum proinde proficies, si te feriatũ ab omni temporali cura conferues. Valde deficies, si aliquid temporale reputaueris. Nil magnum, nil altũ, nil gratum, nil acceptum tibi sit, nisi purè Deus, aut de Deo sit. Totum vanum existima quidquid consolationis occurrit de aliqua creatura. Amans Deum anima, sub Deo despicit vniuersa. Solus Deus æternus & immensus, implens omnia, solatium animæ, & vera cordis lætitia. *Eccls: 1.*

Cap: VI.

De lætitia bonæ conſcientiæ.

2.Cor:1. 1 GLORIA boni hominis, teſtimonium bonæ conſcientiæ. Habe bonam conſcientiam, & habebis ſemper lætitiam. Bona conſcientia, valde multa poteſt portare, & valde læta eſt inter ad-
Sap: 17. ueiſa. Mala conſcientia, ſemper timida eſt & inquieta. Suauiter requieſces, ſi cor tuum te non reprehenderit. Noli lætari, niſi quum benefeceris. Mali nunquam habent veram lætitiam, nec internam ſentiunt pacem: quia non eſt
Luc: 12. pax impiis, dicit Dominus. Et ſi dixe-
Eſa: 57. rint: In pace ſumus, non venient mala ſuper nos, & quis nobis nocere audebit? Ne credas eis: quoniam repentè exurget ira Dei, & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt.

2 Gloriari in tribulatione, non eſt
Rom: 8. graue amanti: ſic enim gloriari, eſt glo-
Gal: 6. riari in cruce Domini. Breuis gloria,
Io: 5. quæ ab hominibus datur, & accipitur. Mundi gloriam, ſemper comitatur

tristitia.

tristitia. Bonorum gloria, in conscientiis eorum, & non in ore hominum. Iustorum lætitia, de DEO, & in Deo est: & gaudium eorum, de veritate. Qui veram & ęternam gloriam desiderat, temporalem non curat. Et qui temporalem requirit gloriam, aut non ex animo contemnit, minùs amare conuincitur cælestem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia. 2. Cor. 1.

3 Facilè erit contentus & pacatus, cuius conscientia munda est. Non es sanctior, si laudaris: nec vilior, si vituperaris. Quod es, hoc es; nec maior dici vales, quàm (Deo teste) sis. Si attendis, quid apud te sis intus, non curabis, quid de te loquantur homines. Homo videt in facie, Deus autem in corde. Homo considerat actus, Deus verò pensat intentiones. Bene semper agere, & modicum de se tenere, humilis animę indicium est. Nolle consolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, & internæ fiduciæ, signum est. 1. Reg. 16.

4 Qui nullum extrinsecus pro se testimonium quærit, liquet quod totaliter se

2. Cor: 10. ter se Deo commisit. Non enim, qui seipsum commendat, ille probatus est (ait B. Paulus) sed quem Deus commendat. Ambulare cum Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, status est interni hominis.

CAP: VII.

De amore IESV super omnia.

Ps: 118. 1 BEATVS, qui intelligit, quid sit amare IEsum: & contemnere seipsum, propter Iesum. Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia Iesus vult solus super omnia amari. Dilectio creaturæ fallax & instabilis: dilecto Iesu, fidelis & perseuerabilis. Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili: qui amplectitur Iesum, firmabitur in æuum. Illum dilige, & amicum tibi retine: qui omnibus recedentibus, te non relinquet, nec patietur in fine perire. Ab omnibus oportet te aliquando separari, siue velis, siue nolis.

Deut: 6. Mat: 22.

2 Teneas te apud Iesum, viuens & moriens: & illius fidelitati te commit-

te, qui omnibus deficientibus, solus potest te iuuare. Dilectus tuus talis est naturæ, vt alienum non velit admittere: sed solus vult cor tuum habere, & tanquam rex in proprio throno sedere. Si scires te bene ab omni creatura euacuare, Iesus deberet libenter tecum habitare. Penè totum perditum inuenies, quicquid extra Iesum, in hominibus posueris. Non confidas, nec innitaris super calamum ventosum: quia omnis caro fœnum, & omnis gloria eius, vt flos fœni cadet. *Esa: 40*

3 Citò decipieris, si ad externam hominum apparentiam, tantùm aspexeris. Si enim tuum in aliis quæris solatium & lucrum, senties sæpius detrimentum. Si quæris in omnibus Iesum, inuenies vtique Iesum. Si autem quæris teipsum, inuenies etiam teipsum, sed ad tuam perniciem. Plus enim homo nociuior sibi, si Iesum non quærit. quàm totus mundus, & omnes sui aduersarij.

Cap: VIII.

De familiari amicitia IESV.

1 QVANDO Iesus adest, totum bonum est, nec quicquã difficile videtur. Quando verò Iesus non adest, totum durum est. Quando Iesus intus non loquitur, consolatio vilis est. Si autem Iesus, vnum tantùm verbum loquitur, magna consolatio sentitur.
Io: 11. Nonne Maria Magdalena, statim surrexit de loco, in quo fleuit, quando Martha ei dixit: Magister adest, & vocat te? Felix hora, quando Iesus vocat de lachrymis ad gaudiũ spiritus. Quàm aridus & durus es, sine Iesu. Quàm insipiens & vanus, si cupis aliquid extra
Mat: 16 Iesum. Nónne hoc est maius damnum, quàm si totum perderes mundum?

2 Quid potest tibi mundus conferre, sine Iesu? Esse sine Iesu, grauis est infernus: & esse cum Iesu, dulcis est pa-
Rom: 8. radisus. Si fuerit tecum Iesus, nullus
Mat. 13 poterit nocere inimicus. Qui inuenit Iesum, inuenit thesaurum bonum immo bonum super omne bonum. Et qui

perdit

perdit Iesum: perdit nimis multum, & plus quàm totum mundum. Pauperrimus est, qui viuit sine Iesu: & ditissimus, qui bene est cum Iesu. *Luc: 12.*

3 Magna ars est, scire cum Iesu conuersari; & scire Iesum tenere, magna prudentia. Esto humilis & pacificus, & erit tecum Iesus. Sis deuotus & quietus, & manebit tecum Iesus. Potes fugare Iesum, & gratiam eius perdere, si volueris ad exteriora declinare. Et si illum effugaueris & perdideris, ad quem fugies, & quem tunc quæres amicum? Sine amico, non potes bene viuere: & si Iesus, non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis tristis & desolatus. Fatuè igitur agis, si in aliquo altero cōfidis, aut lætaris. Eligendum est magis, totum mundum habere contrarium, quàm Iesum offensum. Ex omnibus ergo charis, sit Iesus solus dilectus specialis. *Prou: 3.* *Gal: 6.*

4 Diligantur omnes propter Iesum, Iesus autem propter seipsum. Solus Iesus Christus, singulariter est amandus: qui solus bonus & fidelis, præ omnibus inuenitur amicis. Propter i- *Mat: 5.*

ipsum, & in ipso, tam amici quàm inimici, tibi sint chari: & pro omnibus his exorandus est, vt omnes ipsum cognoscant & diligant. Nunquam cupias singulariter laudari vel amari, quia hoc solius Dei est, qui similem sibi nō habet. Nec velis, quod aliquis tecum in corde suo occupetur; neque tu cum alicuius occuperis amore: sed sit Iesus in te, & in omni bono homine.

5 Esto purus & liber ab intus, sine alicuius creaturæ implicamento. Oportet te esse nudum, & purum cor ad Deum gerere: si vis vacare & videre, quàm suauis sit Dominus. Et reuera ad hoc non peruenies, nisi gratia eius fueris præuentus & attractus: vt omnibus euacuatis & licentiatis, solus cum solo vniatis. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia. Et quando recedit, tunc pauper & infirmus erit, & quasi tantùm ad flagella relictus. In his non debes deiici, nec desperare; sed ad voluntatem Dei æquanimiter stare, & cuncta superuenientia tibi, ad laudē Iesu Christi perpeti: quia post hiemem sequi-

tur æstas; post noctem redit dies; & post tempestatem magna serenitas.

Cap: IX.

De carentia omnis solatij.

1 NON est graue, humanum contemnere solatium, cùm adest diuinum. Magnum est, & valde magnum, tam humano quàm diuino posse carere solatio: & pro honore Dei, libenter exilium cordis velle sustinere: & in nullo seipsum quærere, nec ad proprium meritum respicere. Quid magni est, si hilaris sis & deuotus, adueniente gratia? optabilis cunctis hæc hora. Satis suauiter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirum, si onus non sentit: qui portatur ab omnipotente, & ducitur à summo ductore? *Phil: 8.*

2 Libenter habemus aliquid pro solatio, & difficulter homo exuitur à seipso. Vicit sanctus martyr Laurentius sæculum, cum suo sacerdote: quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, despexit: & summum Dei sa-

cerdotem Sixtum, quem maximè diligebat, pro amore Christi, etiam à se tolli clementer ferebat. Amore igitur creatoris, amorem hominis superauit: & pro humano solatio diuinum beneplacitum magis elegit. Ita & tu, aliquem necessarium, & dilectum amicũ, pro amore Dei disce relinquere. Nec grauiter feras, quum ab amico derelictus fueris, sciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab inuicẽ separari.

3 Multum & diu, oportet hominem in seipso certare, antequam discat seipsum plenè superare, & totum affectum suum in Deum trahere. Quando homo stat super seipsum, facile labitur ad consolationes humanas. Sed verus amator Christi, & studiosus sectator virtutum, non cadit super consolationes, nec quærit tales sensibiles dulcedines: sed magis fortes exercitationes, & pro Christo duros sustinere labores.

4 Cum igitur spiritualis à Deo consolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam: sed DEI munus intellige esse, non tuum meritum. Noli extolli, noli nimium gaudere, nec inaniter

præ-

presumere: sed esto magis humilior ex dono, cautior quoque & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam transibit hora illa, & sequetur tentatio. Quum ablata fuerit consolatio, non statim desperes: sed cum humilitate & patientia, expecta cælestem visitationem: quoniam potens est Deus ampliorem tibi redonare consolationem. Istud non est nouum, nec alienum viam Dei expertis: quia in magnis sanctis & in antiquis prophetis, fuit sæpe talis alternationis modus.

5 Vnde quidam, præsente iam gratia dicebat: Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in æternum. Absente verò gratia, quid in se fuerit expertus, adiungit dicens: Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus. Inter hæc tamen nequaquam desperat, sed instantiùs Dominum rogat, & dicit: Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor. Denique orationis suæ fructum reportat, & se exauditum testatur dicens: Audiuit Dominus, & misertus est mei: Dominus factus est adiutor meus. Sed in quo? Conuerti-

Ps. 29.
Ibidem.
Ibidem.
Ibidem.
Ibidem.

ſti, inquit, planctum meum in gaudium mihi, & circumdediſti me lætitia. Si ſic actum eſt cum magnis ſanctis, non eſt deſperandum nobis infirmis & pauperibus, ſi interdum in feruore, & interdum in frigiditate ſumus: quoni-
Io: 3. am ſpiritus venit & recedit ſecundùm ſuæ beneplacitum voluntatis. Vnde be-
Iob: 7. atus Iob ait: Viſitas eum diluculo, & ſubitò probas illum.

6 Super quid igitur ſperare poſſum, aut in quo confidere debeo, niſi in ſola magna miſericordia Dei, & in ſola ſpe gratiæ cæleſtis. Siue enim adſint homines boni, ſiue deuoti fratres, vel amici fideles; ſiue libri ſancti, vel tractatus pulchri; ſiue dulcis cantus & hymni; omnia hæc modicum iuuant, modicum ſapiunt, quando deſertus ſum à gratia, & in propria paupertate
Luc: 9. relictus Tunc non eſt melius remedium, quàm patientia, & abnegatio mei in voluntate DEI.

7 Nunquam inueni aliquem tam religioſum & deuotum, qui non habuerit interdum gratiæ ſubtractionem, aut non ſenſerit feruoris diminutionem.

Nullus

Nullus sanctus fuit tam altè raptus & illuminatus, qui priùs, vel postea, non fuerit tentatus. Non enim dignus est, alta Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliqua tribulatione. Solet enim sequentis consolationis, tentatio præcedens esse signum. Nam tentationibus probatis, cælestis promittitur consolatio, Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitæ. *Apoc: 2.*

8 Datur autem consolatio diuina, vt homo fortior sit, ad sustinendum aduersa. Sequitur etiam tentatio, ne se eleuet de bono. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est: ideo non cesses te præparare ad certamen: quia à dextris & à sinistris hostes sunt, qui nunquam quiescunt. *1. Pet: 3.*

CAP: X.

De gratitudine, pro gratia Dei.

1 CVR quæris quietem, cùm natus sis ad laborem? Pone te ad patientiam magis, quàm ad consolationes: & ad crucem portandam magis, quàm ad lætitiam. *Iob 5.* *Luc: 14*

Quis enim sæcularium, non libenter consolationē & lætitiā spiritualē acciperet, si sēper obtinere posset? Excedūt enim spirituales consolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates. Nam omnes delitiæ mundanæ, aut vanæ sunt, aut turpes. Spirituales verò delitiæ, solæ iucundæ & honestæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris mentibus infusæ. Sed istis diuinis consolationibus, nemo semper pro suo affectu frui valet: quia tempus tentationis, non diu cessat.

2 Multum autem contrariatur supernæ visitationi, falsa libertas animi, & magna confidentia sui. Deus bene facit consolationis gratiam dando: sed homo malè agit, non totum Deo, cum gratiarum actione, retribuendo. Et ideo non possunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati sumus auctori: nec totū refundimus fontali origini. Semper enim debetur gratia, dignè gratias referenti: & auferetur ab elato, quod dari solet humili.

Eccls:1.

3 Nolo consolationem, quæ mihi aufert compunctionem: nec affecto con-

templa-

templationem, quæ ducit in elationem. Non enim omne altum, sanctum: nec omne dulce, bonum: nec omne desiderium, purum: nec omne charũ, Deo gratum. Libenter accepto gratiam, vnde semper humilior & timoratior inueniar, atque ad relinquendum me paratior fiam. Doctus dono gratiæ, & eruditus subtractionis verbere, non sibi audebit quicquam boni attribuere: sed potius se pauperem, & nudum confitebitur. Da Deo, quod Dei est: & tibi ascribe, quod tuum est: hoc est, Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem soli culpam & dignam pœnam, pro culpa deberi sentias. *Mat: 22*

4 Pone te semper ad infimum, & dabitur tibi summum: nam summũ non stat sine infimo. Summi sancti apud Deum, minimi sunt apud se. Et quanto gloriosiores, tanto in se humiliores. Pleni veritate & gloria cælesti, non sunt vanæ gloriæ cupidi. In Deo confirmati & fundati, nullo modo possunt esse elati. Et qui totum Deo ascribunt, quicquid boni acceperunt, gloriam abinuicem non quærunt: sed gloriam, *Luc: 14* *Io: 5.*

quæ à solo Deo est, volunt: & Deum in se, & in omnibus sanctis, laudare super omnia cupiunt, & semper in idipsum tendunt.

5 Esto igitur gratus pro minimo, & eris dignus maiora accipere. Sit tibi minimum etiam pro maximo: & magis contemptibile, pro speciali dono. Si dignitas datoris inspicitur, nullum datum paruum, aut nimis vile videbitur. Non enim paruum est, quod à summo Deo donatur. Etiam si pœnas & verbera dederit, gratum esse debet: quia semper pro salute nostra facit, quicquid nobis aduenire permittit. Qui gratiam DEI retinere desiderat, sit gratus pro gratia data, patiens pro ablata. Oret, vt redeat: cautus sit & humilis, ne amittat.

CAP. XI.

De paucitate amatorum crucis IESV.

1 HABET Iesus nunc, multos amatores regni sui cælestis, sed paucos baiulatores suæ crucis. Multos habet deside-

ratores consolationis, sed paucos tribulationis. Plures inueniet socios mēsæ, sed paucos abstinentiæ. Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo, aut cum eo aliquid sustinere. Multi Iesum sequuntur, vsque ad fractionem panis: sed pauci vsque ad bibendum calicem passionis. Multi miracula eius venerantur, pauci ignominiā crucis sequuntur. Multi Iesum diligunt, quamdiu aduersa non contingunt. Multi illū laudant & benedicūt, quam diu cōsolationes aliquas ab ipso percipiunt. Si autē Iesus se absconderit, & modicū eos relinquerit, aut in querimoniā, vel in deiectionē nimiā cadunt. Luc: 9. 22.

2 Qui autem Iesum propter Iesum, & non propter suam propriam aliquam consolationem diligunt, ipsum in omni tribulatione & angustia cordis, sicut in summa consolatione, benedicunt. Et si numquam eis consolationem dare vellet, ipsum tamen semper laudarent, & semper gratias agere vellent.

3 O quantum potest amor Iesu purus, nullo proprio commodo, vel amore permixtus? Nonne omnes merce- Phil: 2.

narij ſunt dicendi, qui conſolationes ſemper quærunt? Nónne amatores ſui magis, quàm Chriſti probantur, qui ſua commóda, & lucra ſemper meditantur? Vbi inuenietur talis, qui velit Deo ſeruire gratis?

4 Raró inuenitur tam ſpiritualis aliquis, qui omnibus ſit nudatus. Nam verum pauperem ſpiritu, & ab omni creatura nudum quis inueniet? Procul & de vltimis finibus precium eius. Si dederit homo omnem ſubſtantiam ſuam, adhuc nihil eſt. Et ſi fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum eſt. Et ſi apprehenderit omnem ſcientiam, adhuc longè eſt. Et ſi habuerit virtutem magnam, & deuotionem nimis ardentem, adhuc multum ſibi deeſt: Scilicet vnum, quod ſummè ſibi neceſſarium eſt. Quid illud? Vt omnibus relictis ſe relinquat, & à ſe totaliter exeat, nihilque de priuato amore retineat. Cumque omnia fecerit, quæ facienda nouerit, nil ſe feciſſe ſentiat.

5 Non grande ponderet, quod grande æſtimari poſsit: ſed in veritate ſeruum inutilem ſe pronunciet, ſicut ve-

ritas

ritas ait: Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite, serui inutiles sumus. Tunc verè pauper, & nudus spiritu esse poterit, & cum Propheta dicere: Quia vnicus & pauper sum ego. Nemo tamen isto ditior, nemo potentior, nemo liberior: qui se & omnia, relinquere scit, & ad infimum seponere. *Luc: 17.* *Psa. 24.*

CAP. XII.

De regia via sanctæ Crucis.

1 DVRVS multis, videtur hic sermo: Abnega temetipsum tolle crucem tuam, & sequere Iesum. Sed multo durius erit, audire illud extremum verbum: Discedite à me maledicti, in ignem æternum. Qui enim modò libenter audiunt, & sequuntur verbum crucis; tunc non timebunt, ab auditione æternæ damnationis. Hoc signum crucis erit in cælo, cùm Dominus ad iudicandum venerit. Tunc omnes serui crucis, qui se crucifixo conformauerunt in vita, accedent ad Chri- *Mat: 16* *Mat: 23* *Ps. 111.*

ſtum iudicem, cum magna fiducia.

2 Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum? In cruce ſalus, in cruce vita, in cruce protectio ab hoſtibus; in cruce infuſio ſupernæ ſuauitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium ſpiritus; in cruce ſumma virtutis, in cruce perfectio ſanctitatis. Non eſt ſalus animæ, nec ſpes æternæ vitæ, niſi in cruce. Tolle ergo crucem

Luc: 14 tuã, & ſequere Ieſum, & ibis in vitam æternam. Præceſsit ille baiulans ſibi crucem, & mortuus eſt pro te in cruce:

Ioa: 19. vt & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce. Quia ſi commortuus

2.Cor:1. fueris, etiam cum illo pariter viues. Et ſi ſocius fueris pœnæ, eris & gloriæ.

3 Ecce in cruce totum conſtat, & in moriendo totum iacet: & non eſt alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, niſi via ſanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis. Ambula vbi vis, quære quodcunque volueris: & non inuenies altiorem viam ſupra, nec ſecuriorem viam infrà, niſi viam ſanctæ crucis. Diſpone & ordina omnia, ſecundum tuum velle & videre: & non

inuenies, nisi semper aliquid pati debere, aut sponte, aut inuitè: & ita crucem semper inuenies. Aut enim in corpore dolorem sentics, aut in anima spiritus tribulationem sustinebis.

4 Interdum à Deo relinquêris, interdum à proximo exercitaberis, & quod amplius est, sæpe tibimetipsi grauis eris; nec tamen aliquo remedio vel solatio, liberari seu alleuiari poteris: sed donec Deus voluerit, opottet vt sustineas. Vult enim Deus, vt tribulationem sine consolatione, pati discas, & vt illi totaliter te subiicias, & humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is, cui contigerit similia pati. Crux ergo semper parata est, & vbique te expectat. Non potes effugere, quocunque cucurreris: quia quocunque iueris, teipsum tecum portas, & semper teipsum inuenies. Conuerte te supra, conuerte te infrà: conuerte te extrà, conuerte te intrà: & in his omnibus, inuenies crucem: & necesse est te vbique tenere patientiam, si internam vis habere pacem, & perpetuā promereri coronā.

5 Si libenter crucem portas, portabit te, & ducet te ad desideratum finem: vbi scilicet finis patiendi erit, quamuis hic non erit. Si inuitè portas, onus tibi facis, & teipsum magis grauas: & tamen oportet, vt sustineas. Si abiicis vnam crucem, aliam proculdubio inuenies, & forsitan grauiorem.

6 Credis tu euadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis sanctorum in mundo, sine cruce & tribulatione fuit: Nec enim Iesus Christus, Dominus noster, vna hora sine dolore

Luc: 24 passionis fuit, quamdiu vixit. Oportebat (ait) Christum pati, & resurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam suam. Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc regiam viam, quæ est via sanctæ crucis?

7 Tota via Christi, crux fuit & martyrium: & tu quæris requiem & gaudiũ? Erras, erras, si aliud quæris, quàm pati

Iob 7. tribulationes: quia tota via ista mortalis, plena est miseriis, & circumsignata crucibus. Et quanto altiùs quis in spiritu profecerit: tanto grauiores sæpe cruces inueniet: quia exilij sui pœna,

magis ex amore crescit.
8 Sed tamen, iste sic multipliciter afflictus, non est sine leuamine consolationis: quia fructum maximum sibi sentit accrescere, ex sufferentia suæ crucis. Nam dum sponte se illi subiicit, omne onus tribulationis, in fiduciam diuinæ consolationis conuertitur. Et quanto caro magis per afflictionem atteritur, tanto spiritus ampliùs per internam gratiam roboratur. Et nonnunquam in tantum confortatur, ex affectu tribulationis & aduersitatis, ob amorem conformitatis crucis Christi, vt se sine dolore & tribulatione esse non vellet: quoniam tanto se acceptiorem Deo credit, quanto plura & grauiora, pro eo perferre potuerit. Non est istud hominis virtus, sed gratia Christi, quæ tanta potest & agit in carne fragili; vt quod naturaliter semper abhorret & fugit, hoc feruore spiritus aggrediatur & diligat.

2 Cor. 11 & 12.

9 Non est secundùm hominem crucem portare, crucem amare, corpus castigare & seruituti subiicere: honores fugere, contùmelias libenter sustinere,

seipsum despicere & despici optare: aduersa quæque cum damnis perpeti, & nihil prosperitatis in hoc mundo de-
2. Cor: 3. siderare. Si ad te ipsum respicis, nihil huiusmodi ex te poteris. Sed si in Domino confidis. dabitur tibi fortitudo de cælo, & subiicientur ditioni tuæ, mundus & caro. Sed nec inimicum diabolum timebis, si fueris fide armatus, & cruce Christi signatus.

10 Pone te ergo, sicut bonus & fidelis seruus Christi, ad portandam viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi. Præpara te, ad toleranda multa aduersa & varia incommoda, in hac misera vita: quia sic tecum erit, vbicunque fueris. & sic reuera inuenies, vbicunque latueris. Oportet ita esse: & non est remedium euadendi à tribulatione malorum & dolore, quam vt pa-
Mat: 20 tiaris. Calicem Domini affectanter bi-
Io: 18. be, si amicus eius esse, & partem cum eo habere desideras. Cōsolationes Deo committe: faciat ipse cum talibus, sicut sibi magis placuerit. Tu verò, pone te ad sustinendum tribulationes, & reputa eas maximas consolationes: quia

non ſunt condignæ paſsiones huius temporis, ad futuram gloriam promerendam, etiam ſi ſolus omnes poſſes ſuſtinere.

11 Quando ad hoc veneris, quòd tribulatio tibi dulcis eſt, & ſapit pro Christo: tunc bene tecum eſſe æſtima, quia inueniſti paradyſum in terra. Quamdiu pati graue tibi eſt, & fugere quæris; tamdiu malè habebis, & ſequetur te vbique fuga tribulationis. Rom: 8. Gal: 6.

12 Si ponis te, ad quod eſſe debes, videlicet ad patiendum & moriendum, fiet citò meliùs, & pacẽ inuenies. Etiam ſi raptus fueris, vſque ad tertium cælum cum Paulo, non es propterea ſecuratus, de nullo contrario patiendo. Ego (inquit Ieſus) oſtendam illi, quanta oporteat eum, pro nomine meo pati. Pati ergo tibi remanet, ſi Ieſum diligere, & perpetuò illi ſeruire placet. 2. Cor. 12. Act: 9.

13 Vtinam dignus eſſes, aliquid pro nomine Ieſu pati: quàm magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus ſanctis Dei, quanta quoque ædificatio eſſet proximi? Nam patientiam omnes recommendant, quamuis pau- Act. 5.

ci tamen pati velint. Meritò deberes libenter, modicũ pati pro Christo, cùm multi maiora patiantur pro mundo.

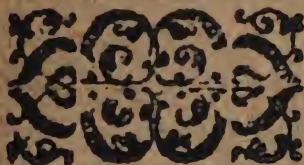
Psa. 43. 14 Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quãto quisque plus sibi moritur, tanto magis Deo viuere incipit. Nemo aptus est ad comprehendendum cælestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo aduersa. Nihil DEO acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quàm libenter pati pro Christo. Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes, pro Christo aduersa pati, quàm multis consolationibus recreari: quia Christo similior esses, & omnibus sanctis conformior. Nõ enim stat meritum nostrum, & profectus status nostri, in multis suauitatibus & consolationibus: sed potiùs in magnis grauitatibus, & tribulationibus perferendis.

15 Siquidem aliquid melius & vtilius saluti hominum, quàm pati fuisset, Christus vtique verbo & exemplo ostendisset. Nam & sequentes se discipulos, omnesque eum sequi cupientes, manifestè ad crucem portandam

hortatur,

hortatur, & dicit: Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Omnibus ergo perlectis & scrutatis, sit hæc conclusio finalis: Quoniam per multas tribulationes, oportet nos intrare in regnum Dei. Act. 14.

FINIS.

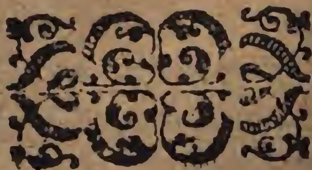

LIBER TERTIVS

De interna consolatione.

Capita Libri tertij.

quando

CAP: I.

De interna Christi locutione, ad animam fidelem.

AVDIAM, quid loquatur in me Dominus Deus. Beata anima, quæ Dominum in se loquentem audit: & de ore eius, consolationis verbum accipit. Beatæ aures, quæ venas diuini susurri suscipiunt, & de mundi huius susurrationibus nihil aduertunt. Beatæ planè aures, quæ non vocem foris sonantem, sed intus auscultant veritatem docentem. Beati oculi, qui exterioribus clausi, interioribus autem sunt intenti. Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cælestia, magis ac magis, per quotidiana exercitia, se student præparare. Beati, qui Deo vacare gestiunt, & ab omni impedimento seculi, se excutiunt. *Psa: 84.* *1. Reg: 3* *Mat: 13*

2 Animaduerte hæc anima mea, & claude sensualitatis tuæ ostia: vt possis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus: Salus tua ego sum, pax tua, & vita tua. *Psa: 84.* *Psa: 34*

Serua te apud me; & pacem inuenies. Dimitte omnia transitoria, quære æterna. Quid sunt omnia temporalia, nisi seductoria? Et quid iuuant omnes creaturæ, si fueris à creatore deserta? Omnibus ergo abdicatis, creatori tuo te redde placitam ac fidelem, vt veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAP: II.

Quòd Veritas intus loquitur sine strepitu Verborum.

Seruus. *1. Reg: 3* *Ps: 118.*

1 LOQVere * Domine, quia audit seruus tuus. Seruus tuus sum ego, da mihi intellectũ, vt sciam testimonia tua. Inclina cor meum in verba oris tui; fluat vt ros eloquium tuum. Dicebant olim filij Israel ad Moysen: Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur. Non sic Domine, non sic oro: sed magis cũ Samuele propheta, humiliter ac desideranter obsecro: Loquere Domine quia audit seruus tuus. Non loquatur mihi Moyses, aut aliquis ex prophetis: sed tu potiùs loquere Domine Deus,

Exo: 20 *1. Reg: 3*

inspira-

inſpirator & illuminator omniũ prophetarum : quia tu ſolus ſine eis potes me perfectè imbuere ; illi autem ſine te, nihil proficient.

2 Poſſunt quidem verba ſonare, ſed ſpiritum non conferunt. Pulcherrimè dicunt, ſed te tacente, cor non accendunt. Literas tradunt, ſed tu ſenſum aperis. Myſteria proferunt, ſed tu reſeras intellectum ſignatorum. Mandata edicunt, ſed tu iuuas ad perficiendum. Viam oſtendunt, ſed tu confortas ad ambulandum. Illi foris tantum agunt, ſed tu corda inſtruis & illuminas. Illi exterius rigant, ſed tu fœcunditatem donas. Illi clamant verbis, ſed tu auditui intelligentiam tribuis.

3 Non ergo loquatur mihi Moyſes, ſed tu Domine Deus meus æterna veritas : ne fortè moriar, & ſine fructu efficiar, ſi fuero tantùm foris admonitus, & intus non accenſus : ne ſit mihi ad iudicium, verbum auditum, & non factum : cognitum, nec amatum : creditum, & non ſeruatum. Loquere igitur Domine, quia audit ſeruus tuus, *1 Reg: 3* verba enim vitæ æternę habes. Loque- *Io: 6.*

re mihi, ad qualemcumque animæ meæ consolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem, ad laudem & gloriam, & perpetuum honorem.

Cap. III.

Quòd Verba Dei, cum humilitate sunt audienda: & quòd multi ea non ponderant.

Dominus.

1 AVdi † fili verba mea, verba suauissima, omnem philosophorum & sapientium huius mundi scientiam excedentia. Verba mea spiritus & vita sunt, nec humano sensu pensanda. Non sunt ad variam complacentiam trahenda, sed in silentio audiendia, & cum omni humilitate atque magno affectu suscipienda: &* dixi: Beatus, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum: vt mitiges ei à diebus malis, & non desoletur in terra. † Ego, inquit Dominus, docui prophetas ab initio, & vsque nunc non cesso

Io: 6.

Seruus.

Psal: 93.

Dominus.

omni-

omnibus loqui: sed multi, ad vocem meam surdi sunt, & duri. *Hebr: 1.*

2 Plures mundum libentiùs audiunt, quàm Deum: faciliùs sequuntur carnis suæ appetitum, quàm Dei beneplacitum. Promittit mundus temporalia & parua, & seruitur ei auiditate magna: ego promitto summa, & æterna, & torpescunt mortalium corda. Quis tanta cura, mihi in omnibus seruit & obedit, sicut mundo & dominis eius seruitur? Erubesce Sidon, ait mare. Et si causam quæris, audi quare. *Isa. 23.* Pro modica præbenda, longa via curritur: pro æterna vita, à multis vix pes semel à terra leuatur. Vile pretium quæritur: pro vno numisinate interdū turpiter litigatur: pro vana re & parua promissione, die noctúque fatigari non timetur.

3 Sed proh dolor, pro bono incommutabili, pro præmio inæstimabili, pro summo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur. Erubesce ergo serue piger & querulose, quòd illi paratiores inueniuntur ad perditionem, quàm tu ad

 vitam.

vitam. Gaudent illi amplius ad vanitatem quàm tu ad veritatem. Equidem à spe sua nonnunquam frustrantur, sed promissio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem. Quòd promisi, dabo; quod dixi, implebo; si tamen vsque in finem, fidelis in dilectione mea quis permanserit. Ego remunerator sum omnium bonorum, & fortis probator omnium deuotorum.

Rom: 1. Mat: 24. Apoc: 2. Mat: 5. & 25.

4 Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis, valdè necessaria. Quod non intelligis, cum legis, cognosces in die visitationis. Dupliciter soleo electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, vnam in crepando eorum vitia, alteram exhortando ad virtutum incrementa. Qui habet verba mea, & spernit ea, habet qui iudicet eum, in nouissimo die.

Oratio, ad implorandam deuotionis gratiam.

5 Domine

5 DOmine * Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego sum, vt audeam ad te loqui? Ego sum pauperrimus seruulus tuus, & abiectus vermiculus: multo pauperior & contemptibilior, quàm scio, & dicere audeo. Memento tamen Domine, quia nil sum, nihil habeo, nihilque valeo. Tu solus bonus, iustus & sanctus; tu omnia potes, omnia præstas, omnia imples, solum peccatorem inanem relinquens. Reminiscere miserationum tuarum, & imple cor meum gratia tua, qui non vis esse vacua opera tua.

Seruus. Gen: 18. & 1. Re: 18.

6 Quomodo possum me tolerare, in hac misera vita: nisi me confortauerit misericordia, & gratia tua? Noli auertere faciem tuam à me: noli visitationem tuam prolongare: noli consolationem tuam abstrahere, ne fiat anima mea sicut terra sine aqua tibi. Domine, doce me facere voluntatē tuam; doce me corā te dignè & humiliter cōuersari: quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, & cognouisti antequā fieret mundus, & antequā natus essem in mundo.

Psa: 68. Ps: 142.

CAP: IIII.

Quòd in veritate & humilitate, coram Deo conuersandum est.

Dominus. 1 FIlI, † ambula coram me in veritate; & in simplicitate cordis tui, quære me semper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis, & veritas liberabit eum à seductoribus & detractionibus iniquorum. Si veritas te liberauerit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis.

Gen. 17. Sap: 1 Io: 8.

Seruus. * Domine verum est. Sicut dicis, ita quæso, mecum fiat. Veritas tua me doceat; ipsa me custodiat, & vsque ad salutarem finem conseruet. Ipsa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum, in magna cordis libertate.

Dominus. 2 † Ego te docebo (ait veritas) quæ recta sunt, & placita coram me. Cogita peccata tua, cum displicentia magna & mærore: nunquam repute te aliquid esse, propter opera bona. Re uera peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus. Ex te semper

ad nihil

ad nihil tendis, & citò laberis: citò vinceris, citò turbaris, citò dissolueris. Nō habes quicquam, vnde possis gloriari, sed multa, vnde te debeas vilificare: quia multo infirmior es, quàm vales comprehendere. *1 Cor: 4.*

3 Nihil ergo magnum tibi videatur ex omnibus, quæ agis. Nil grande, nil pretiosum & admirabile, nil reputatione appareat dignum: nil altum nihil verè laudabile & desiderabile, nisi quod æternum est. Placeat tibi super omnia æterna veritas, displiceat tibi semper tua maxima vilitas. Nil sic timeas, sic vituperes & fugias, sicut vitia & peccata tua: quæ magis displicere debent, quàm quælibet rerum damna. Quidam non syncerè coram me ambulant, sed quadam curiositate & arrogantia ducti, volunt secreta mea scire, & alta Dei intelligere, se & suam salutem negligentes. Hi sæpè in magnas tentationes & peccata, propter suam superbiam & curiositatem, me eis aduersante, labuntur. *Eccl: 3. & 2 Cor: 3.*

4 Time iudicia Dei, expauesce iram omnipotentis. Noli autem discutere

opera altissimi, sed tuas iniquitates perscrutare, in quantis deliquisti, & quàm multa bona neglexisti. Quidam solum portant suam deuotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterioribus & figuris.
Esa: 29. Quidam habent me in ore, sed modicum est in corde. Sunt alij, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna semper anhelant: de terrenis grauiter audiunt, necessitatibus natu-
Ps: 24. ræ dolentes inseruiunt: & hi sentiunt, quid spiritus veritatis loquitur in eis.
Psa: 1. Quia docet eos terrena despicere, & amare cœlestia: mundum negligere, & cælum tota die ac nocte desiderare.

CAP: V.

De mirabili effectu diuini amoris.

Seruus. 1 BEnedico * te pater cælestis, pater Domini mei Iesu Christi,
2 Cor: 1 quia mei pauperis dignatus es recordari. O pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, gratias tibi, qui me indignum omni consolatione, quandoque tua recreas conso-

consolatione. Benedico te semper & glorifico, cum vnigenito filio tuo, & Spiritu sancto paraclito in secula seculorum. Eia Domine Deus amator sanctemeus, cùm tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea, & exultatio cordis mei. Tu spes mea & refugium meum in die tribulationis meæ. Psa: 3. Ps: 31.

2 Sed quia adhuc debilis sum in amore, & imperfectus in virtute; ideo necesse habeo à te confortari & consolari: propterea visita me sæpius, & instrue disciplinis sanctis. Libera me à passionibus malis, & sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis: vt intus sanatus & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, stabilis ad perseuerandum.

3 Magna res est amor magnum omninò bonum: quòd solum leue facit omne onerosum, & fert æqualiter omne inæquale. Nam onus sine onere portat, & omne amarum dulce ac sapidum efficit. Mat: 11. Amor Iesu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad desideranda semper perfectiora excitat. Amor vult

esse sursum, nec vllis infimis rebus retineri. Amor vult esse liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus eius impediatur aspectus: nec per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat. Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil carius, nihil iucundius, nihil pleniùs nec melius in cælo & in terra: quia amor ex DEO natus, nec potest, nisi in Deo, super omnia creata quiescere.

4 Amans volat, currit, & lætatur; liber est, & non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in vno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non respicit ad dona, sed ad donantem se conuertit super omnia bona. Amor modum sæpè nescit, sed super omnem modum feruescit. Amor onus non sentit, labores non reputat; plus affectat, quàm valet: de impossibilitate non causatur, quia cuncta sibi posse & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effe-

ſtui mancipat, vbi non amans deficit & iacet.

5 Amor vigilat, & dormiens non dormitat. Fatigatus non laſſatur: arctatus, non coarctatur: territus, non conturbatur: ſed ſicut viuax flamma & ardens facula, ſurſum erumpit, ſecureque pertranſit. Si quis amat, nouit, quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei eſt, ipſe ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus. Rom: 8.

6 Dilata me in amore, vt diſcam interiori cordis ore deguſtare, quàm ſuaue ſit amare, & in amore liquefieri & natare. Teneat amore, vadens ſupra me, præ nimio feruore & ſtupore. Cantem amoris canticum, ſequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, iubilans ex amore. Amem te, pluſquam me: nec me, niſi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, ſicut iubet lex amoris lucens ex te. 1 Cor: 13

7 Eſt amor velox, ſyncerus, pius, iucundus & amœnus: fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & ſeipſum nunquam quærens. Vbi enim 1 Cor: 10 Phil: 2.

ſeipſum aliquis quærit, ibi ab amore cadit. Eſt amor circumſpectus, humilis & rectus: non mollis, non leuis, nec vanis intendens rebus; ſobrius, caſtus, ſtabilis, quietus, & in cunctis ſenſibus cuſtoditus. Eſt amor ſubiectus, & obediens prælatis, ſibi vilis & deſpectus, Deo deuotus & gratificus, fidens & ſperans ſemper in eo, etiam cùm ſibi non ſapit Deus: quia ſine dolore, non viuitur in amore.

8 Qui non eſt paratus omnia pati, & ad voluntatem ſtare dilecti, non eſt dignus amator appellari. Oportet amantem, omnia dura & amara, propter dilectum libenter amplecti; nec ob contraria accidentia, ab eo deflecti. *Rom.8.*

CAP: VI.

De probatione veri amatoris.

1 FIli, † non es adhuc fortis & prudens amator. * Quare Domine? † Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis auidè conſolationem quæris. Fortis amator ſtat in tentationibus. nec

Dominus. Seruus. Dominus.

callidis

callidis credit persuasionibus inimici. Sicut ei in prosperis placeo, ita nec in aduersis displiceo. *Phil: 4.*

2 Prudens amator, non tam donum amantis considerat, quàm dantis amorem. Affectum potiùs attendit, quàm censum: & infrà dilectum, omnia data ponit. Nobilis amator, non quiescit in dono, sed in me super omne donum. Non est ideo totum perditum, si quandoq; minus benè de me, vel de sanctis meis sentis, quàm velles. Affectus ille bonus & dulcis, quem interdũ percipis, effectus gratiæ præsentis est, & quidam prægustus patriæ cælestis: super quo non nimium innitendum, quia vadit, & venit. Certare autem aduersus incidentes malos motus animi, suggestionemque spernere diaboli, insigne est virtutis, & magni meriti. *Mat: 4.*

3 Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ, de quacunque materia ingestæ. Forte serua propositum, & intentionem rectam ad Deum. Nec est illusio, quod aliquando in excelsum subito raperis, & statim ad solitas ineptias cordis reuerteris. Illas enim

inuitè magis pateris, quàm agis: & quàm diu displicent & reniteris, meritum est & non perditio.

4 Scito, quod antiquus inimicus, omnino nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni deuoto exercitio euacuare: à sanctorum scilicet cultu, à pia passionis meæ memoria, à peccatorum vtili recordatione, à proprij cordis custodia, & à firmo proposito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, vt tædium tibi faciat & horrorem: vt ab oratione reuocet, & sacra lectione. Displicet ipsi humilis confessio, & (si posset) à communione cessare faceret. Non credas ei, neque cures illum, licet sæpiùs tibi deceptionis tetenderit laqueos. Ipsi imputa, cum mala inserit, & immunda. Dicito illi: Vade immunde spiritus, erubesce miser, valdè immundus es tu, qui talia infers auribus meis. Discede à me seductor pessime, non habebis in me partem vllam: sed IESVS mecum erit, tanquam bellator fortis, & tu stabis confusus. Malo mori, & omnem pœnam subire, quàm tibi con-

Mat: 4. & 16.

ſentire. Tace & obmuteſce, non audiam te amplius, licet plures mihi moliaris moleſtias. Dominus illuminatio mea & ſalus mea, quem timebo? Si conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meum. Dominus adiutor meus, & redemptor meus. Pſ: 26.

5 Certa tanquam miles bonus: & ſi interdum ex fragilitate corruis, reſume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & multum præcaue, à vana complacentia & ſuperbia. Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem penè incurabilem quandoque labuntur. Sit tibi in cautelam, & perpetuam humilitatem, ruina hæc ſuperborum, de ſe ſtultè præſumentium. Pſ 26 & 1 Ti: 6

CAP: VII.

De occultanda gratia, ſub humilitatis cuſtodia.

Dominus.

1 FIli, † vtilius eſt tibi & ſecuriùs, deuotionis gratiam abſcondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum

ponderare: sed magis temetipsum despicere, & tanquàm indigno datam timere. Non est huic affectioni tenacius inhærendum, quæ citiùs potest mutari in contrarium. Cogita in gratia, quàm miser & inops esse soles sine gratia. Nec est in eo tantùm spiritualis vitæ profectus, cùm consolationis habueris gratiam: sed quum humiliter, & abnegatè, patienterque tuleris eius subtractionem: ita, quod tunc ab orationis studio non torpeas, nec reliqua opera tua ex vsu facienda, omnino dilabi permittas: sed sicut melius potueris & intellexeris, libenter quod in te est, facias: nec ptopter ariditatem, seu anxietatem mentis quàm sentis, te totaliter negligas.

2 Multi enim sunt, qui cùm non bene eis successerit, statim impatientes fiunt aut desides. Non enim semper est in potestate hominis via eius, sed Dei est dare, & consolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult, sicut sibi placuerit, & non amplius. Quidam incauti, propter deuotionis gratiam, seipsos destruxerunt: quia plus agere

...lierem ...o: & ...Rom 9.

volu-

voluerunt, quàm potuerunt, non pensantes suæ paruitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequētes, quàm rationis iudicium. Et quia maiora præsumpserunt, quàm Deo placitum fuit, idcirco gratiam citò perdiderunt. Facti sunt inopes, & viles relicti, qui in cælum posuerunt nidum sibi: vt humiliati & depauperati, discant non in alis suis volare, sed sub pennis meis sperare. Qui adhuc noui sunt, & imperiti, in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt & elidi. *Esa: 14.*

3 Quod si suum sentire magis sequi, quàm aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculosus exitus, si tamen retrahi à proprio conceptu valuerint. Rarò sibiipsis sapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur. Melius est, sapere modicum cum humilitate, & parua intelligentia, quàm magni scientiarum thesauri, cum vana complacentia. Melius est tibi minus habere, quàm multum, vnde posses superbire. Non satis discretè agit, qui se totum lætitiæ tradit, obliuiscens pristinæ inopiæ suæ, & *Psal: 15. & 16.*

CAP: IIII.

Quod in veritate & humilitate, coram Deo conuersandum est.

Dominus. Gen. 17. Sap: 1 Io: 8.

1 FIli, † ambula coram me in veritate; & in simplicitate cordis tui, quære me semper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis, & veritas liberabit eum à seductoribus & detractionibus iniquorum. Si veritas te liberauerit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis.

Seruus.

* Domine verum est. Sicut dicis, ita quæso, mecum fiat. Veritas tua me doceat; ipsa me custodiat, & vsque ad salutarem finem conseruet. Ipsa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum, in magna cordis libertate.

Dominus.

2 † Ego te docebo (ait veritas) quæ recta sunt, & placita coram me. Cogita peccata tua, cum displicentia magna & mærore: nunquam reputes te aliquid esse, propter opera bona. Reuera peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus. Ex te semper

ad nihil tendis, & citò laberis: citò vinceris, citò turbaris, citò dissolueris. Nō habes quicquam, vnde possis gloriari, sed multa, vnde te debeas vilificare: quia multo infirmior es, quàm vales comprehendere. *1 Cor: 4.*

3 Nihil ergo magnum tibi videatur ex omnibus, quæ agis. Nil grande, nil pretiosum & admirabile, nil reputatione appareat dignum: nil altum nihil verè laudabile & desiderabile, nisi quod æternum est. Placeat tibi super omnia æterna veritas, displiceat tibi semper tua maxima vilitas. Nil sic timeas, sic vituperes & fugias, sicut vitia & peccata tua: quæ magis displicere debent, quàm quælibet rerum damna. Quidam non syncerè coram me ambulant, sed quadam curiositate & arrogantia ducti, volunt secreta mea scire, & alta Dei intelligere, se & suam salutem negligentes. Hi sæpè in magnas tentationes & peccata, propter suam superbiam & curiositatem, me eis aduersante, labuntur. *Eccl: 3. & 2 Cor: 3.*

4 Time iudicia Dei, expauesce iram omnipotentis. Noli autem discutere

opera altissimi, sed tuas iniquitates perscrutare, in quantis deliquisti, & quàm multa bona neglexisti. Quidam solum portant suam deuotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterioribus & figuris.
Esa: 29. Quidam habent me in ore, sed modicum est in corde. Sunt alij, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna semper anhelant: de terrenis grauiter audiunt, necessitatibus natu-
Ps: 24. ræ dolentes inseruiunt: & hi sentiunt, quid spiritus veritatis loquitur in eis. Quia docet eos terrena despicere, & a-
Psa: 1. mare cœlestia: mundum negligere, & cælum tota die ac nocte desiderare.

CAP: V.

De mirabili effectu diuini amoris.

Seruus. 1 BEnedico * te pater cælestis, pater Domini mei Iesu Christi, quia mei pauperis dignatus es
2 Cor: 1 recordari. O pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, gratias tibi, qui me indignum omni consolatione, quandoque tua recreas

conso-

consolatione. Benedico te semper & glorifico, cum vnigenito filio tuo, & Spiritu sancto paraclito, in secula seculorum. Eia Domine Deus amator sancte meus, cùm tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea, & exultatio cordis mei. Tu spes mea & refugium meum in die tribulationis meæ. Psa: 3. Ps: 31.

2 Sed quia adhuc debilis sum in amore, & imperfectus in virtute; ideo necesse habeo à te confortari & consolari: propterea visita me sæpius, & instrue disciplinis sanctis. Libera me à passionibus malis, & sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis: vt intus sanatus & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, stabilis ad perseuerandum.

3 Magna res est amor magnum omninò bonum: quòd solum leue facit omne onerosum, & fert æqualiter omne inæquale. Nam onus sine onere portat, & omne amarum dulce ac sapidum efficit. Amor Iesu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad desideranda semper perfectiora excitat. Amor vult Mat: 11.

esse

esse sursum, nec vllis infimis rebus retineri. Amor vult esse liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus eius impediatur aspectus: nec per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat. Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil carius, nihil iucundius, nihil pleniùs nec melius in cælo & in terra: quia amor ex DEO natus, nec potest, nisi in Deo, super omnia creata quiescere.

4 Amans volat, currit, & lætatur; liber est, & non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in vno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non respicit ad dona, sed ad donantem se conuertit super omnia bona. Amor modum sæpè nescit, sed super omnem modum feruescit. Amor onus non sentit, labores non reputat: plus affectat, quàm valet: de impossibilitate non causatur, quia cuncta sibi posse & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effe-

ſtui mancipat, vbi non amans deficit & iacet.

5 Amor vigilat, & dormiens non dormitat. Fatigatus non laſſatur: arctatus, non coarctatur: territus, non conturbatur: ſed ſicut viuax flamma & ardens facula, ſurſum erumpit, ſecureque pertranſit. Si quis amat, nouit, quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei eſt, ipſe ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus. Rom: 8.

6 Dilata me in amore, vt diſcam interiori cordis ore deguſtare, quàm ſuaue ſit amare, & in amore liquefieri & natare. Teneat amore, vadens ſupra me, præ nimio feruore & ſtupore. Cantem amoris canticum, ſequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, iubilans ex amore. Amem te, pluſquam me: nec me, niſi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, ſicut iubet lex amoris lucens ex te.

7 Eſt amor velox, ſyncerus, pius, iucundus & amœnus: fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & ſeipſum nunquam quærens. Vbi enim 1 Cor: 13 1 Cor: 10 Phil: 2.

ſeipſum aliquis quærit, ibi ab amore cadit. Eſt amor circumſpectus, humilis & rectus: non mollis, non leuis, nec vanis intendens rebus; ſobrius, caſtus, ſtabilis, quietus, & in cunctis ſenſibus cuſtoditus. Eſt amor ſubiectus, & obediens prælatis, ſibi vilis & deſpectus, Deo deuotus & gratificus, fidens & ſperans ſemper in eo, etiam cùm ſibi non ſapit Deus: quia ſine dolore, non viuitur in amore.

8 Qui non eſt paratus omnia pati, & ad voluntatem ſtare dilecti, non eſt dignus amator appellari. Oportet amantem, omnia dura & amara, propter dilectum libenter amplecti; nec ob contraria accidentia, ab eo deflecti.

Rom. 8.

CAP: VI.

De probatione veri amatoris.

1 FIli, † non es adhuc fortis & prudens amator. * Quare Domine? † Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis auidè conſolationem quæris. Fortis amator ſtat in tentationibus, nec

Dominus. Seruus. Dominus.

callidis credit persuasionibus inimici. Sicut ei in prosperis placeo, ita nec in aduersis displiceo. *Phil: 4.*

2 Prudens amator, non tam donum amantis considerat, quàm dantis amorem. Affectum potiùs attendit, quàm censum: & infrà dilectum, omnia data ponit. Nobilis amator, non quiescit in dono, sed in me super omne donum. Non est ideo totum perditum, si quandoq; minus benè de me, vel de sanctis meis sentis, quàm velles. Affectus ille bonus & dulcis, quem interdū percipis, effectus gratiæ præsentis est, & quidam prægustus patriæ cælestis: super quo non nimium innitendum, quia vadit, & venit. Certare autem aduersus incidentes malos motus animi, suggestionemque spernere diaboli, insigne est virtutis, & magni meriti. *Mat: 4.*

3 Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ, de quacunque materia ingestæ. Forte serua propositum, & intentionem rectam ad Deum. Nec est illusio, quod aliquando in excelsum subito raperis, & statim ad solitas ineptias cordis reuerteris. Illas enim

inuitè magis pateris, quàm agis: & quàm diu displicent & reniteris, meritum est & non perditio.

4 Scito, quod antiquus inimicus, omnino nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni deuoto exercitio euacuare: à sanctorum scilicet cultu, à pia passionis meæ memoria, à peccatorum vtili recordatione, à proprij cordis custodia, & à firmo proposito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, vt tædium tibi faciat & horrorem: vt ab oratione reuocet, & sacra lectione. Displicet ipsi humilis confessio, & (si posset) à communione cessare faceret. Non credas ei, neque cures illum, licet sæpiùs tibi deceptionis tetenderit laqueos. Ipsi imputa, cum mala inserit, & immunda. Dicito illi: Vade immunde spiritus, erubesce miser, valdè immundus es tu, qui talia infers auribus meis. Discede à me seductor pessime, non habebis in me partem vllam: sed IESVS mecum erit, tanquam bellator fortis, & tu stabis confusus. Malo mori, & omnem pœnam subire, quàm tibi con-

Mat: 4. & 16.

sentire.

ſentire. Tace & obmuteſce, non audiam te amplius, licet plures mihi moliaris moleſtias. Dominus illuminatio mea & ſalus mea, quem timebo? Si conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meum. Dominus adiutor meus, & redemptor meus. Pſ: 26.

5 Certa tanquam miles bonus: & ſi interdum ex fragilitate corruis, reſume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & multum præcaue, à vana complacentia & ſuperbia. Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem penè incurabilem quandoque labuntur. Sit tibi in cautelam, & perpetuam humilitatem, ruina hæc ſuperborum, de ſe ſtultè præſumentium. Pſ 26 & 1 Ti: 6

CAP: VII.

De occultanda gratia, ſub humilitatis cuſtodia.

1 FIli, † vtilius eſt tibi & ſecuriùs, deuotionis gratiam abſcondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum Dominus.

ponderare: ſed magis temetipſum deſpicere, & tanquam indigno datam timere. Non eſt huic affectioni tenacius inhærendum, quæ citiùs poteſt mutari in contrarium. Cogita in gratia, quàm miſer & inops eſſe ſoles ſine gratia. Nec eſt in eo tantùm ſpiritualis vitæ profectus, cùm conſolationis habueris gratiam: ſed quum humiliter, & abnegatè, patienterque tuleris eius ſubtractionem: ita, quod tunc ab orationis ſtudio non torpeas, nec reliqua opera tua ex vſu facienda, omnino dilabi permittas: ſed ſicut melius potueris & intellexeris, libenter quod in te eſt, facias: nec propter ariditatem, ſeu anxietatem mentis quam ſentis, te totaliter negligas.

2 Multi enim ſunt, qui cùm non bene eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt aut deſides. Non enim ſemper eſt in poteſtate hominis via eius, ſed Dei eſt dare, & conſolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult, ſicut ſibi placuerit, & non amplius. Quidam incauti, propter deuotionis gratiam, ſeipſos deſtruxerunt: quia plus agere

voluerunt, quàm potuerunt, non pensantes suæ paruitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequētes, quàm rationis iudicium. Et quia maiora præsumpserunt, quàm Deo placitum fuit, idcirco gratiam citò perdiderunt. Facti sunt inopes, & viles relicti, qui in cælum posuerunt nidum sibi: vt humiliati & depauperati; discant non in alis suis volare, sed sub pennis meis sperare. Qui adhuc noui sunt, & imperiti, in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt & elidi. *Esa: 14.*

5 Quod si suum sentire magis sequi, quàm aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculosus exitus, si tamen retrahi à proprio conceptu valuerint. Rarò sibiipsis sapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur. Melius est, sapere modicum cum humilitate, & parua intelligentia, quàm magni scientiarum thesauri, cum vana complacentia. Melius est tibi minus habere, quàm multum, vnde posses superbire. Non satis discretè agit, qui se totum lætitiæ tradit, obliuiscens pristinæ inopiæ suæ, & *Psal: 15. & 16.*

opera altiſsimi, ſed tuas iniquitates perſcrutare, in quantis deliquiſti, & quàm multa bona neglexiſti. Quidam ſolum portant ſuam deuotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in ſignis exterioribus & figuris.
Eſa: 29. Quidam habent me in ore, ſed modicum eſt in corde. Sunt alij, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna ſemper anhelant: de terrenis
Pſ: 24. grauiter audiunt, neceſsitatibus naturæ dolentes inſeruiunt: & hi ſentiunt, quid ſpiritus veritatis loquitur in eis.
Pſa: 1. Quia docet eos terrena deſpicere, & amare cœleſtia: mundum negligere, & cælum tota die ac nocte deſiderare.

Cap: V.

De mirabili effectu diuini amoris

Seruus. 1 BEnedico * te pater cæleſtis, pater Domini mei Ieſu Chriſti,
2 Cor: 1 quia mei pauperis dignatus es recordari. O pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, gratias tibi, qui me indignum omni conſolatione, quandoque tua recreas

consolatione. Benedico te semper & glorifico, cum vnigenito filio tuo, & Spiritu sancto paraclito, in secula seculorum. Eia Domine Deus amator sancte meus, cùm tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea, & exultatio cordis mei. Psa: 3.
Tu spes mea & refugium meum in die Ps: 31.
tribulationis meæ.

2 Sed quia adhuc debilis sum in amore, & imperfectus in virtute; ideo necesse habeo à te confortari & consolari: propterea visita me sæpius, & instrue disciplinis sanctis. Libera me à passionibus malis, & sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis: vt intus sanatus & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, stabilis ad perseuerandum.

3 Magna res est amor magnum omninò bonum: quòd solum leue facit omne onerosum, & fert æqualiter omne Mat: 11.
inæquale. Nam onus sine onere portat, & omne amarum dulce ac sapidum efficit. Amor Iesu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad desideranda semper perfectiora excitat. Amor vult

esse

esse sursum, nec vllis infimis rebus retineri. Amor vult esse liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus eius impediatur aspectus: nec per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat. Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil carius, nihil iucundius, nihil pleniùs nec melius in cælo & in terra: quia amor ex DEO natus, nec potest, nisi in Deo, super omnia creata quiescere.

4 Amans volat, currit, & lætatur; liber est, & non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in vno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non respicit ad dona, sed ad donantem se conuertit super omnia bona. Amor modum sæpè nescit, sed super omnem modum feruescit. Amor onus non sentit, labores non reputat; plus affectat, quàm valet: de impossibilitate non causatur, quia cuncta sibi posse & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effe-

ctui

ctui mancipat, vbi non amans deficit & iacet.

5 Amor vigilat, & dormiens non dormitat. Fatigatus non lassatur: arctatus, non coarctatur: territus, non conturbatur: sed sicut viuax flamma & ardens facula, sursum erumpit, secureque pertransit. Si quis amat, nouit, quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei est, ipse ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus. *Rom: 8.*

6 Dilata me in amore, vt discam interiori cordis ore degustare, quàm suaue sit amare, & in amore liquefieri & natare. Teneat amore, vadens supra me, præ nimio feruore & stupore. Cantem amoris canticum, sequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, iubilans ex amore. Amem te, plusquam me: nec me, nisi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, sicut iubet lex amoris lucens ex te.

7 Est amor velox, syncerus, pius, iucundus & amœnus: fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & seipsum nunquam quærens. Vbi enim *1 Cor: 13* *1 Cor: 10* *Phil: 2.*

ſeipſum aliquis quærit, ibi ab amore cadit. Eſt amor circumſpectus, humilis & rectus: non mollis, non leuis, nec vanis intendens rebus; ſobrius, caſtus, ſtabilis, quietus, & in cunctis ſenſibus cuſtoditus. Eſt amor ſubiectus, & obediens prælatis, ſibi vilis & deſpectus, Deo deuotus & gratificus, fidens & ſperans ſemper in eo, etiam cùm ſibi non ſapit Deus: quia ſine dolore, non viuitur in amore.

8 Qui non eſt paratus omnia pati, & ad voluntatem ſtare dilecti, non eſt di-
Rom. 8. gnus amator appellari. Oportet amantem, omnia dura & amara, propter dilectum libenter amplecti; nec ob contraria accidentia, ab eo deflecti.

CAP: VI.

De probatione veri amatoris.

Dominus. 1 FIli, † non es adhuc fortis & prudens amator. * Quare Domine?
Seruus. † Quia propter modicam con-
Dominus. trarietatem deficis à cœptis, & nimis auidè conſolationem quæris. Fortis amator ſtat in tentationibus, nec

callidis

callidis credit perſuaſionibus inimici. Sicut ei in proſperis placeo, ita nec in aduerſis diſpliceo. *Phil: 4.*

2 Prudens amator, non tam donum amantis conſiderat, quàm dantis amorem. Affectum potiùs attendit, quàm cenſum: & infrà dilectum, omnia data ponit. Nobilis amator, non quieſcit in dono, ſed in me ſuper omne donum. Non eſt ideo totum perditum, ſi quandoq; minus benè de me, vel de ſanctis meis ſentis, quàm velles. Affectus ille bonus & dulcis, quem interdū percipis, effectus gratiæ præſentis eſt, & quidam prægustus patriæ cæleſtis: ſuper quo non nimium innitendum, quia vadit, & venit. Certare autem aduerſus incidentes malos motus animi, ſuggeſtionemq́ue ſpernere diaboli, inſigne eſt virtutis, & magni meriti. *Mat: 4.*

3 Non ergo te conturbent alienæ phantaſiæ, de quacunque materia ingeſtæ. Forte ſerua propoſitum, & intentionem rectam ad Deum. Nec eſt illuſio, quod aliquando in excelſum ſubito raperis, & ſtatim ad ſolitas ineptias cordis reuerteris. Illas enim

inuitè magis pateris, quàm agis: & quàm diu displicent & reniteris, meritum est & non perditio.

4 Scito, quod antiquus inimicus, omnino nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni deuoto exercitio euacuare: à sanctorum scilicet cultu, à pia passionis meæ memoria, à peccatorum vtili recordatione, à proprij cordis custodia, & à firmo proposito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, vt tædium tibi faciat & horrorem: vt ab oratione reuocet, & sacra lectione. Displicet ipsi humilis confessio, & (si posset) à communione cessare faceret. Non credas ei, neque cures illum, licet sæpiùs tibi deceptionis tetenderit laqueos. Ipsi imputa, cum mala inserit, & immunda. Dicito illi: Vade immunde spiritus, erubesce miser, valdè immundus es tu, qui talia infers auribus meis. Discede à me seductor pessime, non habebis in me partem vllam: sed IESVS mecum erit, tanquam bellator fortis, & tu stabis confusus. Malo mori, & omnem pœnam subire, quàm tibi con-

Mat. 4. & 16.

sentire.

ſentire. Tace & obmuteſce, non audiam te amplius, licet plures mihi moliaris moleſtias. Dominus illuminatio mea & ſalus mea, quem timebo? Si conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meum. Dominus adiutor meus, & redemptor meus. *Pſ: 26.*

5 Certa tanquam miles bonus: & ſi interdum ex fragilitate corruis, reſume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & multum præcaue, à vana complacentia & ſuperbia. Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem penè incurabilem quandoque labuntur. Sit tibi in cautelam, & perpetuam humilitatem, ruina hæc ſuperborum, de ſe ſtultè præſumentium. *Pſ 26 & 1 Ti: 6*

Cap: VII.

De occultanda gratia, ſub humilitatis cuſtodia.

Dominus.

1 Fili, † vtilius eſt tibi & ſecuriùs, deuotionis gratiam abſcondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum

ponderare: sed magis temetipsum despicere, & tanquàm indigno datam timere. Non est huic affectioni tenacius inhærendum, quæ citiùs potest mutari in contrarium. Cogita in gratia, quàm miser & inops esse soles sine gratia. Nec est in eo tantùm spiritualis vitæ profectus, cùm consolationis habueris gratiam: sed quum humiliter, & abnegatè, patienterque tuleris eius subtractionem: ita, quod tunc ab orationis studio non torpeas, nec reliqua opera tua ex vsu facienda, omnino dilabi permittas: sed sicut melius potueris & intellexeris, libenter quod in te est, facias: nec propter ariditatem, seu anxietatem mentis quàm sentis, te totaliter negligas.

2 Multi enim sunt, qui cùm non bene eis successerit, statim impatientes fiunt aut desides. Non enim semper est in potestate hominis via eius, sed Dei est dare, & consolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult, sicut sibi placuerit, & non amplius. Quidam incauti, propter deuotionis gratiam, seipsos destruxerunt: quia plus agere

volu-

voluerunt, quàm potuerunt, non pensantes suæ paruitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequētes, quàm rationis iudicium. Et quia maiora pręsumpserunt, quàm Deo placitum fuit, idcirco gratiam citò perdiderunt. Facti sunt inopes, & viles relicti, qui in cælum posuerunt nidum sibi: vt humiliati & depauperati; discant non in alis suis volare, sed sub pennis meis sperare. Qui adhuc noui sunt, & imperiti, in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt & elidi. *Esa: 14.*

3 Quod si suum sentire magis sequi, quàm aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculosus exitus, si tamen retrahi à proprio conceptu valuerint. Rarò sibiipsis sapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur. Melius est, sapere modicum cum humilitate, & parua intelligentia, quàm magni scientiarum thesauri, cum vana complacentia. Melius est tibi minus habere, quàm multum, vnde posses superbire. Non satis discretè agit, qui se totum lætitiæ tradit, obliuiscens pristinæ inopiæ suæ, & *Psal: 15. & 16.*

castì timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Nec etiam satis virtuosè sapit, qui tempore aduersitatis, & cuiusque grauitatis, nimis desperatè se gerit, & minùs fidenter de me quàm oportet, recogitat ac sentit.

1. Thess. 5 4 Qui tempore pacis, nimis securus esse voluerit: sępe tempore belli, nimis deiectus & formidolosus reperietur. Si scires semper humilis & modicus in te permanere, necnon spiritum tuum bene moderari & regere, non incideres tam citò in periculum, & offensam. Consilium bonum est, vt feruoris spiritu concepto, mediteris, quid futurum
Iob 17. sit abscedente lumine. Quod dum contigerit, recogita, & denuò lucem posse reuerti, quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus subtraxi.

5 Vtilior est sæpe talis probatio, quam si semper prospera, pro tua haberes voluntate. Nam merita non sunt ex hoc existimanda, si quis plures visiones aut consolationes habeat; vel si peritus sit in scripturis, aut in altiori ponatur gradu: sed si vera fuerit humilitate fun-

datus,

datus, & diuina charitate repletus: si Dei honorem purè & integrè semper quærat: si seipsum nihil reputet, & in veritate despiciat, atque ab aliis etiam despici & humiliari magis gaudeat, quàm honorari. *Psal: 13*

CAP: VIII.

De vili æstimatione suiipsius, in oculis Dei.

1 LOquar * ad Dominum meum, cùm sim puluis & cinis? Si me amplius reputauero, ecce tu stas contra me: & dicunt testimonium verum iniquitates meæ, nec possum contradicere. Si autem me vilificauero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (sicut sum,) puluerisauero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æstimatio, quantulacumque minima, in valle nihileitatis meæ submergetur, & peribit in æternum. Ibi ostendis me mihi, quid sum, quid fui, & quo deueni: quia nihil sum, & nesciui. Si mihi ipse re- * Seruus. *Gen: 18.*

linquor, ecce nihil, & tota infirmitas. Si autem ſubitò me reſpexeris, ſtatim fortis efficior, & nouo repleor gaudio. Et mirũ valdè, quòd ſic repente ſubleuor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror.

2 Facit hoc amor tuus gratis præueniens me, & in tam multis ſubueniens neceſsitatibus, à grauibus quoque custodiens me periculis, & ab innumeris

Ioã: 12. (vt verè dicam) eripiens malis. Me ſiquidem malè amando, me perdidi: & te ſolum quærendo, & purè amando, me & te pariter inueni, atque ex amore profundius ad nihilum me redegi. Quia tu, ô dulciſsime, facis mecum ſupra meritum omne, & ſupra id, quã audeo ſperare vel rogare.

3 Benedictus ſis Deus meus; quia licet ego omnibus bonis ſim indignus, tua tamen nobilitas & infinita bonitas,

Mat: 5. nunquam ceſſat beneſacere etiam ingratis, & longè à te auerſis. Conuerte nos ad te, vt ſimus grati, humiles, & deuoti: quia ſalus noſtra tu es, virtus, & fortitudo noſtra.

CAP-

CAP: IX.

Quòd omnia ad Deum, sicut ad finem vltimum, sunt referenda.

1 FIli, † ego debeo esse finis tuus supremus & vltimatus, si verè desideras esse beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, sæpiùs ad seipsum & ad creaturas, malè incuruatus. Nam si teipsum in aliquo quæris, statim in te deficis & arescis. Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego sum, qui omnia dedi. Sic singula considera, sicut ex summo bono manantia: & ideo ad me, tanquam ad suam originem, cuncta sunt reducenda. Dominus. Eccls: 1.

2 Ex me pusillus & magnus, pauper & diues, tãquam ex fonte viuo, aquam viuam hauriunt: & qui mihi spontè, & liberè deseruiunt, gratiam pro gratia accipient. Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo priuato bono delectari, non stabilietur in vero gaudio, neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impedietur & angustiabitur. Ioan: 4. 1. Cor: 1

bitur. Nihil ergo tibi de bono adſcribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas: ſed totum da Deo, ſine quo
1:Cor: 4 nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum habere volo: & cum magna diſtrictione, gratiarū actiones requiro.

3 Hæc eſt veritas, qua fugatur gloriæ vanitas. Et ſi intrauerit cæleſtis gratia, & vera charitas, non erit aliqua inuidia, nec contractio cordis, neque priuatus amor occupabit. Vincit enim omnia diuina charitas, & dillatat omnes animæ vires. Si rectè ſapis, in me ſolo gaudebis, in me ſolo ſperabis:
Mat: 19 quia nemo bonus, niſi ſolus Deus, qui
& Luc. eſt ſuper omnia laudandus, & in om-
28. nibus benedicendus.

Cap: X.

Quòd ſpreto mundo, dulce eſt ſeruire Deo.

Seruus. 1 NVnc * iterum loquar Domine, & non ſilebo; dicam in auribus Dei mei, Domini mei, & regis mei, qui eſt in
Pſal: 30 excelſo. O quàm magna multitudo

dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timētibus te? Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi seruientibus? Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te. In hoc maximè ostendisti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cùm non essem, fecisti me: & cum errarem longè à te, reduxisti me, vt seruirem tibi: & præcepisti, vt diligam te.

Genes: 1

Ps: 118. & Mat. 15:

2 O fons amoris perpetui, quid dicam de te? Quomodo potero tui obliuisci, qui mei dignatus es recordari, etiam postquam contabui & perij? Fecisti vltra omnem spem, misericordiam cum seruo tuo: & vltrà omne meritum gratiam & amicitiam exhibuisti. Quid retribuam tibi, pro gratia ista? Non enim omnibus datum est, vt omnibus abdicatis, seculo renuncient, & monasticam vitam assumant. Nunquid magnum est, vt tibi seruiam, cui omnis creatura seruire tenetur? Non magnum mihi videri debet seruire tibi: sed hoc potius magnum mihi, & mirandum apparet, quòd tam pauperem & indignum, dignaris in seruum recipere, &

Ps: 115.

Iud: 16:

dilectis seruis tuis adunare.

1 Cor: 4. 3 Ecce omnia tua sunt, quæ habeo, & vnde tibi seruio. Veruntamen vice versa, tu magis mihi seruis, quàm ego tibi. Ecce, cælum & terra, quæ in ministerium hominis creasti, præsto sunt, & faciunt quotidie quæcunque mandasti:
Psa: 90. Et hoc parum est, quin etiam angelos,
& Heb: 1 in ministerium hominis ordinasti. Transcendit autem hæc omnia, quòd tu ipse homini seruire dignatus es, & teipsum daturum ei promisisti.

4 Quid dabo tibi, pro omnibus istis millibus bonis? Vtinam possem tibi seruire, cunctis diebus vitæ meæ. Vtinam vel vno die, dignum seruitium exhibere sufficerem: Verè tu es dignus omni seruitio, omni honore, & laude æterna. Verè Dominus meus es, & ego pauper seruus tuus, qui totis viribus teneor tibi seruire, nec vnquam in laudibus tuis debeo fastidire. Sic volo, sic desidero: & quicquid mihi deest, tu digneris supplere.

5 Magnus honor, magna gloria tibi seruire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam,

qui spontè se subiecerint tuæ sanctissimæ seruituti. Inuenient suauissimam spiritus sancti consolationem, qui pro amore tuo, omnem carnalem abiecerint delectationem. Consequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam, & omnem mundanā neglexerint curam. *Mat. 7.*

6 O grata & iucunda Dei seruitus, qua homo veraciter efficitur liber & sanctus. O sacer status religiosi famulatus, qui hominem angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem. O amplectendum, & semper optandum seruitium, quo summum promeretur bonum, & gaudium acquiritur, sine fine mansurum. *Mat. 11. & 1. Ioā. 5.*

Cap. XI.

Quòd desideria cordis examinanda sunt, & moderanda.

1 Filij, † oportet te adhuc multa addiscere, quæ necdum bene didicisti.* Quæ sunt hæc Domine? † Vt desiderium tuum, ponas *Dn̄s. Seruus. Dn̄s. Ps. 107. & Mat 6*

totaliter ſecundùm beneplacitum meum: & tuiipſius amator non ſis, ſed meæ voluntatis cupidus æmulator. Deſideria te ſæpè accendunt, & vehementer impellunt: ſed conſidera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis mouearis. Si ego ſum in cauſa, bene contentus eris, quo-
Phil. 2. modocunque ordinauero: ſi autem de proprio quæſitu aliquid latet, ecce hoc eſt, quod te impedit & grauat.

2 Caue ergo, ne nimium innitaris ſuper deſiderio præconcepto, me non conſulto: ne fortè poſtea pœniteat, aut diſpliceat, quod primò placuit, & quaſi pro meliore zelaſti. Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, ſtatim eſt ſequenda: ſed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda. Expedit interdum refrenatione vti, etiam in bonis ſtudiis & deſideriis: ne per importunitatem, mentis diſtractionem incurras; ne aliis per indiſciplinationem, ſcandalum generes: vel etiam per reſiſtentiam aliorum, ſubitò turberis & corruas.

Phil. 2. 3 Interdum verò oportet violentia

vti, &

vti, & viriliter appetitui sensitiuo contraire, nec aduertere quid velit caro, & quid non velit: sed hoc magis satagere, vt subiecta sit etiam nolens spiritui. Et tamdiu castigari debet, & cogi seruituti subesse, donec parata sit ad omnia, paucisque contentari discat, & simplicibus delectari: nec contra aliquod inconueniens mussitare. *Ro. 8. & 2. Cor. 4. 2 Cor. 10. 1. Cor. 9.*

Cap: XII.

De informatione patientiæ, & luctamine, aduersus concupiscentias.

1 DOmine * Deus, vt video, patientia est mihi valde necessaria: multa enim in hac vita, accidunt contraria. Nam qualitercunque ordinauero de pace mea, non potest esse sine bello & dolore, vita mea. † Ita est fili. Sed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non sentiat: sed tunc etiam æstima te pacem inuenisse, cum fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietati- *Seruus. Heb. 10. Iob. 7. Dñs. Iac. 5.*

rietatibus probatus.

2 Si dixeris, te non posse multa pati, quomodo tunc sustinebis ignem purgatorij? De duobus malis, minus est semper eligendum. Vt ergo æterna futura supplicia possis euadere, mala præsentia studeas pro Deo æquanimiter tolerare. An putas, quòd homines seculi huius, nihil vel parum patiantur? Nec hoc inuenies, etiam si delicatissimos quæsieris. Sed habent, inquis, multas delectationes, & proprias sequuntur voluntates: ideoque parum ponderant suas tribulationes. Esto, ita sit, vt habeant quicquid voluerint: sed quamdiu putas, durabit?

Ps. 67: 3 Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in seculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorũ. Sed & cùm adhuc viuunt, non sine amaritudine & tædio ac timore, in eis quiescunt. Ex eadem namque re, vnde sibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Iustè illis fit: Vt, quia inordinatè delectationes quęrunt & sequũtur, non sine confusione & amaritudine, eas expleãt.

4 O quàm

4 O quàm breues, quàm falſæ, quàm inordinatæ & turpes omnes ſunt? Veruntamen, præ ebrietate & cæcitate non intelligunt: ſed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt. Tu ergo fili, poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. *Eccl: 18* *Psa: 36.*

5 Etenim ſi veraciter vis delectari, & abundantius à me conſolari: ecce in contemptu omniũ mundanorum, & in abſciſione omnium infimarũ delectationum, erit benedictio tua, & copioſa tibi reddetur conſolatio. Et quanto te plus, ab omni creaturarũ ſolatio ſubtraxeris, tantò in me ſuauiores & potentiores conſolationes inuenies. Sed primò, non ſine quadam triſtitia & labore certaminis, ad has pertinges. Obſiſtet inolita conſuetudo, ſed meliori cõſuetudine deuincetur. Remurmurabit caro: ſed feruore ſpiritus frenabitur. Inſtigabit & exacerbabit te ſerpẽs antiquus: ſed oratione fugabitur: inſuper & labore vtili, aditus ei magnus obſtruetur.

CAP: XIII.

De obedientia humilis subditi, ad exemplum IESV Christi.

Domi-nus. 1 FIli, † qui se subtrahere nititur ab obedientia, ipse se subtrahit à gratia. Et qui quærit habere priuata, amittit communia. Qui non libenter & sponte, suo superiori se subdit, signum est, quod caro sua necdum perfectè sibi obedit, sed sæpè recalcitrat & remurmurat. Disce ergo celeriter superiori tuo te submittere, si carnem propriam optas subiugare. Citiùs namque exterior vincitur inimicus, si interior homo non fuerit deuastatus. Non est molestior & peior animæ hostis, quàm tu ipse tibi, non benè concordans spiritui. Oportet omnino, verum te assumere tuiipsius contemptum, si vis preualere aduersus carnem & sanguinem.

Mat. 16

2 Quia adhuc nimìs inordinatè te diligis, ideo plenè te resignare aliorum voluntati trepidas. Sed quid magnum, si tu, qui puluis es & nihil, propter De-

Lu: 2 & Ioan: 12

um te homini ſubdis: quando ego omnipotens & altiſſimus, qui cuncta creaui ex nihilo, me homini propter te humiliter ſubieci? Factus ſum omniũ humillimus & infimus, vt tuam ſuperbiam mea humilitate vinceres. Diſce obtemperare puluis. Diſce te humiliare terra & limus, & ſub omnium pedibus incuruare. Diſce voluntates tuas frangere, & ad omnem ſubiectionem te dare.

3 Exardeſce contra te, nec patiaris tumorem in te viuere: ſed ita ſubiectum & paruulum te exhibe, vt omnes ſuper te ambulare poſsint, & ſicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri? Quid ſordide peccator potes contradicere exprobrãtibus tibi, qui toties Deum offendiſti, & infernum multoties meruiſti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretioſa fuit anima tua in conſpectu meo: vt cognoſceres dilectionem meam, & gratus ſemper beneficiis meis exiſteres: & vt ad veram ſubiectionem & humilitatem, te iugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAP. XIIII.

De occultis Dei iudiciis considerandis, ne extollamur in bonis.

1 INtonas *super me iudicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia ossa mea, & expauescit anima mea valdè. Sto attoni-
ob. 15. tus, & considero; quia cæli non sunt
ob. 4. mundi, in conspectu tuo. Si in angelis reperisti prauitatem, nec tamen pe-
Apoc. 8. percisti, quid fiet de me? Ceciderunt stellæ de cælo, & ego puluis quid præsumo? Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui
Ps. 77. comedebant panem angelorum, vidi siliquis delectari porcorum.

2 Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam Domine subtrahas. Nulla prodest sapientia, si gubernare desistas. Nulla iuuat fortitudo, si conseruare desinas. Nulla secura castitas, si eam non protegas. Nulla propria prodest custodia, si non adsit tua sacra vigilantia. Nam relicti, mergimur & perimus: visitati verò, erigimur & viuimus.

mus. Instabiles quippe sumus, sed per te confirmamur: tepescimus, sed à te accendimur.

3 O quàm humiliter, & abiectè mihi de meipso sentiendum est: quàm nihili pendendum, si quid boni videar habere. O quàm profundè submittere me debeo, sub abyssalibus iudiciis tuis Domine: vbi nihil aliud me esse inuenio, quàm nihil & nihil. O pondus immensum: ô pelagus intransnatabile: vbi nihil de me reperio, quàm in toto nihil. Vbi est ergo latebra gloriæ? vbi confidentia de virtute concepta? Absorpta est omnis gloriatio vana, in profuuditate iudiciorum tuorum super me.

4 Quid est omnis caro, in conspectu tuo? Nunquid gloriabitur lutum, contra formantem se? Quomodo potest erigi vaniloquio, cuius cor in veritate subiectum est Deo? Non eum totus mundus eriget, quem veritas sibi subiecit; nec omnium laudantiũ ore mouebitur, qui totam spem suam in Deo firmauit. Nam & ipsi, qui loquuntur, ecce omnes nihil, deficient enim cum *Eccli 23 & Esa. 29.*

Ps. 116. ſonitu verborum: Veritas autem Domini manet in æternum.

Cap. XV.

Qualiter ſtandum ſit & dicẽdum, in omni re deſiderabili.

Dñs. Iac. 3.

1 FILI, † ſic dicas in omni re: Domine, ſi tibi placitum fuerit, fiat hoc ita. Domine, ſi fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo. Domine, ſi mihi videris expedire, & vtile eſſe probaueris, tunc dona mihi hoc vti, ad honorem tuum. Sed ſi mihi nociuum fore cognoueris, nec animæ meæ ſaluti prodeſſe, aufer à me tale deſiderium. Non enim omne deſiderium eſt à Spiritu ſancto, etiam ſi homini videatur rectum & bonum. Difficile eſt pro vero iudicare, vtrum ſpiritus bonus, an alienus te impellat, ad deſiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio mouearis ſpiritu. Multi in fine ſunt decepti, qui primò bono ſpiritu videbantur inducti.

2 Igitur ſemper cum timore Dei & cordis humilitate, deſiderandum eſt &

peten-

petendum, quicquid desiderabile mẽti occurrit: maximeque cum propria resignatione, mihi totum committendum est, atque dicendum: Domine, tu scis qualiter melius est, fac hoc vel illud, sicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum, sicut scis, & sicut tibi magis placuerit, & maior honor tuus fuerit. Pone me, vbi vis, & liberè age mecum in omnibus. In manu tua sum, gyra & reuersa me per circuitum. En seruus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non desidero mihi viuere, sed tibi: vtinam dignè & perfectè.

Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.

3 Concede * mihi benignissime Iesu gratiã tuam, vt mecũ sit. & mecum laboret, mecumq; in finem vsque perseueret. Da mihi, hoc semper desiderare & velle, quod tibi magis acceptũ est & charius placet. Tua volũtas, mea sit: & mea volũtas, tuam semper sequatur, & optimè ei cõcordet. Sit mihi vnũ velle & nolle te-

Seruus. *Sap. 9.*

cum

dilectis seruis tuis adunare.

1 Cor: 4. 3 Ecce omnia tua sunt, quæ habeo, & vnde tibi seruio. Veruntamen vice versa, tu magis mihi seruis, quàm ego tibi. Ecce, cælum & terra, quæ in ministerium hominis creasti, præsto sunt, & faciunt quotidie quæcunque mandasti: Et hoc parum est, quin etiam angelos, in ministerium hominis ordinasti. Transcendit autem hæc omnia, quòd tu ipse homini seruire dignatus es, & teipsum daturum ei promisisti.

Psa: 90. & Heb: 1

4 Quid dabo tibi, pro omnibus istis millibus bonis? Vtinam possem tibi seruire, cunctis diebus vitæ meæ. Vtinam vel vno die, dignum seruitium exhibere sufficerem: Verè tu es dignus omni seruitio, omni honore, & laude æterna. Verè Dominus meus es, & ego pauper seruus tuus, qui totis viribus teneor tibi seruire, nec vnquam in laudibus tuis debeo fastidire. Sic volo, sic desidero: & quicquid mihi deest, tu digneris supplere.

5 Magnus honor, magna gloria tibi seruire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam

qui

qui ſpontè ſe ſubiecerint tuæ ſanctiſsimæ ſeruituti. Inuenient ſuauiſsimam ſpiritus ſancti conſolationem, qui pro amore tuo, omnem carnalem abiecerint delectationem. Conſequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nominé tuo ingrediuntur viam, & omnem mundanã neglexerint curam. *Mat. 7.*

6 O grata & iucunda Dei ſeruitus, qua homo veraciter efficitur liber & ſanctus. O ſacer ſtatus religioſi famulatus, qui hominem angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem. O amplectendum, & ſemper optandum ſeruitium, quo ſummum promeretur bonum, & gaudium acquiritur, ſine fine manſurum. *Mat. 11. & 1: Ioã. 5.*

Cap. XI.

Quòd deſideria cordis examinanda ſunt, & moderanda.

1 Fili, † oportet te adhuc multa addiſcere, quæ necdum bene didiciſti. * Quæ ſunt hæc Domine? † Vt deſiderium tuum, ponas

Dñs.
Seruus.
Dñs.
Pſ. 107. & Mat 6

totaliter secundùm beneplacitum meum : & tuiipsius amator non sis, sed meæ voluntatis cupidus æmulator. Desideria te sæpè accendunt, & vehementer impellunt : sed considera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis mouearis. Si ego sum in causa, bene contentus eris, quo-
Phil. 2. modocunque ordinauero : si autem de proprio quæsitu aliquid latet, ecce hoc est, quod te impedit & grauat.

2 Caue ergo, ne nimium innitaris super desiderio præconcepto, me non consulto : ne fortè postea pœniteat, aut displiceat, quod primò placuit, & quasi pro meliore zelasti. Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, statim est sequenda : sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda. Expedit interdum refrenatione vti, etiam in bonis studiis & desideriis : ne per importunitatem, mentis distractionem incurras; ne aliis per indisciplinationem, scandalum generes : vel etiam per resistentiam aliorum, subitò turberis & corruas.

Phil. 2. 3 Interdum verò oportet violentia

vti, &

vti, & viriliter appetitui sensitiuo contraire, nec aduertere quid velit caro, & quid non velit: sed hoc magis satagere, vt subiecta sit etiam nolens spiritui. Et tamdiu castigari debet, & cogi seruituti subesse, donec parata sit ad omnia, paucisque contentari discat, & simplicibus delectari: nec contra aliquod inconueniens mussitare. *Ro. 8. & 2. Cor. 4. 2 Cor. 10. 1. Cor. 9.*

Cap: XII.

De informatione patientiæ, & luctamine, aduersus concupiscentias.

1 DOmine * Deus, vt video, patientia est mihi valde necessaria: multa enim in hac vita, accidunt contraria. Nam qualitercunque ordinauero de pace mea, non potest esse sine bello & dolore, vita mea. † Ita est fili. Sed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non sentiat: sed tunc etiam æstima te pacem inuenisse, cum fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietati- Seruus. *Heb. 10. Iob. 7.* Dñs. *Iac. 5.*

rietatibus probatus.

2 Si dixeris, te non poſſe multa pati, quomodo tunc ſuſtinebis ignem purgatorij? De duobus malis, minus eſt ſemper eligendum. Vt ergo æterna futura ſupplicia poſsis euadere, mala præſentia ſtudeas pro Deo æquanimiter tolerare. An putas, quòd homines ſeculi huius, nihil vel parum patiantur? Nec hoc inuenies, etiam ſi delicatiſsimos quæſieris. Sed habent, inquis, multas delectationes, & proprias ſequuntur voluntates: ideoque parum ponderant ſuas tribulationes. Eſto, ita ſit, vt habeant quicquid voluerint: ſed quamdiu putas, durabit?

67: 3 Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in ſeculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorũ. Sed & cùm adhuc viuunt, non ſine amaritudine & tædio ac timore, in eis quieſcunt. Ex eadem namque re, vnde ſibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Iuſtè illis fit: Vt, quia inordinatè delectationes quęrunt & ſequũtur, non ſine confuſione & amaritudine, eas expleãt.

4 O quàm breues, quàm falsæ, quàm inordinatæ & turpes omnes sunt? Veruntamen, præ ebrietate & cæcitate non intelligunt: sed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt. Tu ergo fili, post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. *Eccl: 18* *Psa: 36.*

5 Etenim si veraciter vis delectari, & abundantius à me consolari: ecce in contemptu omniũ mundanorum, & in abscisione omnium infimarũ delectationum, erit benedictio tua, & copiosa tibi reddetur consolatio. Et quanto te plus, ab omni creaturarũ solatio subtraxeris, tantò in me suauiores & potentiores consolationes inuenies. Sed primò, non sine quadam tristitia & labore certaminis, ad has pertinges. Obsistet inolita consuetudo, sed meliori cõsuetudine deuincetur. Remurmurabit caro: sed feruore spiritus frenabitur. Instigabit & exacerbabit te serpẽs antiquus: sed oratione fugabitur: insuper & labore vtili, aditus ei magnus obstruetur.

CAP: XIII.

De obedientia humilis subditi, ad exemplum IESV Christi.

1 FIli, † qui se subtrahere nititur ab obedientia, ipse se subtrahit à gratia. Et qui quærit habere priuata, amittit communia. Qui non libenter & sponte, suo superiori se subdit, signum est, quod caro sua necdum perfectè sibi obedit, sed sæpè recalcitrat & remurmurat. Disce ergo celeriter superiori tuo te submittere, si carnem propriam optas subiugare. Citiùs namque exterior vincitur inimicus, si interior homo non fuerit deuastatus. Non est molestior & peior animæ hostis, quàm tu ipse tibi, non benè concordans spiritui. Oportet omnino, verum te assumere tuiipsius contemptum, si vis preualere aduersus carnem & sanguinem.

2 Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideo plenè te resignare aliorum voluntati trepidas. Sed quid magnum, si tu, qui puluis es & nihil, propter De-

um te

um te homini ſubdis: quando ego omnipotens & altiſsimus, qui cuncta creaui ex nihilo, me homini propter te humiliter ſubieci? Factus ſum omniũ humillimus & infimus, vt tuam ſuperbiam mea humilitate vinceres. Diſce obtemperare puluis. Diſce te humiliare terra & limus, & ſub omnium pedibus incuruare. Diſce voluntates tuas frangere, & ad omnem ſubiectionem te dare.

5 Exardeſce contra te, nec patiaris tumorem in te viuere: ſed ita ſubiectum & paruulum te exhibe, vt omnes ſuper te ambulare poſsint, & ſicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri? Quid ſordide peccator potes contradicere exprobrãtibus tibi, qui toties Deum offendiſti, & infernum multoties meruiſti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretioſa fuit anima tua in conſpectu meo: vt cognoſceres dilectionem meam, & gratus ſemper beneficiis meis exiſteres: & vt ad veram ſubiectionem & humilitatem, te iugiter dares; patienterque proprium contemptum ferres.

CAP. XIIII.

De occultis Dei iudiciis considerandis, ne extollamur in bonis.

ius. 1 INtonas *super me iudicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia ossa mea, & expauescit anima mea valdè. Sto attoni-
15. tus, & considero; quia cæli non sunt
4. mundi, in conspectu tuo. Si in angelis reperisti prauitatem, nec tamen pe-
oc.8. percisti, quid fiet de me? Ceciderunt stellæ de cælo, & ego puluis quid præsumo? Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui
77. comedebant panem angelorum, vidi siliquis delectari porcorum.

2 Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam Domine subtrahas. Nulla prodest sapientia si gubernare desistas. Nulla iuuat fortitudo, si conseruare desinas. Nulla secura castitas, si eam non protegas. Nulla propria prodest custodia, si non adsit tua sacra vigilantia. Nam relicti, mergimur & perimus: visitati verò, erigimur & viui-

mus. Instabiles quippe sumus, sed per te confirmamur: tepescimus, sed à te accendimur.

3 O quàm humiliter, & abiectè mihi de meipso sentiendum est: quàm nihili pendendum, si quid boni videar habere. O quàm profundè submittere me debeo, sub abyssalibus iudiciis tuis Domine: vbi nihil aliud me esse inuenio, quàm nihil & nihil. O pondus immensum: ô pelagus intransnatabile: vbi nihil de me reperio, quàm in toto nihil. Vbi est ergo latebra gloriæ? vbi confidentia de virtute concepta? Absorpta est omnis gloriatio vana, in profuuditate iudiciorum tuorum super me.

4 Quid est omnis caro, in conspectu tuo? Nunquid gloriabitur lutum, contra formantem se? Quomodo potest erigi vaniloquio, cuius cor in veritate subiectum est Deo? Non eum totus mundus eriget, quem veritas sibi subiecit; nec omnium laudantiũ ore mouebitur, qui totam spem suam in Deo firmauit. Nam & ipsi, qui loquuntur, ecce omnes nihil, deficient enim cum

Eccli 23 & Esa. 29.

Ps. 116. ſonitu verborum: Veritas autem Domini manet in æternum.

Cap. XV.

Qualiter ſtandum ſit & dicẽdum, in omni re deſiderabili.

Dñs. Iac. 3. 1 FILI, † ſic dicas in omni re: Domine, ſi tibi placitum fuerit, fiat hoc ita. Domine, ſi fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo. Domine, ſi mihi videris expedire, & vtile eſſe probaueris, tunc dona mihi hoc vti, ad honorem tuum. Sed ſi mihi nociuum fore cognoueris, nec animæ meæ ſaluti prodeſſe, aufer à me tale deſiderium. Non enim omne deſiderium eſt à Spiritu ſancto, etiam ſi homini videatur rectum & bonum. Difficile eſt pro vero iudicare, vtrum ſpiritus bonus, an alienus te impellat, ad deſiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio mouearis ſpiritu. Multi in fine ſunt decepti, qui primo bono ſpiritu videbantur inducti.

2 Igitur ſemper cum timore Dei & cordis humilitate, deſiderandum eſt &

peten-

petendum, quicquid desiderabile mēti occurrit: maximeque cum propria resignatione, mihi totum committendum est, atque dicendum: Domine, tu scis qualiter melius est, fac hoc vel illud, sicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum, sicut scis, & sicut tibi magis placuerit, & maior honor tuus fuerit. Pone me, vbi vis, & liberè age mecum in omnibus. In manu tua sum, gyra & reuersa me per circuitum. En seruus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non desidero mihi viuere, sed tibi: vtinam dignè & perfectè.

Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.

3 CONCEDE * mihi benignissime Iesu gratiā tuam, vt mecū sit. & mecum laboret, mecumq́; in finem vsque perseueret. Da mihi, hoc semper desiderare & velle, quod tibi magis acceptū est & charius placet. Tua volūtas, mea sit: & mea volūtas; tuam semper sequatur, & optimè ei cōcordet. Sit mihi vnū velle & nolle tecum

Seruus. *Sap. 9.*

cum: nec aliud posse velle aut nolle, nisi quod tu vis & nolis.

4 Da mihi omnibus mori, quæ in mundo sunt: & propter te amare contemni, & nesciri in hoc seculo. Da mihi super omnia desiderata in te requiescere, & cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis, tu sola requies: extra te, dura sunt omnia & inquieta. In hac
Psal: 4.
pace, in idipsũ: hoc est, in te vno summo æterno bono, dormiã & requiescã. Amen.

CAP: XVI.

Quòd verum solatium, in solo Deo est quærendum.

Seruus.

1 QVicquid * desiderare possum, vel cogitare ad solatiũ meum, non hîc exspecto, sed in posterum. Quod si
Mat. 16:
omnia solatia mundi solus haberem, & omnibus delitiis frui possem: certũ
Ps: 76.
est, quòd diu durare non possent. Vnde non poteris anima mea plenè consolari, nec perfectè recreari: nisi in Deo consolatore pauperum, ac susceptore humilium. Expecta modicum anima

mea, expecta diuinum promiſſum, & habebis abundantiã omnium bonorũ in cælo. Si nimis inordinatè iſta appetis præſentia, perdes æterna & cæleſtia. Sint temporalia in vſu, æterna in deſiderio. Non potes aliquo bono tẽporali ſatiari, quia ad hæc fruẽda nõ es creata.

2 Etiam ſi omnia creata bona haberes non poſſes eſſe felix & beata: ſed in Deo, qui cuncta creauit, tota beatitudo tua & felicitas conſiſtit: non qualis videtur & laudatur, à ſtultis mundi amatoribus: ſed qualem expectant boni Chriſti fideles, & prægustant interdum ſpirituales ac mundicordes, quorum conuerſatio eſt in cælis. Vanum eſt & breue, omne humanum ſolatium. Beatum & verum ſolatium, quod intus à veritate percipitur. Deuotus homo, vbique ſecum fert conſolatorem ſuum Ieſum, & dicit ad eum. Adeſto mihi Domine Ieſu, in omni loco & tempore. Hæc mihi ſit conſolatio, libenter velle carere omni humano ſolatio. Et ſi tua defuerit conſolatio, ſit mihi tua voluntas & iuſta probatio, pro ſummo ſolatio. Non enim in perpetuum ira-

Sap: 2.

Phil: 3.

Ps: 102

ſceris, neque in æternum comminaberis.

CAP: XVII.

Quòd omnis ſollicitudo, in Deo ſtatuenda ſit.

Dñs: 1 FIli, † ſine me tecum agere, quod volo: ego ſcio, quid expedit tibi. Tu cogitas, vt homo: Tu ſentis in multis, ſicut humanus ſuadet affectus. * Domine, verum eſt
Seruus. quod dicis. Maior eſt ſollicitudo tua
Mat: 6. pro me, quàm omnis cura, quam ego
& 10: 6. gerere poſſum pro me. Nimis enim caſualiter ſtat, qui non proiicit omnem ſollicitudinem ſuam in te. Domine, dummodo voluntas mea recta & firma ad te permaneat, fac de me, quicquid tibi placuerit. Non enim poteſt eſſe niſi bonum, quicquid de me feceris.

2 Si me vis eſſe in tenebris, ſis benedictus: & ſi me vis eſſe in luce, ſis iterũ benedictus. Si me dignaris conſolari, ſis benedictus: & ſi me vis tribulari, ſis
Dñs. æquè ſẽper benedictus. † Fili, ſic oportet te ſtare, ſi mecũ deſideras ambulare. Ita promptus eſſe debes ad patiendum,

ſicut ad gaudendũ. Ita libẽter debes eſſe inops & pauper, ſicut plenus & diues.

3 * Domine, libenter patiar pro te, quicquid volueris venire ſuper me. Indifferenter volo de manu tua, bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triſte ſuſcipere: & pro omnibus mihi contingentibus, gratias agere. Cuſtodi me ab omni peccato, & non timebo mortem nec infernum; Dummodo in æternum me non proiicias, nec deleas de libro vitæ: non mihi nocebit, quicquid venerit tribulationis ſuper me. Seruus. *Iob: 2.* *Pſal: 22*

CAP: XVIII.

Quòd temporales miſeriæ, exẽplo Chriſti, æquanimiter ſunt ferendæ.

1 FIli, † ego deſcendi de cælo, pro tua ſalute: ſuſcepi tuas miſerias, non neceſsitate, ſed charitate trahente: vt patientiam diſceres: & temporales miſerias nõ indignanter ferres. Nã ab hora ortus mei, vſq; ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerãtia doloris. Defectũ rerum temporalium, magnũ habui: multas querimonias de me frequẽter audiui: cõfuſiones & op- Dñs. *Ioan: 3.* *Eſa: 53.* *Luc: 2.*

probria benignè sustinui: pro beneficiis ingratitudinē recepi: pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.

ruus. Ioan: 5. 2 * Domine, quia tu patiens fuisti in vita tua, in hoc maximè, implendo præceptum Patris tui: dignum est, vt ego misellus peccator, secundùm voluntatem tuam patienter me sustineā: & donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ, pro salute mea portem. Nam etsi onerosa sentitur præsens vita, facta est tamen iam per gratiam tuam, valde meritoria: atque exemplo tuo, & sanctorum tuorum vestigiis, infirmis tolerabilior & clarior. Sed & multò magis consolatoria, quàm olim in lege vetere fuerat, quum porta cæli clausa persisteret: & obscurior etiam via ad cælum videbatur, quando tam pauci regnum
Mat: 7. cælorum quærere curabant. Sed neque qui tunc iusti erant & saluandi, ante passionem tuam, & sacræ mortis debitum, cæleste regnum poterant introire.

3 O quantas tibi gratias teneor referre, quòd viam rectam & bonam dignatus es mihi & cunctis fidelibus, ad æternum regnum tuum ostendere:

Nam

Nam vita tua, via nostra: & per sanctam patientiam, ambulamus ad te; qui es corona nostra. Nisi tu nos præcessisses & docuisses, quis sequi curaret? Heu, quanti longè retroque manerent, nisi tua præclara exempla inspicerent. Ecce, adhuc tepescimus, auditis tot signis tuis & doctrinis: quid fieret, si tantum lumen, ad sequendum te, non haberemus? *Io. 12.*

Cap. XIX.

De tolerantia iniuriarum, & quis verus patiens probetur.

1 QVID † est, quod loqueris fili? Cessa conqueri, considerata mea & aliorum sanctorum passione. Nondum vsque ad sanguinem restitisti. Parum est, quod tu pateris, in comparatione eorum, qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam grauiter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati. Oportet te igitur aliorum grauiora, ad mentem reducere, vt leuius feras tua minima. Et si tibi minima non viden-

Domin'. *Hebr. 12* *Hebr. 15*

tur, vide ne & hoc tua faciat impatientia. Siue tamen parua, siue magna sint, stude cuncta patienter sufferre.

2 Quanto melius ad patiendum te disponis, tanto sapientius agis, & amplius promereris: feres quoque leuius, animo & vsu ad hoc non segniter paratis. Nec dicas: Non valeo hæc ab homine tali pati, nec huiuscemodi mihi patienda sunt: graue enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ nunquam cogitaueram: sed ab alio libenter patiar, & sicut patienda videro. Insipiens est talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non considerat, nec à quo coronanda erit, sed magis personas & offensas sibi illatas perpendit.

3 Non est verus patiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fuerit, & à quo sibi placuerit. Verus autem patiens, non attendit à quo homine, vtrum à Prælato suo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: vtrum à bono & sancto viro, vel à peruerso & indigno exerceatur. Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcunque, & quotiescunque ei aliquid aduersi acciderit, to-

tum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat: quia nil apud Deum, quantumlibet paruum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

4 Esto itaque expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam. Sine certamine, non potes peruenire ad patientiæ coronam. Si pati non vis, recusas coronari. Si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter. Sine labore, non tenditur ad requiem: nec sine pugna, peruenitur ad victoriam. 2 Tim. 2

Seruus. * Fiat Domine mihi possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam. Tu scis, quod modicum possum pati, & quòd citò deiicior, leui exurgente aduersitate. Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis, pro nomine tuo amabilis & optabilis: nam pati, & vexari pro te, valde salubre est animæ meæ.

Cap. XX.

De confessione propriæ infirmitatis, & huius vitæ miseriis.

eruus.

1 CON fitebor * aduersum me iniustitiam meam: confitebor tibi Domine infirmitatẽ meam. Sæpè parua res est, quæ me deiicit & contristat. Propono me fortiter acturum, sed quum modica tentatio venerit, magna mihi angustia fit. Valdè vilis quandoque res est, vnde grauis tentatio prouenit. Et dum puto me aliquantulum tutum, cùm non sentio, inuenio me nonnunquam penè deuictum ex leui flatu. *Psal. 31.*

2 Vide ergo Domine humilitatem meam, & fragilitatem tibi vndique notam. Miserere, & eripe me de luto, vt non infigar, non permaneam deiectus vsquequaque. Hoc est, quod me frequenter reuerberat, & coram te confundit; quod tam labilis sum, & infirmus, ad resistendum passionibus. Et si non omninò ad consensionem, tamen mihi etiam molesta & grauis est earum insectatio, & tædet valdè sic quotidie viuere in lite. Ex hinc nota mihi fit infirmitas mea: quia multo faciliùs irruunt, abominandæ semper phantasiæ, quàm discedunt. *Psal. 24.* *Psal. 68.*

3 Vtinam fortissime Deus Israel, zelator animarum fidelium, respicias serui tui laborem & dolorem, assistasque illi in omnibus, ad quæcunque perrexerit. Robora me cælesti fortitudine, ne vetus homo, misera caro spiritui necdum plenè subiecta, præualeat dominari: aduersus quam certare oportebit, quandiu spiratur in hac vita miserrima. Heu, qualis est hæc vita, vbi non desunt tribulationes & miseriæ: vbi plena laqueis & hostibus sunt omnia? Nam vna tribulatione seu tentatione recedente, alia accedit: sed & priore adhuc durante conflictu, alij plures superueniunt, & insperatè.

4 Et quomodo potest amari vita, tantas habens amaritudines, tot subiecta calamitatibus & miseris? Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & pestes? Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur. Reprehenditur frequenter mundus, quòd fallax sit & vanus, nec tamen facilè relinquitur, quia concupiscentiæ carnis nimis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum.

1. Ioa 2. Trahunt ad amorem mundi, desiderium carnis, desiderium oculorum, & superbia vitæ: sed pœnæ ac miseriæ iustæ sequentes ea, odium mundi pariunt & tædium.

5 Sed vincit, proh dolor, delectatio praua mentem mundo deditam, & esse sub sensibus delitias reputat: quia Dei suauitatem, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec gustauit. Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo viuere sub sancta disciplina student, isti diuinam dulcedinem, veris abrenunciatoribus promissam, non ignorant, & quam grauiter mundus errat, & varie fallitur, clarius vident.

Iob. 30.

Cap. XXI.

Quòd in Deo, super omnia bona & dona, requiescendum est.

Seruus. 1 SVper* omnia & in omnibus, requiesces anima mea in Domino semper, quia ipse sanctorum æterna requies. Da mihi, dulcissime & amantissime Iesu, in te super

Rom. 8.

omnem

omnem creaturam requiescere? super omnem salutem & pulchritudinem; super omnem gloriam & honorem: super omnem potentiam & dignitatem; super omnem scientiam & subtilitatem; super omnes diuitias & artes; super omnem lætitiam & exultationem; super omnem famam & laudem; super omnem suauitatem & consolationem; super omnem spem & promissionem; super omne meritum & desiderium; super omnia dona & munera, quæ potes dare & infundere: super omne gaudium & iubilationem, quam potest mens capere & sentire. Denique super angelos & archangelos, & super omnem exercitum cæli: super omnia visibilia & inuisibilia: & super omne, quod tu Deus meus non es.

2 Quia tu Domine Deus meus super omnia optimus es: tu solus altissimus: tu solus potentissimus: tu solus sufficientissimus & plenissimus: tu solus suauissimus & solatiosissimus: tu solus pulcherrimus & amantissimus: tu solus nobilissimus & gloriosissimus super omnia: in quo cuncta bona simul

& perfectè sunt, & semper fuerunt & erunt: atque ideo minus est & insufficiens, quicquid præter te ipsum mihi donas, aut de teipso reuelas, vel promittis, tè non viso, nec plenè adepto: Quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat, & omnia dona omnemque creaturam transcendat.

3 O mi dilectissime sponse IESV Christe, amator purissime, dominator
Psal: 53. vniuersæ creaturæ: quis mihi det pennas veræ libertatis, ad volandum & pausandum in te? O quando ad plenum dabitur mihi vacare & videre, quàm suauis es Domine Deus meus? Quando ad plenum me recolligam in te, vt præ amore tuo, non sentiam me: sed te solum, supra omnem sensum & modum, in modo non omnibus noto?
Dan: 13 Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto. Quia multa mala, in hac valle miseriarum occurrunt, quæ me sæpius conturbant, contristant, & obnubilant: sæpius impediunt & distrahunt, alliciunt &

unt & implicant, ne liberum habeam accessum ad te, & ne iucundis fruar amplexibus, præsto semper beatis spiritibus. Moueat te suspirium meum, & desolatio multiplex in terra.

4 O Iesu, splendor æternæ gloriæ, solamen peregrinantis animæ: apud te est os meum sine voce, & silentium meum loquitur tibi. Vsquequo tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauperculum suum, & lætum faciat. Mittat manum suam, & miserum eripiat de omni angustia. Veni, veni: quia sine te, nulla erit læta dies aut hora, quia tu lætitia mea: & sine te, vacua est mensa mea. Miser sum, & quodammodo incarceratus; & compedibus grauatus: donec luce præsentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonstres.

5 Quærant alij pro te aliud, quodcunque libuerit: mihi aliud interim nil placet, nec placebit, nisi tu Deus meus, spes mea, salus æterna. Non reticebo, nec deprecari cessabo: donec gratia tua reuertatur, mihique tu intus loquaris. ✝ Ecce assum: Ecce ego ad te, Dñs.

quia inuocasti me, lachrymæ tuæ, & desiderium animæ tuæ, humiliatio tua & contritio cordis, inclinauerunt me & adduxerunt ad te. * Et dixi: Domine, vocaui te, & desideraui frui te, paratus omnia respuere propter te. Tu enim prior excitasti me, vt quærerem te. Sis ergo benedictus Domine, qui fecisti hanc bonitatem cum seruo tuo, secundùm multitudinem misericordiæ tuæ.

Seruus.

6 Quid habet vltra dicere seruus tuus coram te, nisi vt humiliet se valdè ante te, memor semper propriæ iniquitatis & vilitatis? Non enim est similis tui, in cunctis mirabilibus cæli & terræ. Sunt opera tua bona valdè, iudicia vera, & prouidentia tua reguntur vniuersa. Laus ergo tibi & gloria, ô patris sapientia: te laudet, & benedicat os meũ, anima mea, & cuncta creata simul.

Psal: 85

Cap: XXII.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.

1 Aperi

1 APeri * Domine cor meum in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam, & cum magna reuerentia ac diligenti consideratione, beneficia tua, tam in generali quàm in speciali memorari: vt dignè tibi ex hinc, valeam gratias referre. Verum scio & confiteor, nec pro minimo puncto, me posse debitas gratiarum laudes persoluere. Minor ego sum, omnibus bonis mihi præstitis: & cùm tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine spiritus meus.

Seruus.

Ps. 118.

2 Omnia, quæ in anima habemus & corpore, & quæcunque exterius vel interius, naturaliter vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia, & te beneficum, pium ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus. Et si alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua sunt: & sine te, nec minimum potest haberi. Ille, qui maiora accepit, non potest merito suo gloriari, neque super alios extolli, nec minori insultare: quia ille maior & melior, qui sibi minus adscribit, &

in regratiando humilior eſt, atque deuotior. Et qui omnibus viliorem ſe exiſtimat, & indigniorem ſe iudicat, aptior eſt ad percipienda maiora.

3 Qui autem pauciora accepit, contriſtari non debet, nec indignanter ferre, neque ditiori inuidere: ſed te potius attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quòd tam affluenter, tam gratis & libenter, ſine perſonarum acceptione tua munera largiris. Omnia ex te, & ideò in omnibus es laudandus. Tu ſcis, quid vnicuique donari expediat: & cur iſte minus, & ille amplius habeat, non noſtrum ſed tuum eſt hoc diſcernere, apud quem ſingulorum definita ſunt merita.

4 Vnde Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, vnde exterius & ſecundùm homines, laus & gloria apparet: ita vt conſiderata quis paupertate & vilitate perſonæ ſuæ, non modò nullam grauitatem, aut triſtitiam, vel deiectionem inde concipiat, ſed potius conſolationem & hilaritatem magnam: quia tu Deus pauperes & humiles, atque huic

mundo

mundo despectos, tibi elegisti in familiares & domesticos. Testes sunt ipsi Apostoli tui, quos principes super omnem terram constituisti. Fuerunt tamen sine querela conuersati in mundo, tam humiles & simplices, sine omni malitia & dolo, vt etiam pati contumelias gauderent pro nomine tuo: & quæ mundus abhorret, ipsi amplecterentur affectu magno.

Psal: 44

1. Thes. 2

Act: 5.

5 Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum, ita lætificare debet, sicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ dispositionis tuæ: de qua tantum contentari debet & consolari, vt ita libenter velit esse minimus, sicut aliquis optaret esse maximus: & ita pacificus & contentus in nouissimo, sicut in loco primo: atque ita libenter despicabilis & abiectus, nullius quoque nominis & famæ, sicut cæteris honorabilior & maior in mundo. Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet: & plus eum consolari, magisque placere, quàm omnia beneficia sibi data vel danda.

Cap: XXIII.

De quatuor, magnam importantibus pacem.

Dn̄s. 1 Fili, † nunc docebo te viam pacis, & veræ libertatis. Servus. * Fac Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum est audire. Dn̄s. † Stude fili, alterius potius facere voluntatem, quàm tuā. Elige semper minus, quàm plus habere. Quære semper inferiorem locum, & omnibus subesse. Opta semper & ora, vt voluntas Dei integrè in te fiat. Ecce talis homo, ingreditur fines pacis & quietis.

Mat: 26 & Io: 5. 6 1 Cor: 10 Luc: 14. Mat: 6.

Seruus. 2 * Domine, sermo tuus iste breuis, multum in se continet perfectionis. Paruus est dictu, sed plenus sensu, & vber in fructu. Nam si posset à me fideliter custodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri. Nam quotiens me impacatum sentio & grauatum, ab hac doctrina me recessisse inuenio. Sed tu, qui omnia potes, & animæ profectum semper diligis, adauge maiorem gratiam: vt possim tuum complere sermonem, & meam perficere salutem.

Mat: 5.

Oratio,

Oratio, contra cogitationes malas.

3 DOmine * DEVS meus, ne delongeris à me: Deus meus in auxilium meum respice: quoniã insurrexerunt in me variæ cogitationes, & timores magni, affligentes animam meam. Quomodo pertransibo illæsus? Quomodo perfringam eas? † Ego, inquit, ante te ibo, & gloriosos terræ humiliabo. Aperiam ianuas carceris, & arcana secretorum reuelabo tibi. * Fac Domine, vt loqueris: & fugiant à facie tua, omnes iniquæ cogitationes. Hæc spes, & vnica consolatio mea, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo inuocare, & patienter consolationem tuam expectare. Seruus. *Ps. 70.* Dominus. *Esa: 45* Seruus.

Oratio, pro illuminatione mentis.

4 CLarifica * me, bone IESV, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei, tenebras vniuersas. Cohibe euagationes multas, & vim facientes elide tentationes. Pugna fortiter Seruus.

pro me, & expugna malas beſtias, concupiſcentias dico illecebroſas: vt fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ, reſonet in aula ſancta, hoc eſt,
Mat: 8. in conſcientia pura. Impera ventis & tempeſtatibus: dic mari, quieſce: & Aquiloni, ne flaueris, & erit tranquillitas magna.

Psal: 42 5 Emitte lucem tuam & veritatem, vt luceant ſuper terram: quia terra ſum inanis & vacua, donec illumines me. Effunde gratiam deſuper: perfunde cor meum rore cæleſti: miniſtra deuotionis aquas, ad irrigandum faciem terræ, ad producendum fructum bonum & optimum. Eleua mentem preſſam mole peccatorum, & ad cæleſtia totum deſiderium meum ſuſpende: vt guſtata ſuauitate ſupernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

6 Rape me, & eripe ab omni creaturarum indurabili conſolatione: quia nulla res creata, appetitum meum valet plenariè quietare & conſolari. Iunge me tibi, inſeparabili dilectionis vinculo: quoniam tu ſolus ſufficis amanti, & abſque te friuola ſunt vniuerſa.

CAP.

CAP: XXIIII.

De euitatione curiosæ inquisitionis, super alterius vita.

1 FIli. † noli esse curiosus, nec vacuas gerere sollicitudines. Quid hoc, vel illud ad te? tu me sequere. Quid enim ad te, vtrum ille sit talis vel talis; aut iste sic & sic agit vel loquitur? Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro te ipso rationem reddes. Quid ergo te implicas? Ecce, ego omnes cognosco: & cuncta, quæ sub sole fiunt, video: & scio, qualiter cum vnoquoque sit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat eius intentio. Mihi igitur omnia committenda sunt: tu verò serua te in bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantum voluerit. Veniet super eum, quicquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non potest.

Dñs. *Eccls:3. & 1. Ti:5 Ioan: 21 Gal: 6.*

2 Non sit tibi curæ de magni nominis vmbra, non de multorum familiaritate, nec de priuata hominum dilectione. Ista enim generant distractiones, &

magnas in corde obſcuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, & abſcondita reuelarem, ſi aduentum meum diligenter obſeruares, & oſtium cordis mihi aperires. Eſto prouidus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

Cap. XXV.

In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit.

Dn̄s. Ioā: 14.

1 FIli, † ego loquutus ſum: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Pacem omnes deſiderant, ſed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant. Pax mea, cum humilibus & manſuetis corde. Pax tua erit, in multa patientia. Si me audieris, & vocem meam ſequutus fueris, poteris multa pace frui.

Seruus. Dominus.

* Quid igitur faciam? † In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam ad hoc dirige, vt mihi ſoli placeas, & extra me nihil cupias vel quæras. Sed & de alio-

rum

ium dictis vel factis, nil temerè iudices: nec cum rebus, tibi non commissis, te implices; & poterit fieri, vt parũ vel raro turberis.

2 Nunquam autem sentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis vel corporis molestiã, non est præsentis temporis, sed status æternæ quietis. Non ergo æstimes te veram pacem inuenisse, si nullam senseris grauitatem: nec tunc totum esse bonum, si neminem pateris aduersarium: nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundum tuum affectum. Neque tunc aliquid magni te reputes, aut specialiter dilectum æstimes, si in magna fueris deuotione atque dulcedine: quia in istis, non cognoscitur verus amator virtutis: nec in istis, consistit profectus & perfectio hominis.

3 * In quo ergo Domine? † In offerendo te ex toto corde tuo voluntati diuinæ, non quærendo quæ tua sunt, nec in paruo nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate: ita vt vna æquali facie, in gratiarum actione permaneas, inter prospera & contraria, omnia æqua

Seruus.
Dñs.

lance pensando. Si fueris tam fortis & longanimus in spe, vt subtracta interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinenda cor tuum præparaueris, nec te iustificaueris, quasi hæc, tantaque pati non deberes: sed me in omnibus dispositionibus iustificaueris, & sanctū laudaueris. tunc in vera & recta via pacis ambulas: & spes indubitata erit, quod rursus in iubilo faciem meam sis visurus. Quod si ad plenum tui ipsius contemptum perueneris, scito quod tunc abundantia pacis perfrueris, secundùm possibilitatem tui incolatus.

Cap: XXVI.

De eminentia liberæ mentis, quam supplex oratio magis meretur, quàm lectio.

Seruus.

1 Domine, *hoc opus est perfecti viri, nunquam ab intentione cælestium animum relaxare: & inter multas curas, quasi sine cura transire: non more torpentis, sed prærogatiua quadam liberę mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2 Obſecro te, piiſsime Deus meus, præſerua me à curis huius vitæ: ne nimis implicer, à multis neceſsitatibus corporis: ne voluptate capiar, ab vniuerſis animæ obſtaculis: ne moleſtiis fractus, deiiciar. Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana: ſed ab his miſeriis, quæ animam ſerui tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter grauant & retardant: ne in libertatem ſpiritus, quotiens libuerit, valeat introire. *Gen: 3. & Rō:7.*

3 O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem, omnem conſolationem carnalem, ab æternorum amore me abſtrahentem: & ad ſe, intuitu cuiuſdam boni delectabilis præſentis, malè allicientem. Non me vincant, Deus meus, non me vincant caro & ſanguis: non me decipiat mundus, & breuis gloria eius: non me ſupplantet diabolus, & aſtutia illius. Da mihi fortitudinem reſiſtendi, patientiam tolerandi, conſtantiam perſeuerandi. Da pro omnibus mundi conſolationibus, ſuauiſsimam ſpiritus tui vnctionem: & pro carnali amore, tui nomi- *Rom: 12*

nis infunde amorem.

4 Ecce cibus, potus, veſtis, ac cætera vtenſilia, ad corporis ſuſtentaculum pertinentia, feruenti ſpiritui ſunt oneroſa. Tribue talibus fomentis temperatè vti, non deſiderio nimio implicari. Abiicere omnia non licet, quia natura ſuſtentanda eſt: requirere autem ſuperflua, & quæ magis delectant, lex ſancta prohibet: nam alias, caro aduerſius ſpiritum inſoleſceret. Inter hæc, quæſo, manus tua me regat & doceat, ne quid nimium fiat.

CAP: XXVII.

Quòd priuatus amor, à ſummo bono, maximè retardat.

Dominus.

1 FIli, † oportet te dare totum pro toto, & nihil tuiipſius eſſe. Scito, quòd amor tuiipſius, magis nocet tibi, quàm aliqua res mũdi. Secundùm amorem & affectum, quem geris, quælibet res plus vel minus adhæret. Si fuerit amor tuus purus, (*Mat: 6.*) ſimplex, & bene ordinatus, eris ſine captiuitate rerum. Noli concupiſcere,

quod

quod non licet habere. Noli habere, quod te poteſt impedire, & libertate interiori priuare. Mirum, quod non ex toto fundo cordis, teipſum mihi committis, cum omnibus quæ deſiderare potes vel habere.

2 Quare vano mœrore conſumeris? Cur ſuperfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum. Si quæris hoc vel illud, & volueris eſſe ibi vel ibi, propter tuum commodum, & proprium beneplacitum magis habendum: nunquam eris in quietudine, nec liber à ſollicitudine, quia in omni re, reperietur aliquis defectus: & in omni loco erit, qui aduerſetur. *Exo. 18 & Mich 4.*

3 Iuuat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exterius: ſed potius contempta, & deciſa ex corde radicitus. Quod non tantùm de cenſu æris & diuitiarum intelligas, ſed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis deſiderio, quæ omnia tranſeunt cum mundo. Munit parum locus, ſi deeſt ſpiritus feruoris: nec diu ſtabit pax illa quæſita forinſecus, ſi vacat à vero fun- *Eſa: 48*

damento ſtatus cordis, hoc eſt, niſi ſteteris in me; permutare te potes, ſed non meliorare. Nam occaſione orta & accepta, inuenies quod fugiſti, & amplius.

Oratio pro purgatione cordis, & cæleſti ſapientia.

Seruus. Pſa: 50. Eph: 3. Mat: 6.

4 CONfirma * me Deus, per gratiam ſancti ſpiritus. Da virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili ſollicitudine & angore euacuare, nec variis deſideriis trahi cuiuſcunque rei vilis aut precioſæ: ſed omnia inſpicere ſicut tranſeuntia, & me pariter cum illis tranſiturum: quia nihil permanens ſub ſole, vbi omnia vanitas, & afflictio ſpiritus. O quàm ſapiens, qui ita conſiderat.

Eccl: 1. & 2.

5 Da mihi Domine cæleſtem ſapientiam, vt diſcam te ſuper omnia quærere & inuenire, ſuper omnia ſapere & diligere: & cætera, ſecundùm ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt intelligere. Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre aduerſantem: quia

Sap: 9. Eph: 4.

hæc

hæc magna ſapientia, non moueri omni vento verborum, nec aurem malè blandienti præbere Sireni: ſic enim incepta pergitur via ſecurè.

Cap: XXVIII.

Contra linguas obtrectatorum.

1 Fili, † non ægrè feras, ſi quidam de te malè ſenſerint: & dixerint quod non libenter audias. Tu deteriora de teipſo ſentire debes, & neminem infirmiorem te credere. Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba. Eſt non parua prudentia, ſilere in tempore malo, & introrſus ad me conuerti, nec humano iudicio diſturbari.

Dn̄s. *1 Cor: 4.*

2 Non ſit pax tua in ore hominum. Siue enim benè, ſiue malè interpretati fuerint, non es ideo alter homo. Vbi eſt vera pax, & vera gloria? Nónne in me? Et qui non appetit hominibus placere, nec timet diſplicere, multa perfruetur pace. Ex inordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, & diſtractio ſenſuum.

Ioā: 16.

CAP: XXIX.

Qualiter instante tribulatione, Deus innocandus est, & benedicendus.

Seruus. 1 SIt* nomen tuum (Domine) benedictum in secula: qui voluisti hanc tentationem & tribulationem, venire super me. Non possum eam effugere, sed necesse habeo ad te confugere: vt me adiuues, & in bonum mihi conuertas. Domine, modò sum in tribulatione, & non est cordi meo bene, sed multum vexor à præsenti passione. Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias. Saluifica me ex hora hac. Sed propterea veni in hanc horam, vt tu clarificeris, cùm fuero valdè humiliatus, & per te liberatus. Complaceat tibi Domine, vt eruas me: nam ego pauper, quid agere possum, & quò ibo sine te? Da patientiam Domine, etiam hac vice. Adiuua me Deus meus, & non timebo quantumcùnque grauatus fuero.

Iob:1. & Ps: 112. *Mat:26* *Psal:39.*

2 Et nunc inter hæc, quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego bene merui tribulari, & grauari. Oportet vtique, vt ſuſtineam: & vtinam patienter, donec tranſeat tempeſtas, & melius fiat. Potens eſt autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem à me auferre, & eius impetum mitigare: ne penitus ſuccumbam, quemadmodum & prius ſæpiùs egiſti mecum; Deus meus, miſericordia mea. Et quanto mihi difficilius, tanto tibi facilior eſt, hæc mutatio dexteræ excelſi. *Mat: 6.*

CAP: XXX.

De diuino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ.

1 FIli, † Ego Dominus, confortans in die tribulationis. Venias ad me, cùm tibi non fuerit bene. Hoc eſt, quod maximè conſolationem impedit cæleſtem, quia tardius te conuertis ad orationem. Nam antequam me intentè roges, multa interim ſolatia quæris, & recreas te in externis. Ideoque fit, vt parum omnia proſint, *Dñs. Nañ: 1. Mat: 11.*

donec aduertas, quia ego ſum, qui eruo ſperantes in me: nec eſt extra me valens auxilium, neque vtile conſilium, ſed neque durabile remedium. Sed iam reſumpto ſpiritu poſt tempeſtatem, reconualeſce in luce miſerationum mearum: quia prope ſum, (dicit Dominus) vt reſtaurem vniuerſa, non ſolùm integrè ſed & abundanter ac cumulatè.

2 Nunquid mihi quicquam eſt difficile, aut ero ſimilis dicenti & non facienti? Vbi eſt fides tua? Sta firmiter, & perſeueranter. Eſto longanimis & vir fortis, veniet tibi conſolatio in tempore ſuo. Expecta me, exſpecta: veniam & curabo te. Tentatio eſt, quæ te vexat: & formido vana, quæ te exterret. Quid importat ſollicitudo de futuris contingentibus, niſi vt triſtitiã ſuper triſtitiam habeas? Sufficit diei malitia ſua. Vanum eſt & inutile, de futuris conturbari vel gratulari, quæ fortè nunquam euenient.

3 Sed humanum eſt, huiuſmodi imaginationibus illudi: & parui adhuc animi ſignum, tam leuiter trahi à ſuggeſtione inimici. Ipſe enim non curat,

vtrum

vtrum veris an falsis illudat & decipiat: vtrum præsentium amore, aut futurorum formidine prosternat. Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet. Crede in me, & in misericordia mea habeto fiduciam. Quando tu putas te elongatum à me, sæpè sum propinquior. Quando tu æstimas penè totum perditum, tunc sæpè maius merendi instat lucrum. Non est totum perditum, quando, res accidit in contrarium. Non debes iudicare secundùm præsens sentire: nec sic grauitati alicui, vndecunque venienti, inhærere & accipere, tanquam omnis spes sit ablata emergendi. Ps. 90.

4 Noli putare te relictum ex toto, quamuis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem, vel etiam optatam subtraxerim consolationem: sic enim transitur ad regnum cælorum. Et hoc sine dubio magis expedit tibi, & cæteris seruis meis: vt exerciteminí aduersis, quàm si cuncta ad libitum haberetis. Ego noui cogitationes absconditas: quia multum expedit pro salute tua, vt interdum sine sapore relin-

quaris: ne fortè eleueris in bono successu, & tibiipsi placere velis in eo, quod non es. Quod dedi, auferre possum: & restituere, quum mihi placuerit.

5 Quum dedero, meum est: quum
Iac: 1. subtraxero, tuum non tuli: quia meum est omne datum bonum, & omne donum perfectum. Si tibi misero grauitatem, aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum: ego citò subleuare possum, & omne onus in gaudium transmutare. Verumtamen iustus sum, & recommendabilis multum, quum sic facio totum.

6 Si rectè sapis, & in veritate aspicis, nunquam debes propter aduersa tam deiectè contristari, sed magis gaudere, & gratias agere: imò hoc vnicum reputare gaudium, quod affligens te doloribus, non parco tibi. Sicut dilexit me
Ioã: 16. pater, & ego vos diligo, dixi dilectis discipulis meis: quos vtique non misi ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina: non ad honores, sed ad despectiones: non ad ocium, sed ad labo-

res: non ad requiem, ſed ad afferendum fructum multum, in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

CAP. XXXI.

De neglectu omnis creaturæ, vt creator poßit inueniri.

1 DOmine, * bene indigeo adhuc maiori gratia, ſi debeam illuc peruenire, vbi me nemo poterit, nec vlla creatura impedire. Nam quamdiu res aliqua me retinet, non poſſum liberè ad te volare. Cupiebat liberè volare, qui dicebat: Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam? Quid ſimplici oculo quietius? Et quid liberius, nil deſiderante in terris? Oportet igitur omnem ſupertranſire creaturam, & ſeipſum perfectè deſerere, ac in exceſſu mentis ſtare, & videre te omnium conditorem, cum creaturis nil ſimile habere. Et niſi quis, ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere diuinis. Ideo enim pauci inueniuntur cõtemplatiui, quia

Seruus.

Pſal: 54

Mat: 6.

pauci ſciunt ſe à perituris & creaturis, ad plenum ſequeſtrari.

2 Adhoc magna requiritur gratia, quæ animã leuet, & ſupra ſemetipſam rapiat. Et niſi homo ſit in ſpiritu eleuatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus vnitus: quicquid ſcit, quicquid etiam habet, non eſt magni ponderis. Diu paruus erit, & infra iacebit, qui aliquid magnum æſtimat, niſi ſolum vnum immenſum, æternum bonum. Nam quicquid Deus non eſt, nihil eſt, pro nihilo computari debet, eſt magna differentia, ſapientia illuminati & deuoti viri, & ſcientia literati atque ſtudioſi clerici. Multo nobilior eſt illa doctrina, quæ de ſurſum ex diuina influentia manat: quàm quæ laboriosè, humano acquiritur ingenio.

3 Plures reperiuntur contemplationem deſiderare, ſed quæ ad eam requiruntur, non ſtudent exercere. Eſt magnum impedimentum, quia in ſignis & ſenſibilibus rebus ſtatur, & parum de perfecta mortificatione habetur. Neſcio quid eſt, & quo ſpiritu ducimur, & quid prætendimus, qui ſpirituales

dici

dici videmur: quod tantum laborem, & ampliorem ſollicitudinem, pro tranſitoriis & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix aut rarò, plenè recollectis ſenſibus, cogitamus.

4 Proh dolor, ſtatim poſt modicam recollectionem, foras erumpimus: nec opera noſtra, diſtricta examinatione trutinamus. Vbi iacent affectus noſtri, non attendimus: & quam impura ſint omnia, non deploramus. Omnis quippe caro corruperat viam ſuam, & ideo ſequebatur diluuium magnum. Cùm ergo interior affectus noſter multum corruptus ſit, neceſſe eſt, vt actio ſequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur. Ex puro corde, procedit fructus bonæ vitæ. *Gen: 6. & 7.*

5 Quantum quis fecerit, quæritur: ſed ex quanta virtute agit, non tam ſtudioſè penſatur. Si fuerit fortis, diues, pulcher, habilis, vel bonus ſcriptor, bonus cantor, bonus laborator, inueſtigatur: quàm pauper ſit ſpiritu; quàm patiens & mitis: quàm deuotus & internus, à multis tacetur. Natura exteriora hōinis reſpicit, gratia ad interiora ſe conuer-

tit. Illa frequenter fallitur, iſta in Deo ſperat, vt non decipiatur.

Cap: XXXII.

De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.

Dñs. *Mat: 16 & 19.*

1 FIli, † non potes perfectam poſsidere libertatem, niſi totaliter abneges temetipſum. Compediti ſunt omnes proprietarij, & ſui ipſius amatores, cupidi, curioſi, gyrouagi, quærentes ſemper mollia, non quæ Ieſu Chriſti, ſed hoc ſæpè fingentes & componentes, quod non ſtabit. Peribit enim totum, quod non eſt ex Deo ortum. Tene breue & conſummatum verbum: Dimitte omnia, & inuenies omnia. Relinque cupidinē, & reperies requiem. Hoc mente pertracta: & quum impleueris, intelliges omnia.

Seruus. * 2 Domine, hoc non eſt opus vnius diei, nec ludus paruulorum: imò in hoc breui, includitur omnis perfectio religioſorum.

Dominus. † Fili, non debes auerti nec ſtatim deiici, audita via perfectorum; ſed magis ad ſubliniora prouocari,

cari, & ad minus ad hæc ex desiderio
suspirare. Vtinam sic tecum esset & ad
hoc peruenisses, vt tuiipsius amator nō
esses, sed ad nutum meum purè stares,
& eius quem tibi præposui patris: tunc
mihi valdè placeres, & tota vita tua in
gaudio & pace transiret. Ad huc mul-
ta habes ad relinquendum : quæ nisi
mihi ex integro resignaueris, non ac-
quires, quod postulas. Suadeo tibi Apoc:3.
emere à me aurum ignitum, vt locu-
ples fias, id est, cœlestem sapientiam,
omnia infima conculcantem. Postpo-
ne terrenam sapientiam, omnem hu-
manam & propriam complacentiam.
3 Dixi, viliora tibi emenda pro preti-
osis & altis, in rebus humanis. Nam
valdè vilis & parua, ac penè obliuioni
tradita videtur, vera cælestis sapientia:
non sapiens alta de se, nec magnificari
quærens in terra, quam multi oretenus
prædicant, sed vita longè dissentiunt:
ipsa tamen est preciosa margarita, à Mat:13
multis abscondita.

CAP. XXXIII.

De instabilitate cordis, & intentione finali, ad Deum habenda.

1 FIli, † noli credere affectui tuo: qui nunc est, citò mutabitur in aliud. Quamdiu vixeris, mutabilitati subiectus es, etiam nolens: vt modò lætus, modò tristis: modò turbatus: nunc deuotus, nunc indeuotus: nunc studiosus, nunc acediosus: nunc grauis, nunc leuis inueniaris. Sed stat super hæc mutabilia sapiens, & benè doctus in spiritu, non attendens, quid in se sentiat, vel qua parte flet ventus instabilitatis: sed vt tota intentio mentis eius, ad debitum & optimum proficiat finem. Nam sic poterit vnus & idem, inconcussusque permanere, & simplici intentionis oculo, per tot varios euentus, ad me impætermissè directo.

Dominus. *Iob 14.*

2 Quanto autem purior fuerit intentionis oculus, tanto constantius inter diuersas itur procellas. Sed in multis caligat oculus puræ intentionis. respicitur enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit. Nam & rarò totus liber

Mat: 6.

quis

quis inuenitur, a næuo propriæ exquisitionis. Sic Iudæi olim venerant in Bethaniam, ad Martham & Mariam: non propter Iesum tantum, sed & vt Lazarum viderent. Mundandus est ergo intentionis oculus, vt sit simplex & rectus, atque vltra omnia varia media ad me dirigendus. *Io: 11.* *Mat: 6.*

Cap. XXXIIII.

Quòd amanti, sapit Deus super omnia, & in omnibus.

1 Ecce * Deus meus, & omnia. Quid volo amplius, & quid felicius desiderare possum? O sapidum & dulce verbum: sed amanti verbum, non mundum, nec ea quæ in mundo sunt. Deus meus, & omnia. Intelligenti, satis dictum est: & sæpe repetere, iucundum est amanti. Te siquidem præsente, iucunda sunt omnia: te autem absente, fastidiunt cuncta. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiamq; festiuam. Tu facis bene sentire de omnibus, & in omnibus te laudare: nec potest aliquid Seruus.

sinæ te diu placere: sed si debet gratum esse & bene sapere, oportet gratiam tuam adesse, & condimento tuæ sapientiæ condiri.

2 Cui tu sapis, quid ei rectè non sapiet? Et cui tu non sapis, quid ei ad iucunditatem esse poterit? Sed deficiunt in sapientia tua mundi sapientes, & qui carnem sapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hic mors inuenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem sequuntur, verè sapientes esse cognoscuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur. Istis sapit Deus: & quicquid boni inuenitur in creaturis, totum ad laudem referunt sui conditoris. Dissimilis tamen, & multum dissimilis sapor creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ, & lucis illuminatæ.

1 Cor: 1. Rom: 8. & 1. Io: 2

3 O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina, fulgura coruscationem de sublimi penetrantem omnia cordis mei intima. Purifica, lætifica, clarifica, & viuifica spiritum meum, cum suis potentiis, ad inhærendum

tibi

tibi iubiloſis exceſsibus. O quando ve-
niet hæc beata & deſiderabilis hora, vt
tua me ſáties præſentia, & ſis mihi om-
nia in omnibus. Quamdiu hoc datum
non fuerit, nec plenum gaudium erit.
Adhuc, proh dolor, viuit in me vetus
homo, non eſt totus crucifixus, non
eſt perfectè mortuus. Ad huc concupi- *Rom: 7.*
ſcit fortiter contra ſpiritum, bella mo-
uet inteſtina, nec regnum animæ pati-
tur eſſe quietum. *Pſal: 88*

4 Sed tu, qui dominaris poteſtati ma-
ris, & motum fluctuum eius mitigas,
exurge, adiuua me. Diſsipa gentes, quæ *Pſal: 72.*
bella volunt: contere eas in virtute tua,
oſtende quæſo magnalia tua, & glori-
ficetur dextera tua: quia non eſt ſpes
alia, nec refugium mihi, niſi in te Do- *Pſal: 30*
mine Deus meus.

CAP. XXXV.

Quòd non eſt ſecuritas à tentatione, in hac vita.

1 FIli, † nunquam ſecurus es in hac *Dñs.*
vita, ſed quoad vixeris, ſemper *Iob 7.*
arma ſpiritualia tibi ſunt neceſ- *2 Cor: 6.*
ſaria. Inter hoſtes verſaris, & à

dextris & à sinistris impugnaris. Si ergo non vteris vndique scuto patientiæ, non eris diu sine vulnere. Insuper, si non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem istum sustinere, nec ad palmam pertingere beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, & potenti manu vti

Apoc: 2. aduersus obiecta. Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miseria.

2 Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc peruenies ad æternam requiem? Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam. Quære veram pacem, non in terris, sed in cælis: non in hominibus nec in cæteris creaturis, sed in Deo solo. Pro amore Dei, debes omnia libenter subire, labores scilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, iniurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, confusiones, correctiones & despectiones. Hæc iuuant ad virtutem: hæc probant Christi tyronem: hæc fabricant

cælestem

cæleſtem coronam. Ego reddam mercedem æternam pro breui labore, & infinitam gloriam, pro tranſitoria confuſione.

33 Putas tu, quod ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales? ſancti mei non habuerunt tales, ſed multas grauitates, & tentationes varias, magnaſque deſolationes. Sed patienter ſuſtinuerunt in omnibus, & magis confiſi ſunt Deo, quàm ſibi: ſcientes, quia non ſunt condignæ paſsiones huius temporis, ad futuram gloriam promerendam. Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt lachrymas & magnos labores, vix obtinuerunt? Expecta Dominum, viriliter age, & confortare: noli diffidere, noli diſcedere: ſed corpus & animam expone conſtanter, pro gloria Dei. Ego reddam pleniſsimè; ego tecum ero, in omni tribulatione.

Rom: 8.

Pſal: 26

CAP: XXXVI.

Contra vana hominum iudicia.

Dñs. 1 Fili, † iacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas iudicium, vbi te conſcientia pium reddit & inſontem. Bonum eſt & beatum taliter pati, nec hoc erit graue humili cordi, & Deo magis, quàm ſibiipſi confidenti. Multi multa loquuntur, & ideo parua fides eſt adhibenda. Sed & omnibus ſatis eſſe, non eſt poſsibile. Et ſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus omnia factus eſt: tamen etiam pro minimo duxit, quod ab humano die iudicatus fuerit.

1. Cor: 9. & 2 Cor: 4. & Col: 1.

2 Egit ſatis pro aliorum ædificatione & ſalute, quantum in ſe erat & poterat: ſed ne ab aliis aliquando iudicaretur, vel non deſpiceretur, cohibere non potuit. Ideo totum Deo commiſit, qui totum nouerat: & patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendoſa cogitantium, atque pro libitu ſuo quæq; iactantium, ſe defendit. Reſpondit tamen interdum, ne infirmis, ex ſua taciturnitate generaretur ſcandalum.

Act: 26. Phil: 1.

3 Quis tu, vt timeas à mortali homine?

Hodie est,& cras non comparet. Deum time, & hominum terrores non expauesces. Quid potest aliquis in te verbis, aut iniuriis? Sibi potius nocet, quàm tibi: nec poterit iudicium Dei effugere, quicunque est ille. Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis querulosis. Quòd si ad præsens tu videris succumbere,& confusionem pati, quam non meruisti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam: sed ad me potius respice in cælum, qui potens sum eripere ab omni confusione & iniuria, & vnicuique reddere secundùm opera sua.

2 Mach: 2. *Rom: 2. & 1 Cor. 11.* *Heb: 12.*

Cap. XXXVII.

De pura & integra resignatione sui, ad obtinendam cordis libertatem.

1 Fili, † relinque te, & inuenies me. Sta sine electione & omni proprietate, & lucraberis semper. Nam & adiicietur tibi amplior gratia, statim vt te resignaueris,

Domin⁹. *Mat: 16*

Seruus. nec resumpseris. * Domine, quotiens me resignabo, & in quibus me relinquam? † Semper, & omni hora: sicut in paruo, sic & in magno. Nihil excipio, sed in omnibus te nudatum inueniri volo. Alioquin, quomodo poteris esse meus, & ego tuus: nisi fueris ab omni propria voluntate, intus & foris spoliatus? Quanto celerius hoc agis, tanto melius habebis: & quanto plenius & syncerius, tanto mihi plus placebis, & amplius lucraberis.

Domin°.

2 Quidam se resignat, sed cum aliqua exceptione: non enim plenè Deo confidunt, ideo sibi prouidere satagunt. Quidam etiam primo totum offerunt, sed postea tentatione pulsati, ad propria redeunt, ideò minimè in virtute proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem, & iucundæ familiaritatis meæ gratiam, non pertingent: nisi integra resignatione, & quotidiana sui immolatione prius facta: sine qua non stat, nec stabit vnio fruitiua.

Mat: 16 3 Dixi tibi sæpissimè, & nunc iterum dico. Relinque te, signa te, & frueris magna interna pace. Da totum pro

toto:

toto: nil exquire, nil repete: sta purè & inhæsitanter in me, & habebis me. Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc desidera: vt ab omni proprietate possis exspoliari, & nudus nudum Iesum sequi: tibi mori, & mihi æternaliter viuere. Tunc deficient omnes vanæ phantasiæ, conturbationes iniquæ, & curæ superfluæ. Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

Cap. XXXVIII.

De bono regimine in externis, & recursu ad Deum, in periculis.

Filii † ad istud diligenter tendere debes, vt in omni loco & actione, seu occupatione externa, sis intimus liber, & tuiipsius potens, & sint omnia sub te, & tu non sub eis: vt sis Dominus actionum tuarum & rector, non seruus nec emptitius: sed magis exemptus verusque Hebræus, in sortem ac libertatem transiens filiorum Dei: qui stant super præsentia, & spe- Domin'.

culantur æterna: qui transitoria sinistro intuentur oculo, & dextro cælestia: quos temporalia non trahunt ad inhærendum, sed trahunt ipsi magis ea ad bene seruiendum: prout ordinata sunt à Deo, & instituta à summo opifice: qui nil inordinatum in sua reliquit creatura.

2 Si etiam in omni euentu stas, non in apparentia externa, nec oculo carnali lustras visa vel audita: sed mox in
Exod: 33. qualibet causa, intras cum Moyse in tabernaculum, ad consulendum Dominum: audies nonnunquã diuinum responsum, & redies instructus de multis præsentibus & futuris. Semper enim Moyses, recursum habuit ad tabernaculum, pro dubiis & quæstionibus soluendis: fugitque ad orationis adiutorium, pro periculis & improbitatibus
Mat: 6. hominum subleuandis. Sic & tu confugere debes, in cordis tui secretarium, diuinum intentius implorando suffra-
Ios: 9. gium. Propterea namque Iosue & filij Israel, à Gabaonitis leguntur decepti: quia os Domini prius non interrogauerunt, sed nimium creduli dulcibus

sermo-

ſermonibus, falſa pietate deluſi ſunt.

Cap: XXXIX.

Quòd homo non ſit importunus, in negotiis.

1 FIli, † committe mihi ſemper cauſam tuam, ego bene diſponam in tempore ſuo. Expecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum. * Domine, ſatis libenter tibi omnes res committo, quia parum poteſt cogitatio mea proficere. Vtinam non multum adhærerem futuris euentibus, ſed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem. Domin⁹. Seruus.

2 † Fili, ſæpe homo rem aliquam vehementer agitat, quam deſiderat: ſed cùm ad eam peruenerit, aliter ſentire incipit: quia affectiones circa idem, non ſunt durabiles: ſed magis de vno ad aliud, impellunt. Non eſt ergo minimum, etiam in minimis, ſeipſum relinquere. Domin⁹.

3 Verus profectus hominis, eſt abnegatio ſuiipſius: & homo abnegatus, valde liber eſt & ſecurus. Sed antiquus 1. Pet. 5

hostis, omnibus bonis aduersans, à tentatione non cessat: sed die noctuque graues molitur insidias, si fortè in laqueum deceptionis, possit præcipitare incautum. Vigilate & orate, dicit Dominus, vt non intretis in tentationem.

Mat: 26

Cap: XL.

Quòd homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest.

Seruus. Psal: 8.

1 Domine, * quid est homo quòd memor es eius: aut filius hominis, quia visitas eũ? Quid promeruit homo, vt dares illi gratiam tuam? Domine, quid possum conqueri, si me deseris? aut quid iustè obtendere possum, si quod peto, non feceris? Certè hòc in veritate cogitare possum, & dicere: Domine nihil sum, nihil possum, nihil boni ex me habeo; sed in omnibus deficio, & ad nihil semper tendo. Et nisi à te fuero adiutus, & interius informatus, totus efficior tepidus & dissolutus.

Ps: 101.

2 Tu autem Domine, semper idem ipse es, & permanes in æternum sem-

per

per bonus, iuſtus & ſanctus, bene, iuſtè, ac ſanctè agens omnia, & diſponēs in ſapientia. Sed ego, qui ad defectum ſum magis pronus quàm ad profectū, non ſum ſemper in vno ſtatu perdurans: quia ſeptem tempora mutantur ſuper me. Verumtamen citò melius fit, cum tibi placuerit, & manum porrexeris adiutricem: quia tu ſolus ſine humano ſuffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, vt vultus meus amplius in diuerſa non mutetur, ſed in te vno cor meum conuertatur, & quieſcat.

3 Vnde, ſi bene ſcirem omnem humanam conſolationem abiicere, ſiue propter deuotionem adipiſcendam, ſiue propter neceſsitatem, qua compellor te quærere, quia non eſt homo, qui me conſoletur: tunc poſſem meritò de gratia tua ſperare, & de dono nouæ conſolationis exultare.

4 Gratias tibi, vnde totum venit, quotieſcunque mihi bene ſuccedit. Ego autem vanitas & nihilum ante te, inconſtans homo & infirmus. Vnde ergo poſſum gloriari, aut cur appeto reputari? Nun-

ri? Nunquid de nihilo? & hoc vanissimum est. Verè inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima: quia à vera trahit gloria, & cælesti spoliat gratia. Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, priuatur veris virtutibus.

Abac:3. 5 Est autem vera gloria & exultatio sancta, gloriari in te & non in se: gaudere in nomine tuo, non in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari,
Ps: 112. nisi propter te. Laudetur nomen tuum,
& 113. non meum: magnificetur opus tuum, non meum: benedicatur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei: In te gloriabor & exultabo tota die, pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis.

Ioan: 5. 6 Quærant Iudæi gloriam, quæ abinuicem est: ego hanc requiram, quæ à solo Deo est. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas est & stultitia. O veritas mea & misericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi soli

laus

laus, honor, virtus, & gloria, per infinita seculorum secula.

CAP: XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris.

1 FIli, † noli tibi attrahere, si videas alios honorari & eleuari, te autem despici & humiliari. Domin'.
Erige cor tuum ad me in cælum, & non contristabit te contemptus hominum in terris. * Domine, in cæcitate sumus, & vanitate citò seducimur. Seruus.
Si rectè me inspicio, nunquam mihi facta est iniuria ab aliqua creatura, vnde nec iustè habeo conqueri aduersum te.

2 Quia autem frequenter & grauiter peccaui tibi, merito armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur iustè debetur confusio & contemptus; tibi autem laus, honor & gloria. Et nisi me ad hoc præparauero, quod velim libenter ab omni creatura despici & relinqui, atq; penitus nihil videri, non possum interius pacificari & stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plenè tibi vniri.

CAP: XLII.

Quòd pax non est ponenda in hominibus.

Domin'. 1 FIli, † si ponis pacem tuam cum aliqua persona, propter tuum sentire & conuiuere, instabilis eris & implicatus. Sed si recursum habes, ad semper viuentem & manentem veritatem, non contristabit amicus recedens aut moriens. In me debet amici dilectio stare: & propter me diligendus est, quisquis tibi bonus visus est, & multum charus in hac vita. Sine me non valet, nec durabit amicitia: nec est vera & munda dilectio, quã ego non copulo. Ita mortuus debes esse, talibus affectionibus dilectorum hominum, vt (quantum ad te pertinet) sine omni humano optares esse consortio. Tantò homo Deo magis appropinquat, quantò ob omni solatio terreno longius recedit. Tantò etiam altius ad Deum ascendit, quantò profundius in se descendit, & plus sibiipsi vilescit.

2 Qui autem sibi aliquid boni attribuit,

buit, gratiam Dei in se venire impedit: quia gratia spiritus sancti, cor humile semper quærit. Si scires te perfectè annihilare, atque ab omni creato amore euacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare. Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus creatoris. Disce te in omnibus, propter creatorem vincere, tunc ad diuinam valebis cognitionem pertingere. Quantumcúmque modicum sit, si inordinatè diligitur & respicitur, retardat à summo, & vitiat. 1. Pet. 5.

Cap. XLIII.

Contra vanam & secularem scientiam.

1 FIlii, † non te moueant, pulchra & subtilia hominum dicta. Non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute. Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionẽ, & variam ingerunt consolationem. Nunquam ad hoc legas verbum, vt doctior aut sapientior possis videri. Stude Domin⁹. 1 Cor. 4.

mortifi-

mortificationi vitiorum, quia hoc amplius tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæstionum.

2 Quum multa legeris & cognoueris, ad vnum semper oportet redire principium. Ego sum, qui doceo hominem scientiam: & clariorem intelligentiam paruulis tribuo, quàm ab homine possit doceri. Cui ego loquor, citò sapiens erit, & multum in spiritu proficiet. Væ eis, qui multa curiosa ab hominibus inquirunt, & de via mihi seruiendi parum curant. Veniet tempus, quando apparebit magister magistrorum Christus. Dominus angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc est singulorum examinaturus conscientias. Et tunc scrutabitur Hierusalem in lucernis, & manifesta erunt abscondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum.

3 Ego sum, qui humilem in puncto eleuo mentem: vt plures æternæ veritatis capiat rationes, quàm si quis decem annis studuisset, in scholis. Ego doceo sine strepitu verborum, sine confusione opinionum, sine fastu ho-

noris,

noris, sine pugnatione argumentorum. Ego sum, qui doceo terrena despicere, præsentia fastidire, æterna quærere, æterna sapere: honores fugere, scandala sufferre, omnem spem in me ponere, extra me nil cupere, & super omnia me ardenter amare.

4 Nam quidam amando me intimè, didicit diuina, & loquebatur mirabilia. Plus profecit in relinquendo omnia, quàm in studendo subtilia. Sed aliis loquor communia, aliis specialia: aliquibus in signis & figuris dulciter appareo, quibusdam verò in multo lumine reuelo mysteria. Vna vox librorum, sed non omnes æquè informat: quia intus sum doctor, veritas, scrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, distribuens singulis, sicut dignum iudicauero.

Cap: XLIIII.

De non attrahendo sibi res exteriores.

1 FIli, † in multis oportet te esse insciuim, & æstimare te tanquam mortuum super terram, & cui Domin[9]. *Gal: 6.*

totus mundus crucifixus sit. Multa etiam oportet surda aure pertransire, & quæ tuæ pacis sunt magis cogitare. Vtilius est oculos à rebus displicentibus auertere, & vnicuique suum sentire relinquere, quàm contentiosis sermonibus deseruire. Si bene steteris cum Deo, & eius iudicium aspexeris, facilius te victum portabis.

Seruus. 2 * O Domine, quonam venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæstu laboratur & curritur, & spirituale detrimentum in obliuionem transit, & vix serò reditur. Quòd parum vel nihil prodest attenditur, & quod summè necessarium est, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit, & nisi citò resipiscat, libens in exterioribus iacet.

CAP: XLV.

Quòd omnibus non est credendum: & de facili lapsu verborum.

Seruus. Psal: 59. 1 DA * mihi auxilium Domine de tribulatione, quia vana salus hominis. Quàm sæpe ibi non inueni fidem, vbi me habere

bere putaui? Quotiens etiam ibi reperi, vbi minus præsumpsi? Vana ergo spes in hominibus, salus autem iustorum, in te Deus. Benedictus sis Domine Deus meus in omnibus, quæ accidunt nobis. Infirmi sumus & instabiles, citò fallimur & permutamur.

2 Quis est homo, qui ita cautè & circumspectè in omnibus se custodire valet, vt aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te Domine confidit, ac simplici ex corde quærit, non tam facilè labitur. Et si inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citius per te eruetur, aut à te consolabitur: quia tu non deseres in te sperantem vsque in finem. Rarus fidus amicus, in cunctis amici perseuerans pressuris. Tu Domine, tu solus es fidelissimus in omnibus, & præter te non est alter talis. *Prou.10*

3 O quàm bene sapuit sancta illa anima, quæ dixit: Mens mea solidata est, & in Christo fundata. Si ita mecum foret, non tam facilè timor humanus me solicitaret, nec verborum iacula

monerent. Quis omnia prȩuidere, quis præcauere futura mala sufficit? Si præuisa sæpe etiam lædunt, quid improuisa nisi grauiter feriunt? Sed quare mihi misero non melius prouidi? Cur etiam tam facilè aliis credidi? Sed homines sumus, nec aliud quàm fragiles homines sumus, etiam si angeli à multis æstimamur & dicimur. Cui credam Domine? Cui, nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rursum: Omnis homo mendax, infirmus, instabilis, & labilis maximè in verbis ita vt statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur.

4 Quàm prudenter præmonuisti, cauendum ab hominibus: & quia inimici hominis, domestici eius: nec credendum, si quis dixerit: Ecce hic, aut ecce illic. Doctus sum damno meo, & vtinam ad cautelam maiorem, & non ad insipientiam mihi. Cautus esto (ait quidam) cautus esto, serua apud te quod dico. Et dum ego sileo & absconditum credo, nec ille silere potest, quod silendum petiit, sed statim prodit me & se, & abiit. Ab huiusmodi fabulis &

Mich:7.

incautis hominibus, protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec vnquam talia cōmittam. Verbum verum & stabile da in os meum. & linguam callidam longè fac à me. Quod pati nolo, omnimodè cauere debeo.

5 O quàm bonum & pacificum de aliis silere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili vlterius effari: paucis seipsum reuelare, te semper inspectorem cordis quærere: nec omni vento verborum circumferri, sed omnia intima & externa, secundùm placitum tuæ voluntatis, optare perfici. Quàm tutum, pro conseruatione cælestis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere: sed ea, tota sedulitate sectari, quæ vitæ emendationem dant & feruorem. *Prou: 25 & Esa: 24.*

6 Quàm multis nocuit virtus scita, ac præproperè laudata? Quàm sanè profuit gratia silentio seruata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & militia?

CAP. XLVI.

De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborũ iacula.

1 FIli, † sta firmiter, & spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verba? Per aërem volant, sed lapidem non lædunt. Si reus es, cogita quòd libenter emendare te velis. Si nihil tibi conscius es, pensa quod velis libenter pro Deo hoc sustinere. Parum satis est, vt vel verba interdum sustineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parua tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es, & homines magis quàm oportet attendis? Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus, non vis, & excusationum vmbracula quæris.

† Psal. 36.

2 Sed inspice te melius, & agnosces, quia viuit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus. Cùm enim bassari refugis, & confundi pro defectibus, constat vtique, quod nec verus humilis sis, nec verè mũdo mortuus, nec mundus tibi crucifixus. Sed

audi

audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum. Ecce, si cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitiosissimè possent: quid tibi nocerent, si omnino transire permitteres, nec plusquàm festucam perpenderes? Nunquid vel vnum capillum tibi extrahere possent? *Mat: 10 & Luc: 11.*

3 Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo mouetur vituperationis. Qui autem in me confidit, nec proprio iudicio stare appetit, absque humano terrore erit. Ego enim sum iudex, & cognitor omnium secretorum: ego scio, qualiter res acta est, ego iniuriantem noui & sustinentem. A me exiit verbum istud, me permittente hoc accidit, vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Ego reum & innocentem iudicabo, sed occulto iudicio vtrumque ante probare volui. *Psal: 7.* *Luc: 2.*

4 Testimonium hominum sæpe fallit: meum iudicium verum est, stabit, & non subuertetur. Latet plerunque, & paucis ad singula patet: nunquam tamen errat, nec errare potest, etiam si

oculis insipientium non rectum videatur. Ad me ergo currendum est in omni iudicio, nec proprio innitendum arbitrio. Iustus enim non conturbabitur, quicquid à Deo ei acciderit. Etiam si iniustè aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit. Sed nec vanè exultabit, si per alios orationabiliter excusetur. Pensat namque, quia ego sum scrutans corda & renes, qui non iudico secundùm faciem & humanam apparentiam. Nam sæpe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur laudabile.

Prou: 12

Ps: 7. & Apoc: 2.

Seruus.

5 * Domine Deus, iudex iuste, fortis & patiens, qui hominum nostri fragilitatem & prauitatem, esto robur meum, & tota fiducia mea, non enim mihi sufficit cõscientia mea. Tu nosti, quod ego non noui: & ideo in omni reprehensione humiliare me debui, & mansuetè sustinere. Ignosce quoque mihi propitius, quotiens sic non egi, & dona iterum gratiam amplioris sufferentiæ. Melior est enim mihi tua copiosa misericordia, ad consequutionem indulgentiæ: quàm mea opinata iustitia, pro

defen-

defensione latentis conscientiæ. Et si nihil mihi conscius sum, tamen in hoc iustificare me non possum: quia remota misericordia tua, non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.. 1 Cor: 4. Ps: 142.

Cap: XLVII.

Quòd omnia grauia, pro æterna vita sunt toleranda.

Fili, †. non te frangant labores, quos assumpsisti propter me, nec tribulationes te deiiciant vsquequaque: sed mea promissio, in omni euentu te roboret & consoletur. Ego sufficiens sum, ad reddendum supra omnem modum & mensuram. Non diu hic laborabis, nec semper grauaberis doloribus. Expecta paulisper, & videbis celerem finem malorum. Veniet vna hora, quando cessabit omnis labor & tumultus. Modicum est & breue, omne quod transit cum tempore. Domin⁹.

2 Age, quod agis: fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, sustine viri- Mat. 20

liter contraria: digna est his omnibus, & maioribus præliis, vita æterna. Veniet pax in die vna, quæ nota est Domino; & erit, non dies neque nox huius scilicet temporis, sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies

Rom: 7. secura. Non dices tunc: Quis me liberabit de corpore mortis huius? Nec cla-

Ps: 119. mabis: Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus est: quoniam præcipitabitur mors, & salus erit indefectiua; anxietas nulla, iucunditas beata, societas dulcis & decora.

3 O si vidisses sanctorum in cælo coronas perpetuas, quanta quoque nunc

Sap: 3. & 5. exultant gloria, (qui huic mundo olim contemptibiles, & quasi vita ipsa indigni putabantur) profectò te statim humiliares vsque ad terram, & affectares potius omnibus subesse, quàm vni præesse: nec huius vitæ lætos dies concupisceres, sed magis pro Deo tribulari gauderes; & pro nihilo inter homines computari, maximũ lucrum duceres.

4 O si tibi hæc saperent, & profundè ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri? Nónne pro vita æter-

na, cuncta laboriosa sunt toleranda? Non est paruum quid, perdere aut lucrari regnum Dei. Leua igitur faciem tuam in cælum. Ecce ego, & omnes sancti mei mecum, qui in hoc seculo magnum habuêre certamen, modò gaudent, modò consolantur, modò securi sunt, modò requiescunt, & sine fine mecum in regno patris mei permanebunt.

Cap. XLVIII.

De die æternitatis, & huius vitæ angustiis.

1 O Supernæ * ciuitatis mansio beatissima: O dies æternitatis clarissima: quam nox nõ obscurat, sed summa veritas semper irradiat, dies semper læta, semper secura, & nunquam statum mutans in contraria. O vtinam dies illa illuxisset, & cuncta hæc temporalia finem accepissent. Lucet quidem sanctis perpetua claritate splendida, sed non nisi a longè & per speculum peregrinantibus in terra.

Senius.

Apoc: 2

2 Norunt

2 Norunt cæli ciues, quàm gaudiosa sit illa: gemunt exules filij Euæ, quòd
Iob: 7. amara & tædiosa sit ista. Dies huius temporis parui & mali, pleni doloribus & angustiis: vbi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus grauatur, delitiis eneruatur, egestate cruciatur.

Rom: 7. 3 O quando finis horum malorum: quando liberabor à misera seruitute vi-
Psal: 70 tiorum? quando memorabor Domine tui solius? quando ad plenum lætabor in te? Quando ero sine omni impedimento in vera libertate, sine omni grauamine mentis & corporis? Quando erit pax solida, pax imperturbabilis & secura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma? IESV bone, quando stabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui, quando eris mihi omnia in omnibus? O quando ero tecum in regno tuo, quod præparasti di-

sti dilectis tuis ab æterno? Relictus sum pauper & exul in terra hostili, vbi bella quotidiana, & infortunia maxima.

4 Consolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te suspirat omne desiderium meum. Nam onus mihi totum est, quicquid hic mundus offert ad solatium. Desidero te intimè frui, sed nequeo apprehendere. Opto inhærere cælestibus, sed depriniunt res temporales, & immortificatæ passiones. Mente omnibus rebus superesse volo, carne autem inuite subesse cogor. *Rom: 7. & 8.* Sic ego homo infelix mecum pugno, & factus sum mihimetipsi grauis, dum spiritus sursum, & caro quærit esse deorsum.

5 O quid intus patior, dum mente cælestia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti. Deus meus, ne elongeris à me, neque declines in ira à seruo tuo. *Ps: 70.* Fulgura coruscationem tuam, & dissipa eas: emitte sagittas tuas, & conturbentur omnes phantasiæ inimici. Recollige sensus meos ad te: fac me obliuisci omnium mundanorum: da citò abiicere, & contemnere phantas-

mata vitiorum. Succurre mihi æterna veritas, vt nulla me moueat vanitas. Adueni cælestis suauitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas. Ignosce quoque mihi, & misericorditer indulge, quotiens præter te aliud in oratione reuoluo. Confiteor etenim verè, quia valdè distractè me habere consueui. Nam ibi multotiens non sum, vbi corporaliter sto aut sedeo: sed ibi magis sum, quò cogitationibus feror. Ibi sum, vbi cogitatio mea est. Ibi est frequenter cogitatio mea, vbi est quod amo. Hoc mihi citò occurrit quod naturaliter delectat, aut ex vsu placet.

Mat: 6. 6 Vnde tu veritas apertè dixisti: Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Si cælum diligo, libenter de cælestibus penso. Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de aduersitatibus eius tristor. Si carnem diligo, quæ carnis sunt sæpè imaginor. Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector. Quæcunque enim diligo, de his libenter loquor & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto. Sed beatus ille homo, qui pro- Mat: 18

pter

pter te Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiſcentias carnis feruore ſpiritus crucifigit: vt ſerenata conſcientia, puram tibi orationem offerat, dignuſque ſit angelicis intereſſe choris, omnibus terrenis foris & intus excluſis.

Cap. XLIX.

De deſiderio æternæ vitæ, & quanta ſint certantibus bona promiſſa.

1 Filii, † cùm tibi deſiderium æternæ beatitudinis deſuper infundi ſentis, & de tabernaculo corporis exire concupiſcis, vt claritatem meam ſine viciſsitudinis vmbra contemplari poſsis: dilata cor tuum, & omni deſiderio hanc ſanctam inſpirationem ſuſcipe. Redde ampliſsimas ſupernæ bonitati gratias, quæ tecum ſic dignanter agit, clementer viſitat, ardenter excitat, potenter ſubleuat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitatu tuo, aut conatu accipis, ſed ſola dignatione ſupernæ Domin*.

gratiæ & diuini aspectus: quatenus in virtutibus & maiori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac feruenti voluntate studeas deseruire.

2 Fili, sæpe ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascendit. Sic & aliquorum desideria ad celéstia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non sunt. Idcirco nec omninò purè pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt. Tale est & tuum sæpe desiderium, quod insinuasti fore tam importunum. Non enim est hoc purum & perfectum, quod propria commoditate est infectum.

3 Pete, non quod tibi est delectabile & commodum, sed quod mihi est acceptabile atque honorificum: quia si rectè iudicas, meam ordinationem, tuo desiderio & omni desiderato, præferre debes ac sequi. Noui desiderium tuum, & frequentes gemitus audiui. Iam velles esse in libertate gloriæ filiorum Dei: iam te delectat domus æterna & cælestis patria gaudio plena, sed

non-

nondum venit hora ista: sed est adhuc aliud tempus scilicet tempus belli, tempus laboris & probationis. Optas summo repleri bono, sed non potes hoc assequi modò. Ego sum: expecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei. *Iob: 7*

4 Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus. Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa satietas non concedetur. Confortare igitur, & esto robustus, tam in agendo quàm in patiendo naturæ contraria. Oportet te nouum induere hominem, & in alterum virum mutari. Oportet te sæpe agere, quod non vis: & quod vis, oportet relinquere. Quod aliis placet, processum habebit: quod tibi placet, vltra non proficiet. Quod alij dicunt, audietur: quod tu dicis pro nihilo computabitur. Petent alij, & accipient; tu petes nec impetrabis. *Ios: 1.* *Ephe: 4.*

5 Erunt alij magni in ore hominum, de te autem tacebitur. Aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil vtilis iudicaberis. Propter hoc natura quandoq; contristabitur & magnum,

si silens portaueris. In his & similibus multis, probari solet fidelis Domini seruus: qualiter se abnegare, & in omnibus frangere quiuerit. Vix est aliquid tale, in quo tantundem mori indiges, sicut videre & pati, quæ voluntati tuæ aduersa sunt: maximè autem, cùm disconuenientia, & quæ minus vtilia tibi apparent, fieri iubentur. Et quia non audes resistere altiori potestati, sub dominio constitutus: ideo durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium sentire, omittere.

6 Sed pensa fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum: & non habebis inde grauamen, sed fortissimum patientiæ tuæ solamen. Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc spontè deseris, habebis semper voluntatem tuam in cælis. Ibi quippe inuenies omne, quod volueris: omne, quod desiderare poteris. Ibi aderit tibi totius facultas boni, sine timore amittendi. Ibi voluntas tua vna semper mecum, nil cupiet extraneum vel priuatum. Ibi nul

lus resistet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obuiabit: sed cuncta desiderata simul erunt præsentia, totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt vsque ad summum. Ibi reddam gloriam, pro contumelia perpessa: pallium laudis, pro mœrore: pro loco nouissimo, sedem regni in secula. Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis subiectio coronabitur gloriosè.

7 Nunc ergo inclina te humiliter, sub omnium manibus: nec sit tibi curæ, quis hoc dixerit vel iusserit. Sed hoc magnopere curato, vt siue prælatus, seu iunior, aut æqualis, aliquid à te exposcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, & syncera voluntate studeas adimplere. Quærat alius hoc, alius illud: glorietur ille in illo, & iste in isto, laudeturque millies mille: tu autem nec in isto, nec in illo, sed in tuiipsius gaude contemptu, & in mei solius beneplacito ac honore. Hoc optandum est tibi, vt siue per vitam, siue per mortem, Deus semper in te glorificetur.

CAP: L.

Qualiter homo desolatus, se debet in manus Dei offerre.

us. 1 DOmine * Deus sancte pater, sis nunc & in æternum benedictus: quia sicut vis, sic factum est: & quod facis, bonum est. Lætetur in te seruus tuus, non in se, nec in aliquo alio: quia tu solus lætitia vera, tu spes mea & corona mea, tu gaudiũ meum & honor meus, Domine. Quid habet seruus tuus, nisi quòd à te accepit, etiam sine merito r: 4. suo? Tua sunt omnia, quæ dedisti & quæ fecisti. Pauper sum, & in laboril: 87 ribus meis à iuuentute mea: & contristatur anima mea nonnunquam, vsque ad lachrymas: quandoque etiam conturbatur ad se, propter imminentes passiones.

2 Desidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis à te pascuntur. Si das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima serui tui plena modulatio-

ne, & deuota in laude tua. Sed si te subtraxeris, sicut sæpissimè soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum. sed magis ad tundendum pectus genua eius incuruantur, quia non est illi sicut heri & nudiustertius, quando splendebat lucerna tua super caput eius, & sub vmbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3 Pater iuste & semper laudande, venit hora vt probetur seruus tuus. Pater amande, dignum est, vt hac hora patiatur pro te aliquid seruus tuus. Pater perpetuò venerande, venit hora, quam ab æterno præsciebas affuturam: vt ad modicum tempus succumbat foris seruus tuus, viuat verò semper apud te intus. Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, passionibus conteratur & languoribus: vt iterum tecum in aurora nouæ lucis resurgat, & in cælestibus clarificetur. Pater sancte, tu sic ordinasti, & sic voluisti: & hoc factum est, quod ipse præcepisti.

4 Hæc est enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in mundo pro amore tuo, quoticscunque, & à quo-

cunque id permiseris fieri. Sine consilio & prouidentia tua, & sine causa, nihil fit in terra. *Ps: 118.* Bonum mihi, Domine, quòd humiliasti me: vt discam iustificationes tuas, & omnes elationes cordis, atque præsumptiones abiiciam. Vtile mihi, quod confusio cooperuit faciem meam: vt te potius, quam homines, ad consolandum requiram. Didici etiam ex hoc, inscrutabile iudicium tuum expauescere: qui affligis iustum cum impio, sed non sine æquitate & iustitia.

5 Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, sed attriuisti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens angustias foris & intus. Non est, qui me consoletur ex omnibus, qui sub cælo sunt, nisi tu Domine Deus meus, cælestis medicus animarum: qui *Tob: 13.* percutis & sanas, deducis ad inferos & *Psal. 17.* reducis. Disciplina tua super me, & virga tua ipsa me docebit.

6 Ecce pater dilecte, in manibus tuis sum ego, sub virga correctionis tuæ me inclino: percute dorsum meum, & collum meum, vt incuruem ad volunta-

tem

tem tuam, tortuositatem meam. Fac me pium & humilem discipulum, sicut bene facere consueuisti, vt ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me & omnia mea, ad corrigendum commendo: melius est hic corripi, quàm in futuro. Tu scis omnia & singula, & nil te latet in humana conscientia. Antequã fiant, nosti ventura; & non opus est tibi, vt quis te doceat, aut admoneat de his quæ geruntur in terra. Tu scis, quid expedit ad profectum meum, & quantum deseruit tribulatio, ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum desideratum beneplacitum tuũ, & ne despicias peccaminosam vitam meam, nulli melius nec clarius, quàm tibi soli notam.

7 Da mihi Domine scire, quod sciendum est: hoc amare, quod amandum est: hoc laudare, quod tibi summè placet: hoc reputare, quod tibi pretiosum apparet: hoc vituperare, quod oculis tuis sordescit. Non me sinas secundùm visionem oculorum exteriorum iudicare: neque secundùm auditum aurium hominum imperitorum sententi-

are: fac in iudicio vero, de visibilibus & spiritualibus discernere. atque super omnia voluntatem beneplaciti tui, semper inquirere.

8 Falluntur sæpe hominum sensus in iudicando: falluntur & amatores seculi, visibilia tantummodo amando. Quid est homo inde melior, quia reputatur ab homine maior? Fallax fallacem, vanus, vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum, decipit dum exaltat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. Nam quantum vnusquisque est in oculis tuis, tantum est, & non amplius, ait humilis sanctus Franciscus.

Cap: LI.

Quòd humilibus insistendum est operibus, cùm deficitur à summis.

Domin'. 1 FIli, † non vales semper in ferventiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdum, ob originalem corruptelam, ad inferiora descendere: &

onus

onus corruptibilis vitæ, etiam inuitè, & cum tædio, portare. Quandiu mortale corpus geris, tędium ſenties, & granamen cordis. Oportet ergo ſæpè in carne, de carnis onere gemere: eo quòd nõn vales ſpiritualibus ſtudiis, & diuinæ contemplationi indeſinenter inhærere.

2 Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera confugere, & in bonis actibus te recreare: aduentum meum & ſupernam viſitationem, firma confidentia expectare: exilium tuum, & ariditatem mentis patienter ſufferre, donec iterum à me viſiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciam te laborum obliuiſci, & interna quiete perfrui. Expandam coram te prata ſcripturarum, vt dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum. Et dices: non ſunt condignæ paſsiones huius temporis, ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. *Rom: 8.*

CAP: LII.

Quòd homo nõ reputet ſe cõſolatione dignũ, ſed magis verberibus reũ.

Seruus.

1 DOmine, * non ſum dignus conſolatione tuâ, nec aliqua ſpirituali viſitatione: & ideò iuſtè mecum agis, quando me inopem & deſolatum relinquis. Si enim ad inſtar maris lachrymas fundere poſſem, adhuc conſolatione tua dignus non eſſem. Vnde nihil dignus ſum, quam flagellari & puniri: quia grauiter & ſæpe te offendi, & in multis valde deliqui. Ergo vera penſata ratione, nec minima ſum dignus conſolatione. Sed tu clemens & miſericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad oſtendendum diuitias bonitatis tuæ in vaſa miſericordiæ, etiam præter omne proprium meritum, dignaris conſolari ſeruum tuum ſupra humanum modum. Tuæ enim conſolationes, non ſunt ſicut humanæ confabulationes.

2 Quid egi Domine, vt mihi conferres aliquam cæleſtem conſolationem? Ego nihil boni me egiſſe recolo, ſed ſemper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuiſſe. Verum eſt, & negare non poſſum. Si aliter dicerem, tu ſtares contra me, & non eſſet qui de-

Iob: 9.

ſenderet. Quid merui pro peccatis meis, niſi infernum, & ignem æternum? In veritate confiteor, quoniam dignus ſum omni ludibrio & contemptu, nec decet me inter tuos deuotos commemorari. Et licet hoc ægrè audiam, tamen aduerſum me, pro veritate, peccata mea arguam, vt facilius miſericordiam tuam merear impetrare.

3 Quid dicam reus, & omni confuſione plenus? Non habeo os loquendi, niſi hoc tantum verbum: Peccaui Domine, peccaui: miſerere mei, ignoſce mihi. Sine me paululum, vt plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebroſam, & opertam mortis caligine. Quid tam maximè à reo & miſero peccatore requiris, niſi vt conteratur, & humiliet ſe pro delictis ſuis? In vera contritione & cordis humiliatione, naſcitur ſpes veniæ, reconciliatur perturbata conſcientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo à futura ira, & occurrunt ſibi mutuo in oſculo ſancto, Deus & pœnitens anima.

Pſal: 50

Iob 10.

4 Humilis peccatorum contritio, acceptabile tibi eſt Domine ſacrificium,

Pſal: 50

Luc: 7. longè ſuauius odorans in conſpectu tuo, quàm thuris incenſum. Hæc, eſt gratum etiam vnguentum, quod ſacris
Pſal: 50 pedibus tuis infundi voluiſti: quia cor contritum & humiliatum, nunquam deſpexiſti. Ibi eſt locus refugij, à facie iræ inimici. Ibi emendantur & abluitur, quicquid aliunde contractum eſt & inquinatum.

Cap: LIII.

Quòd gratia Dei, non miſcetur terrena ſapientibus.

Domin'. 1 Fili,† pretioſa eſt gratia meã, non patitur ſe miſceri extraneis rebus, nec conſolationibus terrenis. Abiicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, ſi optas eius infuſionem ſuſcipere. Pete ſecretum tibi, ama ſolus habitare tecum, nullius require confabulationem: ſed magis ad Deum deuotam effunde precem, vt compunctam teneas mentem, & puram conſcientiam. Totum mundum nihil æſtima: Dei vocationem, omnibus exterioribus antepone. Non enim

poteris

poteris mihi vacare, & in transitoriis pariter delectari. A notis & à charis oportet elongari, & ab omni temporali solatio mentem tenere priuatam. Sic obsecrat B. Apostolus Petrus, vt tanquam aduenas & peregrinos in hoc mundo se contineant Christi fideles. *Mat: 19* *1. Pet. 2.*

2 O quanta fiducia erit morituro, quē nullius rei affectus detinet in mundo. Sed sic segregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animus, nec animalis homo nouit interni hominis libertatem. Attamen si verè velit esse spiritualis, oportet eum renunciare tam remotis quàm propinquis: & à nemine magis cauere, quàm à seipso. Si temetipsum perfectè viceris, cætera faciliùs subiugabis. Perfecta victoria est, de semetipso triumphare. Qui enim semetipsum subiectum tenet, vt sensualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi, hic verè victor est sui, & Dominus mundi.

3 Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet viriliter incipere, & securim ad radicem ponere, vt euellas & destruas occultam inordinatam inclinationem

ad teipsum, & ad omne priuatum & materiale bonum. Ex hoc vitio, quod homo semetipsum nimis inordinatè diligit, penè totum pendet, quicquid radicaliter vincendum est. Quo deuicto & subacto malo, pax magna, & tranquillitas erit continuo. Sed quia pauci sibiipsis perfectè mori laborant, nec plenè extra se tendunt, propterea in se implicati remanent, nec supra se in spiritu eleuari possunt. Qui autem liberè mecum ambulare desiderat, necesse est, vt omnes prauas & inordinatas affectiones suas mortificet, atque nulli creaturæ, priuato amore, concupiscenter inhæreat.

CAP: LIIII.

De diuersis motibus naturæ, & gratiæ.

Domin⁹.

1 FIli, † diligenter aduerte motus naturæ & gratiæ, quia valdè contrariè & subtiliter mouentur: & vix, nisi à spirituali & intimè illuminato homine, discernuntur. Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid

quid boni in ſuis dictis vel factis prætendunt, ideo ſub ſpecie boni multi falluntur. Natura callida eſt, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & ſe ſemper pro fine habet. Sed gratia ſimpliciter ambulat, & ab omni ſpecie mala declinat: fallacias non prætendit, & omnia purè propter Deum agit, in quo & finaliter requieſcit.

2 Natura inuitè vult mori, nec premi, nec ſuperari, nec ſubeſſe, nec ſponte ſubiugari. Gratia verò ſtudet mortificationi propriæ, reſiſtit ſenſualitati, quærit ſubiici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi: ſub diſciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, ſed ſub Deo ſemper viuere, ſtare, & eſſe: atque propter Deum, omni humanæ creaturæ humiliter parata eſt inclinari. Natura pro ſuo commodo laborat, & quid lucri ex alio ſibi proueniat, attendit. Gratia autem, non quid ſibi vtile & commodum ſit, ſed quod multis proficiat magis conſiderat. Natura libenter honorem & reuerentiam accipit: Gratia verò omnem honorem & gloriam, Deo fideliter attribuit.

3 Natura confusionem timet & contemptum: Gratia autem gaudet pro nomine Iesu pati contumeliam. Natura otium amat, & quietem corporalem: Gratia verò vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem. Natura quærit habere curiosa & pulchra, abhorret vilia & grossa: Gratia verò, simplicibus delectatur & humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis. Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur leui iniuriæ verbo: Sed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur: quia thesaurum suum & gaudium in cælo, vbi nil perit, constituit.

4 Natura cupida est, & libentius accipit, quàm donat, amat propria & priuata: Gratia autem pia est & communis, vitat singularia, contentatur paucis, beatius dare indicat quàm accipere. Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & discursus: Sed gratia trahit ad Deum & ad virtutes: renũciat creaturis, fugit mun-

dum,

dum, odit carnis desideria, restringit euagationes, erubescit in publico apparere. Natura libenter aliquod solatium habet externum, in quo delectetur ad sensum: Sed gratia, in solo Deo quærit consolari, & in summo bono super omnia visibilia delectari.

5 Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratis facere potest, sed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel fauorem pro benefactis consequi sperat: & multum ponderari sua gesta & dona concupiscit. Gratia verò, nil temporale quærit, nec aliud præmium quàm Deum solum, pro mercede postulat: nec amplius de temporalibus necessariis desiderat, nisi quantum hæc sibi ad assequutionem æternorum valeant deseruire.

6 Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis: arridet potentibus, blanditur diuitibus, applaudit sibi similibus. Gratia autem, & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur; nec locum, nec ortum natalium reputat, nisi virtus maior ibi fuerit: fauet ma-

gis pauperi quàm diuiti, compatitur plus innocenti quàm potenti, congaudet veraci non fallaci: exhortatur semper bonos, meliora charismata æmulari, & filio Dei per virtutes assimilari. Natura defectu & molestia citò conqueritur: Gratia constanter fert inopiam.

7 Natura omnia ad se reflectit, pro se certat & arguit. Gratia autem ad Deum cuncta reducit, vnde originaliter emanant: nihil boni sibi asscribit, nec arroganter præsumit; non contendit, nec suam sententiam aliis præfert: sed in omni sensu & intellectu, æternæ sapientiæ ac diuino examini, se submittit. Natura appetit scire secreta, & noua audire: vult exterius apparere, & multa per sensus experiri: desiderat agnosci & agere, vnde laus & admiratio procedit. Sed gratia non curat noua, nec curiosa percipere: quia totum hoc de vetustate corruptionis est ortum, cum nihil nouum & durabile sit super terram. Docet itaq; sensus restringere, vanam complacentiam & ostentationem deuitare, laudanda & digne miranda, humiliter abscondere, & de o-

mni re, & in omni ſciētia, vtilitatis fructum atq; Dei laudem & honorē, quærere. Non vult ſe nec ſua prædicari, ſed Deum in donis ſuis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8 Hæc gratia ſupernaturale lumen, & quoddam Dei ſpeciale donum eſt, & propriè electorum ſignaculum, & pignus ſalutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cæleſtia amanda ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem efficit. Quanto igitur natura amplius premitur & vincitur, tanto maior gratia infunditur, & quotidie nouis viſitationibus interior homo, ſecundùm imaginem Dei reformatur.

CAP. LV.

De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ diuinæ.

1 DOmine * Deus meus, qui me creaſti ad imaginem & ſimilitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam oſtendiſti tam magnam, & neceſſariam ad ſalutem: vt vincam peſſimam

Seruus. *Gen. 1.*

naturam

naturam meam, trahentem ad peccata
Rom: 7. & in perditionem. Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meæ, & captiuum me ducentem ad obediendum sensualitati in multis: nec possum resistere passionibus eius, nisi assistat tua sanctissima gratia, cordi meo ardenter infusa.

2 Opus est gratia tua, & magna gratia: vt vincatur natura, ad malum semper prona ab adolescentia sua. Nam per
Gen: 8. primum hominem Adam lapsa, & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna huius maculæ descendit: vt ipsa natura, quæ bene & recta à te condita fuit, pro vitio iam, & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eo quòd motus eius sibi relictus, ad malum & inferiora trahat. Nam modica vis, quæ remansit, est tanquam scintilla quædam latens in cinere. Hæc est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caligine, adhuc iudicium habens boni & mali, veri falsíque distantiam, licet impotens sit adimplere omne quod approbat, nec pleno iam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarum potiatur.

3 Hinc

3 Hinc est Deus meus, quod condelector legi tuæ secundùm interiorem hominem, sciens mandatum tuum fore bonum, iustum & sanctum, arguens etiam omne malum, & peccatum fugiendum. Carne autem seruio legi peccati, dum magis sensualitati obedio, quàm rationi. Hinc est, quod velle bonum mihi adiacet, perficere autem non inuenio. Hinc sæpè multa bona propono, sed quia gratia deest ad adiuuandum infirmitatem meam, ex leui resistentia resilio & deficio. Hinc accidit, quod viam perfectionis agnosco, & qualiter agere debeam, clarè satis video: sed propriæ corruptionis pondere pressus, ad perfectiora non assurgo. *Rom: 7.*

4 O quàm maximè est mihi necessaria, Domine tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum. Nam sine ea nihil possum facere: omnia autem possum in te, confortante me gratia. O verè cælestis gratia, sine qua nulla sunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda. Nihil artes, nihil diuitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo: nihil ingenium *Ioã: 15.*

vel eloquentia, valent apud te Domine sine gratia. Nam dona naturæ, bonis & malis sunt communia: electorum autem proprium donum est gratia siue dilectio, qua insigniti, digni habentur vita æterna. Tantùm eminet hæc gratia, vt nec donum prophetiæ, nec signorum operatio, nec quantalibet alta speculatio, aliquid æstimetur sine ea. Sed 1 Cor: 13. neque fides, neque spes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ sunt sine charitate & gratia.

5 O beatissima gratia, quæ pauperem spiritu, virtutibus diuitem facis: & diuitem multis bonis, humilem corde reddis. Veni descende ad me, reple me manè consolatione tua, ne deficiat præ lassitudine & ariditate mentis anima mea. Obsecro Domine, vt inueniam gratiam in oculis tuis: sufficit enim mihi gratia tua, cæteris non obtentis, Psal: 22. quæ desiderat natura. Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dũ mecũ fuerit gratia tua. Ipsa fortitudo mea, ipsa consiliũ confert & auxiliũ. Cunctis hostibus potentior est, & sapientior vniuersis sapientibus.

6 Ma-

6 Magiſtra eſt veritatis, doctrix diſciplinæ, lumen cordis, ſolamen preſſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix timoris, nutrix deuotionis, productrix lachrymarum. Quid ſum ſine ea, niſi aridum lignum, & ſtirps inutilis ad eiiciendũ? Tua ergo me Domine gratia ſemper præueniat, & ſequatur, ac bonis operibus iugiter præſtet eſſe intentum, per Ieſum Chriſtum filium tuum. Amen.

CAP: LVI.

Quòd nos ipſos abnegare, & Chriſtum imitari, debemus per crucē.

1 FIli, † quantum à te vales exire, tantum in me poteris tranſire. Sicut nihil foris concupiſcere, internā pacē facit; ſic ſe interius relinquere, Deo coniungit. Volo te addiſcere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, ſine contradictione & querela. Sequere me: Ego ſum via, veritas, & vita. Sine via, non itur; ſine veritate, non cognoſcitur; ſine vita, non viuitur. Ego ſum via, quam ſequi debes; veritas, cui credere debes; vita,

Domin᷒.

Ioan:14

quam ſperare debes. Ego ſum via inuiolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Ego ſum via rectiſsima, veritas ſuprema, vita vera, vita beata, vita increata. Si manſeris in via mea, cognoſces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

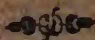
Mat: 19 2 Si vis ad vitam ingredi, ſerua mandata. Si vis veritatem cognoſcere, crede mihi. *Mat: 19* Si vis perfectus eſſe, vende omnia. *Luc: 9.* Si vis eſſe diſcipulus meus, abnega temetipſum. *Ioã: 12.* Si vis beatam vitam poſſidere, præſentem vitam contemne. *Luc: 14* Si vis exaltari in cælo, humilia te in mundo. Si vis regnare mecum, porta crucem mecum. Soli enim ſerui crucis inueniunt viam beatitudinis, & veræ lucis.

Seruus. 3 * Domine Ieſu, quia arcta eſt vita tua, & mundo deſpecta, dona mihi te cum mundi deſpectu imitari. *Mat: 7.* Non enim maior eſt ſeruus Domino ſuo, *Luc: 6.* nec diſcipulus ſupra magiſtrum. Exerceatur ſeruus tuus in vita tua, quia ibi eſt ſalus mea, & ſanctitas vera. Quicquid extra eam lego, vel audio, non me recreat, nec delectat plenè.

4 † Fili, quia hæc ſcis, & legiſti omnia; beatus eris, ſi feceris ea. Qui habet mandata mea, & ſeruat ea, ipſe eſt, qui diligit me: & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum: & faciam eum conſedere mecum in regno patris mei. Domin⁹. *Ioan:14*

* Domine IESV, ſicut dixiſti & promiſiſti, ſic vtiq; fiat, & mihi promereri contingat. Suſcepi, ſuſcepi de manu tua crucem, portabo, & portabo eam vſq; ad mortem, ſicut impoſuiſti mihi. Verè vita boni monachi, crux eſt, & dux paradiſi. Inceptum eſt, retrò abire non licet, nec relinquere oportet. Seruus.

5 Eia fratres, pergamus ſimul, Ieſus erit nobiſcum: propter Ieſum ſuſcepimus hanc crucem: propter Ieſum perſeueremus in cruce. Erit adiutor noſter, qui eſt dux noſter, & præceſſor. En, rex noſter ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores, ſimus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ noſtræ, vt fugiamus à cruce.

Cap: LVII.

Quòd homo non sit nimis deiectus, quādo in aliquos labitur defectus.

Domin'. 1 Filii, † magis placent mihi patientia & humilitas in aduersis, quàm multa consolatio & deuotio in prosperis. Vt quid te contristat, paruum factum contra te dictum? Si amplius fuisset, commoueri non debuisses. Sed nunc permitte transire: non est primum, nec nouum, nec vltimum erit, si diu vixeris. Satis virilis es, quamdiu nil obuiat aduersi: Bene etiam consulis, & alios nosti roborare verbis: sed cùm ad ianuam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam sæpiùs experiris in modicis obiectis: tamen pro salute tua ista fiunt, cùm hæc & similia contingunt.

2 Pone, vt melius nosti ex corde: & si te tetigit, non tamen deiiciat, nec diu implicet. Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter. Etiam si minus

liben-

libenter audis, & indignationem sentis: reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, vnde paruuli scandalizentur. Citò conquiescet commotio excitata, & dolor internus, reuertente dulcorabitur gratia. Adhuc viuo ego (dicit Dominus) iuuare te paratus, & solito amplius consolari: si confisus fueris mihi, & deuotè inuocaueris. *Esa: 49.*

3 Animæquior esto, & ad maiorem sustinentiam accingere. Non est totum frustratum, si te sæpius percipis tribulatum, vel grauiter tentatum. Homo es, & non Deus: caro es, non angelus. Quomodo tu posses semper in eodem statu virtutis permanere, quando hoc defuit angelo in cælo, & primo homini in paradiso? Ego sum, qui mœrentes erigo sospitate: & suam cognoscentes infirmitatem, ad meam proueho diuinitatem. *Gen: 3.*

4 * Domine, benedictum sit verbum tuum, dulce super mel & fauum, ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus & angustiis meis, nisi me confortares tuis sanctis sermonibus? Dummodo tandem ad portum salutis per- Seruus. *Ps: 118.*

ueniam, quid curæ est, quæ & quanta passus fuero? Da finem bonum: da felicem ex hoc mundo transitum. Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere, in regnum tuum. Amen.

CAP: LVIII.

De altioribus rebus, & occultis iudiciis Dei, non scrutandis.

Domin⁹. 1 FIli, † caueas disputare de altis materiis, & de occultis Dei iudiciis: cur iste sic relinquitur, & ille ad tantam gratiam assumitur. Cur etiam iste tantum affligitur, & ille tam eximiè exaltatur. Ista omnem humanam facultatem excedunt: nec ad inuestigandum iudicium diuinum, vlla ratio præualet, vel disputatio. Quando ergo hæc tibi suggerit inimicus, vel etiam quidam curiosi inquirunt homines, responde illud Prophetæ: Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum. Et illud: Iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa. Iudicia mea metuenda sunt, non discutienda, quia humano intellectui sunt incom-

Ps: 118. *Ps: 18.*

prehensibilia.

2 Noli etiam inquirere, nec disputare de meritis sanctorum, quis alio sit sanctior, aut quis maior fuerit in regno cælorum. Talia generant sæpè lites & contentiones inutiles, nutriunt quoq; superbiam & vanam gloriam: vnde oriuntur inuidiæ & dissensiones, dum iste illum sanctum, & alius alium conatur superbè præferre. Talia autem velle scire & inuestigare, nullum fructum afferunt, sed magis sanctis displicent: quia non sum Deus dissentionis sed pacis, quæ pax magis in humilitate vera, quam in propria exaltatione consistit. *2 Tim: 2*

3 Quidam zelo dilectionis, trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, sed humano potius quàm diuino. Ego sum, qui cunctos condidi sanctos; ego donaui gratiam: ego præstiti gloriam. Ego noui singulorum merita; ego præueni eos in benedictionibus dulcedinis meæ. Ego præsciui dilectos ante secula; ego eos elegi de mundo, non ipsi me prælegerunt. Ego vocaui per gratiam, attraxi per misericordiam: ego *Ioã: 15.*

perduxi eos per tentationes varias. Ego infudi consolationes magnificas; ego dedi perseuerantiam: ego coronaui eorum patientiam.

4 Ego primum & nouissimum agnosco; ego omnes inæstimabili dilectione amplector. Ego laudandus sum in omnibus sanctis meis; ego super omnia benedicendus sum, & honorandus in singulis, quos sic gloriosè magnificaui & prædestinaui, sine vllis præcedentibus propriis meritis. Qui ergo vnum de minimis meis contempserit, nec magnum honorat; quia pusillum & magnum ego feci. Et qui derogat alicui sanctorum, derogat & mihi, & cæteris omnibus in regno cælorum. Omnes vnum sunt per charitatis vinculũ: idem sentiunt, idem volunt, & omnes in vnum se diligunt.

Iac: 2.

Sap: 6.

5 Adhuc autem (quod multo altius est) plus me, quàm se & sua merita, diligunt. Nam supra se rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fruitiuè quiescunt. Nihil est, quod eos auertere posit aut deprimere: quippe qui

æterna veritate pleni, igne ardescunt inextinguibilis charitatis. Taceant igitur carnales & animales homines, de sanctorum statu disserere, qui non norunt nisi priuata gaudia diligere. Demunt & addunt, pro sua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6 In multis est ignorantia, eorum maximè, qui parum illuminati, rarò aliquem perfecta dilectione spirituali diligere norunt. Multum adhuc naturali affectu & humana amicitia, ad hos vel ad illos trahuntur: & sicut in inferioribus se habent, ita & de cælestibus imaginantur. Sed est distantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri, per reuelationem supernam speculantur.

7 Caue ergo fili, de istis curiosè tractare, quæ tuam scientiam excedunt: sed hoc magis satage & intende, vt vel minimus in regno Dei queas inueniri. Etsi quispiam sciret, quis alio sanctior esset, vel maior haberetur in regno cælorum: quid ei hæc notitia prodesset, nisi se ex hac cognitione coram me humiliaret, & in maiorem nominis mei

Eccl: 3.

laudem

laudem exurgeret? Multò acceptius Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine & virtutum suarum paruitate cogitat, & quam longè à perfectione sanctorum distat; quàm is, qui de eorum maioritate vel paruitate disputat. Melius est sanctos deuotis precibus & lachrymis exorare, & eorum gloriosa suffragia humili mente implorare; quàm eorum secreta, vana inquisitione, perscrutari.

8 Illi bene & optimè contentantur, si homines scirent contentari, & vaniloquia sua compescere. Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui sibi nihil bonitatis asscribunt, sed totum mihi, quoniam ipsis cuncta ex infinita charitate mea donaui. Tanto amore diuinitatis, & gaudio superefffluenti replentur; vt nihil eis desit gloriæ, nihilque possit deesse felicitatis. Omnes sancti, quanto altiores in gloria, tanto humiliores in seipsis, & mihi viciniores & dilectiores existunt. Ideoque habes scriptum, quia mittebant coronas suas
Apoc: 4 ante Deum, & ceciderunt in facies suas coram agno, & adorauerunt viuentem

in se-

in ſecula ſeculorum.

9 Multi quærunt, quis maior ſit in regno Dei: qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari. Magnum eſt, vel minimum eſſe in cælo, vbi omnes magni ſunt: quia omnes filij Dei vocabuntur & erunt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. Cùm enim quærerent diſcipuli, quis maior eſſet in regno cælorum? tale audierunt reſponſum: Niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. Quicúnque ergo humiliauerit ſe, ſicut paruulus iſte, hic maior eſt in regno cælorum. *Mat:18*

10 Væ eis, qui cum paruulis humiliare ſe ſponte dedignantur: quoniam humilis ianua regni cæleſtis, eos non admittet intrare. Væ etiam diuitibus, qui habent hîc conſolationes ſuas: quia pauperibus intrãtibus in regnum Dei, ipſi ſtabunt foris eiulantes. Gaudete humiles & exultate pauperes, quia veſtrum eſt regnum Dei, ſi tamen in veritate ambulatis. *Mat: 6.* *Mat: 5.*

Cap: LIX.

Quòd omnis spes & fiducia, in solo Deo est figenda.

Seruus. 1 Domine, * quæ est fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod maius solatium meum, ex omnibus apparentibus sub cælo? Nónne tu, Domine Deus meus, cuius misericordiæ non est numerus? Vbi mihi bene fuit, sine te? Aut quando malè esse potuit, præsente te? Malo pauper esse propter te, quàm diues sine te. Eligo potius tecum in terra peregrinari, quàm sine te cælum possidere. Vbi tu, ibi cælum: atque ibi mors & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in desiderio es: & ideò post te gemere, clamare, & exorare necesse est. In nullo denique possum plenè confidere, qui in necessitatibus auxilietur oportunis, nisi in te solo Deo meo. Tu es spes mea, & fiducia mea; tu consolator meus, & fidelissimus in omnibus.

Phil: 2. 2 Omnes, quæ sua sunt, quærunt: tu salutem meam, & profectum meum

solum-

ſolummodo prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiam ſi variis tentationibus & aduerſitatibus exponas, hoc totum ad vtilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſueuiſti. In qua probatione, non minus diligi debes & laudari, quàm ſi cœleſtibus conſolationibus me repleres.

3 In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem meam & refugium: in te omnem tribulationem & anguſtiam meam conſtituo, quia totum infirmum, & inſtabile inuenio, quicquid extra te conſpicio. Non enim proderũt multi amici, neque fortes auxiliarij adiuuare poterunt, nec prudentes conſiliarij reſponſum vtile dare, neque libri doctorum conſolari, nec aliqua precioſa ſubſtantia liberare, nec locus aliquis ſecretus & amœnus contutari: ſi tu ipſe non aſsiſtas, iuues, confortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias.

4 Omnia namque, quæ ad pacem videntur eſſe, & felicitatem habendam, te abſente nihil ſunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt. Finis ergo

omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es: & in te super omnia sperare, fortissimum solatium seruorum tuorum. Ad te sunt oculi mei, in te confido, Deus meus misericordiarum pater. Benedic & sanctifica animam meam benedictione cælesti, vt fiat habitatio sancta tua, & sedes æternæ gloriæ tuæ, nihilq; in templo tuæ dignitatis inueniatur, quod oculos tuæ maiestatis offendat. Secundùm magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miserationum tuarum respice in me, & exaudi orationem pauperis serui tui, longè exultantis in regione vmbræ mortis. Protege & conserua animam seruuli tui, inter tot discrimina vitæ corruptibilis, ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

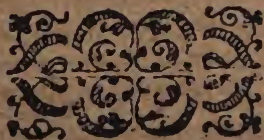
FINIS.

LIBER QVARTVS.

De augustißimo Eucharistiæ Sacramento.

Capita libri quarti.

Deuota exhortatio, ad ſacram Communionem.

VOX CHRISTI.

Mat: 11 VEnite ad me omnes, qui labo-
ratis, & onerati eſtis, & ego re-
ficiam vos, dicit Dominus.
Ioan: 6. Panis, quem ego dabo, caro
Mat: 26 mea eſt, pro mundi vita. Accipite &
1 Cor: comedite, hoc eſt corpus meum, quod
11. pro vobis tradetur: Hoc facite in me-
am commemorationem. Qui mandu-
Ioan: 6. cat carnem meam, & bibit meum ſan-
guinem, in me manet, & ego in illo.
Verba, quæ ego locutus ſum vobis,
ſpiritus & vita ſunt.

CAP. I.

Cum quanta reuerentia, Chriſtus ſit ſuſcipiendus.

VOX DISCIPVLI.

1 HÆc ſunt verba tua Chriſte, veritas æterna, quamuis non vno tempore prolata, nec vno in loco conſcripta. Quia ergo

tua

tua sunt, & vera, gratanter mihi & fideliter, cuncta sunt accipienda. Tua sunt, & tu ea protulisti: & mea quoque sunt, quia pro salute mea ea edidisti. Libenter suscipio ea ex ore tuo, vt arctius inserantur cordi meo. Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis & dilectionis. Sed terrent me delicta propria: & ad capienda tanta mysteria, me reuerberat impura conscientia. Prouocat me dulcedo verborum tuorum, sed onerat me multitudo vitiorũ meorũ.

2 Iubes, vt fiducialiter ad te accedam, si tecum velim habere partem: & vt immortalitatis accipiam alimoniam si æternam cupiam obtinere vitam & gloriam. Venite, inquis, ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. O dulce & amicabile verbum in aure peccatoris, quòd tu, Domine Deus meus, egenum & pauperem inuitas, ad communionem tui sanctissimi corporis. Sed quis ego sum Domine, vt ad te præsumam accedere? Ecce, cæli cælorum te non capiunt & tu dicis; Venite ad me omnes. *Mat. 11.*

3 Quid sibi vult ista piissima digna- *Mat. 15.*

tio, & tam amicabilis inuitatio: Quomodo ausus ero venire, qui nihil boni mihi conscius sum, vnde possim præsumere? Quomodo te introducam in domum meam, qui sæpius offendi benignissimam faciem tuam? Reuerentur angeli & archangeli, metuunt sancti & iusti, & tu dicis: Venite ad me
Mat: 11 omnes? Nisi tu Domine hoc diceres, quis verum esse crederet? Et nisi tu iuberes, quis accedere attentaret? Ecce,
Genes: 6 Noë vir iustus in arcæ fabrica, centum annis laborauit, vt cùm paucis saluaretur: & ego quomodo me potero vna hora præparare, vt mundi fabricatorem, cum reuerentia sumam?

Exod: 25 & 26. 4 Moyses famulus tuus magnus, & specialis amicus tuus, arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam & mundissimo vestiuit auro, vt tabulas legis in ea reponeret: & ego putrida creatura, audebo te conditorem legis, ac vitæ datorem, tam facilè suscipere? Salomon sa-
3. Reg: 6 pientissimus regum Israël, templum magnificum septem annis, in laudem nominis tui ædificauit: & octo diebus
3. Reg: 8 festum dedicationis eius celebrauit:

mille

mille hostias pacificas obtulit: & arcam fœderis in clangore buccinæ & iubilo, in locum sibi præparatum solenniter collocauit. Et ego infelix & pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediã expendere deuotè noui horam? & vtinam vel semel dignè ferè mediã.

5 O mi Deus, quantum illi, ad placendum tibi, agere studuerunt. Heu, quam pusillum est, quod ago: quàm breue expleo tempus, cùm me ad communicandum dispono. Rarò totus collectus, rarissimè ab omni distractione purgatus. Et certè in tua salutari deitatis præsentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura: quia non angelum, sed angelorum dominum, suscepturus sum hospitio.

6 Est tamen valde magna distantia, inter arcam fœderis cum suis reliquiis, & mundissimum corpus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus; inter legalia illa sacrificia futurorum præfiguratiua, & veram tui corporis hostiam, omnium antiquorum sacrificiorum

comple-

completiuam. Quare igitur non magis, ad tuam venerabilem inardesco præsentiam? Cur non maiori me præparo sollicitudine, ad tua sancta sumenda: quando illi antiqui sancti Patriarchæ & Prophetæ, reges quoque & principes, cum vniuerso populo, tantum deuotionis demonstrarunt affectũ, erga cultum diuinum?

2 Reg: 6 7 Saltauit deuotissimus rex Dauid coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta patribus: fecit diuersi generis organa, psalmos edidit, & cantari instituit cum lætitia, cecinit & ipse frequenter in cithara, Spiritus sancti afflatus gratia, docuit populum Israël toto corde Deum laudare, & ore consono diebus singulis benedicere & prædicare. Si tanta agebatur tunc deuotio, ac diuinæ laudis extitit recordatio coram arca testamenti: quãta nunc mihi, & omni populo Christiano, habenda est reuerentia & deuotio, in præsentia sacramenti, in sumptione excellentissimi corporis Christi?

8 Currunt multi ad diuersa loca, pro visitandis reliquiis sanctorum: & mi-

tantur auditis gestis eorum, ampla ædificia templorum inspiciunt, & osculantur sericis & auro inuoluta sacra ossa ipsorum. Et ecce, tu presens es hic apud me in altari, Deus meus, sanctus sanctorum, creator omnium, & dominus angelorum. Sæpe in talibus videndis curiositas est hominum, & nouitas inuisorum, & modicus reportatur emendationis fructus: maximè vbi est tam leuis, sine vera contritione, discursus. Hic autem in sacramento altaris, totus præsens es, Deus meus, homo Christus Iesus: vbi & copiosus percipitur æternæ salutis fructus quotienscúnque fueris dignè ac deuotè susceptus. Ad istud verò non trahit leuitas aliqua, nec curiositas aut sensualitas: sed firma fides, deuota spes & syncera charitas.

9 O inuisibilis conditor mundi Deus, quàm mirabiliter agis nobiscum: quàm suauiter & gratiosè cum electis tuis disponis, quibus temetipsum in sacramento sumendum proponis. Hoc namque omnem intellectum superat: hoc specialiter deuotorum corda trahit & accendit affectum. Ipsi enim veri

fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt, ex hoc dignissimo sacramento, magnam deuotionis gratiam, & virtutis amorem, frequenter recipiunt.

10 O admirabilis & abscondita gratia sacramenti, quam norunt tantũ Christi fideles: infideles autem, & peccatis seruientes, experiri non possunt. In hoc sacramento confertur spiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amissa: & per peccatum deformata, redit pulchritudo. Tanta est aliquando hæc gratia, vt ex plenitudine collatæ deuotionis, non tantum mens, sed & debile corpus, vires sibi præstitas sentiat ampliores.

11 Dolendum tamen valdè & miserandum, super tepiditate & negligentia nostra, quòd non maiori affectione trahimur ad Christum sumendum: in quo tota spes saluandorum consistit, & meritum. Ipse enim est sanctificatio nostra, & redemptio: ipse consolatio viatorum, & sanctorum æterna fruitio. Dolendum itaque valdè, quod multi tam parum hoc salutare mysterium aduertunt, quòd cælum lætificat,

& mundum conseruat vniuersum. Heu cæcitas, & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano vsu, etiam ad inaduertentiam defluere.

12 Si enim hoc sanctissimum sacramentum, in vno tantum celebraretur loco, & ab vno tantum consecraretur sacerdote in mundo: quanto putas desiderio ad illum locum, & ad talem Dei sacerdotem, homines afficerentur, vt diuina mysteria celebrari audirent? Nunc autem multi facti sunt sacerdotes, & in multis locis offertur Christus: vt tanto maior appareat gratia, & dilectio Dei ad hominem: quanto latius est sacra communio, diffusa per orbem. Gratias tibi IESV bone, pastor æterne, qui nos pauperes & exules dignatus es precioso corpore & sanguine tuo reficere: & ad hæc mysteria percipienda, etiam proprij oris tui alloquio, inuitare dicendo: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. *Mat. 11.*

CAP: II.

Quòd magna bonitas & charitas Dei, in Sacramento, homini exhibetur.

VOX DISCIPVLI.

1 SVper bonitate tua, & magna misericordia tua Domine confisus, accedo æger ad saluatorem, esuriens & sitiens ad fontem vitæ, egenus ad regem cæli, seruus ad dominum, creatura ad creatorem, desolatus ad meum pium consolatorem. Sed vnde hoc mihi, vt venias ad me? Quis ego sum, vt præstes mihi teipsum? Quomodo audet peccator, coram te apparere? & tu quomodo dignaris, ad peccatorem venire? Tu nosti seruum tuum, & scis quia nil boni in se habet, vnde hoc illi præstes. Confiteor igitur vilitatem meam, agnosco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem. Propter temteipsum enim hoc facis, non propter mea merita: vt bonitas tua mihi magis innotescat, charitas amplior in-

Luc: 1.

gerarur,

geratur, & humilitas perfectiùs commendetur. Quia ergo tibi hoc placet, & tu sic fieri iussisti, placet & mihi dignatio tua, & vtinam iniquitas mea non obsistat.

2 O dulcissime & benignissime Iesu, quanta tibi reuerentia & gratiarum actio cum perpetua laude, pro susceptione sacri corporis tui debetur, cuius dignitatem nullus hominum explicare potens inuenitur. Sed quid cogitabo in hac communione, in accessu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequeo & tamen deuotè suscipere desidero? Quid cogitabo melius & salubrius, nisi meipsum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando supra me? Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum. Despicio me, & subiicio tibi, in profundum vilitatis meæ.

3 Ecce tu sanctus sanctorum, & ego sordes peccatorum. Ecce tu inclinas te ad me, qui non sum dignus ad te respicere. Ecce tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu inuitas ad cõuiuium tuum. Tu mihi dare vis cœlestem cibum. &

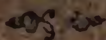
panem angelorum ad manducandum:
Psal: 77 non alium ſanè, quàm teipſum, panem
Ioan: 6. viuum, qui de cælo deſcendiſti, & das
vitam mundo.

4 Ecce, vnde dilectio procedit, qualis dignatio illuceſsit, quàm magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur. O quàm ſalutare & vtile conſilium tuum, cùm iſtud inſtituiſti: quàm ſuaue & iucundum conuiuium, cùm teipſum in cibũ donaſti. O quàm admirabilis operatio tua Dõine, quàm
Gen: 1. potens virtus tua, quàm ineffabilis
Psal. veritas tua. Dixiſti enim, & facta ſunt
148. omnia: & hoc factum eſt, quod ipſe iuſsiſti.

5 Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intellectum: quod tu, Domine Deus meus, verus Deus & homo, ſub modica ſpecie panis & vini, integer contineris, & ſine conſum-
Psal: 15. ptione à ſumente, manducaris. Tu Domine vniuerſorum, qui nullius habes indigentiam, voluiſti per ſacramentum tuum habitare in nobis: conſerua cor meum, & corpus immaculatum: vt læta & pura conſcientia, ſæpius

tua valeam celebrare myſteria, & ad meam perpetuam accipere ſalutẽ quæ ad tuum præcipuè honorem, & memoriale perenne, ſanxiſti & inſtituiſti.

6 Lætare anima mea, & gratias age Deo, pro tam nobili munere & ſolatio ſingulari, in hac lachrymarum valle, tibi relicto. Nam quoties hoc myſterium recolis, & Chriſti corpus accipis: toties tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Chriſti efficeris. Charitas etenim Chriſti nunquam minuitur, & magnitudo propitiationis eius, nunquam exhauritur. Ideo noua ſemper mentis renouatione, ad hoc diſponere te debes, & magnum ſalutis myſterium attenta conſideratione penſare. Ita magnum, nouum, & iucundum tibi videri debet, cum celebras aut miſſam audis: ac ſi eodem die, Chriſtus primum in vterum virginis deſcendens, homo factus eſſet: aut in cruce pendens, pro ſalute hominum pateretur & moreretur.

CAP: III.

Quòd vtile sit, sæpe communicare.

VOX DISCIPVLI.

1 Ecce, ego ad te venio Domine, vt bene mihi sit ex munere tuo, & lætificer in conuiuio
Psal: 67 sancto tuo, quod parasti in dulcedine tua pauperi DEVS. Ecce, in te est totum, quod desiderare possum & debeo; tu salus mea, & redemptio, spes
Psal: 85 & fortitudo, decus & gloria. Lætifica ergo hodie animam serui tui, quoniam ad te Domine Iesu animam meam leuaui. Desidero te nunc deuotè ac reuerenter suscipere; cupio te in domum meam inducere, quatêus cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahæ computari. Anima mea corpus tuum concupiscit, cor meum tecum vniri desiderat.

2 Trade te mihi, & sufficit. Nam præter te, nulla cõsolatio valet. Sine te esse nequeo; & sine visitatione tua, viuere non valeo. Ideoq; oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium salutis

lutis meæ recipere; ne fortè deficiam in via, si fuero cælesti fraudatus alimonia. Sic enim tu misericordissime Iesu, prædicans populis, & varios curans languores, aliquando dixisti: Nolo eos ieiunos dimittere in domum suam, ne deficiant in via: Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium consolatione in sacramento reliquisti. Tu es enim suauis refectio animæ, & qui te dignè manducauerit, particeps & hæres erit æternæ gloriæ. Necessarium quidem mihi est, qui tam sæpè labor, & pecco, tam citò torpesco & deficio; vt per frequentes orationes & confessiones, ac sacram tui corporis perceptionem, me renouem, mundem, & accendam; ne fortè diutius abstinendo, à sancto proposito defluam. *Mat. 15* *Mat: 8.*

3 Proni enim sunt sensus hominis ad malum, ab adolescentia sua. & nisi succurrat diuina medicina, labitur homo mox ad peiora. Retrahit ergo sancta communio à malo, & confortat in bono. Si enim modò tam sæpè negligens sum & tepidus, quando communico aut celebro; quid fieret, si medelam *Gen. 8:*

non sumerem, & tam grande iuuamen non quærerem? Et licet omni die non sim aptus, nec ad celebrandum bene dispositus; dabo tamen operam, congruis temporibus diuina percipere mysteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere. Nam hæc est vna principalis fidelis animæ consolatio, quàm diu peregrinatur à te in mortali corpore, vt sæpius memor Dei sui, dilectum suum deuota suscipiat mente.

4 O mira circa nos, tuæ pietatis dignatio, quod tu Domine Deus, creator & viuificator omnium spirituum, ad pauperculam dignaris venire animam, & cum tota diuinitate tua ac humanitate, eius impinguare esuriem. O felix mens & beata anima, quæ te Dominũ Deum suum meretur deuotè suscipere, & in tui susceptione, spirituali gaudio repleri. O quàm magnum suscipit Dominum, quàm dilectum inducit hospitem, quàm iucundum recipit socium, quàm fidelem acceptat amicum, quàm speciosum & nobilem amplectitur sponsum præ omnibus dilectis, & super omnia desiderabilia amandum.

Sileant

Sileant à facie tua, (dulcissime dilecte mi) cælum & terra, & omnis ornatus eorum; quoniam quicquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuæ est largitatis, nec ad decorem tui peruenient nominis, cuius sapientiæ non est numerus. Ps: 146

CAP. IIII.

Quòd multa bona præstantur, deuotè communicantibus.

VOX DISCIPVLI.

1 Domine Deus meus, præueni seruum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, vt ad tuum magnificum sacramētum, dignè ac deuotè merear accedere. Psal: 20
Excita cor meum in te, & à graui torpore exue me. Visita me in salutari tuo, ad gustandum in spiritu suauitatem tuam, quæ in hoc sacramēto tanquam in fonte, plenariè latet. Illumina quoque oculos meos, ad intuendum tantum mysterium: & ad credendum illud indubitata fide, me robora. Est enim Ps: 105.

operatio

operatio tua, non humana potentia: tua sacra institutio, non hominis adinuentio. Non enim ad hæc capienda & intelligenda aliquis idoneus per se reperitur, quæ angelicam etiam subtilitatem transcendunt. Quid ergo ego peccator indignus, terra & cinis, de tam alto sacro secreto, potero inuestigare & capere?

2 Domine, in simplicitate cordis mei, in bona firma side, & in tua iussione, ad te cum spe ac reuerentia accedo: & verè credo, quia tu presens es hic in sacramento, Deus & homo. Vis ergo, vt te suscipiam, & meipsum tibi in charitate vniam. Vnde tuam precor clementiam, & specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam; vt totus in te liquefiam & amore pereffluam, atq; de nulla aliena consolatione amplius me intromittam. Est enim hoc altissimum & dignissimum sacramentum, salus animæ & corporis, medicina omnis spiritualis languoris: in quo vitia mea curantur, passiones frenantur, tentationes vincuntur aut minuuntur; gratia maior infunditur, virtus incepta

auge-

augetur, firmatur fides, spes roboratur, & charitas ignescit ac dilatatur.

3 Multa namque bona largitus es, & adhuc sæpius largiris in sacramento, dilectis tuis deuotè communicantibus, Deus meus, susceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator consolationis internæ. Nam multam ipsis consolationem, aduersus variam tribulationem infundis, & de imo deiectionis propriæ ad spem tuæ protectionis erigis, atque noua quadam gratia, eos intus recreas, & illustras: vt qui anxij primùm & sine affectione, se ante communionem senserant: posteà refecti cibo potuque cælesti, in melius se mutatos inueniant. Quod idcirco cum electis tuis dispensanter agis, vt veraciter agnoscant, & patenter experiātur, quàntum infirmitatis ex seipsis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ, ex te consequantur. Quia ex semetipsis frigidi, duri, & indeuoti: ex te autem feruentes, alacres, & deuoti esse merentur. Quis enim ad fontem suauitatis humiliter accedens, non modicum suauitatis inde reportat? Aut

quis iuxta ignem copiosum stans, non
Isa: 12. parum caloris inde percipit. Et tu fons
es semper plenus & superabundans,
Leuit: 6 ignis iugiter ardens & nunquam deficiens.

4 Vnde si mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec vsque ad satietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cælestis fistulæ: vt saltem modicam inde guttulam capiam, ad refocillandam sitim meam, vt non penitus exarescam. Et si necdum totus cælestis & tam ignitus, vt Cherubin & Seraphin esse possum: conabor tamen prædeuotioni insistere, & cor meum præparare, vt vel modicam diuini incendij flammam, ex humili sumptione viuifici sacramenti conquiram. Quicquid autem mihi deest Iesu bone, Saluator sanctissime, tu pro me supple benignè ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus
Mat: 11 es vocare, dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.

Gen: 3. 5 Ego quidem laboro in sudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor,

multis

multis malis passionibus implicor & premor: & non est qui adiuuet, non est qui liberet, & saluum faciat, nisi tu Domine Deus saluator meus: cui committo me & omnia mea, vt me custodias, & perducas in vitam æternam. Suscipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui corpus tuum & sanguinem, in cibum & potum mihi parasti. Præsta Domine Deus salutaris meus, vt cum frequentatiōe mysterij tui, crescat meæ deuotionis affectus.

CAP: V.

De dignitate sacramenti, & statu sacerdotali.

VOX DOMINI.

1 SI haberes angelicam puritatem, & sancti Ioannis Baptistæ sanctitatem: non esses dignus, hoc sacramentum accipere, nec tractare. Non enim hoc meritis debetur hominum, quod homo consecret & tractet Christi sacramentum, & sumat in cibum panem angelorum. Grande mysterium, & magna dignitas sacerdotum:

Mat: 11

Psal: 77

quibus datum est, quod angelis non est
concessum. Soli namque sacerdotes,
rite in ecclesia ordinati, potestatem ha-
bent celebrandi, & corpus Christi con-
secrandi. Sacerdos quidem minister est
Dei, vtens verbo Dei, per iussionem &
institutionem Dei : Deus autem ibi
principalis est auctor, & inuisibilis ope-
Gen: 1. rator, cui subest omne, quod voluerit,
Ps: 148 & paret omne quod iusserit.
& Rõ: 9 2 Plus ergo credere debes Deo omni-
potenti, in hoc excellentissimo sacra-
mento, quàm proprio sensui, aut alicui
signo visibili. Ideoque cum timore &
reuerentia ad hoc opus est accedẽdum.
1. Tim: 4 Attende tibi, & vide cuius ministerium
tibi traditum est, per impositionem
manus episcopi. Ecce, sacerdos factus
es, & ad celebrandum consecratus; vi-
de nunc, vt fideliter & deuotè, in suo
tempore, Deo sacrificium offeras, &
teipsum irreprehensibilem exhibeas.
Non alleuiasti onus tuum, sed arctiori
iam alligatus es vinculo disciplinæ, &
ad maiorem teneris perfectionem san-
ctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus
debet esse ornatus, & aliis bonæ vitæ

exem-

exemplum præbere. Eius conuersatio, non cum popularibus & communibus hominum viis, sed cum angelis in cælo, aut cùm perfectis viris in terra. *Phil: 3.*

3 Sacerdos sacris vestibus indutus, Christi vices gerit; vt Deum pro se & pro omni populo, suppliciter & humiliter roget. Habet ante se & retro dominicæ crucis signum, ad memorandam iugiter Christi passionem: Ante se crucem in casula portat, vt Christi vestigia diligenter inspiciat, & sequi feruenter studeat. Post se cruce signatus est, vt aduersa quęlibet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret. Ante se crucē gerit, vt propria peccata lugeat: Post se, vt aliorum etiā commissa per compassionem defleat, & se medium inter Deum & peccatorem constitutum esse sciat. Nec ab oratione, & oblatione sancta torpescat, donec gratiam & misericordiam impetrare mereatur. Quando sacerdos celebrat, Deum honorat, Angelos lætificat, ecclesiā ædificat, viuos adiuuat, defunctis requiem præstat, & sese omnium bonorum participem efficit. *Heb: 5.*

Cap. VII.

Interrogatio de exercitio, ante communionem.

VOX DISCIPVLI.

1 CVm tuam dignitatem Domine, & meam vilitatem penso, valde contremisco, & in meipso confundor. Si enim non accedo, vitam fugio: & si indignè me ingessero, offensam incurro. Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus, & consiliator in necessitatibus?

2 Tu doce me viam rectam. Propone breue aliquod exercitium, sacræ communioni congruum. Vtile est enim scire, qualiter scilicet deuotè ac reuerenter, tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum salubriter tuum sacramentum, seu etiam celebrandum tam magnum & diuinum sacrificium.

Cap. VII.

De discussione propriæ conscientiæ, & emendationis proposito.

VOX DILECTI.

1 SVper omnia, cum summa humilitate cordis & supplici reuerentia, cum plena fide & pia intentione honoris Dei, ad hoc sacramentum celebrandum, tractandum, & sumendum, oportet Dei accedere sacerdotem. Diligenter examina conscientiam tuam: & pro posse tuo, vera contritione & humili confessione, eam munda & clarifica: ita vt nil graue habeas, aut scias, quod te remordeat, & liberum accessum impediat. Habeas displicentiã omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis excessibus magis in speciali doleas & gemas. Et si tempus patitur, Deo in secreto cordis, cunctas confitere passionum tuarum miserias.

2 Ingemisce & dole, quòd adhuc ita carnalis sis & mundanus: tam immortificatus à passionibus: tam plenus cõcupiscentiarum motibus: tam incustoditus in sensibus exterioribus: tam sæpè multis vanis phantasiis implicatus: tam multum inclinatus ad exteri-

ora: tam negligens ad interiora: leuis ad risum & dissolutionem: tam durus ad fletum & compunctionem: tam promptus ad laxiora & carnis commoda: tam segnis ad rigorem & feruorem: tam curiosus ad noua audienda & pulchra intuenda: tam remissus ad humilia & abiecta amplectenda: tam cupidus ad multa habenda: tam parcus ad dandum: tam tenax ad retinendum: tam inconsideratus in loquendo: tam incontinens ad tacendum: tam incompositus in moribus: tam importunus in actibus: tam effusus super cibum: tam surdus ad Dei verbum: tam velox ad quietem: tam tardus ad laborem: tam vigilans ad fabulam: tam somnolentus ad vigilias sacras: tam festinus ad finem: tam vagus ad attendendum: tam negligens in horis persoluendis: tam tepidus in celebrando: tam aridus in communicãdo: tam citò distractus: tam raro plenè tibi collectus: tam subitò commotus ad iram: tam facilis ad alterius displicentiam: tam pronus ad iudicandum: tam rigidus ad arguendum: tam lætus ad prospera: tam de-

bilis

bilis in aduersis: tam sæpe multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3 His & aliis defectibus tuis, cum dolore & magna displicentia propriæ infirmitatis confessis ac deploratis, firmũ statue propositum semper emendandi vitam tuam, & in melius proficiendi. Deinde cum plena resignatione & integra voluntate, offer teipsum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocaustum perpetuum, corpus tuum, scilicet & animam, mihi fideliter committendo: quatenus & sic dignè merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere, & sacramentum corporis mei salubriter suscipere.

4 Non est enim oblatio dignior, & satisfactio maior pro peccatis diluendis, quam seipsum purè & integre, cum oblatione corporis Christi in missa & in communione Deo offerre. Si fecerit homo, quod in se est, & verè pœnituerit: quotienscunque pro venia & gratia ad me accesserit, viuo ego dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, sed vt magis conuertatur & viuat: quoni- *Eze: 18*

ãm peccatorum suorum non recordabor amplius, sed cuncta ipsi indulta erunt.

CAP. VIII.

De oblatione Christi in cruce, & propria resignatione.

VOX DILECTI.

Esa: 53. & He: 9. 1 SIcut ego meipsum, expansis in cruce manibus & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo patri sponte obtuli, ita vt nihil in me remaneret, quin totum in sacrificium diuinæ placationis transiret: ita debes & tu temetipsum mihi voluntariè, in oblationem puram & sanctam, quotidie in missa, cum omnibus viribus & affectibus tuis, quanto intimius vales, *Prou: 23* offerre. Quid magis à te requiro, quàm vt te studeas mihi ex integro resignare? Quicquid præter teipsum das, nihil curo: quia non quæro datum tuũ, sed te.

2 Sicut non sufficeret tibi omnibus habitis, præter me: ita nec mihi placere poterit, quicquid dederis, te non oblato. Offer te mihi, & da te totum

pro Deo, & erit accepta oblatio. Ecce, ego me totum obtuli patri pro te; dedi etiam totum corpus meum & sanguinem in cibum, vt totus tuus essem, & tu meus permaneres. Si autem in teipso steteris, nec sponte te ad voluntatem meam obtuleris, non est plena oblatio, nec integra erit inter nos vnio. Igitur omnia opera tua præcedere debet, spontanea tui ipsius, in manus Dei oblatio, si libertatem consequi vis & gratiam. Ideò enim tam pauci illuminati, & liberi intus efficiuntur, quia seipsos ex toto abnegare nesciunt. Est firma sententia mea: Nisi quis renunciauerit omnibus, non potest meus esse discipulus. Tu ergo si optas meus esse discipulus, offer teipsum mihi, cum omnibus affectibus tuis. *Luc: 14*

Cap: IX.

Quòd nos, & omnia nostra, Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.

Psal: 23

VOX DISCIPVLI.

1 DOmine, omnia tua sunt, quæ in cælo sunt, & quæ in terra. Desidero meipsum tibi in sponta neam oblationem offerre, & tuus perpetuò permanere. Domine, in simplicitate cordis mei, offero meipsum tibi hodie in seruum sempiternum, in obsequium & in sacrificium laudis perpetuæ. Suscipe me, cum hac sancta oblatione tui preciosi corporis, quam tibi hodie in præsentia angelorum, inuisibiliter assistentium offero: vt sit pro me, & pro cũcto populo tuo in salutem.

2 Domine, offerro tibi omnia peccata & delicta mea, quæ commisi coram te, & sanctis angelis tuis, à die quo primùm peccare potui vsque ad horam hanc, super placabili altari tuo: vt tu omnia pariter incendas & comburas igne charitatis tuæ, & deleas vniuersas maculas peccatorum meorum, & conscientiam meã ab omni delicto emundes, & restituas mihi gratiam tuam, quam peccando amisi, omnia mihi plenè indulgendo, & in osculum pacis

me misericorditer assumendo.

3 Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confitendo & lamentando, & tuam propitiationem incessanter deprecando? Deprecor te, exaudi me propitius, vbi asto coram te Deus meus. Omnia peccata mea mihi maximè displicent, nolo ea vnquam amplius perpetrare: sed pro eis doleo & dolebo, quamdiu vixero, paratus pœnitentiam agere, & pro posse satisfacere. Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen sanctum tuum: salua animam meã, quam precioso sanguine tuo redemisti. Ecce cõmitto me misericordiæ tuæ, resigno me in manibus tuis. Age mecum secundùm bonitatem tuam, non secundùm meam malitiam & iniquitatem. *Psal: 31*

4 Offero etiam tibi omnia bona mea, quamuis valdè pauca & imperfecta; vt tu ea emendes & sanctifices; vt ea grata habeas, & accepta tibi facias, & semper ad meliora trahas; nec non ad beatum ac laudabilem finem, me pigrum & inutilem homuncionem, perducas.

5 Offero quoque tibi omnia pia desideria deuotorum, necessitates parentum, amicorum, fratrum, sororum, omniumque charorum meorum, & eorum qui mihi vel aliis, propter amorem tuum benefecerunt: & qui orationes & missas pro se suisque omnibus, dici à me desiderauerunt & petierunt, siue in carne adhuc viuant; siue iam sæculo defuncti sint: vt omnes sibi auxilium gratiæ tuæ, opem consolationis, protectionem à periculis, liberationem à pœnis, aduenire sentiant, & vt ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti persoluant.

6 Offero etiam tibi preces & hostias placationis, pro illis specialiter, qui me in aliquo læserunt, contristauerunt, aut vituperauerunt, vel aliquod damnum val grauamen intulerunt: pro his quoque omnibus, quos aliquando contristaui, conturbaui, grauaui, & scandalizaui, verbis, factis scienter vel ignoranter: vt nobis omnibus pariter indulgeas peccata nostra, & mutuas offensiones. Aufer Domine à cordibus nostris omnem suspicionem, indignationem,

itam & disceptationem, & quicquid potest charitatem lædere, & fraternam dilectionem minuere. Miserere miserere Domine, misericordiam tuam poscentibus, da gratiam indigentibus: & fac nos tales existere, vt simus digni gratia tua perfrui, & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

CAP: X.

Quòd sacra communio, de facili non est relinquenda.

VOX DILECTI.

1 FRequenter recurrendum est ad fontem gratiæ, & diuinæ misericordiæ, ad fontem bonitatis & totius pietatis: quatenus à passionibus tuis & vitiis curari valeas, & contra vniuersas tentationes & fallacias diaboli, fortior atque vigilantior effici merearis. Inimicus sciens fructum & remedium maximum, in sacra cõmunione positum, omni modo & occasione nititur fideles & deuotos, quantum præualet, retrahere & impedire.

2 Cùm enim quidam sacræ communioni se aptare disponunt, peiores Sa-
Iob 1. tanæ immissiones patiuntur. Ipse nequam spiritus (vt in Iob scribitur) venit inter filios Dei, vt solita illos nequitia sua perturbet, aut timidos nimium reddat & perplexos: quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat: si fortè aut omnino communionem relinquant, aut cum tepore accedant. Sed non est quicquam curandum, de versutiis & phantasiis illius quantumlibet turpibus & horridis, sed cuncta phantasmata in caput eius sunt retorquenda. Contemnendus est miser & deridendus, nec propter insultus eius & commotiones, quas suscitat, sacra est omittenda communio.

3 Sæpe etiam impedit nimia sollicitudo pro deuotione habenda, & anxietas quædam de confessione facienda.
Prou: 13 Age secundum consilium sapientum & depone anxietatem & scrupulum: quia gratiam Dei impedit, & deuotionem mentis destruit. Propter aliquam paruam tribulationem vel grauitatem, sacram ne dimittas communionem:

ſed vade citius confiteri, & omnes offenſiones aliis libenter indulge. Si verò tu alquem offendiſti, veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebit tibi. Mat. 5.

4 Quid prodeſt diu tardare confeſsionem, aut ſacram differe communionem? Expurga te cum primis, expue velociter venenum, feſtina accipere remedium, & ſenties melius, quàm ſi diu diſtuleris. Si hodie propter iſtud dimittis, cras forſitan aliud maius eueniet: & ſic diu poſſes à communione impediri, & magis ineptus fieri. Quanto citius vales, à præſenti grauitate & inertia te excutias: quia nihil importat diu anxiari, diu cum turbatione tranſire, & ob quotidiana obſtacula, ſe à diuinis ſequeſtrare. Imò plurimum nocet, diu communionem protelare, nam & grauem torporem conſueuit inducere. Proh dolor quidam tepidi & diſſoluti, moras confitendi libenter accipiunt, & communionem ſacram idcirco differri cupiunt, ne ad maiorem ſui cuſtodiam ſe dare teneantur.

5 Heu, quàm modicam charitetem, & debilem deuotionem habent, qui ſacram communionem, tam faciliter poſtponunt. Quàm felix ille, & DEO acceptus habetur, qui ſic viuit, & tali puritate conſcientiam ſuam cuſtodit: vt etiam omni die communicare paratus, & bene affectatus eſſet, ſi ei liceret, & ſine nota agere poſſet. Si quis interdum abſtinet humilitatis gratia, aut legitima impediente cauſſa, laudandus eſt de reuerentia. Si autem torpor obrepſerit, ſeipſum excitare debet, & facere quod in ſe eſt, & Dominus aderit deſiderio ſuo pro bona voluntate, quam ſpecialiter reſpicit.

6 Cùm verò legitimè præpeditus eſt, hebebit ſemper bonam voluntatem, & piam intentionem communicandi, & ſic non carebit fructu ſacramenti. Poteſt enim quilibet deuotus, omni die & omni hora, ad ſpiritualem Chriſti communionem, ſalubriter & ſine prohibitione accedere: & tamen certis diebus & ſtatuto tempore, corpus ſui redemptoris, cum affectuoſa reuerentia ſacramentaliter debet ſuſcipere, &

magis

magis laudem Dei & honorem prætē-
dere, quàm suam consolationem quę-
rere. Nam totiens mysticè communi- 1.Cor:11
cat, & inuisibiliter reficitur, quotiens
incarnationis Christi mysterium passi-
onemque deuotè recolit, & in amore
eius accenditur.

7 Qui aliter se non præparat, nisi in
stante festo, vel consuetudine compel-
lente, sæpius imparatus erit. Beatus,
qui se Domino in holocaustum offert,
quotiens celebrat aut communicat.
Non sis in celebrando nimis prolixus
aut festinus, sed serua bonum commu-
nem modũ cum quibus viuis. Non de-
bes aliis generare molestiam & tædiũ,
sed communem seruare viam secũdùm
maiorum institutionem: & potius ali-
orum seruire vtilitati, quàm propriæ
deuotioni vel affectui.

Cap. XI.

*Quòd corpus Christi, & sacra scri-
ptura, maximè sint animæ fideli
necessaria.*

VOX DISCIPVLI.

 1 O dul-

1 O Dulcissime Domine Iesu, quanta est dulcedo deuotæ animæ, tecum epulantis in conuiuio tuo: vbi ei non alius cibus manducandus proponitur, nisi tu vnicus dilectus eius, super omnia desideria cordis eius desiderabilis. Et mihi quidem dulce foret in præsentia tua, ex intimo affectu lachrimas
7. fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lachrymis irrigare. Sed vbi est hæc deuotio? vbi lachrymarum sanctarum copiosa effusio? Certè in conspectu tuo & sanctorum Angelorum tuorum, totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere. Habeo enim te in sacramento verè præsentem, quamuis aliena specie occultatum.

2 Nam in propria, & diuina claritate te conspicere, oculi mei ferre non possent: sed neque totus mundus in fulgore gloriæ maiestatis tuæ subsisteret. In hoc ergo imbecillitati meç consulis, quod te sub sacramento abscondis. Habeo verè & adoro, quem Angeli adorant in cælo; sed ego adhuc interim in fide, illi autem in specie & sine velamine.

lamine. Me oportet contentum esse in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aspiret dies æternæ claritatis, & vmbræ figurarum inclinentur. Cùm autem venerit quod perfectum est, cessabit vsus sacramentorum: quia beati in gloria celesti, non egent medicamine sacramentali: gaudent enim sine fine in præsentia Dei, facie ad faciem gloriam eius speculantes, & de claritate in claritatem abyssalis deitatis transformati: gustant verbum Dei carnem factum, sicut fuit ab initio, & manet in æternum. *1. Cor: 13*

3 Memor horum mirabilium, graue mihi fit tædium, etiam quodlibet spirituale solatium, quia quamdiu Dominum meum apertè in sua gloria non video, pro nihilo duco omne, quod in mundo conspicio & audio. Testis es tu mihi Deus, quòd nulla me res potest consolari, nulla creatura quietare, nisi tu Deus meus, quem desidero æternaliter contemplari. Sed non est hoc possibile, durante me in hac mortalitate. Ideo oportet, vt me ponam ad magnā patientiam, & meipsum in omni de-

Heb: 10. & 11. fiderio tibi submittam. Nam & sancti tui Domine, qui tecum iam in regno cælorum exultant, in fide & patientia magna, dum viuerent, aduentum gloriæ tuæ expectabant. Quod illi crediderunt, ego credo: quod illi sperauerunt, ego spero: quò illi peruenerunt, per gratiam tuam me venturum confido. Ambulabo interim in fide, exẽpliis confortatus sanctorum. Habeo etiam libros sanctos pro solatio & vitæ speculo, atque super hæc omnia sanctissimum corpus tuum, pro singulari remedio & refugio.

4 Duo namque mihi necessaria permaximè sentio in hac vita, sine quibus mihi importabilis foret ista miserabilis vita. In carcere corporis huius detentus, duobus me egere fateor, cibo *Ioan: 6.* scilicet & lumine. Dedisti itaque mihi infirmo, sacrum corpus tuum ad refe-*Ps: 118.* ctionem mentis & corporis: & posuisti lucernam pedibus meis, verbum tuum. Sine his duobus, bene viuere non *Psal: 22.* possem: nam verbum Dei, lux animę: *Hebr: 9.* & sacramentum tuum, panis vitæ. Hęc possunt etiam dici mensæ duæ, hinc &

inde in gazophylacio ſanctæ Eccleſiæ poſitæ. Vna menſa eſt ſacri altaris, habens panem ſanctum, id eſt, corpus Christi preciosum: Altera eſt diuinæ legis, continens doctrinam ſanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter vſque ad interiora velaminis, vbi ſunt ſancta ſanctorum, perducens. Gratias tibi Domine Ieſu lux lucis æterne, pro doctrinæ ſacræ menſa, quam nobis per ſeruos tuos prophetas & Apoſtolos, aliosq; doctores miniſtraſti. *& 13.*

5 Gratias tibi creator ac redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, cœnam paraſti magnam, in qua non agnum typicum, ſed tuum ſanctiſsimum corpus & ſanguinem propoſuiſti manducandum: lætificans omnes fideles conuiuio ſacro, & calice inebrians ſalutari, in quo ſunt omnes delitiæ paradiſi, & epulantur nobiſcum angeli ſancti, ſed ſuauitate feliciori. *Luc: 14.* *Ioan: 6.* *Pſal: 22. & Sap: 16.*

6 O quàm magnum & honorabile eſt officium ſacerdotum, quibus datū eſt Dominum maieſtatis verbis ſacris conſecrare, labiis benedicere, manibus

tenere,

tenere. ore proprio ſumere, & ceteris miniſtrare. O quàm mundæ debent eſſe manus illæ, quàm purum os, quàm ſanctum corpus, quàm immaculatum cor erit ſacerdotis, ad quem totiens ingreditur auctor puritatis. Ex ore ſacerdotis, nihil niſi ſanctum, nihil niſi honeſtum & vtile procedere debet verbum, qui tam ſæpè Chriſti accipit ſacramentum.

7 Oculi eius ſimplices & pudici, qui Chriſti corpus ſolent intueri. Manus puræ, & in cælum eleuatæ, quæ creatorem cæli & terræ ſolent contrectare. Sacerdotibus ſpecialiter in lege dicitur: Sancti eſtote, quoniã ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter. *Leui. 19 & 20.*

8 Adiuuet nos gratia tua omnipotens Deus, vt qui officium ſacerdotale ſuſcepimus, dignè ac deuotè in omni puritate & conſcientia bona tibi famulari valeamus. Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ conuerſari, vt debemus; concede nobis tamen dignè flere mala, quæ geſſimus: & in ſpiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis propoſito, tibi feruentius de cætero deſeruire.

CAP

CAP: XII.

Quod magna diligentia se debeat, cõmunicaturus Christo, præparare.

VOX DILECTI.

1 EGo sum puritatis amator, & dator omnis sanctitatis. Ego cor purum quæro, & ibi est locus requietionis meæ. Para mihi cœnaculum grande stratum, & faciam apud te pascha cum discipulis meis. Si vis, vt veniam ad te, & apud te maneam: expurga vetus fermentũ, & munda cordis tui habitaculum. Exclude totum seculum, & omnem vitiorum tumultum: sede tanquam passer solitarius in tecto, & cogita excessus tuos in amaritudine animæ tuæ. Omnis namque amans, suo dilecto amatori, optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoscitur affectus suscipientis dilectum.

Ps: 23. & Mat: 5. Mar: 14 & Luc. 22. 1 Cor: 5. Exod: 24.

2 Scito tamen te non posse satis facere huic præparationi, ex merito tuæ actionis, etiam si per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente ha-

Ee beres

beres. Sed ex ſola pietate & gratia mea, permitteris ad menſam meam accedere: ac ſi mendicus ad prandium vocaretur diuitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis eius, niſi ſe humiliando & ei regratiando. Fac, quod in te eſt, & diligenter facito: non ex conſuetudine, non ex neceſsitate, ſed cum timore, & reuerentia, & affectu, accipe corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire. Ego ſum qui vocaui, ego iuſsi fieri; ego ſupplebo quod tibi deeſt: veni, & ſuſcipe me.

3 Cùm gratiam deuotionis tribuo, gratias ago Deo tuo: non quia dignus es, ſed quia tui miſertus ſum. Si non habes, ſed magis aridum te ſentis, inſiſte orationi, ingemiſce & pulſa: nec deſiſtas, donec merearis micam aut guttam gratiæ ſalutaris accipere. Tu mei indiges, non ego tui indigeo. Nec tu me ſanctificare venis; ſed ego te ſanctificare & meliorare venio. Tu venis, vt ex me ſanctificeris, & mihi vniaris, vt nouam gratiam recipias, & de nouo ad emendationem accendaris. Noli negligere hanc gratiam: ſed præpara cum

omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4 Oportet autem, vt non solùm te prępares ad deuotionem ante communionem, sed vt etiam te solicitè conserues in ea, post sacramenti perceptionē. Nec minor custodia post exigitur, quā deuota prępạratio prius. Non bona post modum custodia, optima iterum est præparatio, ad maiorem gratiam consequendam. Ex eo quippe valdè indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia. Caue à multiloquio, mane in secreto, & fruere Deo tuo. Ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest. Ego sum, cui te totum dare debes: ita vt iā vltra non in te, sed in me, absque omni solicitudine, viuas. *Prou:10*

CAP: XIII.

Quòd toto corde anima deuota, vnionem Christi in sacramento, affectare debet.

VOX DISCIPVLI.

1 QVis mihi det Domine, vt inueniam te solum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te, sicut desiderat anima mea: & iam me nemo despiciat, nec vlla creatura me moueat vel respiciat sed tu solus mihi loquaris, & ego tibi, sicut solet dilectus ad dilectũ loqui, & amicus cum amico conuiuari? Hoc oro, hoc desidero, vt tibi totus vniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abstraham, magisque per sacram communionem, ac frequentem celebrationem, cælestia & æterna sapere discam. Ah Domine Deus, quando ero tecum totus vnitus & absorptus, meique totaliter oblitus? Tu in me, & ego in te, & sic nos pariter in vnũ manere concede.

Exod: 33 & Cant: 8.

Io: 15.

2 Verè tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ suæ. Verè tu pacificus meus, in quo pax summa & requies vera, extra quem labor & dolor, & infinita miseria. Verè tu es Deus absconditus, & consilium tuum non est cum impiis, sed cum humilibus & simplicibus sermo tuus. O

Cant: 5.

Prou: 3.

Sap: 12.

quàm suauis est Domine spiritus tuus, qui vt dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suauissimo, de cælo descendente, illos reficere dignaris. Verè non est alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes sibi, sicut tu Deus noster ades vniuersis fidelibus tuis, quibus ad quotidianum solatium, & cor erigendum in cælum, te tribuis ad edendum & fruendum. *Deut. 4.*

3 Quæ est enim alia gens tam inclyta, sicut plebs Christiana? Aut quæ creatura sub cęlo tam dilecta, vt anima deuota, ad quam ingreditur Deus, vt pascat eam carne sua gloriosa? O ineffabilis gratia: ô admirabilis dignatio: ô amor immensus homini singulariter impensus. Sed quid retribuam Domino pro gratia ista, pro charitate tam eximia? *Ps. 115.* Non est aliud, quod gratius donare queam, quàm vt cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè coniungam. Tunc exultabunt omnia interiora mea, cùm perfectè fuerit vnita Deo anima mea. Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondebo illi: Dignare Domine

manere mecum, ego volo libenter eſſe tecum. Hoc eſt totum deſiderium meum, vt cor meum tibi ſit vnitum.

CAP. XIIII.

De quorundam deuotorum ardenti deſiderio, ad corpus Christi.

VOX DISCIPVLI.

1 O QVàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quã abſcondiſti timentibus tè. Quando recordor deuotorũ aliquorũ, ad ſacramentũ tuũ Domine, cum maxima deuotione, & affectu accedentium, tunc ſępius in me ipſo confundor, & erubeſco: quòd ad altare tuum, & ſacræ communionis menſam, tam tepidè & frigidè accedo. Quòd ita aridus, & ſine affectione cordis maneo. Quòd non ſum totaliter accenſus coram te Deo meo; nec ita vehementer attractus & affectus, ſicut multi deuoti fuerunt, qui præ nimio deſiderio communionis, & ſenſibili cordis amore, à fletu ſe non potuerunt continere: ſed

ore cordis & corporis pariter, ad te Deum fontem viuum medullitus inhiabant, suam esuriem non valentes aliter temperare nec satiare, nisi corpus tuum, cum omni iucunditate & spirituali auiditate accepissent.

2 O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacræ præsentiæ tuæ. Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam valide ardet in eis, de Iesu ambulante cum eis. Longè est à me sæpè talis defectus & deuotio, tam vehemens amor & ardor. Esto mihi propitius Iesu bone, dulcis & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui, in sacra communione sentire, vt fides mea magis conualescat, spes in bonitate tua proficiat, & charitas semel perfectè accensa, & cæleste manna experta, nunquam deficiat.

3 Potens est autem misericordia tua, etiam gratiam desideratam mihi præstare, & in spiritu ardoris, cùm dies beneplaciti tui venerit, me clementissimè visitare. Etenim licet tanto deside-

rio tam specialium deuotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua, illius magni inflammati desiderij, desiderium habeo, orans & desiderans, omniū talium feruidorū amatorum tuorum, participem me fieri, & eorum sancto consortio annumerari.

CAP: XV.

Quòd gratia deuotionis, humilitate & suiipsius abnegatione, acquiritur.

VOX DILECTI.

1 OPortet te deuotionis gratiam instanter quærere, desideranter petere, patienter & fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conseruare, studiosè cum ea operari, ac Deo terminum & modum supernæ visitationis, donec veniat, committere. Humiliare præcipuè te debes, cùm parum aut nihil deuotionis interius sentis; sed non nimium deiici, nec inordinatè contristari. Dat sæpè Deus in vno breui momento, quòd

to, quod longo negauit tempore. Dat quandoque in fine, quod in principio orationis distulit dare.

2 Si semper citò gratia daretur, & pro voto adesset, non esset in firmo homini bene portabile. Propterea in bona spe, & humili patientia, expectanda est deuotionis gratia. Tibi tamen, & peccatis tuis imputa, cùm non datur, vel etiam occultè tollitur. Modicum quandoque est, quod gratiam impedit & abscondit, si tamen modicum, & non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et si hoc ipsum modicum vel grande amoueris, & perfectè viceris, erit quod petisti.

3 Statim namque, vt te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud, pro tuo libitu seu velle quæsieris, sed integrè te in ipso posueris, vnitum te inuenies, & pacatum; quia nil ita bene sapiet & placebit, sicut beneplacitum diuinæ voluntatis. Quisquis ergo intentionem suam, simplici corde sursum ad Deum leuauerit, seque ab omni inordinato amore, seu displicentia cuiuslibet rei creatæ, euacuauerit, aptissimus

Heb: 10. & 11. ſiderio tibi ſubmittam. Nam & ſancti tui Domine, qui tecum iam in regno cælorum exultant, in fide & patientia magna, dum viuerent, aduentum gloriæ tuæ expectabant. Quod illi crediderunt, ego credo: quod illi ſperauerunt, ego ſpero: quò illi peruenerunt, per gratiam tuam me venturum confido. Ambulabo interim in fide, exẽplis confortatus ſanctorum. Habeo etiam libros ſanctos pro ſolatio & vitæ ſpeculo, atque ſuper hæc omnia ſanctiſsimum corpus tuum, pro ſingulari remedio & refugio.

4 Duo namque mihi neceſſaria permaximè ſentio in hac vita, ſine quibus mihi importabilis foret iſta miſerabilis vita. In carcere corporis huius detentus, duobus me egere fateor, cibo
Ioan: 6. ſcilicet & lumine. Dediſti itaque mihi infirmo, ſacrum corpus tuum ad refe-
Pſ: 118. ctionem mentis & corporis: & poſuiſti lucernam pedibus meis, verbum tuum. Sine his duobus, bene viuere non
Pſal: 22. poſſem: nam verbum Dei, lux animę: & ſacramentum tuum, panis vitæ. Hęc
Hebr: 9. poſſunt etiam dici menſæ duæ, hinc &

inde

inde in gazophylacio ſanctæ Eccleſiæ poſitæ. Vna menſa eſt ſacri altaris, habens panem ſanctum, id eſt, corpus Christi precioſum: Altera eſt diuinæ legis, continens doctrinam ſanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter vſque ad interiora velaminis, vbi ſunt ſancta ſanctorum, perducens. Gratias tibi Domine Ieſu lux lucis æterne, pro doctrinæ ſacræ menſa, quam nobis per ſeruos tuos prophetas & Apoſtolos, aliosq; doctores miniſtraſti. *& 13.*

5 Gratias tibi creator ac redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, cœnam paraſti magnam, in qua non agnum typicum, ſed tuum ſanctiſsimum corpus & ſanguinem propoſuiſti manducandum: lætificans omnes fideles conuiuio ſacro, & calice inebrians ſalutari, in quo ſunt omnes delitiæ paradiſi, & epulantur nobiſcum angeli ſancti, ſed ſuauitate feliciori. *Luc: 14.* *Ioan: 6.* *Pſal: 22. & Sap: 16.*

6 O quàm magnum & honorabile eſt officium ſacerdotum, quibus datū eſt Dominum maieſtatis verbis ſacris conſecrare, labiis benedicere, manibus

tenere,

tenere. ore proprio ſumere, & ceteris
miniſtrare. O quàm mundæ debent eſ-
ſe manus illæ, quàm purum os, quàm
ſanctum corpus, quàm immaculatum
cor erit ſacerdotis, ad quem totiens in-
greditur auctor puritatis. Ex ore ſacer-
dotis, nihil niſi ſanctum, nihil niſi ho-
neſtum & vtile procedere debet ver-
bum, qui tam ſæpè Chriſti accipit ſa-
cramentum.

7 Oculi eius ſimplices & pudici, qui
Chriſti corpus ſolent intueri. Manus
puræ, & in cælum eleuatæ, quæ crea-
torem cæli & terræ ſolent contrectare.
Sacerdotibus ſpecialiter in lege dici-
Leui.19 tur: Sancti eſtote, quoniã ego ſanctus
& 20. ſum Dominus Deus veſter.

8 Adiuuet nos gratia tua omnipotens
Deus, vt qui officium ſacerdotale ſuſ-
cepimus, dignè ac deuotè in omni pu-
ritate & conſcientia bona tibi ſamu-
lari valeamus. Et ſi non poſſumus in
tanta innocentia vitæ conuerſari, vt
debemus; concede nobis tamen di-
gnè flere mala, quæ geſsimus: & in
ſpiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis
propoſito, tibi feruentius de cætero
deſeruire.

CAP: XII.

Quod magna diligentia se debeat, cōmunicaturus Christo, præparare.

VOX DILECTI.

1 EGo sum puritatis amator, & dator omnis sanctitatis. Ego cor purum quæro, & ibi est locus requietionis meæ. Para mihi cœnaculum grande stratum, & faciam apud te pascha cum discipulis meis. Si vis, vt veniam ad te, & apud te maneam: expurga vetus fermentū, & munda cordis tui habitaculum. Exclude totum seculum, & omnem vitiorum tumultum: sede tanquam passer solitarius in tecto, & cogita excessus tuos in amaritudine animæ tuæ. Omnis namque amans, suo dilecto amatori, optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoscitur affectus suscipientis dilectum.

Ps: 23. & Mat: 5. Mar: 14 & Luc. 22. 1 Cor: 5. Exod: 24.

2 Scito tamen te non posse satis facere huic præparationi, ex merito tuæ actionis, etiam si per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente ha-

1 O Dulcissime Domine Iesu, quanta est dulcedo deuotæ animæ, tecum epulantis in conuiuio tuo: vbi ei non alius cibus manducandus proponitur, nisi tu vnicus dilectus eius, super omnia desideria cordis eius desiderabilis. Et mihi quidem dulce foret in præsentia tua, ex intimo affectu lachrimas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lachrymis irrigare. Sed vbi est hæc deuotio? vbi lachrymarum sanctarum copiosa effusio? Certè in conspectu tuo & sanctorum Angelorum tuorum, totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere. Habeo enim te in sacramento verè præsentem, quamuis aliena specie occultatum.

Luc: 7.

2 Nam in propria, & diuina claritate te conspicere, oculi mei ferre non possent: sed neque totus mundus in fulgore gloriæ maiestatis tuæ subsisteret. In hoc ergo imbecillitati meæ consulis, quod te sub sacramento abscondis. Habeo verè & adoro, quem Angeli adorant in cælo; sed ego adhuc interim in fide, illi autem in specie & sine ve-

lamine.

lamine. Me oportet contentum esse in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aspiret dies æternæ claritatis, & vmbræ figurarum inclinentur. Cùm autem venerit quod perfectum est, cessabit vsus sacramentorum: quia beati in gloria celesti, non egent medicamine sacramentali: gaudent enim sine fine in præsentia Dei, facie ad faciem gloriam eius speculantes, & de claritate in claritatem abyssalis deitatis transformati: gustant verbum Dei carnem factum, sicut fuit ab initio, & manet in æternum. 1. Cor: 13

3 Memor horum mirabilium, graue mihi fit tædium, etiam quodlibet spirituale solatium, quia quamdiu Dominum meum apertè in sua gloria non video, pro nihilo duco omne, quod in mundo conspicio & audio. Testis es tu mihi Deus, quòd nulla me res potest consolari, nulla creatura quietare, nisi tu Deus meus, quem desidero æternaliter contemplari. Sed non est hoc possibile, durante me in hac mortalitate. Ideo oportet, vt me ponam ad magnã patientiam, & meipsum in omni de-

Heb: 10. & 11. ſiderio tibi ſubmittam. Nam & ſancti tui Domine, qui tecum iam in regno cælorum exultant, in fide & patientia magna, dum viuerent, aduentum gloriæ tuæ expectabant. Quod illi crediderunt, ego credo: quod illi ſperauerunt, ego ſpero: quò illi peruenerunt, per gratiam tuam me venturum confido. Ambulabo interim in fide, exẽpliis confortatus ſanctorum. Habeo etiam libros ſanctos pro ſolatio & vitæ ſpeculo, atque ſuper hæc omnia ſanctiſsimum corpus tuum, pro ſingulari remedio & refugio.

4 Duo namque mihi neceſſaria permaximè ſentio in hac vita, ſine quibus mihi importabilis foret iſta miſerabilis vita. In carcere corporis huius detentus, duobus me egere fateor, cibo Ioan: 6. ſcilicet & lumine. Dediſti itaque mihi infirmo, ſacrum corpus tuum ad refe- Pſ: 118. ctionem mentis & corporis: & poſuiſti lucernam pedibus meis, verbum tuum. Sine his duobus, bene viuere non Pſal: 22. poſſem: nam verbum Dei, lux animę: Hebr: 9. & ſacramentum tuum, panis vitæ. Hęc poſſunt etiam dici menſæ duæ, hinc &

inde in gazophylacio sanctæ Ecclesiæ & 13.
positæ. Vna mensa est sacri altaris, habens panem sanctum, id est, corpus Christi preciosum: Altera est diuinæ legis, continens doctrinam sanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter vsque ad interiora velaminis, vbi sunt sancta sanctorum, perducens. Gratias tibi Domine Iesu lux lucis æterne, pro doctrinæ sacræ mensa, quam nobis per seruos tuos prophetas & Apostolos, aliosq; doctores ministrasti.

5 Gratias tibi creator ac redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, cœnam parasti magnam, in qua non agnum typicum, sed tuum sanctissimum corpus & sanguinem proposuisti manducandum: lætificans omnes fideles conuiuio sacro, & calice inebrians salutari, in quo sunt omnes delitiæ paradisi, & epulantur nobiscum angeli sancti, sed suauitate feliciori. *Luc: 14.* *Ioan: 6.* *Psal: 22. & Sap: 16.*

6 O quàm magnum & honorabile est officium sacerdotum, quibus datũ est Dominum maiestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus

tenere. ore proprio ſumere, & ceteris miniſtrare. O quàm mundæ debent eſſe manus illæ, quàm purum os, quàm ſanctum corpus, quàm immaculatum cor erit ſacerdotis, ad quem totiens ingreditur auctor puritatis. Ex ore ſacerdotis, nihil niſi ſanctum, nihil niſi honeſtum & vtile procedere debet verbum, qui tam ſæpè Chriſti accipit ſacramentum.

7 Oculi eius ſimplices & pudici, qui Chriſti corpus ſolent intueri. Manus puræ, & in cælum eleuatæ, quæ creatorem cæli & terræ ſolent contrectare. Sacerdotibus ſpecialiter in lege dicĩtur: Sancti eſtote, quoniã ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter.

Leui. 19 & 20.

8 Adiuuet nos gratia tua omnipotens Deus, vt qui officium ſacerdotale ſuſcepimus, dignè ac deuotè in omni puritate & conſcientia bona tibi famulari valeamus. Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ conuerſari, vt debemus; concede nobis tamen dignè flere mala, quæ geſsimus: & in ſpiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis propoſito, tibi feruentius de cætero deſeruire.

CAP

Cap: XII.

Quod magna diligentia se debeat, cōmunicaturus Christo, præparare.

VOX DILECTI.

1 EGo sum puritatis amator, & dator omnis sanctitatis. Ego cor purum quæro, & ibi est locus requietionis meæ. Para mihi cœnaculum grande stratum, & faciam apud te pascha cum discipulis meis. Si vis, vt veniam ad te, & apud te maneam: expurga vetus fermentū, & munda cordis tui habitaculum. Exclude totum seculum, & omnem vitiorum tumultum: sede tanquam passer solitarius in tecto, & cogita excessus tuos in amaritudine animæ tuæ. Omnis namque amans, suo dilecto amatori, optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoscitur affectus suscipientis dilectum.

Ps: 23. & Mat: 5. Mar: 14 & Luc. 22. 1 Cor: 5. Exod: 24.

2 Scito tamen te non posse satis facere huic præparationi, ex merito tuæ actionis, etiam si per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente ha-

beres. Sed ex ſola pietate & gratia mea, permitteris ad menſam meam accedere: ac ſi mendicus ad prandium vocaretur diuitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis eius, niſi ſe humiliando & ei regratiando. Fac, quod in te eſt, & diligenter facito: non ex conſuetudine, non ex neceſsitate, ſed cum timore, & reuerentia, & affectu, accipe corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire. Ego ſum qui vocaui, ego iuſsi fieri; ego ſupplebo quod tibi deeſt: veni, & ſuſcipe me.

3 Cùm gratiam deuotionis tribuo, gratias ago Deo tuo: non quia dignus es, ſed quia tui miſertus ſum. Si non habes, ſed magis aridum te ſentis, inſiſte orationi, ingemiſce & pulſa: nec deſiſtas, donec merearis micam aut guttam gratiæ ſalutaris accipere. Tu mei indiges, non ego tui indigeo. Nec tu me ſanctificare venis; ſed ego te ſanctificare & meliorare venio. Tu venis, vt ex me ſanctificeris, & mihi vniaris, vt nouam gratiam recipias, & de nouo ad emendationem accendaris. Noli negligere hanc gratiam: ſed præpara cum

omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4 Oportet autem, vt non solùm te pręepares ad deuotionem ante communionem, sed vt etiam te solicitè conserues in ea, post sacramenti perceptionē. Nec minor custodia post exigitur, quā deuota pręparatio prius. Non bona postmodum custodia, optima iterum est præparatio, ad maiorem gratiam consequendam. Ex eo quippe valdè indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia. Caue à multiloquio, mane in secreto, & fruere Deo tuo. Ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest. Ego sum, cui te totum dare debes: ita vt iā vltra non in te, sed in me, absque omni solicitudine, viuas. *Prou:10*

CAP: XIII.

Quòd toto corde anima deuota, vnionem Christi in sacramento, affectare debet.

VOX DISCIPVLI.

1 QVis mihi det Domine, vt inueniam te solum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te, sicut desiderat anima mea: & iam me nemo despiciat, nec vlla creatura me moueat vel respiciat sed tu solus mihi loquaris, & ego tibi, sicut solet dilectus ad dilectū loqui, & amicus cum amico conuiuari? Hoc oro, hoc desidero, vt tibi totus vniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abstraham, magisque per sacram communionem, ac frequentem celebrationem, cælestia & æterna sapere discam. Ah Domine Deus, quando ero tecum totus vnitus & absorptus, meique totaliter oblitus? Tu in me, & ego in te, & sic nos pariter in vnū manere concede.

Exod: 33 & Cant: 8.

Io: 15.

Cant: 5.

2 Verè tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ suæ. Verè tu pacificus meus, in quo pax summa & requies vera, extra quem labor & dolor, & infinita miseria. Verè tu es Deus absconditus, & consilium tuum non est cum impiis, sed cum humilibus & simplicibus sermo tuus. O

Prou: 3. Sap: 12.

quàm

quàm suauis est Domine spiritus tuus, qui vt dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suauissimo, de cælo descendente, illos reficere dignaris. Verè non est alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes sibi, sicut tu Deus noster ades vniuersis fidelibus tuis, quibus ad quotidianum solatium, & cor erigendum in cælum, te tribuis ad edendum & fruendum. *Deut: 4.*

3 Quæ est enim alia gens tam inclyta, sicut plebs Christiana? Aut quæ creatura sub cęlo tam dilecta, vt anima deuota, ad quam ingreditur Deus, vt pascat eam carne sua gloriosa? O ineffabilis gratia: ô admirabilis dignatio: ô amor immensus homini singulariter impensus. Sed quid retribuam Domino pro gratia ista, pro charitate tam eximia? *Ps: 115.* Non est aliud, quod gratius donare queam, quàm vt cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè coniungam. Tunc exultabunt omnia interiora mea, cùm perfectè fuerit vnita Deo anima mea. Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondebo illi: Dignare Domine

manere mecum, ego volo libenter esse tecum. Hoc est totum desiderium meum, vt cor meum tibi sit vnitum.

CAP. XIIII.

De quorundam deuotorum ardenti desiderio, ad corpus Christi.

VOX DISCIPVLI.

1 O Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quã abscondisti timentibus te. Quando recordor deuotorũ aliquorũ, ad sacramentũ tuũ Domine, cum maxima deuotione, & affectu accedentium, tunc sępius in me ipso confundor, & erubesco: quòd ad altare tuum, & sacræ communionis mensam, tam tepidè & frigidè accedo. Quòd ita aridus, & sine affectione cordis maneo. Quòd non sum totaliter accensus coram te Deo meo; nec ita vehementer attractus & affectus, sicut multi deuoti fuerunt, qui præ nimio desiderio communionis, & sensibili cordis amore, à fletu se non potuerunt continere: sed

ore cordis & corporis pariter, ad te Deum fontem viuum medullitus inhiabant, suam esuriem non valentes aliter temperare nec satiare, nisi corpus tuum, cum omni iucunditate & spirituali auiditate accepissent.

2 O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacræ præsentiæ tuæ. Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam valide ardet in eis, de Iesu ambulante cum eis. Longè est à me sæpè talis defectus & deuotio, tam vehemens amor & ardor. Esto mihi propitius Iesu bone, dulcis & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui, in sacra communione sentire, vt fides mea magis conualescat; spes in bonitate tua proficiat, & charitas semel perfectè accensa, & cælestè manna experta, nunquam deficiat.

3 Potens est autem misericordia tua, etiam gratiam desideratam mihi præstare, & in spiritu ardoris, cùm dies beneplaciti tui venerit, me clementissimè visitare. Etenim licet tanto deside-

rio tam specialium deuotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua, illius magni inflammati desiderij, desiderium habeo, orans & desiderans, omniũ talium feruidorũ amatorum tuorum, participem me fieri, & eorum sancto consortio annumerari.

CAP: XV.

Quòd gratia deuotionis, humilitate & suiipsius abnegatione, acquiritur.

VOX DILECTI.

1 OPortet te deuotionis gratiam instanter quærere, desideranter petere, patienter & fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conseruare, studiosè cum ea operari, ac Deo terminum & modum supernæ visitationis, donec veniat, committere. Humiliare præcipuè te debes, cùm parum aut nihil deuotionis interius sentis; sed non nimium deiici, nec inordinarè contristari. Dat sæpè Deus in vno breui momento, quòd

to, quod longo negauit tempore. Dat quandoque in fine, quod in principio orationis distulit dare.

2 Si semper citò gratia daretur, & pro voto adesset, non esset in firmo homini bene portabile. Propter ea in bona spe, & humili patientia, expectanda est deuotionis gratia. Tibi tamen, & peccatis tuis imputa, cùm non datur, vel etiam occultè tollitur. Modicum quandoque est, quod gratiam impedit & abscondit, si tamen modicum, & non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et si hoc ipsum modicum vel grande amoueris, & perfectè viceris, erit quod petisti.

3 Statim namque, vt te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud, pro tuo libitu seu velle quæsieris, sed integrè te in ipso posueris, vnitum te inuenies, & pacatum; quia nil ita bene sapiet & placebit, sicut beneplacitum diuinæ voluntatis. Quisquis ergo intentionem suam, simplici corde sursum ad Deum leuauerit, seque ab omni inordinato amore, seu displicentia cuiuslibet rei creatæ, euacuauerit, aptissimus

gratiæ percipiendæ, ac dignus deuotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, vbi vasa vacua inuenerit. Et quanto perfectius infimis quis renuntiauerit, & magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tanto gratia celerius venit, copiosius intrat, & altius liberum cor eleuat.

60. 4 Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor eius in ipso, quia manus Domini cum eo, & ipse se posuit totaliter in manu eius vsque in seculum. Ecce sic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum accipit animam suam. Hic in accipiendo sacram Eucharistiam magnam promeretur diuinæ vnionis gratiam, quia non respicit ad propriam deuotionem & consolationem, sed super omnem deuotionem, & consolationem, ad Dei gloriam & honorem.

CAP: XVI.

Quòd necessitates nostras Christo aperire, & eius gratiam postulare debemus.

VOX DISCIPVLI.

O Dulcissime atque amantissime Domine, quem nunc deuotè desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam & necessitatem, quam patior; in quantis malis & vitiis iaceo; quàm sæpe sum grauatus, tentatus, turbatus, & inquinatus. Pro remedio ad te venio, pro consolatione & subleuamine te deprecor. Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, & qui solus potes me perfectè consolari, & adiuuare. Tu scis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper sum in virtutibus.

2 Ecce, sto ante te pauper & nudus, gratiam postulans, & misericordiam implorans. Refice esurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina cæcitatem meam claritate præsentiæ tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia grauia & contraria in patientiam, omnia infima & creata in contemptum & obliuionem. Erige cor meum ad te in cælum, & ne dimittas

me vagari super terram. Tu solus mihi ex hoc iam dulcescas vsque in seculum; quia tu solus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

6. § Vtinam me totaliter ex tua præsentia accendas, comburas, & in te transmutes; vt vnus tecum efficiar spiritus, per gratiam internæ vnionis, & liquefactionem ardentis amoris. Ne patiaris me ieiunum & aridum à te recedere, sed operare mecum misericorditer, sicut sæpius operatus es cum sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, si totus ex te ignescerem, & in meipso deficerem; cùm tu sis ignis semper ardens, & nunquam deficiens, amor corda purificans, & intellectum illuminans.

CAP: XVII.

De ardenti amore, & vehementi affectu suscipiendi Christum.

VOX DISCIPVLI.

1 CVm sum̃a deuotione & ardẽti amore, cũ toto cordis affectu & feruore, desidero te Dõine

ſuſcipere, quemadmodum multi ſancti & deuotæ perſonæ, in communicando te deſiderauerunt; qui tibi maximè in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſsima deuotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te ſuſcipere cum vehementiſsimo deſiderio & digniſsima reuerentia, quam aliquis ſanctorum vnquam habuit, & ſentire potuit.

2 Et licet indignus ſum omnia illa ſentimenta deuotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac ſi omnia illa gratiſsima inflammata deſideria, ſolus haberem. Sed & quæcunque poteſt pia mens concipere & deſiderare, hæc omnia tibi, cum ſumma veneratione, ac intimo fauore, præbeo & offero. Nihil opto mihi reſeruare, ſed me & omnia mea, tibi ſponte & libentiſsimè immolare. Domine Deus meus, creator meus, & redemptor meus, cum tali affectu reuerentia, laude, & honore; cum tali gratitudine, dignitate, & amore; cum tali fide, ſpe & puritate, te affecto hodie ſuſcipere, ſicut

te suscepit & desiderauit sanctissima
mater tua, gloriosa virgo Maria, quando
Angelo euangelizanti sibi incarnationis
mysterium, humiliter ac deuotè
Luc: 1. respondit: Ecce ancilla Domini, fiat
mihi secundùm verbum tuum.

Luc: 1. 3 Et sicut beatus præcursor tuus, excellentissimus
sanctorum Ioannes Baptista,
in præsentia tua lætabundus
exultauit in gaudio spiritus sancti, dum
adhuc maternis clauderetur visceribus:
Et postmodum cernens inter homines
Iesum ambulantem, valdè se humilians,
Ioan: 1. deuoto cum affectu dicebat: Amicus
autem sponsi, qui stat, & audit eum,
gaudio gaudet propter vocem sponsi:
sic & ego, magnis, & sacris desideriis
opto inflammari, & tibi ex toto corde
me ipsum præsentare. Vnde & omnium
deuotorum cordium iubilationes, ardentes
affectus, mentales excessus, ac
supernales illuminationes, & cælicas
visiones tibi offero & exhibeo cum omnibus
virtutibus & laudibus, ab omni
creatura in cælo & in terra celebratis,
& celebrandis, pro me & omnibus mihi
in oratione commendatis; quatenus
ab

ab omnibus digne lauderis, & in perpe-
tuum glorificeris.

4 Accipe vota mea Domine Deus
meus, & desideria infinitæ laudationis,
ac immensæ benedictionis; quæ tibi,
secundùm multitudinē ineffabilis ma-
gnitudinis tuæ, iure debentur. Hæc ti-
bi reddo, & reddere desidero, per sin-
gulos dies & momenta temporum; at-
que ad reddendum mecum tibi gratias
& laudes; omnes cælestes spiritus, &
cunctos fideles tuos, precibus & affecti-
bus inuito & exoro.

5 Laudent te vniuersi populi, tribus, Ps. 116.
& linguæ; & sanctum ac mellifluum
nomen tuum, cum summa iubilatio-
ne, & ardenti deuotione magnificent.
Et quicunque reuerenter ac deuotè al-
tissimum sacramentū tuum celebrant,
& plena fide recipiunt, gratiam & mi-
sericordiam apud te inuenire mercan-
tur, & pro me peccatore suppliciter
exorent. Cumque optata deuotione,
ac fruibili vnione, potiti fuerint, & be-
ne consolati, ac mirificè refecti, de sa-
cra mensa cælesti abscesserint, mei
pauperis recordari dignentur.

manere mecum, ego volo libenter esse tecum. Hoc est totum desiderium meum, vt cor meum tibi sit vnitum.

CAP. XIIII.

De quorundam deuotorum ardenti desiderio, ad corpus Christi.

VOX DISCIPVLI.

1 O QVàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quã abscondisti timentibus te.

Quando recordor deuotorũ aliquorũ, ad sacramentũ tuũ Domine, cum maxima deuotione, & affectu accedentium, tunc sępius in meipso confundor, & erubesco: quòd ad altare tuum, & sacræ communionis mensam, tam tepidè & frigidè accedo. Quòd ita aridus, & sine affectione cordis maneo. Quòd non sum totaliter accensus coram te Deo meo; nec ita vehementer attractus & affectus, sicut multi deuoti fuerunt, qui præ nimio desiderio communionis, & sensibili cordis amore, à fletu se non potuerunt continere: sed

ore

ore cordis & corporis pariter, ad te Deum fontem viuum medullitus inhiabant, suam esuriem non valentes aliter temperare nec satiare, nisi corpus tuum, cum omni iucunditate & spirituali auiditate accepissent.

2 O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacræ præsentiæ tuæ. Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam valide ardet in eis, de Iesu ambulante cum eis. Longè est à me sæpè talis defectus & deuotio, tam vehemens amor & ardor. Esto mihi propitius Iesu bone, dulcis & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui, in sacra communione sentire, vt fides mea magis conualescat; spes in bonitate tua proficiat, & charitas semel perfectè accensa, & cæleste manna experta, nunquam deficiat.

3 Potens est autem misericordia tua, etiam gratiam desideratam mihi præstare, & in spiritu ardoris, cùm dies beneplaciti tui venerit, me clementissimè visitare. Etenim licet tanto deside-

rio tam ſpecialium deuotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua, illius magni inflammati deſiderij, deſiderium habeo, orans & deſiderans, omniũ talium feruidorũ amatorum tuorum, participem me fieri, & eorum ſancto conſortio annumerari.

Cap: XV.

Quòd gratia deuotionis, humilitate & ſuiipſius abnegatione, acquiritur.

VOX DILECTI.

1 OPortet te deuotionis gratiam inſtanter quærere, deſideranter petere, patienter & fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conſeruare, ſtudioſè cum ea operari, ac Deo terminum & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, committere. Humiliare præcipuè te debes, cùm parum aut nihil deuotionis interius ſentis; ſed non nimium deiici, nec inordinatè contriſtari. Dat ſæpè Deus in vno breui momen-

to, quod longo negauit tempore. Dat quandoque in fine, quod in principio orationis distulit dare.

2 Si semper citò gratia daretur, & pro voto adesset, non esset in firmo homini bene portabile. Propterea in bona spe, & humili patientia, expectanda est deuotionis gratia. Tibi tamen, & peccatis tuis imputa, cùm non datur, vel etiam occultè tollitur. Modicum quandoque est, quod gratiam impedit & abscondit, si tamen modicum, & non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et si hoc ipsum modicum vel grande amoueris, & perfectè viceris, erit quod petisti.

3 Statim namque, vt te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud, pro tuo libitu seu velle quæsieris, sed integrè te in ipso posueris, vnitum te inuenies, & pacatum; quia nil ita bene sapiet & placebit, sicut beneplacitum diuinæ voluntatis. Quisquis ergo intentionem suam, simplici corde sursum ad Deum leuauerit, seque ab omni inordinato amore, seu displicentia cuiuslibet rei creatæ, euacuauerit, aptissimus

gratiæ percipiendæ, ac dignus deuotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, vbi vasa vacua inuenerit. Et quanto perfectius infimis quis renuntiauerit, & magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tanto gratia celerius venit, copiosius intrat, & altius liberum cor eleuat.

4 Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor eius in ipso, quia manus Domini cum eo, & ipse se posuit totaliter in manu eius vsque in seculum. Ecce sic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum accipit animam suam. Hic in accipiendo sacram Eucharistiam magnam promeretur diuinæ vnionis gratiam, quia non respicit ad propriam deuotionem & consolationem, sed super omnem deuotionem, & consolationem, ad Dei gloriam & honorem.

CAP: XVI.

Quòd necessitates nostras Christo aperire, & eius gratiam postulare debemus.

VOX DISCIPVLI.

O Dulcissime atque amantissime Domine, quem nunc deuotè desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam & necessitatem, quam patior; in quantis malis & vitiis iaceo; quàm sæpe sum grauatus, tentatus, turbatus, & inquinatus. Pro remedio ad te venio, pro consolatione & subleuamine te deprecor. Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, & qui solus potes me perfectè consolari, & adiuuare. Tu scis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper sum in virtutibus.

2 Ecce, sto ante te pauper & nudus, gratiam postulans, & misericordiam implorans. Refice esurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina cæcitatem meam claritate præsentię tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia grauia & contraria in patientiam, omnia infima & creata in contemptum & obliuionem. Erige cor meum ad te in cælum, & ne dimittas

me va-

me vagari ſuper terram. Tu ſolus mihi ex hoc iam dulceſcas vſque in ſeculum; quia tu ſolus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

2 Cor: 6. 5 Vtinam me totaliter ex tua præſentia accendas, comburas, & in te tranſmutes; vt vnus tecum efficiar ſpiritus, per gratiam internæ vnionis, & liquefactionem ardentis amoris. Ne patiaris me ieiunum & aridum à te recedere, ſed operare mecum miſericorditer, ſicut ſæpius operatus es cum ſanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, ſi totus ex te igneſcerem, & in meipſo deficerem; cùm tu ſis ignis ſemper ardens, & nunquam deficiens, amor corda purificans, & intellectum illuminans.

CAP: XVII.

De ardenti amore, & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum.

VOX DISCIPVLI.

1 CVm ſum̃a deuotione & ardẽti amore, cũ toto cordis affectu & feruore, deſidero te Dõine

ſuſcipe-

ſuſcipere, quemadmodum multi ſancti & deuotæ perſonæ, in communicando te deſiderauerunt; qui tibi maximè in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſsima deuotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te ſuſcipere cum vehementiſsimo deſiderio & digniſsima reuerentia, quam aliquis ſanctorum vnquam habuit, & ſentire potuit.

2 Et licet indignus ſum omnia illa ſentimenta deuotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac ſi omnia illa gratiſsima inflammata deſideria, ſolus haberem. Sed & quæcunque poteſt pia mens concipere & deſiderare, hæc omnia tibi, cum ſumma veneratione, ac intimo fauore, præbeo & offero. Nihil opto mihi reſeruare, ſed me & omnia mea, tibi ſponte & libentiſsimè immolare. Domine Deus meus, creator meus, & redemptor meus, cum tali affectu reuerentia, laude, & honore; cum tali gratitudine, dignitate, & amore; cum tali fide, ſpe & puritate, te affecto hodie ſuſcipere, ſicut

te suscepit & desiderauit sanctissima
mater tua, gloriosa virgo Maria, quando Angelo euangelizanti sibi incarnationis mysterium, humiliter ac deuotè
Luc: 1. respondit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum.

Luc: 1. 3 Et sicut beatus præcursor tuus, excellentissimus sanctorum Ioannes Baptista, in præsentia tua lætabundus exultauit in gaudio spiritus sancti, dum adhuc maternis clauderetur visceribus: Et postmodum cernens inter homines Iesum ambulantem, valdè se humili-
Ioan: 1. ans, deuoto cum affectu dicebat: Amicus autem sponsi, qui stat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi: sic & ego, magnis, & sacris desideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde me ipsum præsentare. Vnde & omnium deuotorum cordium iubilationes, ardentes affectus, mentales excessus, ac supernales illuminationes, & cælicas visiones tibi offero & exhibeo cum omnibus virtutibus & laudibus, ab omni creatura in cælo & in terra celebratis, & celebrandis, pro me & omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus

ab omnibus digne lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4 Accipe vota mea Domine Deus meus, & desideria infinitæ laudationis, ac immensæ benedictionis; quæ tibi, secundùm multitudinē ineffabilis magnitudinis tuæ, iure debentur. Hæc tibi reddo, & reddere desidero, per singulos dies & momenta temporum; atque ad reddendum mecum tibi gratias & laudes; omnes cælestes spiritus, & cunctos fideles tuos, precibus & affectibus inuito & exoro.

5 Laudent te vniuersi populi, tribus, & linguæ; & sanctum ac mellifluum nomen tuum, cum summa iubilatione, & ardenti deuotione magnificent. Et quicunque reuerenter ac deuotè altissimum sacramentū tuum celebrant, & plena fide recipiunt, gratiam & misericordiam apud te inuenire mereantur, & pro me peccatore suppliciter exorent. Cumque optata deuotione, ac fruibili vnione, potiti fuerint, & bene consolati, ac mirificè refecti, de sacra mensa cælesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur. Ps. 116.

1 QVis mihi det Domine, vt inueniam te solum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te, sicut desiderat anima mea: & iam me nemo despiciat, nec vlla creatura me moueat vel respiciat sed tu solus mihi loquaris, & ego tibi, sicut solet dilectus ad dilectũ loqui, & amicus cum amico conuiuari? Hoc oro, hoc desidero, vt tibi totus vniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abstraham, magisque per sacram communionem, ac frequentem celebrationem, cælestia & æterna sapere discam. Ah Domine Deus, quando ero tecum totus vnitus & absorptus, meique totaliter oblitus? Tu in me, & ego in te, & sic nos pariter in vnũ manere concede.

Exod: 33 & Cant: 8. *Io: 15.*

2 Verè tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ suæ. Verè tu pacificus meus, in quo pax summa & requies vera, extra quem labor & dolor, & infinita miseria. Verè tu es Deus absconditus, & consilium tuum non est cum impiis, sed cum humilibus & simplicibus sermo tuus. O

Cant: 5. *Prou: 3.* *Sap: 12.*

quàm

quàm suauis est Domine spiritus tuus, qui vt dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suauissimo, de cælo descendente, illos reficere dignaris. Verè non est alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes sibi, sicut tu Deus noster ades vniuersis fidelibus tuis, quibus ad quotidianum solatium, & cor erigendum in cælum, te tribuis ad edendum & fruendum. *Deut. 4.*

3 Quæ est enim alia gens tam inclyta, sicut plebs Christiana? Aut quæ creatura sub cęlo tam dilecta, vt anima deuota, ad quam ingreditur Deus, vt pascat eam carne sua gloriosa? O ineffabilis gratia: ô admirabilis dignatio: ô amor immensus homini singulariter impensus. Sed quid retribuam Domino pro gratia ista, pro charitate tam eximia? *Ps. 115.* Non est aliud, quod gratius donare queam, quàm vt cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè coniungam. Tunc exultabunt omnia interiora mea, cùm perfectè fuerit vnita Deo anima mea. Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondebo illi: Dignare Domine

manere mecum, ego volo libenter esse tecum. Hoc est totum desiderium meum, vt cor meum tibi sit vnitum.

CAP. XIIII.

De quorundam deuotorum ardenti desiderio, ad corpus Christi.

VOX DISCIPVLI.

1 O QVàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quã abscondisti timentibus tè. Quando recordor deuotorũ aliquorũ, ad sacramentũ tuũ Domine, cum maxima deuotione, & affectu accedentium, tunc sępius in me ipso confundor, & erubesco: quòd ad altare tuum, & sacræ communionis mensam, tam tepidè & frigidè accedo. Quòd ita aridus, & sine affectione cordis maneo. Quòd non sum totaliter accensus coram te Deo meo; nec ita vehementer attractus & affectus, sicut multi deuoti fuerunt, qui præ nimio desiderio communionis, & sensibili cordis amore, à fletu se non potuerunt continere: sed

ore cordis & corporis pariter, ad te Deum fontem viuum medullitus inhiabant, suam esuriem non valentes aliter temperare nec satiare, nisi corpus tuum, cum omni iucunditate & spirituali auiditate accepissent.

2 O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacræ præsentiæ tuæ. Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam valide ardet in eis, de Iesu ambulante cum eis. Longè est à me sæpè talis affectus & deuotio, tam vehemens amor & ardor. Esto mihi propitius Iesu bone, dulcis & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui, in sacra communione sentire, vt fides mea magis conualescat; spes in bonitate tua proficiat, & charitas semel perfectè accensa, & cæleste manna experta, nunquam deficiat. Luc. 24

3 Potens est autem misericordia tua, etiam gratiam desideratam mihi præstare, & in spiritu ardoris, cùm dies beneplaciti tui venerit, me clementissimè visitare. Etenim licet tanto deside-

to, quod longo negauit tempore. Dat quandoque in fine, quod in principio orationis distulit dare.

2 Si semper citò gratia daretur, & pro voto adesset, non esset in firmo homini bene portabile. Propter ea in bona spe, & humili patientia, expectanda est deuotionis gratia. Tibi tamen, & peccatis tuis imputa, cùm non datur, vel etiam occultè tollitur. Modicum quandoque est, quod gratiam impedit & abscondit, si tamen modicum, & non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et si hoc ipsum modicum vel grande amoueris, & perfectè viceris, erit quod petisti.

3 Statim namque, vt te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud, pro tuo libitu seu velle quæsieris, sed integrè te in ipso posueris, vnitum te inuenies, & pacatum; quia nil ita bene sapiet & placebit, sicut beneplacitum diuinæ voluntatis. Quisquis ergo intentionem suam, simplici corde sursum ad Deum leuauerit, seque ab omni inordinato amore, seu displicentia cuiuslibet rei creatæ, euacuauerit, aptissimus

gratiæ percipiendæ, ac dignus deuotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, vbi vasa vacua inuenerit. Et quanto perfectius infimis quis renuntiauerit, & magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tanto gratia celerius venit, copiosius intrat, & altius liberum cor eleuat.

4 Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor eius in ipso, quia manus Domini cum eo, & ipse se posuit totaliter in manu eius vsque in seculum. Ecce sic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum accipit animam suam. Hic in accipiendo sacram Eucharistiam magnam promeretur diuinæ vnionis gratiam, quia non respicit ad propriam deuotionem & consolationem, sed super omnem deuotionem, & consolationem, ad Dei gloriam & honorem.

CAP: XVI.

Quòd necessitates nostras Christo aperire, & eius gratiam postulare debemus.

VOX

VOX DISCIPVLI.

O Dulcissime atque amantissime Domine, quem nunc deuotè desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam & necessitatem, quam patior; in quantis malis & vitiis iaceo; quàm sæpe sum grauatus, tentatus, turbatus, & inquinatus. Pro remedio ad te venio, pro consolatione & subleuamine te deprecor. Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, & qui solus potes me perfectè consolari, & adiuuare. Tu scis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper sum in virtutibus.

2 Ecce, sto ante te pauper & nudus, gratiam postulans, & misericordiam implorans. Refice esurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina cæcitatem meam claritate præsentiç tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia grauia & contraria in patientiam, omnia infima & creata in contemptum & obliuionem. Erige cor meum ad te in cælum, & ne dimittas

me va-

me vagari ſuper terram. Tu ſolus mihi ex hoc iam dulceſcas vſque in ſeculum; quia tu ſolus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

6. ❧ Vtinam me totaliter ex tua præſentia accendas, comburas, & in te tranſmutes; vt vnus tecum efficiar ſpiritus, per gratiam internæ vnionis, & liquefactionem ardentis amoris. Ne patiaris me ieiunum & aridum à te recedere, ſed operare mecum miſericorditer, ſicut ſæpius operatus es cum ſanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, ſi totus ex te igneſcerem, & in meipſo deficerem; cùm tu ſis ignis ſemper ardens, & nunquam deficiens, amor corda purificans, & intellectum illuminans.

CAP: XVII.

De ardenti amore, & vehementi affectu ſuſcipiendi Christum.

VOX DISCIPVLI.

1 CVm ſuma deuotione & ardẽti amore, cũ toto cordis affectu & feruore, deſidero te Dõine

ſuſcipere, quemadmodum multi ſancti & deuotæ perſonæ, in communicando te deſiderauerunt; qui tibi maximè in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſsima deuotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te ſuſcipere cum vehementiſsimo deſiderio & digniſsima reuerentia, quam aliquis ſanctorum vnquam habuit, & ſentire potuit.

2 Et licet indignus ſum omnia illa ſentimenta deuotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac ſi omnia illa gratiſsima inflammata deſideria, ſolus haberem. Sed & quæcunque poteſt pia mens concipere & deſiderare, hæc omnia tibi, cum ſumma veneratione, ac intimo fauore, præbeo & offero. Nihil opto mihi reſeruare, ſed me & omnia mea, tibi ſponte & libentiſsimè immolare. Domine Deus meus, creator meus, & redemptor meus, cum tali affectu reuerentia, laude, & honore; cum tali gratitudine, dignitate, & amore; cum tali fide, ſpe & puritate, te affecto hodie ſuſcipere, ſicut

te suscepit & desiderauit sanctissima mater tua, gloriosa virgo Maria, quando Angelo euangelizanti sibi incarnationis mysterium, humiliter ac deuotè
1. respondit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum.
1. 3 Et sicut beatus præcursor tuus, excellentissimus sanctorum Ioannes Baptista, in præsentia tua lætabundus exultauit in gaudio spiritus sancti, dum adhuc maternis clauderetur visceribus: Et postmodum cernens inter homines Iesum ambulantem, valdè se humili-
1. ans, deuoto cum affectu dicebat: Amicus autem sponsi, qui stat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi: sic & ego, magnis, & sacris desideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde me ipsum præsentare. Vnde & omnium deuotorum cordium iubilationes, ardentes affectus, mentales excessus, ac supernales illuminationes, & cælicas visiones tibi offero & exhibeo cum omnibus virtutibus & laudibus, ab omni creatura in cælo & in terra celebratis, & celebrandis, pro me & omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus

ab omnibus digne lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4 Accipe vota mea Domine Deus meus, & desideria infinitæ laudationis, ac immensæ benedictionis; quæ tibi, secundùm multitudinē ineffabilis magnitudinis tuæ, iure debentur. Hæc tibi reddo, & reddere desidero, per singulos dies & momenta temporum; atque ad reddendum mecum tibi gratias & laudes; omnes cælestes spiritus, & cunctos fideles tuos, precibus & affectibus inuito & exoro.

5 Laudent te vniuersi populi, tribus, & linguæ; & sanctum ac mellifluum nomen tuum, cum summa iubilatione, & ardenti deuotione magnificent. Et quicunque reuerenter ac deuotè altissimum sacramentū tuum celebrant, & plena fide recipiunt, gratiam & misericordiam apud te inuenire mereantur, & pro me peccatore suppliciter exorent. Cumque optata deuotione, ac fruibili vnione, potiti fuerint, & bene consolati, ac mirificè refecti, de sacra mensa cælesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur. Ps. 116.

Cap. XVIII.

Quòd homo non ſit curioſus ſcrutator ſacramenti, ſed humilis imitator Christi, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei.

VOX DILECTI.

1 CAuendum eſt tibi à curioſa, & inutili perſcrutatione huius profundiſsimi ſacramenti, ſi non vis in dubitationis profundum ſubmergi. Qui ſcrutator eſt maieſtatis, opprimetur à gloria. Plus valet Deus operari, quàm homo intelligere poteſt. Tolerabilis, pia, & humilis inquiſitio veritatis, parata ſemper doceri, & per ſanas patrum ſententias ſtudens ambulare.

2 Beata ſimplicitas, quæ difficiles quæſtionum relinquit vias, & plana ac firma pergit ſemita mandatorum Dei. Multi deuotionem perdiderunt, dum altiora ſcrutari voluerunt. Fides à te exigitur, & ſyncera vita; non altitudo intellectus, neque profunditas myſteriorum Dei. Si non intelligis, nec ca-

pis, quæ infra te sunt, quomodo comprehendes, quæ supra te sunt? Subdere Deo, & humilia sensum tuum fidei, & dabitur tibi scientiæ lumen, prout tibi fuerit vtile ac necessarium.

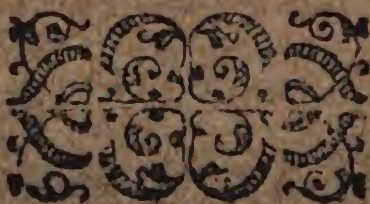
3 Quidam grauiter tentantur de fide & sacramento, sed non est hoc ipsis imputandum, sed potius inimico. Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immissas à diabolo dubitationes responde; sed crede verbis Dei, crede sanctis eius & prophetis, & fugiet à te nequam inimicus. Sæpè multum prodest, quod talia sustinet Dei seruus. Nam infideles & peccatores non tentat, quos securè iam possidet; fideles autem deuotos, variis modis tentat & vexat.

4 Perge ergo cum simplici & indubitata fide, & cum simplici reuerentia ad sacramentum accede, Et quicquid intelligere non vales, Deo omnipotenti securè committe. Non fallit te Deus; fallitur, qui sibi ipsi nimium credit. *Psal: 18 & 118.* Graditur Deus cum simplicibus, reuelat se humilibus, dat intellectum paruulis, *Mat: 11* aperit sensum puris mentibus,

& abſcondit gratiam curioſis & ſuperbis. Ratio humana debilis eſt, & falli poteſt; fides autē vera, falli non poteſt.

5 Omnis ratio, & naturalis inueſtigatio, fidem ſequi debet, non præcedere, nec infringere. Nam fides & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis in hoc ſanctiſsimo & ſuperexcellentiſſimo ſacramento operantur. Deus æternus & immenſus, infinitæque potentiæ, facit magna & inſcrutabilia in cælo & in terra, nec eſt inueſtigatio mirabilium operum eius. Si talia eſſent opera Dei, vt facilè ab humana ratione caperentur, non eſſent mirabilia, nec ineffabilia dicenda.

FINIS.

INDEX IN HVNC DE IMITATIONE CHRISTI LIBELLVM.

A

H

I

L

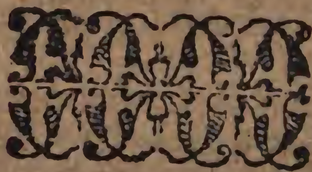
M

De sim-

T

V

FINIS INDICIS.
in Libellum
De imitatione Christum.

APPROBATIO.

Istos R. P. Thomæ à Kempis, de Imitatione Christi libellos, ad vetus M. S. exemplar (quod ipsius Autoris est autographũ) multa diligentia ac labore correctos, per R. P. Henricum Sommalium Societatis Iesu, dignissimos iudico, qui ad publicam vtilitatem exeant in lucem.

Guil. Fabricius
Apoſt. ac R. lib. Cenſor.

EXERCITIVM QVOTIDIANVM.

BONE IEsu propitius mihi esto peccatori abominando.

Peccaui, peccaui, peccaui, & malum coram te feci, ignosce mihi. Ego omnes iniquitates, negligentias, & immortificationes meas depono in charissima vulnera tua, & proijcio in abyssum misericordiæ tuæ meritorumq́ tuorum. O vtinam, vtinam nunquam te offendissem: vtinam nunquam gratiam tuam in me impediuissem. Propono te adiuuãte corrigere me. Eia, dele omnia peccata mea, ablue me pretioso sanguine tuo. Sana me sacris vulneribus tuis. Sanctifica me amara passione & morte tua. Emunda, emunda me perfecte. Restitue mihi innocentiam,

quam

quam in Baptiſmo contuliſti, vt tibi vere placeam.

Adoro, laudo, & glorifico te benedico & gratias ago tibi Domine Ieſu Chriſte, pro vniuerſis miſerationibus & beneficiis tuis. Gratias tibi ago ó fili Dei viui, Deus altiſſime, qui propter nimiam charitatem, qua dilexiſti me, dignatus es homo fieri. Voluiſti pro me in ſtabulo naſci, infans panniculis inuolui, faſciolis ſtringi, in præſepio reclinari, modico lacte virginis matris ali paupertatem & egeſtatem tolerare, multiplicibus laboribus, & ærumnis triginta tribus annis ſatigari. Voluiſti ſudore ſanguineo præ anguſtiis ſuffundi, ignominioſe comprehendi, indignè ligari, iniuſtè damnari, ſputis fœdari, colaphis & alapis cædi, veſte alba ridiculaq; velut amens indui & illudi.

Voluisti flagris crudelissimè conscindi, spinis dirè coronari, clauis atrociter cruci affigi, felle & aceto inhumaniter potari. Tu præclarus Vestitor siderum nudus, contemptus, Vulneratus, & immensis doloribus afflictus pro me pependisti in cruce, pro me fudisti purissimum sanguinem tuum, pro me mortuus es. Amplector Vlnis animæ meæ Venerandam crucem tuam, & eam pro tui honore atque amore osculor. Præsta, Vt ad te pleno desiderio semper adspirem, & in te dulcissimo respirem.

Ecce Domine, ecce constituo me in infimo loco infra omnem creaturam, quia indignus sum, quem terra sustineat. Substerno & subiicio me omnibus hominibus. Complector, complector omnes sicut possum sincero amore. Relinquo

propter te omnia caduca. Respuo quicquid tu non es. Renuncio omni delectationi sensuali: Renuncio omni vanitati & impuritati: renũcio omni propriæ quæsitioni & immortificationi. Resigno, resigno me tibi funditus. Omnem voluntatem meam in tuam transfundo. Fiat Domine, fiat voluntas tua in me, & de me: fiat voluntas tua in tempore atque æternitate. Offero me paratum ad perferendum cum auxilio gratiæ tuæ, quicquid tibi placuerit.

Eia suauissime Iesu, mortifica, mortifica quicquid malè ac sensualiter viuit in me, quicquid vitiosum & inordinatum est, quicquid tibi displicet: mortifica in me omnem proprietatem. Exorna me meritis ac virtutibus tuis. Eia, præpara tibi gratam & amœnam

habitationem in me. Renoua spiritum, animam, & corpus meum excellenti gratia tua. Conforma me, sacræ humanitati tuæ. Effice me hominem secundum cor tuum. Expedi, & denuda mentem meam, eamq́ue simplicem redde & illumina. Concede mihi liberam ad te introuersionem.

O Domine Deus, ô verum & incommutabile bonum meum, imple me teipso. Introduc me in nudum animæ meæ fundum, & transfer in te originem meam. Vni me tibi intimè, & totum in te transforma: vt delicias tuas in me habeas. Exaudi Domine, exaudi me, non pro mea voluntate, sed pro tuo beneplacito. Eia doce, illumina, dirige, & adiuua me in omnibus, vt nihil agã, nihil loquar, nihil cogitẽ, nihil velim, nisi q̃d tibi sit acceptũ.

O Ma-

O Maria, Maria virgo dulcissima, miserere mei vilissimi peccatoris. Saluto, saluto & veneror te Eia, impetra mihi plenam omnium peccatorum remissionem. Impetra perfectam mei mortificationem, & abnegationem. Impetra veram humilitatem, patientiam, charitatem, & lingua atque sensuum continentiam. Impetra puritatem, simplicitatem, nuditatem, libertatemq; mentis & introuersionem essentialem. vt sim homo secundum cor filij tui.

O Sancti Sanctaq; Dei omnes, & Beati spiritus Angelici, quos Deus mellifluo vultu suo semper lætificat, orate pro me. Saluto & veneror vos. Gratias ago Domino, qui vos elegit, & in suis benedictionibus præuenit. Eia, impetrate mihi veniam impetrate gratiam

vnionemq́; diuinam.

O clementissime & misericordissime Iesu, miserere Ecclesiæ tuæ. Miserere huius loci, huius congregationis. Concede, vt sit hic humilitas, pax, charitas, continentia & puritas. Concede, vt omnes digne emendemus atque corrigamus nos, & timeamus te, & seruiamus tibi fideliter, & diligamus te, & placeamus tibi. Commendo pietati tuæ omnia negotia, & omnes necessitates nostras. Miserere omnium hominum, pro quibus sacrosanctum sanguinem tuum fudisti. Eia, conuerte & reuoca miseros peccatores. Da viuis veniam & gratiam: da fidelibus defunctis requiem, lucemq́; sempiternam:

AMEN.

IVBILVS D. BERnardi Abbatis.

IESV dulcis memoria,
Dans vera cordis gaudia:
Sed ſuper mel, & omnia,
Eius dulcis præſentia.
Nil canitur ſuauius,
Auditur nil iucundius,
Nil cogitatur dulcius
Quàm IESVS Dei filius.
IESV ſpes pœnitentibus,
Quàm pius es petentibus!
Quàm bonus te quærentibus!
Sed quid inuenientibus!
IESV dulcedo cordium,
Fons viuus, lumen mentium,
Excedens omne gaudium,
Et omne deſiderium.
Nec lingua valet dicere,
Nec litera exprimere;
Expertus poteſt credere,
Quid ſit IESVM diligere.
IESVM quæram in lectulo
Clauſo cordis cubiculo.

Priuatim, & in publico,
Quæram amore ſedulo.
Cum Maria diluculo
IESVM quæram in tumulo,
Clamore cordis querulo
Mente quæram, non oculo.
Tumbam perfundam fletibus,
Locum replens gemitibus,
IESV prouoluar pedibus,
Strictis hærens amplexibus.
IESVS Rex admirabilis,
Et triumphator nobilis,
Dulcedo ineffabilis,
Totus deſiderabilis.
Mane nobiſcum Domine,
Et nos illuſtra lumine,
Pulſa mentis caligine,
Mundum replens dulcedine.
Quando cor noſtrum viſitas,
Tunc lucet ei veritas,
Mundi vileſcit vanitas,
Et intus feruet charitas.
Amor IESV dulciſsimus,
Et verè ſuauiſsimus,
Plus millies gratiſsimus,
Quàm dicere ſufficimus.

Hoc probat eius pasſio,
Hoc ſanguinis effuſio:
Per quam nobis redemptio
Datur, & Dei viſio.
IESVM omnes cognoſcite,
Amorem eius poſcite:
IESVM ardenter quærite,
Quærendo inardeſcite.
Sic amantem diligite,
Amoris vicem reddite,
In hunc odorem currite,
Et vota votis reddite.
IESVS author clementiæ,
Totius ſpes lætitiæ,
Dulcoris fons, & gratiæ,
Veræ cordis deliciæ.
IESV mi bone ſentiam
Amoris tui copiam:
Da mihi per præſentiam
Tuam videre gloriam.
Cùm dignè loqui nequeam,
De te tamen non ſileam:
Amor facit vt audeam,
Cùm ſolùm de te gaudeam.
Tua IESV dilectio
Grata mentis refectio,

Replens ſine faſtidio,
Dans famem deſiderio.
Qui te guſtant, eſuriunt:
Qui bibunt, adhuc ſitiunt:
Deſiderare neſciunt,
Niſi IESVM, quem diligunt.
Quem tuus amor ebriat,
Nouit quid IESVS ſapiat:
Quàm fœlix eſt quem ſatiat?
Non eſt vltrà, quod cupiat.
IESVS decus Angelicum,
In aure dulce canticum,
In ore mel mirificum,
In corde nectar cœlicum.
Deſidero te millies,
Mi IESV quando venies?
Me lætum quando facies?
Me de te quando ſaties?
Amor tuus continuus,
Mihi languor aſsiduus,
Mihi fructus mellifluus
Eſt, & vitæ perpetuus.
IESV ſumma benignitas,
Mira cordis iucunditas,
Incomprehenſa bonitas
Tua me ſtringat charitas.

Bonum mihi diligere
  IESVM, nil vltrà quærere:
  Mihi prorſus deficere,
  Vt illi queam viuere.
O IESV mi dulciſsime,
  Spes ſuſpirantis animæ,
  Te quærunt piæ lachrymæ
  Et clamor mentis intimæ.
Quocunque loco fuero,
  Mecum IESVM deſidero,
  Quàm lætus, cùm inuenero?
  Quàm fœlix, cùm tenuero?
Tunc amplexus, tunc oſcula,
  Quæ vincunt mellis pocula:
  Tunc fœlix Chriſti copula,
  Sed in his parua morula.
Iam quod quæſiui, video,
  Quod concupiui, teneo,
  Amore IESV langueo,
  Et corde totus ardeo.
IESVS cum ſic diligitur,
  Hic amor non extinguitur
  Non tepeſcit, nec moritur,
  Plus creſcit, & accenditur.
Hic amor ardet iugiter,
  Dulceſcit mirabiliter.

IESVS orbem lætificat,
Et nos Deo pacificat.
IESVS in pace imperat,
Quæ omnem sensum superat:
Hanc mea mens desiderat,
Et illa frui properat.
IESVS ad patrem rediit
Cœleste regnum subiit,
Cor meum à me transiit,
Simul post IESVM abiit.
Quem prosequamur laudibus,
Votis, hymnis, & precibus,
Vt nos donet cœlestibus
Secum perfrui sedibus.

FINIS.

